patricia
cornwell

žiauru ir neįprasta

baltos lankos
savaitgalio detektyvas

patricia
cornwell

žiauru ir neįprasta

Iš anglų kalbos vertė
Rita Pilkauskaitė

baltos lankos

UDK 820(73)-3
Co-207

Viršelio dailininkė
Giedrė Lisauskaitė-Jonušienė

Versta iš: Patricia Cornwell, *Cruel and Unusual*, Avon Books, 1994

Viršelio iliustracija: © istockphoto.com
IV viršelyje: Patricia Cornwell (fotogr. Debra Gingrich.© CEI, 2007)

Printed in Lithuania
ISSN 1822-6922
ISBN 978-9955-23-124-0

Ši knyga skiriama neprilygstamai
dr. Marčelai Fiero
(Jūs buvote puiki Skarpetos mokytoja)

PROLOGAS

(Pasmerktojo mintys Pavasario gatvėje)

Iki šv. Kalėdų liko dvi savaitės. Iki absoliutaus nieko – keturios dienos. Gulėdamas lovoje spoksau į savo purvinas pėdas ir baltą išvietę be unitazo, daugiau nebepašoku pamatęs grindimis ropinėjančius tarakonus. Stebiu juos taip pat, kaip ir jie mane.

Užsimerkiu ir lėtai kvėpuoju.

Prisimenu, kaip už menką atlygį, lyginant su baltųjų uždarbiais, per patį dienos karštį grėbstau šieną. Svajoju apie skardinę kepintų žemės riešutų ir prinokusius pomidorus, kuriuos valgydavau lyg obuolius. Matau save vairuojantį pikapą nuo prakaito blizgančiu veidu užkampyje, kurį prisiekiau palikti.

Be sargybos žinios negaliu nusičiurkšti, išsišnypšti nosies ar parūkyti. Čia nėra laikrodžio. Nežinau, koks oras lauke. Kai atsimerkiu, matau vis tą pačią tuščią sieną. Kaip turėtų jaustis žmogus, kuris tuoj mirs?

Lyg labai liūdna daina, kurios žodžių nemoku, neprisimenu. Sako, tai nutiko rugsėjį, kai dangus švytėjo lyg liepsnelės kiaušinis ir krito auksiniai lapai. Sako, kad žvėris siautėjo mieste. Vienu garsu bus mažiau.

Nužudydami mane, žvėries nenužudysite. Tamsa jo draugas, kūnas ir kraujas – jo puota. Kuomet manai, jog esi saugus, ir nustoji dairytis, tada, brolau, verčiau apsižvalgyk.

Viena nulemia kita.

Ronis Džo Vadelis

1

Tą pirmadienį, kai rankinėje nešiojausi Ronio Džo Vadelio mintis, visai nemačiau saulės. Rytą dar su tamsa išvažiavau į darbą, su tamsa ir grįžau. Naktis buvo žvarbi ir tamsi, tvyrojo rūkas, į priekinius mašinos žibintus dulkė lietus.

Svetainėje įkūriau židinį, mintyse įsivaizduodama Virdžinijos ūkį su saulėje nokstančiais pomidorais. Mačiau jauną juodaodį vyrą, sėdintį įkaitusioje pikapo kabinoje, ir spėliojau, ar jau tada jo galvoje kirbėjo mintys apie žmogžudystę. Vadelio mintis išspausdino Ričmondo „Times-Dispatch", iškarpą pasiėmiau į darbą, ketindama pridėti prie vis didėjančios jo bylos, bet dienos reikalai sutrukdė man, todėl jo mintys taip ir liko rankinėje. Perskaičiau jas keletą kartų. Mane turbūt visada stebins, kaip poezija ir žiaurumas gali gimti toje pačioje širdyje.

Kelias valandas, be garso veikiant televizoriui, rašiau kalėdinius sveikinimus, pildžiau ir apmokėjau sąskaitas. Kaip ir visi kiti Virdžinijos piliečiai, apie

tai, kada vyks egzekucija, ar išeikvotos visos apeliacijos, ar gubernatorius patenkino malonės prašymą, tegalėjau sužinoti iš žiniasklaidos. Nuo tų žinių priklausė, ar eisiu miegoti, ar važiuosiu į miesto centre esančią lavoninę.

Apie dešimtą vakaro suskambo telefonas. Tikėjausi išgirsti savo pavaduotoją ar kurį kitą kolegą, kurio vakaras, kaip kad ir mano, dar nenulemtas.

– Sveiki, – išgirdau nepažįstamą vyrišką balsą. – Ieškau Kei Skarpetos. Ar jūs vyriausioji medicinos ekspertė daktarė Skarpeta?

– Taip, klausau jūsų, – atsiliepiau.

– Labai gerai. Detektyvas Džo Trentas iš Henriko apygardos. Jūsų numerį radau telefonų knygoje. Atsiprašau, kad trukdau namuose, – jo balse jutau įtampą: – bet pakliuvome į tokią padėtį, kad be jūsų pagalbos neišsiversime.

– Kas nutiko? – paklausiau, įsispitrindama į televizorių. Rodė reklamą. Tikėjausi, kad į nusikaltimo vietą vykti nereikės.

– Kiek anksčiau šįvakar, išėjęs iš parduotuvėlės šiaurinėje miesto dalyje, pagrobtas trylikametis baltasis. Šautinė žaizda galvoje ir galimos seksualinės prievartos žymės.

Suspausta širdimi pasiėmiau lapą popieriaus ir tušinuką.

– Kur kūnas? – paklausiau.

– Jis buvo rastas už bakalėjos parduotuvės Patersono aveniu toje pačioje apygardoje. Dar gyvas, bet be sąmonės. Kol kas niekas negali pasakyti, ar ją atgaus. Suprantu, tai lyg ir ne jūsų atvejis, nes jis dar nemirė.

Tačiau jo sužalojimai labai keisti. Tokių man dar neteko matyti. Žinau, kad susiduriate su įvairiausių rūšių sužeidimais, todėl tikiuosi, kad gal jums kils minčių, kaip ir kodėl jie buvo padaryti.

– Apibūdinkite juos, – paprašiau.

– Kalbu apie dvi vietas. Viena – dešiniosios šlaunies vidinėje pusėje, na, visai netoli kirkšnies. Kita – dešiniojo peties srityje. Trūksta kūno gabalų – juos išpjovė. Žaizdų kraštuose yra labai keistų įpjovimų ir įbrėžimų. Juo rūpinasi Henriko apygardos gydytojai.

– Ar radote išpjautą audinį? – mintyse perkratinėjau visus atvejus, bandydama prisiminti ką nors panašaus.

– Kol kas ne. Mūsų žmonės vis dar tiria nusikaltimo vietą, bet gali būti, kad užpuolimas įvykdytas mašinoje.

– Kieno mašinoje?

– Pagrobėjo. Bakalėjos parduotuvės stovėjimo aikštelė, kurioje vaikis rastas, geros trys ar keturios mylios nuo anos parduotuvėlės, kur jį matė paskutinį kartą. Manau, kad jis įlipo į kažkieno mašiną, galbūt jį privertė.

– Jūs nufotografavote sužeidimus prieš gydytojams imantis darbo?

– Taip. Bet jie netoli tepažengė. Trūksta daug odos, todėl teks daryti odos persodinimo operacijas, pasak jų, reikės *persodinti visą odą*, jei jums tai ką nors sako.

Tai reiškė, kad gydytojai išvalė žaizdas, į veną leido antibiotikus ir ruošėsi odos persodinimo iš sėdmenų operacijai. Priešingu atveju, jei jau apipjaustė audinį

aplink sužeidimus ir juos susiuvo – ne kažin ką bepamatysiu.

– Dar nesusiuvo žaizdų? – paklausiau.

– Bent man taip sakė.

– Ar norite, kad apžiūrėčiau?

– Būtų puiku, – lengviau atsikvėpė. – Žaizdos turėtų gerai matytis.

– Kada norėtumėte, kad tai padaryčiau?

– Geriausia rytoj.

– Gerai. Kelintą? Kuo anksčiau, tuo geriau.

– Aštuntą valandą? Pasitiksiu jus priešais ligoninės priimamąjį.

– Sutarta, – pasakiau, televizijos diktoriui niūriai spoksant į mane. Dėdama ragelį, siektelėjau nuotolinio valdymo pultelio ir įjungiau garsą.

– ...Eugenija? Gal galėtumėte pasakyti, ar gubernatorius tarė žodį?

Kamera nukrypo į Virdžinijos valstijos kalėjimą, kur jau du šimtmečius talpinami sunkiausi federaliniai nusikaltėliai. Jis išsidėstęs ant akmenuoto Džeimso upės kranto visai netoli miesto centro. Tamsoje susirinkusių protestuotojų su plakatais ir mirties bausmės šalininkų veidai, nutvieksti televizijos prožektorių, atrodė itin atšiaurūs. Pašiurpau pamačiusi, kad kai kurie juokėsi. Ekrane pasirodė jauna gražutė korespondentė raudonu paltu.

– Kaip žinai, Bilai, – tarė ji, – vakar gubernatoriaus Noringo kabinetas telefonu susisiekė su kalėjimu. Kol kas nė žodžio, ir tai daug pasako. Iš istorijos žinome – jei gubernatorius neketina įsikišti, jis tyli.

– O kokios nuotaikos tvyro? Kol kas ramu?

– Kol kas, taip, Bilai. Kokie keli šimtai žmonių budi prie kalėjimo. Kalėjimas, žinoma, beveik tuščias. Visi kaliniai, išskyrus kelis tuzinus likusių, buvo perkelti į naują pataisos kalėjimą Grynsvilyje.

Išjungusi televizorių, jau po kelių minučių su užšautom mašinos durelėm ir įjungtu radiju važiavau rytų kryptimi. Nuovargis kaustė mane lyg anestezija. Jaučiausi prislėgta ir priblokšta. Egzekucijos man kėlė siaubą. Laukti kito mirties, paskui skalpeliu braukti per vis dar, kaip ir mano pačios, šiltą kūną – tai kėlė siaubą. Aš turėjau teismo gydytojos diplomą. Studijavau, kad sužinočiau, už ką gyvenimas dovanojamas, už ką – atimamas, kas teisinga, o kas klaidinga. Vėliau patirtis tapo mano vedliu, nusišluosčiusiu kojas į tą ankstesniąją mane – idealistišką ir analitišką. Labai liūdna, kai mąstančiam žmogui tenka pripažinti stereotipus. Nėra teisybės šiame pasaulyje. Niekas neatlygins to, ką padarė Ronis Džo Vadelis.

Devynerius metus jis kalėjo mirtininkų kameroje. Man neteko dirbti su jo auka, nes ji buvo nužudyta prieš tai, kai mane paskyrė Virdžinijos teismo medicinos vyriausiąja eksperte ir aš persikėliau gyventi į Ričmondą. Bet aš peržiūrėjau bylos medžiagą ir įsigilinau į kiekvieną žiaurią detalę. Prieš dešimtį metų, rugsėjo ketvirtosios rytą, Robina Naismit paskambino į Aštuntąjį kanalą, kuriame dirbo televizijos diktore, ir atsiprašė iš darbo dėl negalavimo. Ji išėjo nusipirkti vaistų nuo peršalimo, po to grįžo namo. Kitą dieną jos nuogą, sumaitotą kūną rado svetainėje atremtą į televizorių. Vėliau nustatyta, kad nuo vaistų spintelės

paimtas kruvino nykščio atspaudas priklausė Roniui Džo Vadeliui.

Kai privažiavau prie lavoninės, aikštelėje jau stovėjo kelios mašinos. Čia buvo mano pavaduotojas Fildingas, administratorius Benas Styvensas ir lavoninės prižiūrėtoja Siuzana Stori. Įėjimo durys praviros, lempos viduje blankiai nušvietė gudronuotos skaldos dangą, valdžios rūmų pareigūnas, sėdėdamas policijos automobilyje, rūkė. Kai pastačiau mašiną, jis išlipo.

– Saugu laikyti duris praviras? – paklausiau.

Jis buvo aukštas liesas vyras su tankiais žilais plaukais. Niekaip negalėjau prisiminti jo vardo, nors teko daug kartų kalbėtis.

– Regis, kol kas viskas gerai, daktare Skarpeta, – pasakė užsisegdamas pašiltintą nailoninę striukę. – Aplink nesimato jokių ramybės drumstėjų, bet kai tik kalėjimo sargyba bus čia, aš jas uždarysiu ir pasirūpinsiu, kad liktų uždarytos.

– Puiku. Kol jūs čia.

– Taip, ponia. Galite pasikliauti manimi. Jei kils problemų, iškviesime dar kelis uniformuotus vyrukus. Atrodo, susirinko nemažai protestuotojų. Turbūt laikraštyje skaitėte apie peticiją, kurią visi tie žmonės pasirašė ir įteikė gubernatoriui. Dar girdėjau, kad šiandien net Kalifornijoje keletas gailestingų širdžių paskelbė bado streiką.

Akimis permečiau tuščią mašinų stovėjimo aikštelę ir Pagrindinę gatvę. Cypdama padangomis per šlapią grindinį pro šalį pralėkė mašina. Gatvės žibintai padūmavę nuo rūko.

– Velniai griebtų, tik ne aš. Dėl Vadelio nepraleisčiau net kavos pertraukėlės, – pareigūnas, pridengęs ranka žiebtuvėlį, užsitraukė cigaretę, – po to, ką jis padarė tai mergaitei Naismit. Pamenu, žiūrėdavau į ją per televizorių. Dabar man patinka tokios moterys, kaip mano kava – baltos ir saldžios. Bet turiu pripažinti – ji buvo gražiausia mano matyta juodukė.

Tik prieš du mėnesius mečiau rūkyti, todėl mane vis dar erzino, kai kiti tai darydavo mano akivaizdoje.

– Dieve, tuoj bus jau dešimt metų, kai tai įvyko, – tęsė jis, – bet vis dar nepamirštu kilusio triukšmo. Vienas bjauriausių atsitikimų, kada nors čia nutikusių. Tarsi grizlis būtų užpuolęs...

Aš pertraukiau jį:

– Jūs pranešite mums, kas vyksta?

– Taip, ponia. Jie susisieks su manimi per raciją, ir aš jums iš karto pranešiu.

Jis grįžo į mašiną.

Lavoninės koridorius nuo fluorescencinės šviesos atrodė išblukęs, tvyrojo šleikštus dezodoranto kvapas. Praėjau nedidelį kabinetą, kur laidojimo biurai užregistruodavo mirusiuosius, po to rentgeno kambarį ir šaldytuvą, t. y. didžiulę šaldymo patalpą su dviaukščiais neštuvais ir dvejomis sunkaus plieno durimis. Lavonų skrodimo patalpose degė šviesa, nerūdijančio plieno stalai švariai nušveisti. Siuzana galando ilgą peilį, o Fildingas klijavo korteles ant kraujo mėgintuvėlių. Abudu, kaip ir aš, atrodė pavargę ir išsikvėpę.

– Benas viršuje, bibliotekoje žiūri televizorių, – pasakė Fildingas. – Jis praneš, jei bus kokių pokyčių.

– Kokia tikimybė, kad vyrukas sirgo AIDS? – Siuzana apie Vadelį kalbėjo, lyg jis jau būtų miręs.

– Nežinau, – atsakiau. – Naudosime dvigubas pirštines ir įprastines savisaugos priemones.

– Tikiuosi, pasakys, jeigu jis sirgo, – neatlyžo ji. – Aš nepasitikiu, kai mums atsiunčia tuos kalinius. Nemanau, kad jiems rūpi, ar kaliniai užsikrėtę ŽIV, jiems nė motais. Juk ne jiems daryti skrodimą ir nerimauti dėl adatos dūrių.

Siuzaną vis labiau gąsdino profesinė rizika dėl galimo spinduliavimo, cheminių medžiagų ar ligų poveikio. Negalėjau jos smerkti. Jau keli mėnesiai kaip ji laukėsi, nors dar nebuvo žymu.

Pasiėmusi plastikinę prijuostę, nuėjau į rūbinę, kurioje apsivilkau žalią aprangą, ant batų užmoviau plastikines šlepetes su gumelėmis ir pasiėmiau dvi poras pirštinių. Patikrinau chirurginę kortelę, padėtą prie trečio stalo. Visur parašyta Vadelio pavardė, data ir skrodimo numeris. Mėgintuvėliai su priklijuotomis kortelėmis ir dėžutės keliaus į šiukšliadėžę, jei gubernatorius Noringas užtars paskutinę minutę. Ronio Vadelio vardas išnyks iš lavoninės katalogų, jo skrodimo numeris atiteks kitam.

Vienuoliktą valandą nakties žemyn nusileidęs Benas Styvensas papurtė galvą. Visi sužiurome į laikrodį. Niekas nepratarė nė žodžio. Slinko minutės.

Rankoje laikydamas radijo stotelę, įėjo valdžios rūmų pareigūnas. Pagaliau prisiminiau jo vardą. Rankinas.

– Jo mirties laikas – penkios po vienuolikos, – pasakė jis. – Po kokių penkiolikos minučių atveš čia.

Supypsėjęs atbulinės eigos pavara įvažiavo greitosios pagalbos automobilis. Plačiai prasivėrus užpakalinėms durims, iššoko tiek kalėjimo sargybinių, kad galėtų numalšinti nedidelį kalinių maištą. Keturi iš jų išstūmė neštuvus su Ronio Vadelio kūnu. Pakyla aukštyn įnešė į lavoninę, metalas tarškėjo, kojos brūkšėjo, visi traukėmės jiems iš kelio. Nepasivarginę išlankstyti kojelių, ant plytelėmis išklotų grindų, stumdami lyg rogutes su ratukais, nuleido neštuvus, kurių keleivis buvo priveržtas diržais ir apdengtas sukruvinta antklode.

– Iš nosies bėgo kraujas, – man nespėjus pasiteirauti, išpyškino vienas iš sargybinių.

– Kam bėgo kraujas? – paklausiau pastebėjusi kruvinas sargybinio pirštines.

– Ponui Vadeliui.

– Greitosios pagalbos automobilyje? – nustebau, nes kol jį patalpino į mašiną, jis jau nebeturėjo kraujo spaudimo.

Niekas neatsakė, sargyba rūpinosi kitais reikalais. Teks palūkėti.

Perkėlėme kūną ant svarstyklių stovinčių neštuvų. Nekantrios rankos negrabiai atsagstė diržus ir nuklojo antklodę. Skrodimo patalpos durys tyliai užsivėrė, kalėjimo sargyba pasišalino taip pat netikėtai, kaip ir atvyko.

Vadelis mirė lygiai prieš dvidešimt dvi minutes. Užuodžiau jo prakaitą, basas nešvarias pėdas ir silpną nusvilusio kūno kvapą. Dešinė kelnių klešnė atsmaukta virš kelio, lavonui ant kairės blauzdos nudegimų uždėta marlė. Jis buvo didelis, tvirtas vyras. Laikraščiai

jį vadino *švelniuoju milžinu,* poetišku, ilgesingų akių Roniu. Vis dėlto prieš daugelį metų savo sunkiomis plaštakomis, masyviais pečiais ir rankomis jis sunaikino kito žmogaus gyvastį.

Atplėšiau jo žydrų medvilninių marškinių lipnias juosteles, nurengdama patikrinau kišenes. Patikrinti, ar nelikę asmeninių daiktų, dažniausiai bevaisis formalumas. Kaliniams, sėdantiems į elektros kėdę, draudžiama ką nors pasiimti, todėl labai nustebau užpakalinėje džinsų kišenėje radusi laišką. Vokas buvo užklijuotas. Ant jo didelėmis spausdintinėmis raidėmis parašyta: „YPAČ KONFIDENCIALU. PRAŠOM PALAIDOTI DRAUGE SU MANIMI!!"

– Padaryk voko ir to, kas viduje, kopijas, o originalus atiduok su jo asmeniniais daiktais, – paprašiau paduodama voką Fildingui.

Jis pakišo laišką po skrodimo protokolu, padėtu prie segtuvo, ir sumurmėjo:

– Jėzau, jis didesnis už mane.

– Neįtikėtina, kad kas nors galėtų būti didesnis už tave, – įgėlė Siuzana raumenis auginančiam mano pavaduotojui.

– Gerai, kad jis neseniai miręs, – pridūrė jis. – Antraip prireiktų „Gyvybės nasrų"*.

Praslinkus kelioms valandoms nuo raumeningų žmonių mirties, jų kūnai pasidaro tokie pat nesukalbami, kaip ir marmurinės skulptūros. Jo kūnas dar nebuvo pradėjęs stingti. Vadelis buvo toks pat lankstus, kaip gyvas būdamas. Atrodė, lyg miegotų.

* Hidraulinių gelbėjimo įrankių, kuriuos naudoja gelbėtojai ekstremaliose situacijose, komplekto pavadinimas.

Visi kartu apvertę jį ant pilvo, perkėlėme ant skrodimo stalo. Jis svėrė du šimtus penkiasdešimt devynis svarus. Pėdos kyšojo virš stalo krašto. Matavau blauzdos nudegimus, kai prie įėjimo pasigirdo skambutis. Siuzana nuėjo pažiūrėti, kas ten, ir netrukus įžengė leitenantas Pitas Marinas – atsegta miline, vienas diržo galas vilkosi per plyteles.

– Nudegimas užpakalinėje blauzdos pusėje – keturi coliai su vienu, ketvirtis su dviem ir trys su aštuoniais, – diktavau Fildingui. – Sausas, susitraukęs ir pūslėtas.

Marinas prisidegė cigaretę.

– Jie kelia triukšmą dėl to kraujo, – tarstelėjo jis, atrodė susijaudinęs.

– Rektalinė temperatūra – šimtas keturi pagal Farenheitą, – pasakė Siuzana ištraukdama cheminį termometrą. – Be vienuolikos minučių dvylika.

– Ar žinote, kodėl jo veidas kruvinas? – paklausė Marinas.

– Vienas sargybinis sakė, kad iš nosies bėgo kraujas, – atsakiau pridurdama: – Apverskime jį.

– Ar matei jo kairės rankos vidinę pusę? – Siuzana parodė įbrėžimą.

Ištyriau jį stiprioje šviesoje per didinamąjį stiklą.

– Nežinau. Galbūt nuo diržų.

– Ant dešinės rankos irgi.

Apžiūrėjau, kol stebėdamas mane Marinas rūkė. Apvertėme kūną, po pečiais pakišdami trinkelę. Iš dešinės šnervės varvėjo kraujas. Galva ir smakras nuskusti nelygia ražiena. Padariau Y formos pjūvį.

– Atrodo, nubrozdinta, – pasakė Siuzana apžiūrinėdama liežuvį.

– Išpjauk jį.

Įkišau termometrą į jo kepenis.

– Po galais, – sušnibždėjo Marinas.

– Dabar? – Siuzanos skalpelis pakibo ore.

– Ne. Pirma nufotografuok galvos nudegimus. Reikia juos išmatuoti. Paskui pašalink liežuvį.

– Šlamštas, – nusiskundė ji. – Kas paskutinis naudojosi fotoaparatu?

– Atsiprašau, – atsiliepė Fildingas, – bet stalčiuje nebebuvo juostelės. Pamiršau. Beje, tavo pareiga, kad stalčiuje netrūktų fotojuostos.

– Bent jau būtum pasakęs, kad stalčius tuščias.

– O tavo moteriška intuicija? Nemaniau, kad turėčiau pranešti.

– Išmatavau galvos nudegimus, – pranešė Siuzana, nekreipdama dėmesio į jo pastabą.

– Gerai.

Padavusi jam matmenis, Siuzana ėmėsi liežuvio.

Marinas pasitraukė nuo stalo.

– Po galais, – pakartojo jis. – Tai mane pribaigia.

– Kepenų temperatūra šimtas vienas, – pranešiau Fildingui.

Žvilgtelėjau į laikrodį ant sienos. Jau valanda kaip Vadelis miręs. Beveik neatvėso. Toks žaliūkas. Mirties bausmė elektros kėdėje įkaitina. Mažesnių žmonių, kuriuos teko skrosti, smegenų temperatūra pakildavo iki šimto dešimties. Vadelio dešinė blauzda mažiausiai įkaitusi, tačiau dar karšta, raumuo susitraukęs.

– Nedidelis nubrozdinimas pakraštyje, bet nieko ypatingo, – parodė Siuzana.

– Ar jis taip stipriai įsikando liežuvį, kad net kraujavo? – paklausė Marinas.

– Ne, – atsakiau.

– Na, jie jau kelia triukšmą dėl to, – jis pakėlė balsą. – Maniau, norėsi sužinoti.

Nuo netikėtos minties stabtelėjau dėdama skalpelį ant stalo krašto.

– Tu buvai liudininku.

– Aha. Juk sakiau, kad ketinu dalyvauti.

Visi sužiuro į jį.

– Lauke telkiasi audra, – pasakė jis. – Nenoriu, kad šią landynę paliktumėte po vieną.

– Ar taip rimta? – nustebo Siuzana.

– Jau nuo pat ryto Pavasario gatvėje būriuojasi krūva religingų bepročių. Iš kažkur sužinoję, kad jis kraujavo, greitajai išvežus jo kūną, lyg gyvi numirėliai patraukė čionai.

– Ar matei, kai jis ėmė kraujuoti? – paklausė Fildingas.

– O taip. Jį pakratė du kartus. Pirmą kartą jis garsiai sušnypštė, lyg iš radiatoriaus išleistas garas, o iš po kaukės plūstelėjo kraujas. Jie šneka, kad kėdė blogai suveikė.

Siuzana įjungė Straikerio pjūklelį, niekas nesivaržė su garsiu zvimbimu, kol ji pjovė kaukolę. Aš toliau tyrinėjau organus. Širdis sveika, vainikinės širdies arterijos tiesiog puikios. Pjūklui nutilus, vėl diktavau Fildingui.

– Ar pasvėrei? – paklausė jis.

– Širdis sveria penkis keturiasdešimt, ir yra vienas kairiosios viršutinės skilties suaugimas su aortos lanku. Radau net keturias priešskydines liaukas, jei dar nepažymėjai.

– Užrašiau.

Aš padėjau skrandį ant pjovimo lentos:

– Jis beveik cilindrinis.

– Tikrai? – Fildingas priėjo arčiau patikrinti. – Keista. Tokiam vyrukui per dieną reikia mažiausiai keturių tūkstančių kalorijų.

– Jis tiek negaudavo, bent jau paskutiniu metu, – paaiškinau. – Skrandyje nieko nėra, jis visiškai tuščias ir švarus.

– Jis nevalgė savo paskutinio davinio? – paklausė Marinas.

– Regis, ne.

– O įprasta suvalgyti?

– Taip, – atsakiau, – įprasta.

Mes baigėme pirmą nakties ir sekėme įkandin laidojimo biuro atstovų prie laukujų durų stovinčio katafalko. Išėjus iš pastato, tamsa tvinkčiojo nuo rausvai melsvų šviesų. Radijo bangos sklido šaltu drėgnu oru, burzgė varikliai, o vieline tvora aptvertą stovėjimo aikštelę juosė ugnies žiedas. Vyrai, moterys ir vaikai stovėjo nebylūs, žvakių šviesoje virpančiais veidais.

Laidojimo biuro atstovai negaišuodami įstūmė Vadelio kūną į katafalką ir stipriai užtrenkė atlenkiamas duris.

Kažkas riktelėjo, nesupratau ką, ir staiga lyg krintančių žvaigždžių lietus virš tvoros pasipylė žvakės, švelniai bilsnodamos į grindinį.

– Prakeikti šeškai! – suriko Marinas.

Žvakių dagčiai švytėjo geltonai, o mažytės liepsnelės nužymėjo gudronuotą dangą. Katafalkas paskubomis atbulas stūmėsi iš įvažiavimo. Į orą buvo paleisti šviesos signalai. Pastebėjau Aštuntojo kanalo žinių furgoną, stovintį Pagrindinėje gatvėje. Kažkas bėgo šaligatviu. Uniformuoti pareigūnai kojomis trypė žvakes ir artindamiesi prie tvoros liepė visiems skirstytis.

– Nenorime nemalonumų, – įspėjo pareigūnas. – Nebent kai kurie iš jūsų norėtų praleisti naktį areštinėje.

– Budeliai! – suriko moteris.

Kiti balsai prisijungė, o į tvorą įsikabinusios rankos ėmė ją purtyti.

Marinas skubino mane prie mašinos.

Monotoniškai skanduojami žodžiai, lyg čiabuvių užkalbėjimas, vis stiprėjo: „Budeliai, budeliai, budeliai..."

Aš grabaliojau raktų, šie išsprūdo ant mašinos kilimėlio, pagriebusi šiaip ne taip suradau reikiamą.

– Palydėsiu iki namų, – tarstelėjo Marinas.

Mane krėtė šaltis, nors šildytuvas veikė visu pajėgumu. Du kartus patikrinau, ar tikrai užšautos mašinos durelės. Naktis buvo keistai nereali, nepaprasta šviečiančių ir tamsių langų asimetrija, mano akių kraštеliais šmėsčiojo šešėliai.

Virtuvėje gėrėme škotišką viskį, nes burbonas baigėsi.

– Nesuprantu, kaip tu gali jį gerti, – šiurkščiai pareiškė Marinas.

– Bare pasiieškok ko nors kito, – atsakiau.

– Aš ištversiu.

Nesumojau, nuo ko pradėti kalbą, akivaizdu, kad Marinas nenusiteikęs padėti. Atrodė įsitempęs, išraudusiu veidu. Žilų plaukų sruogos kabinosi į drėgną plinkančią galvą, jam be paliovos rūkant.

– Ar kada anksčiau esi stebėjęs mirties bausmę? – paklausiau.

– Nemačiau reikalo.

– Bet šį sykį dalyvavai, vadinasi, poreikis buvo gana stiprus.

– Lažinuosi, jei įdėtum citrinos ir įpiltum sodos vandens, būtų visai pakenčiamo skonio.

– Mielai, jei nori, kad sugadinčiau gerą škotišką viskį.

Jis stumtelėjo man stiklinę ir aš nuėjau prie šaldytuvo. Patikrinau lentynas.

– Turiu tik butelį žaliųjų citrinų sulčių, citrinų nėra.

– Tiks.

Į stiklinę įvarvinau sulčių ir įpyliau „švepso“. Užsimiršęs, kad gurkšnoja keistą gėralą, pratarė:

– Turbūt pamiršai, kad Robinos Naismit bylą tyriau aš drauge su Soniu Džounsu.

– Tada čia dar nedirbau.

– Ach, taip. Keista, atrodo, lyg tu čia jau visą amžinybę. Bet žinai, kas nutiko, ar ne?

Kai nužudė Robiną Naismit, buvau Deido apygardos vyriausiojo teismo medicinos eksperto pavaduotoja. Pamenu, kaip skaičiau apie tą bylą, klausiausi pranešimų per žinias, o vėliau valstybiniame susirinkime žiūrėjau skaidres. Kvapą gniaužianti

gražuolė, buvusi Mis Virdžinija, kalbėjo nuostabiu altu. Kamerų šviesoje jos kalba buvo artikuliuota, o išvaizda kerinti. Jai tebuvo dvidešimt septyneri.

Gynyba tvirtino, kad Ronis Vadelis įsilaužė norėdamas apvogti. Robinos nelaimei, ji užklupo jį sugrįžusi iš vaistinės. Jų teigimu, Vadelis nežiūrėjo televizoriaus, todėl nežinojo apie jos puikią karjerą ar kas ji tokia, kraustydamas jos būstą ir maitodamas ją. Jis buvo taip apsvaigęs nuo narkotikų, ginčijo gynyba, kad nesuvokė, ką daro. Prisiekusieji atmetė Vadelio pareiškimą dėl laikino pamišimo ir pritarė mirties bausmei.

– Žinau, kad spaudimas sugauti žudiką buvo neįtikėtinas, – pasakiau Marinui.

– Velniai griebtų, nerealus! Turėjome tą puikų paslėptą piršto atspaudą. Įkandimo žymes. Trys vyrukai rytą, dieną ir vakarą tikrino teismo archyvą. Neturiu žalio supratimo, kiek valandų sugaišau prie tos prakeiktos bylos. Sučiupome tą išperą, nes po Šiaurės Karoliną važinėjosi su nebegaliojančiu techninės apžiūros lipduku, – patylėjęs pridūrė rūsčiai žvelgdamas: – Žinoma, Džounso jau nebuvo. Velniškai apmaudu, kad nespėjo pamatyti, kaip Vadelis gavo tai, ko nusipelnė.

– Ar kaltini Vadelį dėl to, kas nutiko Soniui Džounsui? – paklausiau.

– Nagi, o kaip tu manai?

– Jis buvo geras tavo draugas.

– Abudu dirbome žmogžudysčių skyriuje, drauge žvejodavome, priklausėme tai pačiai boulingo komandai.

– Žinau, kad labai išgyvenai.

– Taip, byla palaužė jį. Kiauras paras darbe, be miego, nebūdavo namuose, velniškai aišku, kad tai tik apsunkino jo santykius su žmona. Jis man vis kartojo, kad nebeištvers, po to jau nieko nebesakė. Vieną naktį nusprendė apžioti savo ginklą.

– Užjaučiu, – pratariau švelniai. – Bet nesu tikra, kad dėl to turėtum kaltinti Vadelį.

– Jis man buvo skolingas.

– Suvedei sąskaitas dalyvaudamas jo egzekucijoje?

Iš pradžių Marinas neatsakė. Žiūrėjo skersai virtuvę, žandikaulis kietai sučiauptas. Stebėjau, kaip rūkė, paskui ištuštino stiklinę.

– Ar galiu pakartoti?

– Taip, kodėl gi ne.

Atsistojusi sumaišiau to paties gėrimo, galvodama apie neteisybes ir praradimus, kliuvusius Marinui. Vaikystėje augo skurdžiai ir nemylimas bjauriame Naujojo Džersio rajone, todėl tie, kuriuos likimas lepino, jam keldavo įtarimą. Ne per seniausiai po trisdešimties bendro gyvenimo metų jį paliko žmona; dar turėjo sūnų, kurio niekas nepažinojo. Nepaisant jo ištikimybės įstatymui ir tvarkai bei puikaus policininko darbo, jo genuose sėkmė nebuvo užkoduota. Atrodo, gyvenimas jį vedė sunkiu keliu. Baiminausi, kad kelionės pabaigoje jo laukė ne išmintis ar ramybė, bet suvestos sąskaitos. Marinas visada kuo nors piktinosi.

– Norėčiau tavęs kai ko paklausti, daktaryt, – pratarė, kai grįžau prie stalo. – Kaip jaustumeisi, jei sugautų šiknius, nužudžiusius Marką?

Jo klausimas užklupo netikėtai. Nenorėjau galvoti apie tuos žmones.

– Argi viena tavo dalelytė nenorėtų matyti tų išperų kabančių? – tęsė jis. – Argi dalis tavęs neitų savanore į baudžiamąjį būrį, kad pati nuspaustum gaiduką?

Markas mirė, kai, jam einant pro šalį, Londono Viktorijos stotyje susprogo šiukšliadėžėje paslėpta bomba. Ištikta šoko ir skausmo negalvojau apie kerštą.

– Visiškai beprasmiška svajoti, kaip nubausčiau teroristų grupuotę, – atsakiau.

Marinas įdėmiai pažvelgė į mane:

– Tai vienas iš tavo sumautų atsakymų. Jei galėtum, išskrostum juos už dyką. Pageidautum dar gyvų ir pjautum labai lėtai. Ar kada pasakojau, kas nutiko Robinos Naismit šeimai?

Siektelėjau taurės.

– Jos tėvas dirbo gydytoju Šiaurės Virdžinijoje, puikus žmogus, – pasakojo jis. – Praėjus pusei metų po teismo, jį pakirto vėžys, o po kelių mėnesių jis mirė. Robina buvo vienturtė. Motina, besikraustydama į Teksasą, pakliuvo į avariją ir likusias dienas leidžia neįgaliųjų vežimėlyje. Jai liko tik prisiminimai. Vadelis nužudė visą Robinos Naismit šeimą. Jis užnuodijo kiekvieną gyvastį, prie kurios prisilietė.

Aš galvojau apie ūkyje užaugusį Vadelį, mintyse regėjau vaizdus iš jo teksto. Įsivaizdavau jį sėdintį ant prieangio laiptų ir suleidžiantį dantis į pomidorą, kvepiantį saule. Spėliojau, apie ką jis galvojo paskutinę savo gyvenimo akimirką. Ar meldėsi.

Marinas užgesino nuorūką. Ketino eiti.

– Ar pažįsti detektyvą Trentą iš Henriko apygardos? – paklausiau.

– Džo Trentas. Anksčiau priklausė padaliniui „K-9“, bet prieš kelis mėnesius jį pakėlė į seržantus ir pervedė į detektyvų skyrių. Panašus į nervingąjį Nelį, bet šiaip visai nieko.

– Skambino dėl berniuko...

Jis pertraukė:

– Edžio Hyfo?

– Nežinau, kuo jis vardu.

– Baltaodis, kokių trylikos metų. Pradėjome tyrimą. „Pasagėlė“ yra mieste.

– „Pasagėlė“?

– Parduotuvė, kur paskutinį kartą jį matė. Netoli Čamberleino aveniu, šiaurinėje miesto dalyje. Ko norėjo Trentas? – Marinas susiraukė. – Turbūt nugirdo, kad Hyfas neišgyvens, ir iš anksto planuoja susitikti su tavimi?

– Jis nori, kad apžiūrėčiau neįprastus sužeidimus, galimą kūno sudarkymą.

– Viešpatie, nekenčiu, kai įpainiojami vaikai, – atstūmęs kėdę, Marinas pasitrynė smilkinius. – Prakeikimas. Kaskart, kai atsikratai vienos rupūžės, jos vietoje išdygsta kita.

Marinui išėjus, rymojau svetainėje prie židinio, stebėdama žaizdre rusenančias žarijas. Jaučiausi išvargusi, apimta neaiškaus ir nenumaldomo liūdesio, kurio nepajėgiau nuvyti šalin. Marko mirtis atvėrė žaizdą mano sieloje. Neįtikėtina, kaip stipriai jį mylėjau.

Paskutinį kartą Marką mačiau tą dieną, kai jis skrido į Londoną. Prieš jam važiuojant į Dalso oro

uostą, spėjome papietauti miesto centre. Iš paskutinės valandėlės drauge man įstrigo, kaip abudu žvilgčiojome į rankinius laikrodžius, telkėsi audros debesys, į langą šalimais ėmė purkšti lietus. Jam ant skruosto buvo žaizdelė, įsipjovė besiskusdamas. Vėliau, mintyse regėdama jo veidą, matysiu ir tą mažytį sužeidimą, tarsi nulėmusį jo mirtį.

Jis žuvo vasario mėnesį, Persų įlankos karui einant į pabaigą. Nusprendusi užmiršti skausmą, pardaviau namą ir persikrausčiau į kitą rajoną. Laimėjau tik tiek, kad, išrovusi save su šaknimis, niekur nepabėgau, o pažįstamų augalų ir kaimynų, kažkada teikusių paguodą, nebeliko. Įrenginėdama naujus namus ir tvarkydama kiemą, tik dar labiau stresavau. Tokiai papildomai veiklai neturėjau laiko, įsivaizdavau Marką, purtantį galvą. „Tokiai logiškai, kaip tu..." – nusišypsojęs pasakytų. „O ką tu darytum? – klausiau jo mintyse bemiegėmis naktimis. – Ką, po velnių, darytum manim dėtas?"

Grįžusi į virtuvę išskalavau stiklinę ir nuėjau į darbo kambarį išklausyti žinučių. Skambino keli žurnalistai, dar mama ir Liusė – mano dukterėčia. Kitos trys žinutės – padėtas telefono ragelis.

Mielai įsivesčiau telefonų knygoje neskelbiamą numerį, bet tai neįmanoma. Policija, apygardų prokurorai ir apie keturi šimtai medicinos ekspertų iš visos valstijos turėjo teisę skambinti man po darbo. Bent iš dalies bandydama išsaugoti privatumą, naudojausi atsakikliu, kad galėčiau patikrinti skambučius, ir bet kas, palikęs grasinančią ar nešvankią žinutę, rizikavo būti susektas.

Paspaudusi mygtuką, siaurame ekrane iš naujo peržiūrėjau skambinusiųjų numerius. Suradusi tuos tris skambučius, sutrikau apimta nerimo. Numeris atrodė įtartinai pažįstamas. Praėjusią savaitę jis keletą kartų atsirado ekrane, kai skambinęs asmuo padėjo ragelį nepalikęs žinutės. Sykį net mėginau perskambinti, norėdama pažiūrėti, kas atsilieps, bet pasigirdo tik ausį rėžiantis signalas, panašus į fakso arba kompiuterio modemo. Neaišku kodėl tas asmuo ar aparatas man paskambino tris kartus tarp dvidešimties po dešimtos ir vienuoliktos valandos nakties, kol lavoninėje laukiau Vadelio kūno. Keista. Prie kompiuterio prijungto telefono skambučiai negalėtų skambėti taip dažnai ir tokią vėlyvą valandą, o jei vienas modemas skambindamas kitam netyčia susijungdavo su manimi, ar nebūtų iki šiol išsiaiškinta, kad kompiuteris renka klaidingą numerį?

Paryčiais porą kartų prabudau. Pulsas padažnėdavo nuo kiekvieno girgždesio ar neaiškaus garso name. Kitoje lovos pusėje grėsmingai spindėjo raudonos signalizacijos valdymo skydelio švieselės, o kai apsiversdavau ar pataisydavau užklotus, judesio jutikliai, kurių nejungdavau būdama namuose, tyliai stebėjo mane savo žybsinčiomis raudonomis akimis. Sapnavau keistus sapnus. Pusę šešių įjungusi šviesas apsirengiau.

Lauke buvo tamsu, pakeliui į įstaigą sutikau vos kelias mašinas. Tuščioje stovėjimo aikštelėje už įėjimo mėtėsi tuzinai mažyčių vaškinių žvakelių, kurios priminė moraviškas meilės šventes ir kitokias religines iškilmes. Tačiau šios žvakelės reiškė protestą. Visai

neseniai jos atstojo ginklus. Viršuje išsivirusi kavos, tikrinau Fildingo paliktus popierius, nekantraudama sužinoti, kas buvo voke, rastame užpakalinėje Vadelio džinsų kišenėje. Tikėjausi eilėraščio, galbūt dar vieno teksto su mintimis arba dvasininko laiško.

Bet tai, ką Vadelis įvardijo kaip „ypač konfidencialu“ ir norėjo, kad būtų palaidota kartu su juo, buvo kasos kvitai. Nesuprantama, penki buvo mokesčių, kiti trys maisto, įskaitant ir keptą viščiuką, prieš dvi savaites pietums užsakytą „Šonyje“.

2

Detektyvas Džo Trentas būtų atrodęs visai jaunatviškai, jei ne barzda ir žilstelėję retėjantys šviesūs plaukai. Tiesus ir aukštas, gurgždanti milinė tvirtai sujuosta diržu, batai švietė iš tolo. Jam nervingai mirksint, vienas kitam paspaudėme ranką ir prisistatėme stovėdami ant šaligatvio priešais Henriko Pirmosios pagalbos ligoninę. Matėsi, kad Edžio Hyfo atvejis jį sukrėtė.

– Ar jūs nieko prieš, jei minutėlę šnektelsime čia? – jam bekalbant iš burnos ėjo garas. – Nuošaliai.

Virpėdama nuo šalčio prispaudžiau rankas prie krūtinės. Šalimais nuo žole apaugusios pakilimo aikštelės keldamas siaubingą triukšmą kilo ligoninės sraigtasparnis. Mėnulis lyg ledo pjautuvas tirpo šiferio pilkumo danguje, mašinos stovėjimo aikštelėse buvo purvinos nuo kelio druskos ir šalto žiemos lietaus. Ankstyvas rytas buvo sustingęs ir bespalvis, pūtė aštrus lyg antausis vėjas. Dėl liūdnų mano ap-

silankymo aplinkybių viską skrodžiau skvarbesniu žvilgsniu. Nemanau, kad būčiau sušilusi, net jei saulė imtų spiginti, o temperatūra staiga šoktelėtų keturiasdešimčia laipsnių.

– Padėtis labai rimta, daktare Skarpeta, – sumirksėjo jis. – Tikiuosi, pritarsite, kad nereikėtų viešinti detalių.

– O ką sužinojote apie berniuką? – paklausiau.

– Kalbėjausi su jo tėvais ir keliais kitais pažįstamais. Kiek man pavyko išsiaiškinti, Edis Hyfas niekuo nesiskiria nuo kitų vaikų: mėgsta sportą, išnešioja laikraščius, nė sykio nebuvo užkliuvęs policijai. Jo tėvas dirba telefonų bendrovėje, motina pagal užsakymus siuva namuose. Vakar vakare poniai Hyf prireikė indelio grybų sriubos su grietinėle troškiniui, kurį ruošė pietums, ir ji paprašė Edžio nubėgti iki parduotuvės „Pasagėlė“.

– Ar ta parduotuvė toli nuo namų? – pasidomėjau.

– Už kelių kvartalų, Edis dažnai ten užsukdavo. Pardavėjai jį pažinojo.

– O kada jį matė paskutinį kartą?

– Apie pusę šešių. Parduotuvėje užtruko vos kelias minutes ir išėjo.

– Jau buvo sutemę, – tarstelėjau.

– Taip, – Trentas žvilgsniu nulydėjo sraigtasparnį, tolumoje pavirtusį į baltą žiogą, švelniai bumbsintį debesimis. – Apie pusę devynių patruliavęs pareigūnas tikrino Patersono aveniu kiemus ir pastebėjo į šiukšlių konteinerį atremtą vaiką.

– Ar turite nuotraukas?

– Ne, ponia. Supratęs, kad berniukas dar gyvas, pareigūnas pirmiausia iškvietė greitąją. Nuotraukų neturime. Pareigūnas su visomis smulkmenomis nupasakojo įvykio vietą. Nuogas berniukas sėdėjo ištiestomis kojomis, rankos prie šonų, į priekį nusvirusia galva. Ant šaligatvio gulėjo gana tvarkingai sudėtų drabužių krūvelė, maišelis su grybų sriubos indeliu ir šokoladukas „Snickers". Lauke buvo dvidešimt aštuoni laipsniai. Manome, kad praslinko nuo keleto minučių iki pusvalandžio, kol jį aptiko.

Šalimais sustojo greitosios pagalbos automobilis. Užsitrenkė durys ir subarškėjo metalas slaugams nuleidžiant neštuvų kojeles ir vežant senuką pro atsiveriančias stiklines duris. Sekėme įkandin, tylėdami žingsniavome šviesiu, blankiu koridoriumi, kuriuo zujo medikai ir pacientai, prislėgti juos čia atvijusių nelaimių. Liftu kylant į trečią aukštą mintyse spėliojau, kokį įrodymo pėdsaką nugrandė ir išmetė į šiukšliadėžę.

– O kaip dėl jo drabužių? Ar suradote kulką? – paklausiau Trento, lifto durims prasivėrus.

– Jo drabužiai mano mašinoje, po pietų kartu su fiziologinių liudijimų mėginiais užvešiu į laboratoriją. Kulka vis dar smegenyse. Gydytojai kol kas ten nelindo. Tikiuosi, kad jį kaip reikiant apkamšė tamponais.

Pediatrinis intensyvios terapijos skyrius įsikūręs išblizginto koridoriaus gale, dvigubos medinės durys su stiklu apklijuotos popieriumi su besišypsančiais dinozaurais. Puslankiu aplink sesučių postą išsidėsčiusiose aštuoniose palatose virš hidraulinių lovų

kabo judantys gyvūnai, o ant žydrų sienų išpieštos vaivorykštės. Prie monitorių palinkusios trys jaunos moterys, viena iš jų kažką spausdino, kita kalbėjo telefonu. Trentui paaiškinus, kodėl mes čia, raudono velveto sarafaną ir megztinį aukšta atlenkiama apykakle vilkinti liekna brunetė prisistatė kaip vyresnioji sesutė.

– Bet gydytojo dar nėra, – atsiprašė ji.

– Tik norėtume apžiūrėti Edžio sužeidimus. Neužtruksime, – paaiškino Trentas. – Ar jo tėvai palatoje?

– Jie budėjo prie jo visą naktį.

Šviečiant prislopintai dirbtinei šviesai, įkandin jos ėjome pro vežimėlius su gydymo priemonėmis ir žalias deguonies saugyklas, kurios nestovėtų prie vaikų palatų, jei pasaulis būtų bent kiek teisingesnis. Mums priartėjus prie Edžio palatos, sesutė užėjo į vidų, paskui save priverdama duris.

– Tik keletą minučių, – nugirdau, kaip ji sako tėvams. – Kol apžiūrėsime.

– Kokios srities specialistas šį sykį? – paklausė tėvas netvirtai.

– Gydytoja, nusimananti apie sužeidimus. Ji lyg ir policijos chirurgė.

Sesutė diplomatiškai nutylėjo, kad esu teismo medicinos ekspertė, ar dar blogiau, koronerė.

Patylėjęs tėvas tyliai ištarė:

– A, tai dėl įrodymų.

– Taip. Gal norėtumėte kavos? Ar užkąsti?

Iš palatos išniro Edžio Hyfo tėvai – abudu gerokai nutukę, suglamžytais drabužiais po nakties, praleistos

palatoje. Priminė iš vėžių išmuštus nekaltus paprastus žmogelius, kuriems pasakė, kad tuoj pasaulio pabaiga. Kai jie savo išsekusiomis akimis pažvelgė į mus, labai norėjau pasakyti ką nors, nuo ko pasaulis taptų nors truputėlį geresnis, bet paguodos žodžiai įstrigo gerklėje porai iš lėto tolstant.

Sutvarstyta galva, prijungtas prie dirbtinio kvėpavimo aparato, į venas lašant skysčiams, Edis Hyfas nejudėdamas gulėjo lovoje. Lyg iš pieno plaukęs švelnus veidelis, plonytė vokų membrana silpnoje šviesoje priminė vos pastebimas mėlynes. Iš šviesiai rausvų antakių spėjau apie jo plaukų spalvą. Jis dar nebuvo išaugęs iš to trapaus vaikiško amžiaus, kai gražūs berniukai putliomis lūpomis dainuoja saldžiau už savo seses. Plonytės rankos, mažas kūnelis po antklode. Tik neproporcingai didelės, nejudrios plaštakos, išvagotos kraujagyslių, rodė jo jaunikliška lytį. Atrodė jaunesnis nei trylikametis.

– Jai reikia apžiūrėti sužalotas peties ir kojos vietas, – pusbalsiu sesutės paprašė Trentas.

Sesutė atnešė dvi poras pirštinių – vienas man, kitas sau. Užsismaukėme jas. Po antklode berniukas gulėjo nuogas, odos raukšlėse buvo purvo, panagės juodos. Sunkių ligonių negalima maudyti.

Trentas įsitempė sesutei nuo žaizdų nuimant pusiau sudrėkusius tvarsčius.

– Viešpatie, – sušnibždėjo jis. – Atrodo dar blogiau nei vakar. O varge, – papurtęs galvą atsitraukė per žingsnį.

Jeigu man kas būtų pasakęs, kad berniuką užpuolė ryklys, būčiau sutikusi, jei ne tvarkingi žaizdų kraštelíai, aiškiai padaryti aštraus ir siauro įrankio –

peilio arba skustuvo. Nuo dešinio peties ir dešinės šlaunies vidinės pusės išpjauti alkūnės lopo dydžio kūno gabalai. Iš medicininio krepšio išėmusi liniuotę, neliesdama žaizdų išmatavau jas, paskui nufotografavau.

– Matote įpjovimus ir įbrėžimus žaizdų kraštuose? – parodė Trentas. – Juos jums minėjau. Tarsi iš pradžių ant odos išpjaustė raštą ir tik paskui pašalino visą gabalą.

– Ar radote analinių įplėšimų? – paklausiau sesutės.

– Matuodama rektalinę temperatūrą nemačiau jokių įplėšimų, o jį intubuojant nepastebėta nieko neįprasto burnoje ar gerklėje. Taip pat patikrinau, ar būta senų lūžių ir sumušimų.

– O tatuiruočių?

– Tatuiruočių? – pakartojo, lyg nebūtų regėjusi tatuiruotės.

– Tatuiruočių, apgamų, randų. Ko nors, ką dėl mums nežinomų priežasčių galėjo pašalinti, – paaiškinau.

– Nežinau, – dvejodama atsiliepė sesutė.

– Einu paklausiu tėvų, – Trentas nuo kaktos nusibraukė prakaitą.

– Jie greičiausiai valgykloje.

– Paieškosiu, – pasakė eidamas pro duris.

– O ką sako gydytojai? – paklausiau sesutės.

– Padėtis kritiška, jis nebereaguoja į aplinką, – ramiai ištarė akivaizdžią tiesą.

– Ar galėčiau pažiūrėti, pro kur įėjo kulka? – paprašiau.

Ji atlaisvino galvos tvarsčio kraštus ir kilstelėjo marlę aukštyn, kol pamačiau mažytę juodą skylutę apanglėjusiais kraštais. Šauta beveik tiesiai į dešinį smilkinį.

– Praėjo per kaktos skiltį? – pasitikslinau.

– Taip.

– Ar padarė angiogramą?

– Dėl patinimo smegenyse nėra cirkuliacijos. Galvos smegenų biosrovės nebeveikia, kai įlašinome šalto vandens į ausis, nepastebėta jokio kalorinio aktyvumo. Tai nesužadino smegenų veiklos.

Stovėdama kitoje lovos pusėje, rankas, apmautas pirštinėmis, priglaudusi prie šonų, abejingu veidu toliau vardijo įvairius testus ir veiksmus, turėjusius sumažinti kaukolės vidaus spaudimą. Atidaviau duoklę ir ligoninės priimamajam, ir intensyvios terapijos skyriui, todėl labai gerai žinojau, jog lengviau dirbti su pacientu, kuris nebuvo atsigavęs. O Edis Hyfas nebepabus. Jo galvos smegenų žievė mirė. To, kas darė jį žmogumi, vertė galvoti ir jausti, nebeliko ir jau nebesugrąžinsi. Jam liko tik gyvybinės funkcijos, tik smegenų kamienas. Jis buvo kvėpuojantis kūnas su plakančia širdimi, prijungtas prie aparatų.

Ėmiau ieškoti ginties sužeidimų. Susikaupusi stengiausi neužkliūti už vamzdelių ir visai pamiršau, kad laikau jo ranką, krūptelėjau, pajutusi spūstelėjimą. Žmonėms, kurių smegenų žievė mirusi, būdingi refleksiniai judesiai. Tolygu kūdikiui, sučiupusiam pirštą, refleksas, nereikalaujantis jokio minties darbo. Švelniai paleidau jo ranką ir atsidusau, laukdama, kol širdyje atlėgs skausmas.

– Ar ką nors pastebėjote? – pasiteiravo sesutė.

– Sunku ką nors įžiūrėti pro visus tuos vamzdelius, – atsiliepiau.

Vėl jį sutvarsčiusi, sesutė iki pat smakro užtraukė antklodę. Nusimovusi pirštines išmečiau į šiukšliadėžę. Sugrįžo detektyvas Trentas paklaikusiomis akimis.

– Jokių tatuiruočių, – ištarė uždusęs, lyg būtų bėgęs į valgyklą ir atgal. – Jokių apgamų ar randų.

Po valandėlės jau žingsniavome mašinų aikštelės link. Pleveno mažytės snaigės, saulei tai sušvintant, tai vėl pradingstant. Prisimerkiau nuo vėjo žiūrėdama į intensyvų eismą Foresto aveniu. Daugeliui mašinų prie grotelių buvo pritvirtinti kalėdiniai vainikėliai.

– Manau, pasiruoškite neišvengiamai jo mirčiai, – pasakiau.

– Jeigu būčiau žinojęs, nebūčiau jūsų varginęs. Velniškai šalta.

– Gerai padarėte, nes po kelių dienų jo žaizdos pasikeis.

– Visą gruodį žada tokį – pragariškai šaltą ir sniegingą, – nudelbė akis į šaligatvį. – Turite vaikų?

– Tik dukterėčią, – atsakiau.

– Aš turiu du berniukus. Vienam trylika.

Suradau raktus.

– Mano mašina, – tarstelėjau.

Trentas linktelėjo eidamas pavymui. Tylomis stebėjo, kaip atrakinu pilką mersedesą. Man sėdant į vidų ir segantis saugos diržą, įdėmiai apžiūrėjo oda aptrauktą saloną. Nuo viršaus iki apačios nužvelgė mašiną, lyg įvertindamas gražią moterį.

– O kaip dėl išpjautos odos? – paklausė jis. – Ar ką nors panašaus esate mačiusi?

– Galimas daiktas, kad susidūrėme su asmeniu, linkusiu į kanibalizmą, – paaiškinau.

Sugrįžusi į darbą patikrinau pašto dėžutę, surašiau inicialus ant šūsnies laboratorijos ataskaitų. Niekam netarusi nė žodžio, iš kavinuko susipyliau ant dugno likusį skystą degutą. Kai atsisėdau prie rašomojo, Roza išdygo taip tyliai, jog nebūčiau jos pastebėjusi, jei ne iškarpa iš laikraščio, kurią padėjo šalia keleto kitų, sudėtų ant užrašų knygos.

– Atrodote pavargusi, – tarstelėjo ji. – Kelintą šįryt atėjote? Atvažiavusi radau išvirtą kavą, bet pati jau buvote kažkur išvykusi.

– Henriko ligoninėje sunkus atvejis, – atsiliepiau. – Berniukas, kurį greičiausiai atveš čia.

– Edis Hyfas.

– Taip, – nustebau. – Iš kur žinai?

– Laikraštyje rašo ir apie jį, – atsakė Roza.

Pastebėjau, kad ji įsigijo naujus akinius, su kuriais jos aristokratiškas veidas nebeatrodė toks išdidus.

– Gražūs akiniai, – pagyriau. – Ant tavo nosies galiuko patupdyti tobuli „Beno Franklino“ rėmeliai. Ką rašo apie berniuką?

– Nedaug. Straipsnyje minima, kad buvo rastas netoli Patersono aveniu su šautine žaizda. Jei mano sūnus būtų jaunesnis, jokiu būdu neleisčiau jam išnešioti laikraščių.

– Edis Hyfas nenešė laikraščių, kai buvo užpultas.

– Nesvarbu. Vis tiek neleisčiau, tik ne šiais laikais. Taigi, – pirštu palietė nosies kraštelį, – Fildingas apačioje daro skrodimą, o Siuzana išvežė keletą smegenų į Medicinos koledžą, nori dėl jų pasikonsultuoti. Kol jūsų nebuvo, nieko naujo neįvyko, tik kompiuteris užlūžo.

– Ar vis dar neveikia?

– Man regis, Margareta jau beveik sutvarkė, – atsakė Roza.

– Puiku, kai baigs, tegul atlieka paiešką. Kodiniai žodžiai: *pjovimas, suluošinimas, kanibalizmas, įkandimo žymės.* Tegul paieško ir pagal žodžius: *išpjautas, oda, mėsa,* bei įvairius jų derinius. Gali pabandyti *nutrauktos kūno dalys,* nors nemanau, kad tai mums tiktų.

– Kurioje valstijos dalyje ir koks laikotarpis?

Roza žymėjosi.

– Visoje valstijoje per pastarus penkerius metus. Mane ypač domintų atvejai su vaikais, bet neapsiribokime tik jais. Ir paprašyk jos peržiūrėti Traumų registrą. Praėjusį mėnesį susirinkime kalbėjausi su direktoriumi, nusiteikusiu labai noriai dalintis informacija.

– Norėtumėte, kad patikrintume ir likusias gyvas aukas?

– Jei įmanoma, Roza. Patikrinkime viską, gal rasime panašių atvejų į Edžio Hyfo.

– Perduosiu Margaretai, kad imtųsi darbo, – pasakė sekretorė išeidama.

Peržiūrėjau straipsnius, jos iškirptus iš rytinių laikraščių. Nieko nuostabaus, kad kilo daug triukšmo dėl tariamo Ronio Vadelio kraujavimo iš „akių, nosies ir burnos“. Vietinis Tarptautinės Amnestijos skyrius tvirtino, kad jo egzekucija tokia pat žiauri, kaip ir žmogžudystė. Amerikos Civilinių Teisių Sąjungos atstovas spaudai teigė, kad elektros kėdė „greičiausiai blogai suveikė, pasmerkdama Vadelį siaubingoms kančioms“, ir palygino įvykį su mirties bausme

Floridoje, kur pasmerktojo plaukai užsidegė nuo pirmą kartą panaudotų sintetinių kempinėlių.

Sukišusi laikraščių pasakojimus į Vadelio bylos aplanką, spėliojau, kokius triušius šį sykį iš savo skrybėlės ištrauks Vadelio advokatas Nikolas Grumanas. Mūsų susirėmimus, nors ir retus, galima buvo numatyti. Buvau beveik tikra, jog iš tikrųjų jis siekė pakirsti mano profesinę kompetenciją ir tiesiog sukvailinti mane. Labiausiai erzino tai, kad Grumanas neišsidavė prisimenantis, jog buvau jo studentė Džiodžtaune. Dėl jo negalėjau pakęsti pirmųjų metų teisės mokykloje, vienintelį kartą gavau B balą ir praleidau *Įvadą į teisę*. Kol gyva, nepamiršiu Nikolo Grumano, ir atrodė neteisinga, kad jis užmiršo mane.

Jis paskambino ketvirtadienį, netrukus po to, kai man pranešė apie Edžio Hyfo mirtį.

– Kei Skarpeta? – išgirdau Grumano balsą.

– Taip, – įsitempusi užsimerkiau, jausdama sparčiai artėjančią šėlstančią audrą.

– Čia Nikolas Grumanas. Peržiūrėjau laikinąją pono Vadelio skrodimo ataskaitą ir norėčiau užduoti keletą klausimų.

Tylėjau.

– Kalbu apie Ronį Džo Vadelį.

– Kuo galėčiau padėti?

– Pradėkime nuo vadinamojo *beveik cilindrinio* skrandžio. Beje, labai savotiškas apibūdinimas. Įdomu, ar tai jūsų vietinis, ar tikras medicininis terminas? Ar nesuklysiu pasakęs, kad ponas Vadelis nevalgė?

– Aš nežinau, ar jis išvis nevalgė. Bet jo skrandis buvo susitraukęs, švarus ir tuščias.

– Galbūt jums pranešė, kad jis buvo paskelbęs bado streiką?

– Nieko panašaus man nebuvo pranešta.

Žvilgtelėjau į sieninį laikrodį, nuo ryškios šviesos akyse aptemo. Aspirinas baigėsi, o vaistus nuo slogos palikau namie.

Girdėjau šnarant vartomus puslapius.

– Čia rašoma, kad ant rankų radote įbrėžimų – abiejų alkūnių vidinėje pusėje, – pasakė Grumanas.

– Taip, tiesa.

– Gal galėtumėte patikslinti *vidinėje pusėje?*

– Rankos vidus ties *antecubital fossa.*

Tyla.

– *Antecubital fossa,* – pakartojo nustebęs. – Nagi, pažiūrėkime. Laikau ranką delnu į viršų ir matau alkūnės vidų, arba faktiškai rankos sulenkimą. Taip būtų tiksliau, ar ne? Sakykime, kad vidinė pusė yra ten, kur ranka susilenkia, todėl *antecubital fossa* yra ten, kur susilenkia ranka?

– Tiksliai pasakyta.

– Ką gi, labai gerai. O kas galėjo sužaloti pono Vadelio rankų vidinę pusę?

– Galimas daiktas, kad diržai, – atsakiau susierzinusi.

– Diržai?

– Taip, išvien su elektros kėde veikiantys odiniai diržai.

– Jūs pasakėte *galimas daiktas.* Galimas daiktas, kad diržai?

– Kaip tik taip.

– Vadinasi, jūs nesate tikra, daktare Skarpeta?

– Šiame gyvenime labai retai būname užtikrinti, pone Grumanai.

– Vadinasi, visai pagrįstai galima atsižvelgti į galimybę, kad įbrėžimus sąlygojo ir kas nors kitas? Pavyzdžiui, žmogus? Žymės, paliktos žmogaus rankų?

– Tie įbrėžimai nepanašūs į sužeidimus, padarytus žmogaus rankų, – atsakiau.

– O ar jie panašūs į sužeidimus, padarytus elektros kėdės ir išvien veikiančių diržų?

– Mano nuomone, taip.

– *Jūsų nuomone,* daktare Skarpeta?

– Tiesą sakant, elektros kėdės netyrinėjau, – atšoviau jam.

Stojo ilga tyla, kuria Nikolas Grumanas garsėjo auditorijoje, kai norėjo, kad studentas pasijustų akivaizdžiai nepilnavertis. Mačiau jį lūkuriuojantį šalimais, rankos sunertos už nugaros, bereikšme mina, laikrodžiui garsiai tiksint ant sienos. Sykį jo nebylų tiriamą žvilgsnį ištvėriau daugiau nei dvi minutes, nieko nematančiu žvilgsniu lėkdama atversto teisės žurnalo puslapiais. Po dvidešimties metų sėdėdama prie didelio riešutmedžio stalo ir būdama vidutinio amžiaus vyriausiąja teismo medicinos eksperte, turinčia pakankamai laipsnių bei diplomų, kad išklijuočiau visą sieną, jutau, kaip užkaito veidas. Vėl apėmė tas pats pažeminimo ir įniršio jausmas.

Į kabinetą įėjo Siuzana, kaip tik tą akimirką, kai palinkėjęs „geros dienos" Grumanas netikėtai užbaigė susirėmimą ir padėjo ragelį.

– Atvežė Edžio Hyfo kūną, – ištarė išsiblaškiusia veido mina, chirurginis chalatas atrištas ir švarus. –

Gal galime atidėti rytojaus rytui?

– Ne, – atsakiau. – Negalime.

Ant šalto plieninio stalo berniukas atrodė dar mažesnis nei baltuose ligoninės pataluose. Čia nebuvo vaivorykščių, sienų ir langų nepuošė dinozaurai ar ryškios spalvos, džiuginančios vaikišką širdelę. Edį Hyfą atvežė nuogą su styrančiomis ketvirto dydžio adatomis, kateteriu ir nenuimtais tvarsčiais. Liūdnos liekanos to, kas jį dar laikė šiame pasaulyje, o atjungus prietaisus, priminė virvelę, vingiuojančią paskui oru sklendžiantį vienišą balionėlį. Beveik valandą vardijau jo sužeidimus ir gydymo žymes, kol Siuzana fotografavo ir atsakinėjo į telefono skambučius.

Užrakinome duris į skrodimo patalpas, už jų girdėjosi iš lifto išeinančių ir namo skubančių žmonių balsai, lauke staigiai temo. Du kartus prie įėjimo suskambėjo skambutis, laidojimo biuro atstovams atvežus arba atvykus išsivežti palaikų. Edžio peties ir šlaunies žaizdos buvo sausos, vyšninės spalvos.

– O Dieve, – ištarė Siuzana įsistebeilydama. – Dieve mano, ir kas galėjo taip pasielgti? Tik pažiūrėk į visus tuos mažus įpjovimus žaizdų kraštuose. Lyg kažkas pirma išpjaustė kryželius ir tik po to pašalino visą odos gabalą.

– Man irgi taip atrodo.

– Manai, kažkas išpjaustė raštą?

– Manau, kad bandė kažką ištrinti, o kai nepavyko, pašalino odą.

– Ką ištrinti?

– Kažką, ko anksčiau nebuvo, – atsakiau. – Tose vietose nebuvo nei tatuiruočių, nei apgamų, nei randų. Jeigu ten nieko nebuvo, vadinasi, kažką jam padarė, o po to pašalino kaip galimą kaltės įrodymą.

– Kažką panašaus į įkandimo žymes.

– Taip, – pasakiau.

Kai ėmiau tamponu valyti visur, kur nebuvo nuplauta su skudurėliu, kūnas dar nebuvo visiškai sustingęs, vos vos šiltas. Patikrinau pažastis, sėdmenų raukšles, ausų vidų ir už jų, bambą. Į naujus baltus vokus nukarpiau pirštų nagus, plaukuose ieškojau plaušelių ir kitokių smulkių dalelių.

Siuzana vis žvilgčiojo į mane, pajutau, kad ji įsitempusi. Pagaliau paklausė:

– Ar ieškai ko nors ypatingo?

– Kad ir išdžiūvusios spermos, – atsakiau.

– Pažastyse?

– Kiekvienoje odos raukšlelėje ar angoje, visur.

– Paprastai visų tų vietų netikrini.

– Paprastai neieškau zebrų.

– Ko?

– Medicinos mokykloje turėjome posakį: „Jei girdi kanopas, ieškok arklių." Bet šiuo atveju žinau, kad ieškome zebrų, – pasakiau.

Per didinamąjį stiklą tyrinėjau kiekvieną kūno colį. Nusigavusi iki riešų, lėtai apverčiau rankas iš vienos ir kitos pusės, stebėdama jas taip ilgai, kad Siuzana liovėsi dirbusi. Rėmiausi diagramomis iš segtuvo, kiekvieną gydymo žymę lyginau su mano nubrėžtomis.

– Kur užrašai? – apsidairiau aplink.

– Štai čia.

Siuzana nuėjusi atnešė užrašus nuo stalo. Ėmiau juos vartyti, ypač įdėmiai skaitydama pirmosios pagalbos užrašus ir gelbėtojų komandos ataskaitą. Niekur nebuvo nurodyta, kad Edžio Hyfo rankos būtų buvusios surištos. Bandžiau prisiminti detektyvo Trento apibūdintą įvykio vietą, kur rastas berniuko kūnas. Ar Trentas neminėjo, kad Edžio rankos buvo priglaustos prie šonų?

– Ką nors radai? – neištvėrusi paklausė Siuzana.

– Žvilgtelėk per didinamąjį stiklą. Štai. Vidinėje riešų pusėje ir ant kairės rankos į kairę nuo riešo kauliuko. Ar matai lipnias liekanas? Klijų pėdsakus? Atrodo lyg pilkšvos purvo dėmelės.

– Vos įžiūriu. Lyg ir prilipę keli plaušeliai, – nusistebėjo Siuzana žiūrėdama per didinamąjį stiklą, petimi prisispaudusi prie manęs.

– Ir glotni oda, – toliau rodžiau. – Šiame plote mažiau plaukelių nei čia.

– Nes plaukai išsirovė nuimant lipnią juostą.

– Būtent. Paimsime riešo plaukelių pavyzdžiams. Klijus ir plaušelius bus galima palyginti su lipnia juosta, jei kartais ją rastų. O jei ras juostą, kuria jis buvo surištas, ją būtų galima palyginti su ritiniu.

– Nebūtinai, – atsitiesusi pažvelgė į mane. – Pleistras prilaikė ketvirto dydžio adatų vamzdelius. Ar nemanai, kad tai paaiškinimas?

– Aplink jo riešus nėra adatų dūrių, rodančių gydymo žymes, – paprieštaravau jai. – Pati matei, kur buvo pleistrai, kai jį atvežė. Nieko, kas prilygtų šioms lipnioms liekanoms ant riešų.

– Tiesa.

– Nufotografuokime, po to surinksiu tas lipnias nuosėdas ir atiduosiu Treisei ištirti.

– Jo kūną rado lauke prie šiukšlių konteinerio. Regis, Treisės laukia košmaras.

– Priklauso nuo to, ar liekanos ant riešų lietėsi su šaligatviu, – skalpeliu ėmiau švelniai jas gremžti.

– Nemanau, kad ten valė dulkių siurbliu.

– Tikrai ne, bet jei gražiai paprašysime, tai gal dar gausime sąšlavas. Nepakenktų pamėginti.

Toliau tyrinėjau gležnus Edžio Hyfo dilbius ir riešus, ieškodama sumušimų ir įbrėžimų, kuriuos galėjau pražiopsoti, bet nieko neradau.

– Jo kulkšnys atrodo gerai, – pasakė Siuzana nuo kito stalo galo. – Nematau jokių lipnių liekanų ar plotų, nuo kurių būtų išrauti plaukai. Jokių sužeidimų. Neatrodo, kad jam buvo surištos kulkšnys, tik riešai.

Prisiminiau vos kelis atvejus, kai tvirtai surištos aukos raiščiai nepaliko jokių žymių ant odos. Akivaizdu, kad lipni juosta tiesiogiai lietėsi su Edžio oda. Dėl suvaržytos kraujotakos ir vis didėjančio nepatogumo jausmo jis turėjo judinti rankas, sukinėtis. Bet nesipriešino. Jis nesimuistė, nebandė nutraukti ar pabėgti.

Galvojau apie kraujo lašelius ant jo striukės peties ir suodiną bei dėmėtą apykaklę. Dar kartą patikrinau burną, apžiūrėjau liežuvį ir žvilgtelėjau į užrašus. Neaptikau jokio įrodymo, kad jam būtų grasinta, jokių įbrėžimų, mėlynių ar lipnių pėdsakų. Įsivaizdavau jį atremtą į šiukšlių konteinerį, nuogą baisiame šaltyje, drabužių krūvelė šalimais, lyg ir tvarkinga,

lyg ir ne, sudėta atsainiai. Bandydama pajusti nusikaltimo nuotaiką, neaptikau nei pykčio, nei panikos, nei baimės.

– Jis pirma jį nušovė, ar ne? – Siuzanos akys budrios, lyg nepatiklaus praeivio, su kuriuo prasilenki tuščioje ir tamsioje gatvėje. – Jam surišo rankas po to, kai nušovė.

– Manau, kad taip.

– Bet labai keista, – pasakė ji: – visai nebūtina surišti ką tik į galvą pašautąjį.

– Mes nežinome, apie ką fantazuoja šitas asmuo, – užėjus sinusitiniam galvos skausmui, pasidaviau lyg miestas per apsiaustį. Akys ašarojo, o kaukolė atrodė dviem dydžiais per maža.

Siuzana iš ritės patraukė storą elektrinį laidą ir prijungė prie Straikerio pjūklelio. Spragtelėjusi įdėjo naujas geležtes į skalpelius ir patikrino peilius ant chirurginio vežimėlio. Pradingusi rentgeno kambaryje, sugrįžo su Edžio juostelėmis, kurias pritvirtino prie šviesos dėžučių. Jai karštligiškai zujant aplink, atsitiko tai, ko niekad anksčiau nebuvo nutikę. Ji stipriai atsitrenkė į chirurginį vežimėlį, aplink kurį triūsė, ir ant žemės nukrito bei sudužo indeliai su dviem kvortomis formalino.

Kai bėgau link jos, šoktelėjusi atgal ji paslydo ir vos neišsitiesė stiklo šukėms žyrant į visas puses, ranka nuo veido vaikė garus ir žiopčiojo.

– Ar neužtiško ant veido? – sugriebusi už rankos nusitempiau ją į rūbinę.

– Ne, nemanau. O Dieve, tik ant kojų ir, regis, ant rankos.

– Ar tikrai nepakliuvo į akis ir burną? – padėjau nusimesti žalią aprangą.

– Tikrai.

Staigiai nėrusi į dušo kabiną paleidau vandenį, kol ji nusiplėšė likusius drabužius.

Liepiau jai ilgai stovėti po drungno vandens srove, o pati užsidėjau kaukę, apsauginius akinius ir užsimoviau storas gumines pirštines. Pavojingi chemikalai susigėrė į formalino pagalvėles, valstijos išduotas tokiems kaip šis nelaimingiems biocheminiams atsitikimams. Sušlavusi šukes, viską sudėjau į dvigubus plastikinius maišus ir užrišau. Su žarna nuploviau grindis, nusiprausiau ir apsivilkau švarią aprangą. Pagaliau iš dušo išėjo paraudusi ir išsigandusi Siuzana.

– Daktare Skarpeta, labai atsiprašau, – pasakė ji.

– Svarbiausia tu. Kaip jautiesi?

– Šiek tiek nusilpusi ir apsvaigusi. Vis dar užuodžiu garus.

– Aš pabaigsiu, – pasakiau. – Geriau važiuok namo.

– Norėčiau pirma truputį pailsėti. Einu į viršų.

Mano laboratorinis švarkas karojo ant kėdės atlošo, iš jo kišenės ištraukiau raktus.

– Štai, – pasakiau paduodama. – Prigulk ant sofos mano kabinete. Jei svaigimas nepraeis ir pasijusi blogiau, iškart paskambink vidaus telefonu.

Po valandėlės Siuzana sugrįžo vilkėdama iki pat smakro užsagstytu žieminiu paltu.

– Kaip jautiesi? – paklausiau siūdama Y formos pjūvį.

– Nelabai tvirtai, bet šiaip gerai.

Akimirksnį tylomis stebėjo mane, paskui pridūrė:

– Viršuje kai ką apsvarsčiau. Nemanau, kad turėtum įrašyti mane liudininke šioje byloje.

Nustebusi pažvelgiau į ją. Tai buvo tarnybinės ataskaitos formalumas: į liudininkų sąrašą įtraukti visus, dalyvavusius skrodime. Siuzanos prašymas nebuvo itin svarbus, bet keistokas.

– Aš nedalyvavau skrodimo metu, – tęsė ji. – Na, padėjau atliekant išorinę apžiūrą, bet manęs nebuvo, kai darei skrodimą. Žinau, kad kils daug triukšmo, jei kada nors sugaus nusikaltėlį. Jei byla pasieks teismą. Todėl, manau, bus geriau, jei manęs neįtrauksi, nes, kaip minėjau, aš iš tiesų ir nedalyvavau.

– Gerai, – atsakiau. – Aš nieko prieš.

Padėjusi mano raktus ant stalo, ji išėjo.

Mariną radau namie, kai po valandėlės, sulėtinusi greitį prie rinkliavų būdelės, paskambinau jam iš mašinos telefono.

– Ar pažįsti kalėjimo Pavasario gatvėje viršininką? – paklausiau jo.

– Frankas Donahju. Kur esi?

– Mašinoje.

– Taip ir maniau. Turbūt pusė Virdžinijos vilkikų klausosi mūsų per savo CB radiją.

– Ne kažin ką teišgirs.

– Girdėjau apie vaikį, – pasakė jis. – Ar jau baigei su juo?

– Taip. Paskambinsiu tau iš namų. Tuo tarpu galėtum kai ką nuveikti. Man reikia tuojau pat patikrinti keletą dalykų kalėjime.

– Bėda ta, kad kalėjimas irgi tikrina.
– Štai todėl keliausi drauge, – atsakiau.

Po dviejų apgailėtinų semestrų pas savo buvusį dėstytoją bent jau išmokau būti pasirengusi. Taigi šeštadienio popietę su Marinu keliavome į valstijos kalėjimą. Oras buvo švininis, vėjas šalikelėse pliekė medžius – įsiaudrinęs ir šaltas pasaulis atspindėjo mano nuotaiką.

– Jeigu tau įdomi mano nuomonė, – važiuojant pareiškė Marinas, – manau, leidiesi Grumano vyniojama aplink pirštą.

– Visai ne.

– Tai kodėl kaskart, kai vykdoma egzekucija, kur įsipainiojęs ir jis, elgiesi taip, lyg būtum vyniojama aplink pirštą.

– O kaip pasielgtum tu?

Jis įstūmė žiebtuvėlį.

– Lygiai taip pat. Velniškai gerai apžiūrėčiau mirtininko kamerą ir kėdę, viską surašyčiau, o tada pasakyčiau jam, kad jis – šiknius. O dar geriau, pasakyčiau spaudai, kad jis – šiknius.

Šio ryto laikraštis citavo Grumaną, teigiantį, kad Vadelį blogai maitino, o ant jo kūno buvo mėlynių, kurių tiksliai negalėjau paaiškinti.

– Vis dėlto kur šuo pakastas? – paklausė Marinas. – Ar tau studijuojant teisės mokykloje jis jau gynė tuos šeškus?

– Ne. Prieš kelis metus jį pakvietė vadovauti Džiodžtauno baudžiamojo teisingumo klinikai. Štai

tada jis ėmėsi atstovauti mirties bausmės byloms *pro bono**.

– Tam vyrukui trūksta vieno šulo.

– Jis labai nusistatęs prieš mirties bausmę ir nesvarbu, kam beatstovautų, bylą sugeba paversti išskirtine. Ypač Vadelio bylą.

– Taip, šventasis Nikas, niekšų globėjas. Kaip miela, – nusišaipė Marinas. – Nusiųsk jam spalvotas Edžio Hyfo nuotraukas ir paklausk, ar jis nenorėtų pasikalbėti su berniuko tėvais? Pažiūrėtum, ką jis sakytų apie paršą, įvykdžiusį *tokį* nusikaltimą.

– Niekas nepakeis Grumano nuomonės.

– Ar jis turi vaikų? Žmoną? Ką nors, kas jam brangus?

– Jokio skirtumo, Marinai. Spėju, kad apie Edį nieko naujo.

– Ne, ir Henriko policijoje nieko. Gavome jo drabužius ir dvidešimt antrojo kalibro kulką. Galbūt laboratorijoms labiau pasiseks su tavo radiniais.

– O kaip dėl SNSP? – paklausiau kalbėdama apie FTB Sunkių nusikaltėlių sulaikymo programą, nes Marinas su FTB psichologinių portretų specialistu Bentonu Vesliu buvo regioninės komandos nariai.

– Trentas rengia anketas, kurias išsiųs po kelių dienų, – pasakė Marinas. – O aš vakar vakare įspėjau Bentoną apie bylą.

– Ar Edis iš tų, kurie liptų į nepažįstamojo mašiną?

– Pasak jo tėvų, ne. Susidūrėme arba su žaibišku užpuolimu, arba su vaikio pasitikėjimą pelniusiu ir tada jį sučiupusiu niekšu.

* *Pro bono* (lot.) – klientui nemokamai suteikiamos advokato paslaugos.

– Ar jis turi brolių, seserų?

– Ir brolį, ir seserį, abudu dešimčia metų vyresni. Manau, kad Edis – neplanuotas vaikas, – pasakė Marinas pasirodžius kalėjimui.

Daug metų neprižiūrimas tinkuotas kalėjimo apdaras virto blankiu ir purvinu Pepto Bismolo rožinės spalvos šešėliu. Tamsūs langai apdangstyti stora vėjo nutraukyta sudriskusia plėvele. Iš Belvedero pasukome kairėn į Pavasario gatvę – apšepusį menką grindinio ruožą, jungiantį dvi realybes, kurioms nebuvo vietos viename žemėlapyje. Gatvė tęsėsi keletą kvartalų palei kalėjimą ir netikėtai baigėsi ties Gemblo Hilu, kur baltų plytų pastate ant puikios vejos, lyg didysis baltasis garnys ant užkastų atliekų krašto, buvo įsikūrusi Etilo bendrovės valdyba.

Dulksna virto šlapdriba, kai sustoję išlipome iš mašinos. Įkandin Marino ėjau pro šiukšlių konteinerį, tada pro rampą, vedančią į krovinių prieplauką, užimtą kačių, kurių nerūpestingoje elgsenoje šmėkščiojo laukinio padaro apdairumas. Pagrindinis įėjimas – stiklinės durys, pro kurias neva žengdami į vestibiulį atsidūrėme už grotų. Jokių kėdžių, oras šaltas ir priplėkęs. Mums iš dešinės – informacijos centras su mažu langeliu, kurį nesiskubindama pravėrė uniformuota stambi moteris.

– Klausau jūsų?

Marinas parodė savo ženklelį ir keliais žodžiais paaiškino, kad atėjome susitikti su kalėjimo viršininku Franku Donahju. Ji liepė palaukti. Langelis vėl užsivėrė.

– Tai hunė Helena, – pasakė man Marinas. – Buvau čia daugybę kartų, bet ji visada elgiasi lyg manęs nepažinotų. Turbūt aš ne jos skonio. Tuojau pati su ja susipažinsi.

Už grotuotų durų matėsi niūrus, rusvų plytelių koridorius šlakbetonio sienomis ir į narvus panašiais mažais kabinetais. Vaizdas užsibaigė pirmuoju kamerų korpusu. Aukštyn kylančios kamerų eilės išdažytos įstaigoms būdinga žalia spalva, vietomis išėsta rūdžių. Jos buvo tuščios.

– Kada perkels likusius kalinius? – paklausiau.

– Iki savaitės galo.

– O kas liko?

– Keletas tikrų Virdžinijos džentelmenų, izoliatoriaus šeškų. Jie sandariai uždaryti ir prirakinti prie lovų C skyriaus kamerose, ana ten, – jis mostelėjo į vakarus. – Nesijaudink, pro ten neisime. Tavęs ten neleisčiau. Kai kurie iš tų subingalvių metų metais nėra regėję moters, o hunė Helena – jiem ne moteris.

Koridoriaus gale pasirodė tvirtai suręstas jaunuolis, apsirengęs mėlyna sargybinio uniforma, ir pasuko link mūsų. Įdėmiai nužvelgė mus pro grotas. Jo veidas nors ir malonus, bet atšiaurus, ryžtingas smakras, pilkos šaltos akys. Tamsiai rusvi ūsai slėpė viršutinę lūpą, kuri, įtariau, galėjo būti žiauri.

Marinas pristatė mus pridurdamas:

– Atėjome apžiūrėti elektros kėdę.

– Taip, mano vardas Robertsas ir aš būsiu šios karališkos ekskursijos vadovas, – jam rakinant sunkius vartus, atsitrenkę į geležį, sužvangėjo raktai: – Donahju šiandien nėra, sunegalavo, – už mūsų užsitrenkusių

durų garsas nuaidėjo sienomis. – Atsiprašau, bet pirmiausia turėsime jus apieškoti. Ponia, atsistokite štai ten.

Jis skaitytuvu tikrino Mariną, kai, prasivėrus kitoms grotuotoms durims, iš informacijos centro išlindo Helena. Nesišypsanti moteris, sudėta lyg baptistų bažnyčia, vienintelė nuoroda į jos liemenį buvo švytintis „Semo Braunio" diržas. Trumpai kirpti plaukai vyriškai sušukuoti ir nudažyti juoda nublizgintų batų spalva, jos skvarbios akys akimirksnį susitiko su manosiomis. Ant grėsmingos krūtinės prisegta kortelė su pavarde „Graims".

– Krepšį, – įsakė ji.

Padaviau medicininį krepšį, kurį išnaršiusi skaitytuvu bei savo rankomis apipylė mane prisilietimų ir tapšnojimų papliūpa, šiurkščiai sukiodama tai į vieną, tai į kitą pusę. Apieška truko vos dvidešimt sekundžių, bet jai pavyko susipažinti su kiekvienu mano kūno coliu. Lyg didžiulis voras spaudė mane prie savo standžiai šarvuotos krūtinės, garsiai šnopuodama ir iš lėto judindama storus pirštus. Šiurkščiai linktelėjusi, kad patikra baigta, sugrįžo į savo šlakbetonio ir geležies urvą.

Su Marinu sekėme paskui Robertsą pro galybę grotų, daugybę durų, kurias jis atrakindavo ir vėl užrakindavo, šaltas oras gaudė nuo monotoniško atšiauraus metalo skambesio. Jis nieko mūsų neklausinėjo, jokių užuominų, kurias bent sąlyginai pavadintum draugiškomis. Vienintelis jo rūpestis, regis, buvo šios popietės vaidmuo, nesu tikra kuris – ekskursijos vadovo ar sarginio šuns.

Posūkis į dešinę ir mes pakliuvome į pirmąjį kamerų bloką – milžinišką žalio šlakbetonio ir išdužusių langų erdvę, kur traukė skersvėjai. Keturi kamerų aukštai rėmėsi į netikrą stogą, perdengtą spygliuotos vielos ritiniais. Rusvų plytelių grindų centre netvarkingai sukrauta daugybė siaurų, plastikine danga aptrauktų čiužinių, aplinkui mėtėsi šepečiai, šluotos ir nutriušusios barzdaskučio kėdės. Ant aukštų palangių užmesti odiniai teniso batai, mėlyni džinsai ir kitokie keisti asmeniniai daiktai, daugelyje kamerų palikti televizoriai, knygos ir kareiviškos skrynelės. Pasirodo, iškeldintiems kaliniams neleido pasiimti viso turto – tai turbūt paaiškino žymekliu ant sienų prikeverzotas nešvankybes.

Daug durų buvo atrakinta, kol atsidūrėme kieme – nurudusios žolės, apsuptos bjauriais kamerų blokais, kvadrate. Nė vieno medžio. Iš kiekvieno kampo kilo sargybos bokštai su ginkluotais vyrais, vilkinčiais sunkias milines. Sparčiai žengėme tylomis, šlapdriba gėlė skruostus. Per kelis laiptelius nusileidę žemyn, pakliuvome į kitą įėjimą, vedantį prie geležinių durų, dar masyvesnių nei mano matytos.

– Rytų rūsys, – pasakė Robertsas rakindamas spyną. – Vieta, kur niekas nepageidauja pakliūti.

Įžengėme į mirtininkų kameras.

Palei rytinę sieną rikiavosi penkios kameros, visose buvo po geležinę lovą, balto porceliano kriauklę ir tualetą. Patalpos centre pastatytas didelis rašomasis stalas ir keletas kėdžių, ant kurių kiaurą parą sėdėdavo sargybiniai, kai mirtininkų kameros buvo užimtos.

– Vadelis sėdėjo antroje kameroje, – parodė Robertsas. – Pagal valstijos įstatymus kalinys čia perkeliamas likus penkiolikai dienų iki egzekucijos.

– O kas pas jį galėjo patekti? – pasiteiravo Marinas.

– Tie patys žmonės, kurie visada įleidžiami pas mirtininkus: testamento vykdytojai, dvasininkai ir mirties būrio nariai.

– Mirties būrys? – paklausiau.

– Jį sudaro kalėjimo pareigūnai ir prižiūrėtojai, kurių asmenybės įslaptintos. Komanda suburiama, kai kalinys persiunčiamas iš Meklenburgo. Jie jį saugo ir pasirūpina viskuo nuo pradžios iki pabaigos.

– Ne itin maloni užduotis, – tarstelėjo Marinas.

– Tai ne užduotis, o pasirinkimas, – atsakė Robertsas vyriškai pasipūtęs ir su paslapties gaidelėmis balse lyg treneris, duodantis interviu po svarbių rungtynių.

– Ar netrikdo tavęs? – suabejojo Marinas. – Nagi, pats mačiau Vadelį, sėdantį į kėdę. Negali likti abejingas.

– Nė per nago juodymą. Grįžęs namo išgeriu kelias skardines alaus ir einu miegoti, – siektelėjęs uniformos marškinių kišenės, ištraukė cigarečių pakelį.

– Taigi, Donahju sakė, kad jus domina, kaip viskas įvyko. Ką gi, papasakosiu viską nuo pradžių, – jis rūkė sėdėdamas ant stalo. – Tą dieną, gruodžio tryliktąją, Vadeliui buvo leista dvi valandas pabūti su artimiausiais šeimos nariais, šiuo atveju – motina. Apie pirmą valandą uždėjome liemens pančius, antrankius, surakinome kojas ir nuvedėme į lankytojų pusę. Penktą

valandą jis paskutinį kartą pavalgė. Pageidavo nugarinės kepsnio, salotų, keptų bulvių ir pyrago su pekanų riešutais – viskas buvo pagaminta „Bonanzos“ kepsnių namuose. Jis nepasirinko restorano. Kaliniams neleidžiama. Ir pagal seniai nusistovėjusią tvarką buvo užsakyta po du vienodus patiekalus. Vieną valgo kalinys, kitą – mirties komandos narys. Visa tai tam, kad apsidraustume nuo kokio pernelyg entuziastingo šefo, kad nesumanytų pagreitinti kalinio kelionės Anapilin ir nebūtų pagardinęs maisto tokiais prieskoniais kaip arsenas.

– Ar Vadelis suvalgė maistą? – paklausiau, galvodama apie jo tuščią skrandį.

– Jis nebuvo alkanas, todėl paprašė, kad pasaugotume iki rytojaus.

– Turbūt tikėjosi, kad gubernatorius Noringas jam atleis, – svarstė Marinas.

– Nežinau, ką jis galvojo. Tiktai atpasakoju, ką pasakė, kai buvo patiektas maistas. Pusę aštuonių į kamerą atėjo asmeninės nuosavybės pareigūnai surašyti turto ir sužinoti, ką jis norėtų su juo daryti. Kalbame apie rankinį laikrodį, žiedą, drabužius, laiškus, knygas ir eilėraščius. Aštuntą valandą jį išvedė iš kameros. Jam nuskuto galvą, veidą ir dešinę kulkšnį. Jį pasvėrė, išmaudė ir aprengė drabužiais, kuriais turėjo vilkėti sėsdamas į kėdę. Tada parvedė atgal į kamerą. Be penkiolikos vienuoliktą, liudijant mirties komandai, jam buvo perskaitytas mirties nuosprendis, – Robertsas pakilo nuo stalo. – Tada nesukaustytą nuvedė į gretimą patalpą.

– Koks buvo jo elgesys tuo momentu? – paklausė Marinas, Robertsui atrakinus ir atidarius kitas duris.

– Sakykime, kad dėl savo rasinės kilmės negalėjo išbalti, antraip būtų buvęs baltas kaip drobė.

Patalpa buvo mažesnė nei įsivaizdavau. Per patį ryškiai rudų cementinių grindų vidurį, kokios šešios pėdos nuo galinės sienos, stovėjo kėdė – sustingęs, tvirtas tamsaus lako ąžuolinis sostas. Aplink aukštą atlošą, dvi priekines kojas ir porankius karojo storų odinių diržų kilpos.

– Vadelį pasodino ir pirmiausia užsegė krūtinės diržą, – tęsė Robertsas tuo pačiu abejingu tonu. – Po to rankų, pilvo ir kojų diržus, – kalbėdamas šiurkščiai palietė kiekvieną diržą. – Jį surišo per minutę. Ant veido uždėjo odinę kaukę – tuoj jums ją parodysiu. Ant galvos buvo uždėtas šalmas, o kojos įtaisas pritvirtintas prie dešinės kojos.

Išsiėmiau fotokamerą, liniuotę ir Vadelio kūno diagramų fotokopijas.

– Lygiai dvi minutės po vienuoliktos jis gavo pirmąją srovę – du tūkstančius penkis šimtus voltų ir šešis su puse ampero. Beje, dviejų amperų gana, kad kristum negyvas.

Vadelio kūno diagramose pažymėti sužeidimai visiškai sutapo su kėdės ir diržų konstrukcija.

– Šalmas prisitvirtina štai čia, – Robertsas parodė nuo lubų nutįsusį vamzdį, kurio galas su varine sparnuotąja veržle baigėsi tiesiai virš kėdės.

Iš visų pusių nufotografavau kėdę.

– O kojos įtaisas prisitvirtina štai prie šios sparnuotosios veržlės.

Fotokameros blykstė mane keistai nuteikė, ėmiau nervintis.

– Tas vyras buvo didelis elektros grandinės pertraukiklis.

– Kada jis pradėjo kraujuoti? – paklausiau.

– Tą pačią akimirką, kai jį pirmą kartą pakratė, ponia. Ir nesiliovė, kol viskas nesibaigė, tada buvo užtraukta užuolaida, paslėpusi jį nuo liudininkų. Trys mirties komandos nariai atsagstė marškinius, gydytojas pasiklausė stetoskopu, užčiuopęs miego arteriją, paskelbė jį mirusiu. Vadelį paguldė ant neštuvų ir nugabeno į vėsinimo patalpą, kurios link ir einame.

– O ką manote dėl tariamai blogai suveikusios kėdės? – pasiteiravau.

– Visiška nesąmonė. Vadelio ūgis – šešios pėdos keturi coliai, svoris – du šimtai penkiasdešimt devyni svarai. Jis užvirė gerokai prieš tai, kai atsisėdo į kėdę, kraujo spaudimas tikriausiai kaip reikiant šoktelėjo. Kai patvirtino jo mirtį, išgirdęs apie kraują, viršininko pavaduotojas atėjo pasižiūrėti. Jo akių obuoliai neiššokę, ausų būgneliai nesutrūkę. Po šimts, Vadeliui iš nosies bėgo kraujas, panašiai kaip žmonėms, kurie per daug įsitempia tupėdami tualete.

Tylomis jam pritariau. Vadeliui iš nosies bėgo kraujas dėl Valsalvos manevro arba staigiai padidėjusio krūtinės ląstos vidaus slėgio. Nikolo Grumano nenudžiugins ataskaita, kurią ketinau jam nusiųsti.

– O kokius bandymus atlikote, norėdami įsitikinti, kad kėdė veikia gerai? – paklausė Marinas.

– Tuos pačius kaip ir visada. Pirmiausia, „Virdžinijos energija“ apžiūri ir patikrina įrengimus, – jis

parodė ant sienos už kėdės pritaisytą didelę elektros grandinės dėžę su pilko plieno durelėmis. – Jos viduje yra dviejų tūkstančių dviejų šimtų vatų lemputės, pritvirtintos prie faneros plokštės bandymams atlikti. Mes ją patikrinome prieš savaitę iki egzekucijos, tris kartus egzekucijos dieną ir dar kartą susirinkusių liudininkų akivaizdoje.

– Aha, pamenu, – pasakė Marinas, žvelgdamas į įstiklintą liudininkų kabiną vos už kokių penkiolikos pėdų. Viduje stovėjo dvylika juodų plastikinių kėdžių, išrikiuotų trimis tvarkingomis eilėmis.

– Viskas kuo puikiausiai veikė, – pasakė Robertsas.

– Ar visada? – paklausiau aš.

– Kiek žinau, ponia, taip.

– O kur jungiklis?

Jis parodė į dėžę, kabančią ant sienos liudininkų kabinos dešinėje.

– Raktelis įjungia srovę, bet mygtukas valdymo kambariuke. Kalėjimo viršininkas arba konstruktorius pasuka raktelį ir paspaudžia mygtuką. Norite pamatyti?

– Taip, norėčiau.

Ne kažin ką teišvydome, tiesiog nedidelę kabiną iškart už elektros kėdės patalpos galinės sienos. Viduje buvo skydinė su įvairiomis skalėmis didinti ir mažinti elektros įtampą. Ją buvo galima padidinti net iki trijų tūkstančių voltų. Eilės švieselių patvirtindavo, kad viskas gerai, arba įspėdavo apie gedimus.

– Grynsvilio kalėjime viskas bus kompiuterizuota, – pridūrė Robertsas.

Medinėje spintelėje gulėjo šalmas, kojos įtaisas ir du stori laidai. Kilstelėdamas po vieną paaiškino:

– Prisitvirtina prie sparnuotųjų veržlių viršuje ir prie vienos kėdės pusės, tuomet prie sparnuotosios veržlės šalmo viršuje ir prie kojos įtaiso, – greitai viską sujungęs, tarstelėjo: – Taip pat kaip sujungiant vaizdo magnetofoną.

Varinis šalmas ir kojos įtaisas buvo išvarpyti skylučių, tarp kurių įpintas medvilninis siūlas prilaikė kempinės pamušalą. Šalmas neįtikėtinai lengvas, ties jungiančių plokštelių kraštais pasidengęs dulsvai žalsvu apnašu. Nenorėjau įsivaizduoti tokio daikto ant savo viršugalvio. Juoda odinė kaukė tebuvo platus grubaus darbo diržas su iškirpta maža trikampe skylute nosiai, iš nugaros susegamas sagtimi. Nebūčiau suabejojusi jo autentiškumu, jei būčiau pamačiusi parodoje Londono Taueryje.

Praėjome pro transformatorių, nuo kurio ligi lubų rangėsi gyvatukai, ir Robertsas atrakino kitas duris. Įžengėme į dar vieną patalpą.

– Tai vėsinimo kambarys, – pasakė jis. – Atvežę Vadelį, perkėlėme ant šio stalo.

Plieninis stalas ties sudūrimais buvo surūdijęs.

– Palikome čia dešimčiai minučių atvėsti, ant kojos uždėjome maišus su smėliu. Jie sudėti ana ten.

Ant grindų prie stalo buvo sukrauti maišai su smėliu.

– Kiekvienas sveria po dešimt svarų. Vadinkite tai – kelio reflekso reakcija, nes koja būna smarkiai sulenkta. Smėlio maišai ją ištiesina. O jei stipriai nudegusi, kaip kad Vadelio, perrišame marle. Viskas

baigta, vėl perkėlėme Vadelį ant neštuvų ir išnešėme tuo pačiu keliu, kuriuo atėjote jūs. Tik nesivarginome lipti laiptais, jokios prasmės įsitaisyti išvaržą. Pasinaudojome liftu maistui ir, išnešę pro paradines duris, pašovėme į greitosios pagalbos mašiną. Kaip ir visada, kai mūsų globotiniai pasivažinėja Sparkiu, atgabenome pas jus.

Užsitrenkė sunkios durys. Subarškėjo raktai. Spragtelėjo užraktai. Robertsas lydėdamas mus į vestibiulį toliau triukšmingai pasakojo. Aš beveik nesiklausiau, o Marinas nepratarė nė žodžio. Su lietumi sumišusi šlapdriba žolę ir sienas aptraukė ledu. Šlapias šaligatvis. Šaltis smelkėsi kiaurai. Mane pykino. Žūtbūt norėjau palįsti po karštu dušu ir persirengti.

– Tokios padugnės kaip Robertsas tik viena pakopa aukščiau kalinių, – iškošė Marinas užvesdamas mašiną. – Tiesą sakant, kai kurie iš jų ne ką geresni už tranus, tupinčius už grotų.

Po kelių akimirkų stabtelėjo priešais raudoną šviesą. Ant priekinio stiklo mirgėjo kruvini lietaus lašeliai, nubrauktų vietoj atsirasdavo tūkstančiai kitų. Aplediję medžiai atrodė lyg stikliniai.

– Jei turi laiko, norėčiau tau kai ką parodyti, – Marinas palto rankove nuvalė aprasojusį stiklą.

– Jei svarbu, gal ir surasiu minutę, – tikėjausi, kad mano akivaizdus nenoras įkvėps jį parvežti mane namo.

– Aš noriu tau atkurti paskutinius Edžio Hyfo žingsnius, – jis įjungė posūkio signalą. – Manau, ypač svarbu, kad pamatytum, kur jį surado.

Hyfai gyveno į rytus nuo Čamberleino aveniu arba, pasak Marino, netikusioje jo pusėje. Jų nedidelis plytų namelis stovėjo vos už kelių kvartalų nuo keptų viščiukų restoranėlio „Auksinė keptuvė“ ir parduotuvės, kur Edis nuėjo nupirkti mamai indelio sriubos. Keletas didelių amerikietiškų mašinų stovėjo prie įvažiavimo į Hyfų namus; iš kamino lėtai rūko dūmai, ištirpdami dulsvai pilkame danguje. Silpnai sutvisko aliuminis, prasivėrus stiklinėms durims, ir pasirodė į juodą paltą susisupusi senutė, stabtelėjusi šnektelėjo su kažkuo viduje. Įsikibusi turėklų, lyg baimindamasi atsidurti už borto, lėtai lipo laiptais, bereikšmiu žvilgsniu nulydėdama pro šalį plaukiantį baltą fordą.

Jei važiuotume dar porą mylių į rytus, atsidurtume federalinių lūšnynų karo zonoje.

– Šiame rajone anksčiau gyveno tik baltieji, – pasakė Marinas. – Pamenu, kai tik atvykau į Ričmondą, čia buvo gera vieta įsikurti. Daugybė padorių ir darbščių žmonių, kurie prižiūrėjo savo kiemus, o sekmadieniais eidavo į bažnyčią. Laikai pasikeitė. Asmeniškai aš sutemus neleisčiau savo vaiko į lauką. Bet gyvendamas pripranti prie vietos. Edis nebijojo lakstyti aplinkui, išnešiodamas laikraščius ar mamos paprašytas. Tą vakarą, išėjęs pro savo lūšnelės duris, kirto Azalėjos gatvelę, paskui pasuko į dešinę, kaip kad ir mudu dabar. Štai kairėje šalia degalinės parduotuvė „Pasagėlė“, – jis parodė į parduotuvę su šviečiančia žalios pasagos iškaba. – Tas kampas štai ten – populiari narkotikais prekiaujančių tranų susitikimo vietelė. Mainais į šlamančiuosius parduoda kreką ir dingsta. Sučiumpame

tuos tarakonus, o po kelių dienų jie varo tą patį prie kito kampo.

– Ar Edis galėjo būti įsipainiojęs į narkotikus?

Tais laikais, kai tik pradėjau dirbti, mano klausimas būtų nuskambėjęs dirbtinai, bet dabar jau nebe. Virdžinijoje nepilnamečiai sudaro dešimt procentų suimtųjų už prekybą narkotikais.

– Kol kas jokių užuominų. Nuojauta sako, kad ne, – atsiliepė Marinas.

Jis įsuko į parduotuvėlės stovėjimo aikštelę, sėdėdami stebėjome prie vitrinos prilipdytas reklamas ir akinamas šviesas, skrodžiančias rūką. Prie kasos nusidriekė ilga eilė, kasininkas darbavosi nepakeldamas galvos. Juodaodis jaunuolis ilgais auliniais ir odiniu paltu, išslinkęs lauk su kvorta alaus ir įmetęs grąžą į telefono automatą prie įėjimo, įžūliai įsispoksojo į mūsų mašiną. Nuo cigarečių pakelio lupdamas celofaną, sparčiu žingsniu link sunkvežimio žengė raudonveidis vyriškis dažais aptaškytais džinsais.

– Kertu lažybų, kad čia jis ir susitiko su užpuoliku, – neabejojo Marinas.

– Kodėl? – paklausiau.

– Manau, viskas klostėsi velniškai paprastai. Jam išėjus iš parduotuvės, tas gyvulys iš karto prisiartino ir keliais žodžiais pelnė jo pasitikėjimą. Kažką pasakė ir Edis nuėjęs su juo įsėdo į mašiną.

– Fizinės ekspertizės išvados, be jokios abejonės, tai patvirtina, – pasakiau. – Jokių savigynos sužeidimų, nieko, kas bylotų apie pasipriešinimą. O parduotuvėje niekas jo nepastebėjo su kuo nors?

– Nė vienas, su kuo kalbėjausi. Pati matai, lindynėje pilna žmonių, be to, lauke buvo tamsu. Jei kas ir matė, tai greičiausiai įeinantis arba grįžtantis į mašiną pirkėjas. Ketinu paprašyti laikraščių ką nors sukurpti, kad galėtume kreiptis į visus, kurie buvo užsukę tą vakarą tarp penktos ir šeštos valandos. „Nusikaltimų stabdytojai" irgi parengs skiltį.

– Ar Edis gerai orientavosi mieste?

– Pataikę ant gudraus šeško net ir atsargūs vaikai užkimba ant meškerės. Dar Niujorke tyriau atvejį, kai dešimtmetė mergaitė nuėjo į vietinę parduotuvę nupirkti svarą cukraus. Jai išėjus, priėjo pedofilas ir pasakė, kad jį siuntė tėtis, nes mamą ką tik nugabeno į ligoninę, o jo paprašė pasitikti ją ir nuvežti ten. Mergaitė įsėdo į mašiną ir atsidūrė nusikaltimų suvestinėje, – jis žvilgtelėjo į mane. – Gerai, baltasis ar juodukas?

– Kuriuo atveju?

– Edžio Hyfo.

– Iš to, ką papasakojai, užpuolikas – baltasis.

Pavažiavęs atbulas, Marinas laukė, kol pravažiuos mašinos.

– MO* aiškiai tinka baltajam. Edžio senis nekenčia juodukų, ir Edis taip pat jais nepasitikėjo – taigi nelabai tikėtina, kad juodaodis būtų pelnęs Edžio prielankumą. Žmonės, pastebėję baltaodį berniuką, žingsniuojantį su baltaodžiu vyru, net jei berniukas ir nusiminęs, pagalvoja, kad vyresnis brolis su jaunėliu arba tėvas su sūnumi, – jis pasuko į dešinę vakarų link. – Tęsk, daktaryt, kas dar?

* *Modus operandi* (lot.) – veikimo būdas, t. y. nusikaltimo padarymo būdas, padedantis atpažinti nusikaltėlį.

Marinas mėgo šį žaidimą. Jam teikdavo didelį malonumą, kai pakartodavau jo mintis, lygiai taip pat, kai, jo manymu, būdavau visiškai neteisi.

– Jei užpuolikas baltasis, tai kita išvada, kad jis ne iš lūšnynų, nors jie ir čia pat.

– Rasę į šalį, o kodėl manai, kad nusikaltėlis ne iš ten?

– Dėl to paties MO, – atsakiau. – Pašautas į galvą, kad ir trylikametis – nieko naujo gatvės susišaudymuose, bet, nepaisant to, visa kita nesutampa. Edis buvo nušautas dvidešimt antrojo, o ne devynių, dešimties milimetrų ar didelio kalibro revolveriu. Išrengtas nuogai ir sudarkytas kūnas byloja apie seksualinio pobūdžio prievartą. Kiek žinome, iš jo nebuvo ko vogti, ir neatrodo, kad būtų kur nors įsivėlęs.

Pylė kaip iš kibiro, slidžiomis gatvėmis nesaugiu greičiu mašinos lėkė įjungtais priekiniais žibintais. Tikriausiai dauguma skubėjo į parduotuvių rajonus. Netikėtai toptelėjo, jog visai pamiršau artėjančias Kalėdas.

Bakalėjos krautuvė Patersono aveniu stovėjo priešais, mums iš kairės. Niekaip neprisiminiau jos pavadinimo, nes visas iškabas nuėmė, palikę tik pliką plytinį kiautą užkaltais langais. Vieta menkai apšviesta. Įtariau, kad policija nebūtų tikrinusi už pastato, jei ne įmonės, įsikūrusios kairėje pusėje. Suskaičiavau penkias: vaistinė, batų taisykla, sausas valymas, metalo dirbinių parduotuvė ir itališkas restoranas. Visos uždarytos ir ištuštėjusios tą vakarą, kai čia atvežtas Edis buvo paliktas mirti.

– Ar pameni, kada užsidarė ši bakalėjos parduotuvė?

– Tuo pat metu, kai krūva kitų įmonių nustojo veikusios. Prasidėjus Persijos įlankos karui, – atsiliepė Marinas.

Jis kirto skersgatvį, žibintų šviesos lyžčiojo plytines sienas ir suposi, važiuojant duobėtu negrįstu keliu. Už parduotuvės vielinė tvora skyrė betonuotą ištrupėjusio asfalto aikštelę nuo vėjyje judančio tamsaus miškelio. Pro plikų medžių šakas tolumoje matėsi gatvių žibintai ir apšviesta „Karališkojo mėsainio" iškaba.

Marinui sustojus, priekiniai žibintai skrodė rudą konteinerį. Rūdžių išėstais pūslėtais jo šonais ritosi vandens karoliukai. Lietaus lašai tėškėsi į stiklą ir barbeno į mašinos stogą; budėtojai nespėjo siųsti mašinų į nelaimingų atsitikimų vietas.

Atsirėmęs rankomis į vairą, Marinas gūžtelėjo pečiais. Jis pasimasažavo sprandą.

– Velnias, senstu, – nusiskundė jis. – Bagažinėje turiu neperšlampamą apsiaustą.

– Tau jo labiau reikia. Aš neištirpsiu, – pasakiau praverdama dureles.

Marinas apsivilko tamsiai mėlyną policijos lietpaltį, o aš iki ausų pasistačiau apykaklę. Lietus gėlė veidą ir šaltai tapšnojo per pakaušį. Po akimirksnio pajutau, kaip ima stirti ausys. Šiukšlių konteineris stūksojo už šaligatvio prie tvoros, už kokių dvidešimties jardų nuo bakalėjos parduotuvės. Pastebėjau, kad konteineris atsidarė iš viršaus, o ne iš šono.

– Ar konteinerio durelės buvo praviros, ar uždarytos, kai atvažiavo policija? – paklausiau Marino.

– Uždarytos, – dėl lietpalčio gobtuvo turėjo pasisukti visu kūnu, kad matytų mane. – Atkreipk dėmesį, kad nėra ant ko pasilipti, – žibintu pašvietė aplink konteinerį. – Be to, tuščias. Nė vieno daiktelio, išskyrus rūdis ir didelės žiurkės, kurią pasibalnojęs galėtum joti, griaučius.

– Ar gali pakelti dureles?

– Vos per kelis colius. Daugelis tokio tipo durelių turi po skląstį iš abiejų pusių. Jeigu pasieki, kilstelėjęs dangtį per kelis colius, palei kraštą gali įkišti ranką vidun – taip po truputį keliant dangtį, skląstis vis užsifiksuoja. Galiausiai praveri tiek, kad įgrūstum šiukšlių maišą. Bėda ta, kad šio konteinerio skląsčiai neužsikabina. Dangtį reikėtų atidaryti iki pat viršaus ir leisti jam žnektelėti į kitą pusę, bet tai pavyktų tik ant ko nors pasilypėjus.

– Koks tavo ūgis? Šešios pėdos ir vienas ar du coliai?

– Aha. Jeigu aš neatidarau konteinerio, vadinasi, ir jis negalėjo. Mano mėgstamiausia versija, kad iš mašinos atneštą kūną jis atrėmė į konteinerį bandydamas atidaryti dureles – taip ant žemės akimirksniui pasidedi šiukšlių maišą, kad rankos būtų laisvos. Pamatęs, kad dangtis neatsidaro, nešė kudašių, palikęs vaiką ir jo skudurus tiesiog ant šaligatvio.

– Jis galėjo nuvilkti jį į miškelį.

– Tvora.

– Ji nelabai aukšta, gal kokių penkių pėdų, – parodžiau. – Ar bent jau būtų palikęs kūną *už* konteinerio. Bet taip paliktas kūnas čia važiuojant matėsi kuo puikiausiai.

Tylėdamas Marinas dairėsi aplink ir žibintu švietė pro vielinę tvorą. Lietaus lašai švysčiojo plonu spinduliu, lyg tūkstančiai iš dangaus numestų vinukių. Vos galėjau sulenkti pirštus. Plaukai kiaurai permirkę, o ledinis vanduo varvėjo kaklu žemyn. Kai sugrįžome į mašiną, jis įjungė šildymą.

– Trentas su savo vaikinais įsikibę konteinerio versijos, durelių padėties ir panašiai, – pasakė jis. – Mano nuomone, vienintelis konteinerio vaidmuo – tai sumauto molberto, kad tam šeškui būtų kur atremti savo meno kūrinį.

Žiūrėjau į pliaupiantį lietų.

– Esmė ta, – tęsė atšiauriu balsu: – vaiką čia atgabeno ne tam, kad paslėptų jo kūną, bet kad jį surastų. Henriko vyrukai to tiesiog nesuvokia. Aš ne tik suprantu, bet ir jaučiu, kaip kažkas lipa man ant kulnų.

Toliau įdėmiai stebėjau konteinerį ir taip aiškiai mačiau į jį atremtą Edžio Hyfo kūnelį, lyg pati būčiau dalyvavusi, kai jį surado. Staiga suvokiau.

– Kada paskutinį kartą peržiūrėjai Robinos Naismit bylą? – paklausiau.

– Nesvarbu. Aš viską prisimenu, – ištarė Marinas žiūrėdamas į priekį. – Tik laukiau, kol tau ši mintis ateis į galvą. Man dingtelėjo patį pirmą kartą, kai čia atvažiavau.

3

Tą vakarą priešais įkurtą židinį sėdėjau valgydama daržovių sriubą, lauke ledinis lietus maišėsi su sniegu. Buvau išjungusi šviesas ir nuo užstumiamų stiklinių durų atitraukusi portjeras. Apšerkšnijusi žolė, į kumštį susisukę rododendro lapai, plikus žiemos medžius nušvietė mėnuo.

Diena išsekino, lyg godi ir tamsi jėga išsunkė iš manęs visą gyvastį. Jaučiau grobuoniškas kalėjimo sargybinės Helenos rankas ir užuodžiau troškų dvoką pašiūrių, kurios kažkada glaudė negailestingus, neapykantos kupinus vyrus. Prisiminiau, kaip kasmetiniame Amerikos akademijos teismo mokslų suvažiavime Naujojo Orleano viešbučio bare lempos šviesoje apžiūrinėjau skaidres. Robinos Naismit žmogžudystė dar nebuvo išaiškinta ir apie tai svarstyti, pro šalį plaukiant triukšmingiems Mardi Graso puotautojams, atrodė šiurpu.

Manoma, kad ji buvo sumušta, įbauginta ir mirtinai subadyta savo svetainėje. Bet labiausiai žmones

šokiravo tai, ką Vadelis padarė su jos lavonu, jo nepaprastas ir baisus ritualas. Kai auka jau buvo negyva, jis ją nurengė. Jokių įrodymų, kad išprievartavo. Regis, mieliau ją kandžiojo pakartotinai peiliu persmeigdamas minkštąsias kūno vietas. Bendradarbė, užsukusi pasižiūrėti, kaip ji laikosi, rado sumaitotą Robinos lavoną, atremtą į televizorių, galva nusvirusi į priekį, rankos prie šonų, kojos ištiestos, o drabužiai sudėti į krūvelę šalimais. Lyg kruvina žmogaus dydžio lėlė, padėta į vietą po vaidinimo ar pjesės, virtusios košmaru.

Teismo psichiatro manymu, Vadelis nužudęs ją pajuto sąžinės graužatį ir turbūt ilgą laiką atsisėdęs kalbėjosi su jos lavonu. Apygardos teismo psichologas manė priešingai, jog Vadelis žinojo, kad Robina buvo televizijos įžymybė, ir atremdamas ją į televizoriaus ekraną pasielgė simboliškai. Jis vėl matė ją per televizorių ir fantazavo. Jis sugrąžino ją į erdvę, kuri juos supažindino, o tai, savaime aišku, reiškė, kad buvo iš anksto apgalvojęs. Laikui bėgant, nesibaigiančių analizių niuansai ir vingiai darėsi vis sudėtingesni.

Groteskiškai išstatytas dvidešimt septynerių metų diktorės lavonas buvo ypatingas Vadelio parašas. Praėjus dešimčiai metų, rastas negyvas berniukas, ir kažkas po savo kūriniu Vadelio egzekucijos išvakarėse pasirašė lygiai taip pat.

Išsivirusi kavos, supyliau į termosą ir nusinešiau į darbo kambarį. Atsisėdusi prie rašomojo stalo, paleidau kompiuterį, surinkau telefono numerį ir prisijungiau prie darbo kompiuterio. Nespėjau peržiūrėti Margaretos atlikto tyrimo atspausdintos medžiagos, nors ir įtariau, kad vėlyvą penktadienio popietę ji jau

gulėjo mano pašto dėžutėje slegiamai didelėje popierių krūvoje šalia kitų ataskaitų. Šiaip ar taip, išvesties rinkmena turėjo būti standžiajame diske. Užsiregistruodama į UNIX'ą, surinkau vartotojo vardą bei slaptažodį ir mane pasitiko mirksintis žodelis paštas. Mano kompiuterio analitikė Margareta atsiuntė žinutę: „Patikrink failą *mėsa*." „Siaubas", – sumurmėjau, lyg Margareta girdėtų mane.

Perėjusi į katalogą „šefas", į kurį Margareta įprastai atsiųsdavo man reikalingus išvesties duomenis ir nukopijuotus failus, susiradau failą, jos pavadintą „mėsa".

Jis buvo gana didelis, nes Margareta, atrinkusi iš įvairiausių mirties būdų, sujungė duomenis su tuo, ką rado traumų registre. Nenuostabu, kad daugelis kompiuterio pasirinktų atvejų buvo automobilių avarijose bei nelaiminguose atsitikimuose su staklėmis nutrauktos galūnės arba audiniai. Keturi žmogžudystės atvejai, kai lavonams padarytos įkandimo žymės. Dvi aukos iš tų keturių buvo nudurtos, o kitos dvi pasmaugtos. Viena iš aukų buvo vyriškis, dvi moterys, o ketvirta – šešerių metukų mergaitė. Pasižymėjau bylų numerius ir ICD-9* kodus.

Po to vieną po kito peržiūrėjau ekranus iš traumų registro apie išgyvenusias ir į ligoninę pakliuvusias aukas. Tikėjausi, kad kils keblumų dėl informacijos, taip ir buvo. Duomenis apie pacientus ligoninės paskelbdavo tik po to, kai jie tapdavo sterilūs ir nuasmeninti lyg operacinė. Konfidencialumo sumetimais,

* ICD-9 – tarptautinė elektroninė ligų klasifikacija, kur pagal mirties liudijimus užkoduoti ir suklasifikuoti mirštamumo duomenys.

pavardės, socialinio draudimo numeriai ir kiti asmeniniai duomenys uždengti juostele. Jokios bendros sąsajos keliaujant gelbėtojų, ligoninės priimamųjų, įvairių policijos skyrių ir kitų įstaigų dokumentų labirintu. Liūdniausia, kad duomenys apie auką galėjo būti šešių skirtingų įstaigų duomenų bazėse, bet niekad nesutapdavo, ypač jei pačioje pradžioje įsiveldavo klaidų. Todėl visai tikėtina, kad, net ir aptikusi mane dominantį atvejį, nė nesitikėjau sužinoti, kas tas pacientas, ar jis ar ji galiausiai mirė.

Iš traumų registro archyvo pasižymėjusi kai ką, kas galėjo praversti, uždariau failą. Tada paleidau sąrašo komandą, ketindama patikrinti, kokias pasenusios informacijos ataskaitas, atmintines ar pastabas galėčiau pašalinti iš savo katalogo ir padaryti vietos standžiajame diske. Tuomet ir aptikau failą, kurio prasmės nesupratau.

Jis vadinosi „tty07". Tik šešiolikos baitų, data ir laikas – gruodžio šešioliktoji, praėjęs ketvirtadienis, 16.26. Failo turinys tebuvo vienas nerimą keliantis sakinys: „Aš nerandu."

Siektelėjusi telefono, ėmiau skambinti Margaretai į namus, bet lioviausi. Katalogas „šefas" ir ten esantys failai buvo patikimai saugomi. Panorėjęs bet kas galėjo pakliūti į mano katalogą, bet tik įregistravęs mano vartotojo vardą bei slaptažodį būtų galėjęs peržiūrėti ir skaityti failus. Be manęs, tik Margareta žinojo slaptažodį. Jeigu ji buvo mano kataloge, ko ji nerado ir kam tai sakė?

„Margareta negalėjo", – galvojau įtemptai žiūrėdama į vieną sakinį ekrane.

Vis dėlto dvejojau, tada prisiminiau dukterėčią. Galbūt Liusė išmano UNIX'ą. Žvilgtelėjau į laikrodį. Po aštuonių, šeštadienio vakaras, kita vertus, nusivilsiu radusi ją namuose. Ji turėtų būti pasimatyme ar su draugais. Bet ne.

– Sveika, teta Kei, – nustebęs balsas priminė, kad jau senokai neskambinau.

– Kaip laikosi mano mylimiausia dukterėčia?

– Tavo vienintelė dukterėčia. Puikiai.

– Kodėl šeštadienio vakarą namuose? – paklausiau.

– Baigiu kursinį darbą, o kodėl tu šeštadienio vakarą namie?

Akimirksnį nesumojau, ką atsakyti. Septyniolikmetė dukterėčia geriau nei kuris kitas pažįstamas mokėjo parodyti mano vietą.

– Suku galvą prie vienos kompiuterinės problemos, – pagaliau atsakiau.

– Tuomet pataikei ten, kur reikia, – Liusė nebuvo iš kukliųjų. – Luktelk, patrauksiu knygas ir visa kita į šalį, kad galėčiau prieiti prie klaviatūros.

– Tai ne kompiuterinis gedimas, – paaiškinau. – Nemanau, kad būsi girdėjusi apie tokią operacinę sistemą kaip UNIX'as?

– Nevadinčiau UNIX'o operacine sistema, teta Kei. Tai tas pat kaip pavadinti oru tai, kas iš tikrųjų yra aplinka, sudaryta iš oro ir kitų elementų bei sistemų. Ar naudoji „A-T & T"?

– O Dieve, Liuse, aš nežinau.

– Na gerai, o su kuo dirbi?

– Su „NCR mini".

– Vadinasi, tai „A-T & T".

– Man regis, kažkas pralaužė apsaugą, – pasakiau.

– Pasitaiko, o kodėl taip manai?

– Savo kataloge radau įtartiną failą, Liuse. Mano katalogas su visais jame esančiais failais patikimai saugomas – niekas negali jų perskaityti, nebent žino slaptažodį.

– Klysti, jei turi šaknines privilegijas, esi išskirtinis vartotojas, galintis daryti ir skaityti ką panorėjęs.

– Mano kompiuterio analitikė yra vienintelė išskirtinė vartotoja.

– Tai tiesa, bet gali būti, kad yra ir daugiau šaknines privilegijas turinčių vartotojų, apie kuriuos tu nė neįtari, atėjusių drauge su programine įranga. Labai paprasta patikrinti, bet pirma papasakok apie tą įtartiną failą: kaip vadinasi ir kas jame yra?

– Vadinasi „tty07", o jame tik vienas sakinys: „Aš nerandu."

Girdėjau barškant maigomus klavišus.

– Ką darai? – paklausiau.

– Kai ką pasižymiu, mums besikalbant. Gerai. Pradėkime nuo aiškiausio. Svarbi užuomina yra failo pavadinimas „tty07". Tai – įrenginys. Kitaip tariant, „tty07" greičiausiai yra kažkieno terminalas tavo darbe. Gali būti, kad tai spausdintuvas. Spėju, kad asmuo, buvęs tavo kataloge, nusprendė nusiųsti žinutę į įrenginį „tty07". Bet jis apsišovė ir vietoj žinutės sukūrė failą.

– O rašant žinutę, argi nesusikuria failas? – suglumau.

– Ne, jeigu siunti tik klavišų nuspaudimus.

– Kaip tai?

– Paprastai. Ar esi UNIX'e?

– Taip.

– Surink „kat“ peradresuoti į „ttyq...“

– Palauk minutėlę.

– Ir nesijaudink dėl „įrenginys...“

– Liuse, lėčiau.

– Mes tyčia išeiname iš „įrenginio“ katalogo, kertu lažybų, kad tas asmuo padarė tą patį.

– O kas eina po „kat“?

– Gerai. „Kat“ peradresuoti „įrenginys...“

– Prašau, lėčiau.

– Tavo turbūt 486 lustas, teta Kei. Kodėl jis toks lėtas?

– Po galais, tai ne lustas lėtas!

– Oi, atsiprašau, – ištarė Liusė nuoširdžiai. – Pamiršau.

„Ką pamiršai?“

– Grįžkime prie problemos, – tęsė ji. – Beje, įtariu, kad neturi įrenginio pavadinimu „ttyq“. Kur esi?

– Vis dar „kat“, – atsiliepiau suirzusi. – Tada peradresuoti... velnias, įterpties ženklas, ar ne?

– Taip. Dabar paspausk „grįžti“ ir tavo žymiklis nudardės į kitą eilutę, kuri yra tuščia. Tada surink žinutę, kurią norėtumei matyti „ttyq“ ekrane.

– „Žiūrėk, Spotas vairuoja“*, – surinkau.

– Paspausk „grįžti“, o tada „Ctrl+C“, – pasakė Liusė. – Dabar padaryk „ls-1“, švilptelk jį į „pg“ ir pamatysi savo failą.

* Knygos vaikams pavadinimas.

Tiesiog surinkau „ls“ ir spėjau pamatyti kažką pralekiant pro šalį.

– Štai kas, mano manymu, nutiko, – Liusė apibendrino. – Kažkas buvo tavo kataloge, tuoj paaiškinsiu. Galbūt ko nors ieškojo tavo failuose, bet nerado. Taigi tas asmuo išsiuntė žinutę ar bent jau bandė išsiųsti įrenginiui pavadinimu „tty07“. Skubėdamas, užuot surinkęs „kat peradresuoti / įrenginys / tty07“, jis išėjo iš „įrenginio“ katalogo ir surinko „kat peradresuoti „tty07“. Todėl klavišų nuspaudimai ir neatsirado „tty07“ ekrane. Kitaip tariant, vietoj žinutės, kurią būtų nusiuntęs į „tty07“, tas asmuo netyčia sukūrė failą pavadinimu „tty07“.

– O jei tas asmuo būtų surinkęs teisingą komandą ir išsiuntęs klavišų nuspaudimus, ar žinutė būtų išsaugota? – paklausiau.

– Ne. Klavišų nuspaudimai būtų pasirodę „tty07“ ekrane ir ten likę, kol vartotojas ištrintų. Bet tu nebūtum aptikusi jokių įrodymų nei savo kataloge, nei kur kitur. Nebūtų jokio failo.

– Vadinasi, mes nežinome, kiek kartų kažkas galėjo išsiųsti žinutę iš mano katalogo, jeigu nesuklydo.

– Tiesa.

– Bet kaip galėjo ką nors perskaityti mano kataloge? – grįžau prie esminio klausimo.

– Ar tu tikra, kad niekas kitas nežino tavo slaptažodžio?

– Niekas, išskyrus Margaretą.

– Ji tavo kompiuterio analitikė?

– Taip.

– O ji negalėjo kam nors pasakyti?

– Nemanau, kad būtų galėjusi taip pasielgti, – atsakiau.

– Gerai. Jei turi šaknines privilegijas, gali ten pakliūti ir be slaptažodžio, – paaiškino Liusė. – Tai kitas dalykas, kurį tuoj patikrinsime. Pereik į „etc" katalogą ir peržiūrėk failą pavadinimu „grupė", ieškok šakninės grupės: „š-a-k-n-i-n-ė-g-r-u-p-ė". Pasižiūrėk, kokie vartotojai ten išvardyti.

Pradėjau rinkti.

– Ką matai?

– Dar nenuėjau, – ištariau nekantriai.

Ji iš lėto pakartojo nurodymus.

– Šakninėje grupėje matau tris registracinius vardus, – pasakiau.

– Gerai. Nusirašyk juos. Tada „dvitaškis, q, pokšt" ir tu jau išėjai iš „grupės".

– Pokšt? – suglumau.

– „Šauktukas". Dabar peržiūrėk slaptažodžių failą „s-l-a-p-t-a-ž-o-d-i-s" ir patikrink, ar kai kurie iš tų registracinių vardų su šakninėmis privilegijomis neturi slaptažodžio.

– Liuse, – patraukiau rankas nuo klaviatūros.

– Labai paprasta suprasti, nes antrame lauke pamatysi užšifruotą vartotojo slaptažodį, jeigu jis jį turi. O jeigu tame lauke nėra nieko, išskyrus du dvitaškius, vadinasi, jis neturi slaptažodžio.

– Liuse.

– Atsiprašau, teta Kei. Ir vėl nuskubėjau?

– Aš nesu UNIX'o programuotoja. Tai tas pats, lyg kalbėtum svahili kalba.

– Galėtum išmokti. UNIX'as išties smagu.

– Ačiū, bet reikalas tas, kad šiuo metu neturiu laiko mokytis. Kažkas įsilaužė į mano katalogą. Ten laikau itin slaptus dokumentus ir duomenų ataskaitas. Jau nekalbant, kad kažkas skaito mano privačius failus. Ko ten ieško, kas tai daro ir kodėl?

– Sužinoti „kas“ visai paprasta, nebent įsilaužėlis per modemą prisijungia iš išorės.

– Bet žinutė buvo nusiųsta kažkam mano įstaigoje – įrenginiui, esančiam mano kontoroje.

– Tai nereiškia, kad kuris nors iš tavo darbuotojų nepaprašė pašaliečio įsilaužti, teta Kei. Galbūt šnipelis nieko nenutuokia apie UNIX'ą ir jam reikėjo pagalbos įsilaužiant į tavo katalogą, todėl paprašė kokio programuotojo.

– Tai rimta, – pasakiau.

– Gali būti. Be kita ko, man atrodo, kad tavo sistema ne tokia jau saugi.

– Kada turi atiduoti kursinį darbą? – paklausiau.

– Po atostogų.

– Ar jau baigei?

– Beveik.

– O kada prasideda kalėdinės atostogos?

– Pirmadienį.

– Gal norėtum atvažiuoti porai dienų pas mane ir padėti išsikapstyti? – paklausiau.

– Juokauji.

– Kalbu rimtai. Tik nesitikėk kažin ko. Paprastai nesiterlioju su kalėdiniais žaisliukais – kelios puansetijos ir žvakės languose. Beje, *ką nors pagaminsiu.*

– O eglutė?

– Būtina?

– Nelabai. Ar sninga?

– Tiesą sakant, taip.

– Dar niekada savo akimis nemačiau sniego.

– Geriau leisk pasikalbėti su tavo mama, – pasakiau.

Po kelių minučių pakėlusi ragelį mano vienintelė sesuo Dorotė atrodė pernelyg susirūpinusi.

– Ar vis dar taip įtemptai dirbi? Kei, dar neteko sutikti tiek dirbančio žmogaus. Visiems daro įspūdį, kai pasakau, kad mes seserys. Koks oras Ričmonde?

– Tikriausiai sulauksime baltų Kalėdų.

– Kaip šventiška. Liusė nors kartą gyvenime turėtų pamatyti baltas Kalėdas. Aš niekad nemačiau. Na, ne visai. Per vienas Kalėdas su Bredliu buvome nuvykę paslidinėti į vakarus.

Niekaip neprisiminiau, kas per vienas tas Bredlis. Jau labai seniai nustojau stebėti nesibaigiantį jaunėlės sesers vaikinų ir vyrų paradą.

– Labai norėčiau, kad Liusė per Kalėdas pabūtų su manimi, – pasakiau. – Ar galima?

– O tu negali atvažiuoti į Majamį?

– Ne, Dorote. Tik ne šiemet. Įpusėjau keletą labai sunkių bylų, o teismas suplanuotas faktiškai iki pat Kūčių vakaro.

– Neįsivaizduoju Kalėdų be Liusės, – pasakė ji labai nenoriai.

– Ir anksčiau esi sutikusi Kalėdas be jos. Pavyzdžiui, kai su Bredliu slidinėjai vakaruose.

– Tiesa, bet buvo sunku, – atsakė sutrikusi. – Kiekvieną kartą, kai švęsdavome atskirai, prisiekinėjau daugiau to niekad nedaryti.

– Suprantu. Gal kitą kartą, – man mirtinai įgriso sesers žaidimėliai. Žinojau, kad nekantravo išsiųsti Liusę pro duris.

– Tiesą sakant, mano naujausios knygos galutinis terminas čia pat, todėl, šiaip ar taip, didžiąją švenčių dalį praleisiu prie kompiuterio, – ji greitai persigalvojo. – Galbūt Liusei bus geriau pas tave. Iš manęs vis tiek ne kokia draugija. Ar sakiau, kad turiu Holivudo agentą? Jis nuostabus ir pažįsta ten visus įtakingus žmones. Jis derasi dėl kontrakto su Disnėjaus kompanija.

– Puiku. Esu tikra, kad pagal tavo knygas susuks įdomių filmų, – Dorotė rašė geras knygas vaikams ir netgi laimėjo kelis garbingus apdovanojimus. Tiesiog kaip žmogus ji buvo nevykėlė.

– Ir mama čia, – prisiminė sesuo. – Ji nori šnektelėti su tavimi. Klausyk, buvo labai smagu su tavimi paplepėti. Gaila, kad taip retai. Pasirūpink, kad Liusė valgytų ne tik salotas, ir įspėju: ji mankštinsis tol, kol galutinai išves tave iš kantrybės. Man neramu, kad ji tuoj atrodys vyriškai.

Man nespėjus ką nors atsakyti, išgirdau mamos balsą:

– Kodėl tau neatvažiavus pas mus, Keite? Čia taip saulėta, pamatytum greipfrutą.

– Labai gaila, mama, bet negaliu.

– O Liusės irgi nebus? Ar teisingai nugirdau? Ir ką gi man daryti – valgyti kalakutą vienai?

– O Dorotė?

– Ką? Juokauji? Ji bus su Fredu. Negaliu jo pakęsti.

Praėjusią vasarą Dorotė vėl išsiskyrė. Neklausinėjau, kas tas Fredas.

– Man rodos, jis iranietis ar kažkas panašaus. Skaičiuoja kiekvieną pensą, o jo ausys plaukuotos. Žinau, kad jis ne katalikas, o Dorotė nebeveda Liusės į bažnyčią. Nežinau, kas išaugs iš to vaiko.

– Mama, jos gali išgirsti.

– Ne, neišgirs. Stoviu virtuvėje visiškai viena priešais kriauklę, pilną nešvarių indų. Aišku, Dorotė tikisi, kad juos suplausiu, kol esu čia. Lygiai taip pat, kai ji atvažiuoja pas mane tikėdamasi, kad paruošiu valgyti, nes pati nieko negamino pietums. Ar ji kada pasisiūlė ką nors atvežti? Ar jai rūpi, kad esu sena ir beveik luoša? Galbūt tu atvesi Liusę į protą.

– O kuria prasme jai trūksta proto? – paklausiau.

– Ji neturi draugų, išskyrus tą vieną mergaitę, kurią pamačius norisi kraipyti galvą. Turėtum pamatyti Liusės miegamąjį. Atrodo lyg iš mokslinės fantastikos filmo, su visais tais kompiuteriais, spausdintuvais ir kitokiais įrenginiais. Nenormalu, kad paauglė visą laiką gyvena savo pasaulyje ir niekur neišeina su bendraamžiais. Jaudinuosi dėl jos lygiai taip pat, kaip jaudindavausi dėl tavęs.

– Bet su manimi juk viskas gerai, – nuraminau.

– Na, per daug laiko praleisdavai prie mokslinių knygų, Keite. Pati matai, kas nutiko tavo santuokai.

– Mama, jei įmanoma, norėčiau, kad Liusė atskristų rytoj. Aš pati užsakysiu ir pasirūpinsiu bilietu. Prižiūrėk, kad ji pasiimtų šilčiausius drabužius. Jeigu ko nors neturės, pavyzdžiui, žieminio palto, surasime čia.

– Tikriausiai ji galės pasiskolinti tavo drabužių. Kada paskutinį kartą matei ją? Per praėjusias Kalėdas?

– Regis, taip. Kaip seniai.

– Ką gi, tuoj tau išklosiu. Per tą laiką jai užaugo krūtinė. O kaip ji rengiasi? Ir ar atsiklausė močiutės prieš nusikirpdama savo gražiuosius plaukus? Ne. O kam jai vargintis ir sakyti...

– Turiu paskambinti į oro linijas.

– Norėčiau, kad atvažiuotum. Būtume visos drauge, – jos balsas virpėjo. Mama susigraudino.

– Ir aš norėčiau, – atsidusau.

Vėlyvą sekmadienio rytą į oro uostą važiavau tamsiais ir šlapiais keliais, vingiuojančiais per akinantį stiklo pasaulį. Saulėje aptirpę varvekliai slydo nuo telefono laidų, stogų ir medžių, subyrėdami į šipulius, lyg iš dangaus nukritusios kristalinės raketos. Orų prognozės pranašavo dar vieną pūgą, dėl ko labai džiaugiausi, nepaisydama galimų nepatogumų. Svajojau su Liuse ramiai leisti laiką priešais židinį. Liusė augo.

Regis, dar taip neseniai ji gimė. Niekad nepamiršiu jos plačiai atvertų nemirksinčių akių, sekančių kiekvieną mano judesį jos motinos namuose, arba iš vėžių išmušančių susierzinimo ir sielvarto priepuolių, kai ją dėl kokios smulkmenos nuvildavau. Mane iki širdies gelmių jaudino ir gąsdino Liusės atviras žavėjimasis manimi. Jos dėka pajutau tai, ko niekad anksčiau nebuvau patyrusi.

Prasiskynusi kelią pro apsaugą, lūkuriavau prie vartų, nekantriai nužiūrėdama išlaipinamus keleivius. Akimis ieškojau dručkės paauglės ilgais, tamsiai rudais

plaukais ir dantų lyginamuoju lanku, kai sutikusi mano žvilgsnį nusišypsojo pritrenkianti jauna mergina.

– Liuse! – šūktelėjau apkabindama ją. – O, Dieve, vos atpažinau tave.

Tyčia suvelti trumpai kirpti plaukai išryškino šviesiai žalias akis ir gražius skruostikaulius, net neįtariau juos turinčią. Burnoje likusi menkutė metalo užuomina, o akinius storais rėmeliais pakeitė besvoriai vėžliniai rėmeliai, su kuriais ji panašėjo į rimtą ir dailią Harvardo studentę. Bet labiausiai nustebino pasikeitęs jos kūnas: nuo paskutinio karto, kai matėmės, iš apkūnios paauglės virto liekna ilgakoje atlete, apsitempusia potrumpiais išblukusiais džinsais, balta palaidinuke, pintu raudonos odos diržu, mokasinais ir be puskojinių. Nešėsi knygų krepšį. Pastebėjau, kaip blykstelėjo plonytė auksinė grandinėlė ant kulkšnies. Buvau visiškai įsitikinusi, kad ji nepasidažiusi ir be liemenėlės.

– O kur tavo paltas? – paklausiau, kai ėjome bagažo link.

– Šįryt išvykstant iš Majamio buvo aštuoniasdešimt laipsnių.

– Sušalsi, kol nueisime prie mašinos.

– Fiziškai neįmanoma sušalti einant link tavo mašinos, nebent pastatei ją Čikagoje.

– Gal lagamine turi megztinį?

– Ar nepastebėjai, kad su manimi kalbi panašiai kaip senelė su tavimi? Beje, jos manymu, atrodau lyg „kambarinė rokerė“. Tai jos šio mėnesio malapropizmas. Išeina sukryžiavus „kambarinį roką“ su „pankrokeriu“.

– Turiu keletą slidinėjimo striukių, velveto kelnes, kepurių, pirštinių. Galėsi pasiskolinti viską, ką panorėsi.

Ji nepastebimai paėmė mane už rankos ir pauostė mano plaukus.

– Vis dar nerūkai.

– Ne, ir mane nervina, kai primena, kad vis dar nerūkau, nes tada kyla noras rūkyti.

– Pagražėjai ir nedvoki cigaretėmis. Ir visai nepastorėjai. Po galais! Koks prastas oro uostas, – nusistebėjo Liusė, jos kompiuterinių smegenų diplomatiškumo sektoriuje įsivėlė formato tvarkymo klaidų. – Ir kodėl vadinasi Ričmondo *tarptautinis?*

– Nes yra skrydžiai į Majamį.

– O kodėl senelė niekada tavęs neaplanko?

– Ji nemėgsta keliauti ir atsisako skristi.

– Skristi saugiau nei važiuoti. Jos klubas vis blogėja, teta Kei.

– Žinau. Palieku tave pasiimti krepšių, o aš privažiuosiu prie išėjimo, – pasakiau, mums priėjus „Bagažą". – Bet pirma pažiūrėkime, kuri karuselė.

– Čia tik trys karuselės. Lažinuosi, kad susirasiu pati.

Palikusi ją, išėjau į giedrą, šaltą orą, džiaugdamasi, kad minutėlę galiu pabūti viena. Dukterėčios pasikeitimai užklupo netikėtai ir visai nesumojau, kaip elgtis. Liusė visada buvo sudėtinga. Nuo pat pirmos dienos tai buvo didžiulis suaugusiojo protas, valdomas vaikiškų emocijų, nepastovumas, atsitiktinai įgavęs formą, jos motinai ištekėjus už Armando. Vienintelis mano pranašumas buvo ūgis ir amžius. Dabar Liusė su

manimi lygi ir kalbėjo žemu, ramiu lygiavertės balsu. Ji jau nebebėgs į savo kambarį trinktelėdama durimis. Mūsų kivirčas nesibaigs jai ėmus šaukti, kad nekenčia manęs arba kad džiaugiasi, jog nesu jos motina. Įsivaizdavau nenuspėjamas nuotaikas ir ginčus, kurių nepavyks laimėti. Mačiau ją šaltai išeinančią iš namų ir nuvažiuojančią mano mašina.

Pakeliui beveik nesikalbėjome, Liusę, regis, pakerėjo žiema. Pasaulis tirpo lyg ledo skulptūra, o horizonte matėsi dar vienas šaltas frontas, apsijuosęs grėsmingai pilka juosta. Kai įvažiavome į mano rajoną, į kurį persikrausčiau po jos paskutinės viešnagės, įdėmiai nužiūrinėjo prabangius namus su pievelėmis, kolonijinio stiliaus kalėdines dekoracijas ir plytinius šaligatvius. Lyg eskimas apsirengęs vyras vedžiojo seną, nupenėtą šunį, ir pro šalį taškydamasis iš lėto praplaukė nuo kelio druskų papilkėjęs juodas jaguaras.

– Šiandien sekmadienis. Kur vaikai, ar jų čia nėra? – Liusės pastaboje pajutau priekaištą.

– Nedaug, – pasukau į savo gatvę.

– Jokių dviračių kiemuose, nei rogučių ar medinių namų. Argi niekas neina į lauką?

– Tai labai ramus rajonas.

– Ar dėl to jį pasirinkai?

– Iš dalies. Be to, saugus ir tikėtina, kad nuosavas namas čia – puiki investicija.

– Privati apsaugos sistema?

– Taip, – jaučiausi vis nesmagiau.

Ji vis stebėjo pro šalį plaukiančius didelius namus.

– Lažinuosi, kad, įėjus į vidų ir uždarius duris, niekas neužsuka, nieko nepamatysi lauke, na, nebent

vedžiojančius šunis, bet tu juk neturi šuns. O kiek persirengėlių atėjo pas tave per Heloviną?

– Helovinas buvo ramus, – išsisukinėjau.

Iš tikrųjų durų skambutis suskambėjo tik kartą, kai buvau darbo kambaryje. Vaizdo monitoriuje mačiau keturis persirengėlius namo prieangyje. Pakėlusi ragelį išsižiojau sakyti, jog ateinu, kai nugirdau jų pašnekesį: „Čia nėra nė gyvos dvasios“, – sušnibždėjo mažytis aistruolių komandos kapitonas. – „Ne, yra, – pasakė voražmogis. – Ją visą laiką rodo per televizorių, nes ji pjausto numirėlius ir sukiša juos į stiklainius. Man tėtis sakė.“

Pastačiusi mašiną garaže, pasakiau Liusei:

– Pirmiausia įkurdinsime tave tavo kambaryje, o po to mano užduotis bus užkurti židinį ir išvirti puodelį karštos kakavos. Tada pagalvosime apie priešpiečius.

– Nebegeriu kakavos. Gal turi espreso kavinuką?

– Žinoma.

– Puiku, ypač jei turi paskrudintos prancūziškos kavos be kofeino. Ar pažįsti savo kaimynus?

– Žinau, kas tokie. Štai, leisk paimsiu aną krepšį, o tu imk šitą, kad galėčiau atrakinti duris ir išjungti signalizaciją. Dieve, koks sunkus.

– Senelė primygtinai prašė, kad įsidėčiau greipfrutų. Skanūs, bet daug sėklų, – įžengusi vidun, Liusė apsidairė. – Oho, stiklinis stogas. Kaip vadinasi šis architektūrinis stilius be to, kad prašmatnus?

Jei nekreipsiu dėmesio, gal jos nuotaika pasitaisys savaime.

– Svečių miegamasis aname gale, – pasakiau. – Jei norėtum, galėčiau apgyvendinti antrame aukšte, bet pagalvojau, kad tau bus smagiau arčiau manęs.

– Bus gerai ir apačioje. Kuo arčiau kompiuterio.

– Jis mano darbo kambaryje, šalia tavo kambario.

– Atsivežiau užrašus apie UNIX'ą, knygų ir dar keletą daiktų, – ji stabtelėjo prie stiklinių svetainės durų. – Šis kiemas ne toks gražus kaip senasis, – ištarė tokiu tonu, lyg būčiau nuvylusi visus, kuriuos kada nors pažinojau.

– Dar suspėsiu sutvarkyti. Bent turėsiu kuo užsiimti.

Liusės žvilgsnis iš lėto tyrinėjo aplinką, kol pagaliau įsmigo į mane.

– Prie durų įrengtos kameros, judesių jutikliai, tvora, automatiniai vartai, kas dar? Šaudymo bokšteliai?

– Šaudymo bokštelių nėra.

– Tai tavo apačių fortas, ar ne, teta Kei? Persikraustei čia, nes Markas mirė ir pasaulyje neliko nieko, išskyrus blogus žmones.

Jos pastaba užklupo iš pasalų siaubinga jėga, ir akimirksniu akyse susikaupė ašaros. Nuėjusi į svečių kambarį, pastačiau jos lagaminą, patikrinau rankšluosčius, muilą ir dantų pastą vonioje. Grįžusi į miegamąjį, atitraukiau užuolaidas, patikrinau tualetinio staliuko stalčius, pertvarkiau spintą ir nustačiau šildymą, kol sėdėdama ant lovos krašto dukterėčia sekė kiekvieną mano judesį. Po keleto minučių vėl galėjau pažvelgti jai į akis.

– Kai išsiimsi daiktus, parodysiu spintą su žieminiais rūbais, galėsi pasiknisti, – pasakiau.

– Tu niekada nematei jo tokio, kokį jį matė kiti.

– Liuse, mums reikia pasikalbėti apie kitką, – uždegiau šviesą ir patikrinau, ar įjungtas telefonas.

– Tau daug geriau be jo, – pridūrė tvirtai.

– Liuse...

– Jis nebuvo toks, kokio tau reikėjo. Ir niekada nebūtų buvęs, nes toks jo būdas. Kaskart, kai kas nors būdavo ne taip, tu pasikeisdavai.

Stovėdama prie lango, žvelgiau į žiemos miegu užmigusią raganę ir prie pinučių prišalusias rožes.

– Liuse, turėtum išmokti būti truputį švelnesnė ir taktiškesnė. Negalima sakyti visko, ką galvoji.

– Keista, kad taip sakai. Pati visada kartodavai, kaip nekenti nesąžiningumo ir gudravimų.

– Žmonės turi jausmus.

– Tu teisi. Įskaitant ir mane, – pasakė ji.

– Ar aš kaip nors tave įskaudinau?

– O kaip, tu manai, aš jaučiausi?

– Nesuprantu.

– Nes apie mane visai negalvojai. Štai kodėl nesupranti.

– Visą laiką apie tave galvoju.

– Tai tas pats, jei sakytum, kad esi turtinga, bet man neduotum nė cento. Koks man skirtumas, ką ten slepi?

Nežinojau, ką atsakyti.

– Nebepaskambini. Po jo žūties nė karto nebuvai atvykusi aplankyti manęs, – balse skambėjo seniai užgniaužta nuoskauda. – Parašiau tau, bet neatsakei. O vakar paskambinai ir pakvietei į svečius, nes tau prireikė mano pagalbos.

– Ne tik todėl.

– Ir mama taip pat elgiasi.

Užsimerkusi priglaudžiau kaktą prie šalto stiklo.

– Tu per daug iš manęs tikiesi, Liuse. Aš nesu tobula.

– Visai nenoriu, kad būtum tobula, bet maniau, esi kitokia.

– Nežinau, kaip teisintis, kai šitaip kalbi.

– Ir nesiteisink!

Žvilgsniu nulydėjau pilką voveraitę, liuoksinčią tvora, ribojančia kiemą. Paukšteliai kapnojo sėklas nuo žolės.

– Teta Kei?

Atsisukau į ją, dar niekad nemačiau tokių prislėgtų akių.

– Kodėl vyrai visada svarbesni už mane?

– Jie nėra svarbesni, Liuse, – sušnibždėjau. – Prisiekiu.

Priešpiečiams dukterėčia norėjo tuno salotų ir balintos kavos, o kol sėdėdama priešais židinį redagavau straipsnį laikraščiui, ji knisosi mano spintoje ir tualetinio stalelio stalčiuose. Stengiausi negalvoti, kad kita žmogiška būtybė liečia mano drabužius, sulanksto ne taip kaip aš arba pakabina švarkelį ne ant tos pakabos. Liusė mane priversdavo pasijusti miške rūdijančiu skardinuku. Ar dariausi panaši į griežtą ir rimtą suaugusiąją, kuri mane nervintų, jei būčiau jos amžiaus?

– Ką manai? – paklausė, pusę dviejų pasirodžiusi iš mano miegamojo. Vilkėjo vienu iš mano teniso apšilimo kostiumų.

– Man regis, sugaišai daug laiko, kol kažką išsirinkai. Taip, jis tau tinka.

– Radau dar kai ką, kas man tinka, bet didžioji dalis tavo drabužių per daug puošnūs. Visi tie tamsiai mėlyni, juodi, pilko šilko su šviesiais ruoželiais, rusvai žalsvos ir kašmyro spalvų teisiniai kostiumėliai ir baltos palaidinės. Turi jų kokių dvidešimt ir tiek pat kaklaraiščių. Beje, tau visai netinka ruda. Pasigedau raudonos spalvos, kuri taip tinka prie tavo mėlynų akių ir pilkšvai šviesių plaukų.

– Pelenų spalvos, – pabrėžiau.

– Pelenai būna pilki arba balti. Tik pažvelk į židinį. Mūsų batų dydžiai skiriasi, be to, „Cole-Haan" ar „Ferragamo" ne mano skonio. Bet radau nuostabų juodos odos švarkelį. Ar praėjusiame gyvenime buvai baikerė?

– Jis iš ėriuko odos, mielai tau jį paskolinsiu.

– O kaip dėl tavo „Fendi" kvepalų ir perlų? Ar turi nors vienus džinsus?

– Gali imti, – nusijuokiau. – O taip, kažkur yra ir džinsai, gal garaže.

– Norėčiau tave nusivesti apsipirkti, teta Kei.

– Aš dar neišprotėjau.

– Prašau!

– Galbūt, – pasakiau.

– Jei tu nieko prieš, norėčiau nuvažiuoti į tavo klubą šiek tiek prasimankštinti. Po lėktuvo jaučiuosi sustingusi.

– Jei norėtum čia būdama pažaisti tenisą, pažiūrėsiu, ar Tedas turi laiko pasmūgiuoti su tavimi. Mano

raketės spintos kairėje. Ką tik perėjau prie naujųjų „Wilson". Su jomis smūgiuoji kamuoliuką šimto mylių per valandą greičiu. Tau patiks.

– Ne, ačiū. Verčiau padirbėsiu su „StairMaster" ir svarmenimis ar pabėgiosiu. O kodėl tau nepažaidus su Tedu, kol aš pasimankštinsiu, kartu važiuotume?

Paklusniai paėmusi telefoną, paskambinau į „Vestvudo" instruktorių skyrių. Tedas buvo užimtas iki pat dešimtos vakaro. Paaiškinusi Liusei, kaip nuvažiuoti, padaviau mašinos raktelius. Jai išvažiavus skaičiau priešais židinį, kol užsnūdau.

Atsimerkusi girdėjau žėruojančias žarijas ir už stiklinių durų vėjo švelniai supamus alavinius varpelius. Iš lėto krito didelės snaigės, dangus priminė nešvarią klasės lentą. Užsidegė kiemo šviesos, name buvo taip tylu, jog girdėjau ant sienos tiksintį laikrodį. Jau po keturių, o Liusė dar negrįžo iš klubo. Surinkau mašinos telefono numerį, bet niekas neatsiliepė. Ji anksčiau nėra važiavusi per sniegą, pagalvojau susirūpinusi. O man reikia nuvažiuoti į parduotuvę nupirkti pietums žuvies. Galėčiau paskambinti į klubą ir išsikviesti ją. Bet pasakiau sau, kad tai juokinga. Liusė išvažiavo vos prieš porą valandų. Ji jau nebe vaikas. Pusę penkių dar kartą surinkau mašinos telefono numerį. Penktą paskambinau į klubą, bet jos nerado. Ėmiau panikuoti.

– Ar jūs įsitikinusi, kad ji ne ant „StairMaster" arba moterų persirengimo kambaryje po dušu? O gal ji užsuko į kepsnių užkandinę? – dar kartą paklausiau merginos registratūroje.

– Mes kvietėme ją keturis kartus, daktare Skarpeta. Pati visur apžiūrėjau. Patikrinsiu dar kartą. Jeigu surasiu, paprašysiu, kad jums nedelsdama paskambintų.

– Gal žinote, ar ji iš viso buvo pasirodžiusi? Turėjo atvykti apie antrą valandą.

– Deja, tik ketvirtą atėjau. Aš nežinau.

Be perstojo skambinau į mašinos telefoną: „Ričmondo mobiliojo centro klientas, kuriam paskambinote, neatsako..."

Bandžiau skambinti Marinui, bet jo nebuvo nei namuose, nei nuovadoje. Šeštą valandą stovėjau virtuvėje žvelgdama pro langą. Padūmavusioje žibintų šviesoje snigo dryžiais. Širdis smarkiai plakė vis žingsniuojant iš kambario į kambarį ir bandant prisiskambinti į mašinos telefoną. Pusę septynių nusprendžiau kreiptis į policiją dėl dingusio asmens, kai suskambo telefonas. Nubėgusi į darbo kambarį, jau siekiau ragelio, kai pastebėjau pažįstamą numerį, pamėkliškai atsiradusį atsakiklio ekrane. Po tos nakties, kai Vadeliui įvykdė mirties bausmę, skambučiai liovėsi. Daugiau apie juos nebegalvojau. Suglumusi sustingau, laukdama, kad po mano balso žinutės ragelį padės. Apstulbau išgirdusi pažįstamą balsą.

– Nenorėjau trukdyti, daktaryt...

Čiupusi ragelį atsikosėjau ir negalėdama patikėti atsiliepiau:

– Marinai?

– Aha, – pasakė jis. – Turiu blogą žinią.

4

– Kur esi? – paklausiau, negalėdama atplėšti žvilgsnio nuo numerio ekrane.

– Istende, po paraliais, kaip drebia, – atsiliepė Marinas. – Turim lavoną. Baltaodė. Iš pirmo žvilgsnio, atrodo, tau įprasta CO savižudybė, mašina garaže, laistymo žarna prijungta prie išmetamojo vamzdžio. Bet aplinkybės kiek keistokos. Būtų gerai, jei atvažiuotum.

– Iš kur skambini? – paklausiau taip tvirtai, jog jis net pritilo. Jaučiau, kad nustebo.

– Iš mirusiosios namų. Ką tik atvažiavau. Dar štai kas. Namas nebuvo uždarytas. Galinės durys atrakintos.

Išgirdau garažo duris.

– Ach, ačiū Dievui. Luktelk, Marinai, – paprašiau, lengviau atsikvėpusi.

Trinktelėjus virtuvės durims, sučežėjo popieriniai maišai.

Uždėjusi ranką ant ragelio, šūktelėjau:

– Liuse, čia tu?

– Ne, sniego senis. Kad matytum, kaip sninga! Nuostabu!

Paėmusi tušinuką ir popieriaus, paklausiau Marino:

– Kokia mirusiosios pavardė ir adresas?

– Dženifer Deiton. Evingo du šimtai septyniolika.

Jos pavardė man nieko nesakė. Evingo aveniu buvo man nepažįstamame rajone šalia Viljamsburgo kelio, netoli oro uosto.

Kai dėjau ragelį, į kambarį įėjo Liusė. Nuo šalčio įraudusiais skruostais, žibančiomis akimis.

– Dėl Dievo meilės, kur buvai? – užsipuoliau ją.

Šypsena dingo:

– Apsipirkti.

– Na gerai, pasikalbėsime vėliau. Turiu važiuoti į įvykio vietą.

Ji gūžtelėjo pečiais, o aš ir vėl susierzinau.

– Taigi, kas šį sykį?

– Atsiprašau, bet ne nuo manęs priklauso žmonių mirtys.

Pagriebusi paltą ir pirštines, išskubėjau į garažą. Užvedusi mašiną, užsisegiau diržą, įjungiau šildymą ir tyrinėjau adresą, kai prisiminiau prie skydelio pritvirtintą automatinių durų mygtuką. Neįtikėtina, kaip greitai uždara erdvė prisipildo dūmų.

Rūsčiai tarstelėjusi „Dieve mano“ – niekam kitam, tik savo pačios išsiblaškymui, staigiai atidariau garažo duris.

Labai paprasta nusinuodyti automobilio išmetamosiomis dujomis. Palikusios įjungtą variklį ir šildymą, ant galinės sėdynės besiglamonėjančios

porelės užsnūsta vienas kito glėbyje ir niekada nebepabunda. Savižudžiai mašinas paverčia nedidelėmis dujų kameromis, užkraudami kitiems savo bėdas. Pamiršau paklausti Marino, ar Dženifer Deiton gyveno viena.

Vakaras šviesus nuo sniego, priversto per kelis colius. Mano rajone jokio eismo, tik viena kita mašina išvažiavus į miesto greitkelį. Radijas be perstojo transliavo kalėdinę muziką, o galvoje siautė minčių maišatis, kaustoma baimės. Man skambinėjo Dženifer Deiton, bet padėdavo ragelį, arba kažkas kitas naudojosi jos telefonu. Ji nebegyva. Viadukas vingiavo virš rytinės centro dalies, kur, lyg susiūtos žaizdos, kryžiavosi geležinkelio bėgiai, o betoninės mašinų stovėjimo platformos kyšojo virš kitų pastatų. Iš pieno baltumo dangaus nerangiai išniro Pagrindinės gatvės stotis, apšerkšnijusiu čerpių stogu, jos bokšto laikrodis priminė apsiblaususią Kiklopo akį.

Viljamsburgo keliu iš lėto važiavau pro ištuštėjusį prekybos centrą ir prieš miestui pereinant į Henriko apygardą radau Evingo aveniu. Pikapai ir senų modelių amerikietiškos mašinos stovėjo priešais nedidelius namus. Iš abiejų gatvės pusių ir prie įvažiavimo į 217 namą rikiavosi policijos mašinos. Sustojusi už Marino fordo, išlipau nešina medicininiu krepšiu ir nuklampojau negrįstu keliu link vienviečio garažo, šviečiančio lyg Kalėdų prakartėlė. Garažo durys pakeltos, policijos pareigūnai būriavosi aplink aplamdytą smėlio spalvos ševroletą. Mariną radau pritūpusį prie galinių durelių iš vairuotojo pusės, tyrinėjantį nuo išmetamųjų dujų vamzdžio pro pravertą langą pra-

kištą žalios laistymo žarnos gabalą. Mašinos salonas apneštas suodžiais, o šaltame ir drėgname ore tvyrojo dūmų kvapas.

– Degimas vis dar įjungtas, – pasakė man Marinas: – bet baigėsi degalai.

Mirusi moteris atrodė penkiasdešimties su viršum, gal net šešiasdešimties. Ji buvo susmukusi į dešinę nuo vairo, kaklo ir rankų oda šviesiai rožinės spalvos. Po jos galva ant saulės išblukintų apmušalų matėsi išdžiūvusios kraujo dėmės. Veido, iš tos pusės, kur stovėjau, nesimatė. Atsegusi medicininį krepšį, išėmiau chirurgines pirštines ir cheminį termometrą, ketindama pamatuoti garažo temperatūrą. Jauno pareigūno paprašiau atidaryti priekines dureles.

– Kaip tik ketinome barstyti pirštų atspaudų atpažinimo milteliais, – pasakė jis.

– Luktelėsiu.

– Džonsonai, apibarstyk durų rankenėles, kad daktarė galėtų pakliūti į mašiną, – jis įsmeigė savo tamsias lotyniškas akis į mane. – Beje, aš – Tomas Lučeras. Susidūrėme su padėtimi, kurios galai nesueina. Iš pradžių kyla klausimų dėl kraujo ant priekinės sėdynės.

– Gali būti keli paaiškinimai, – atsakiau. – Vienas iš jų – pomirtinis išsivalymas.

Jis prisimerkė.

– Dėl spaudimo plaučiuose iš nosies ir burnos ima bėgti kraujas, – paaiškinau.

– A, bet dažniausiai to neįvyksta, kol asmuo nepradėjęs irti, ar ne?

– Dažniausiai.

– Remiantis tuo, ką žinome, ši ponia mirė turbūt prieš kokias dvidešimt keturias valandas, ir čia šalta lyg lavoninės šaldytuve.

– Tiesa, – sutikau. – Bet jeigu ji buvo įjungusi šildymą, o į vidų virto karštos išmetamosios dujos, mašinos saloną taip prikaitino, kad šiluma išsilaikė, kol baigėsi degalai.

Marinas, žvelgdamas pro suodžiais apneštą langą, pasakė:

– Atrodo, nustatyta karščiausia temperatūra.

– Kita galimybė, – tęsiau, – praradusi sąmonę susmuko, susimušdama veidą į vairą, prietaisų skydą ar sėdynę. Galbūt ėmė kraujuoti iš nosies. Galėjo įsikąsti liežuvį, prasiskelti lūpą. Kol neapžiūrėsiu, nesužinosiu.

– Gerai, o kaip dėl jos aprangos? – pasakė Lučeras. – Ar ne keista, kad išėjo į šaltį, pasuko į įšalusį garažą, užmovė laistymo žarną ir įsėdo į šaltą mašiną vilkėdama tik naktiniais?

Melsvi naktiniai ilgomis rankovėmis dengė kulkšnis, pasiūti iš plonos sintetinės medžiagos. Savižudžiams negalioja jokios rengimosi taisyklės. Visai logiška, kad, prieš išeidama į šaltą žiemos naktį, Dženifer Deiton būtų apsivilkusi paltą ir apsiavusi batus. Bet jei ketino mirti, vadinasi, žinojo, kad šaltį jaus nebeilgai.

Identifikacijos dalinio pareigūnas baigė barstyti milteliais mašinos dureles. Aš susiradau cheminį termometrą. Garaže buvo dvidešimt devyni laipsniai.

– Kada čia atvažiavote? – paklausiau Lučero.

– Gal prieš pusantros valandos. Aišku, prieš atidarant duris čia buvo šilčiau, bet ne itin. Garažas nešildo-

mas. Be to, mašinos dangtis jau buvo šaltas. Spėju, kad pasibaigus degalams akumuliatorius užgeso gerokai prieš tai, kai mus iškvietė.

Mašinos durelėms atsivėrus, padariau daug kadrų, prieš apeidama iš keleivio pusės apžiūrėti jos galvos. Ieškojau savyje kibirkštėlės ar smulkmenos, kuri įžiebtų seniai palaidotą prisiminimą. Nė menkiausios prošvaistės. Aš nepažinojau Dženifer Deiton. Niekada anksčiau nebuvau mačiusi.

Jos dažytų plaukų šaknys tamsios, plaukai tvirtai susukti rožiniais suktukais, keletas jų išsilaisvinę. Nors ir gerokai aptukusi, bet iš dailių bruožų matėsi, kad ankstesniame lieknesniame gyvenime buvo gana graži. Apčiupinėjusi jos galvą ir kaklą, nepajutau jokių lūžių. Pridėjusi ranką prie skruosto, pamėginau pakreipti į šoną. Ji buvo šalta ir sustingusi, ta veido pusė, kuri rėmėsi į sėdynę, blyški ir pūslėta nuo karščio. Neatrodė, kad jos kūnas po mirties būtų judintas, paspaudus oda neišbalo. Ji mirė mažiausiai prieš dvylika valandų.

Tik, kai ėmiausi jos rankų, po dešiniojo smiliaus nagu kažką pastebėjau. Išsitraukusi žibintuvėlį atidžiai apžiūrėjau, tada susiradau plastikinį voką įrodymams ir chirurgines žnyples. Į panagę buvo įsmigusi blizganti žalia dulkelė. „Kalėdinis blizgutis", – pamaniau. Taip pat radau auksinės spalvos plaušelių, o tyrinėdama kitus jos pirštus aptikau ir daugiau. Ant rankų užmovusi rudus popierinius maišelius ir per riešus užveržusi gumelėmis, apėjau iš kitos mašinos pusės. Norėjau apžiūrėti jos kojas. Jos buvo sustingusios ir nelanksčios, kai ištraukusi iš po vairo padėjau ant

sėdynės. Tyrinėdama tamsių storų kojinių pėdas, radau prie vilnos prikibusių plaušelių, panašių į mano pastebėtus jos panagėse. Jokių nešvarumų, purvo ar žolės. Galvoje suskambo pavojaus signalas.

– Kas nors įdomaus? – paklausė Marinas.

– Nepastebėjote šlepečių ar batų netoliese? – susidomėjau aš.

– Ne, – atsiliepė Lučeras. – Kaip jau sakiau, man pasirodė keista, kad šaltą vakarą į lauką išėjo tik su...

Pertraukiau jį:

– Čia kažkas ne taip. Jos kojinės per daug švarios.

– Šūdas, – nusikeikė Marinas.

– Reikia gabenti į centrą, – pasitraukiau nuo mašinos.

– Iškviesiu mašiną, – pasisiūlė Lučeras.

– Norėčiau apžiūrėti jos namą, – pasakiau Marinui.

– Aha, – nusimovęs pirštines, pūtė sugrubusias rankas. – Ir aš noriu, kad jį apžiūrėtum.

Laukdama greitosios, apėjau garažą, atsargiai dėdama kojas ir stengdamasi nesimaišyti. Nieko įdomaus, tik įprastinė kiemo įrankių netvarka ir kitokie savo vietos neturintys mažmožiai. Akimis perbėgau krūvas senų laikraščių, pintus krepšius, apdulkėjusias dažų skardines ir metų metais nenaudotas surūdijusias kepimo groteles. Lyg begalvė žalios gumos gyvatė, netvarkingai susirangiusi kampe, tysojo laistymo žarna, nuo kurios ir buvo nupjautas gabalas, pritvirtintas prie išmetamojo vamzdžio. Neliesdama rankomis, pritūpiau prie nupjauto krašto. Guminis kraštas atrodė ne nupjautas, bet nukirstas įžambiai

vienu staigiu smūgiu. Šalia cementinėse grindyse pastebėjau siaurą ilgą įkirtimą. Atsistojusi apžiūrėjau ant lentos kabančius įrankius. Surūdiję ir apkibę voratinklių girliandomis kabojo kirvis su kūle.

Neštuvais ir lavonmaišiu nešini atvyko gelbėtojai.

– Ar radote jos namuose ką nors, su kuo galėjo nupjauti žarną? – paklausiau Lučero.

– Ne.

Mirtis priešinosi gyvųjų rankoms – Dženifer Deiton nenorėjo lipti iš mašinos. Apėjau iš keleivio pusės padėti. Trise laikėme suėmę už rankų ir liemens, kol slaugytojas stūmė kojas. Užtraukę užtrauktuką ir užsegę diržus, nunešė ją į snieguotą naktį, o aš su Lučeru bridau takeliu apgailestaudama, kad nespėjau apsiauti aulinių batų. Pro šonines duris, vedančias į virtuvę, įžengėme į rančos stiliaus plytinį namą.

Virtuvė neseniai atnaujinta, juodi prietaisai, balti paviršiai ir spintelės, rytietiškų raštų tapetai su pastelinėmis gėlėmis melsvame fone. Eidami balsų link, su Lučeru kirtome siaurą koridorių ąžuolinėmis grindimis ir stabtelėjome prie įėjimo į miegamąjį, kur Marinas su pareigūnu pirštų atspaudų milteliais barstė tualetinio stalelio stalčius. Valandėlę apžiūrinėjau savotišką Dženifer Deiton asmenybės atributiką. Jos miegamasis buvo tarsi saulės celė, kurioje ji sugautą spinduliuojančią energiją paversdavo kerais. Vėl prisiminus jos trumpus skambučius, mane apėmė vis stiprėjantis baimės jausmas.

Sienos, užuolaidos, kilimas, užtiesalai ir pinti baldai buvo balti. Ant sujauktos lovos, šalia į galvos atlošą atremtų pagalvių, neaišku kodėl po kristaline

piramide buvo padėtas tuščias popieriaus lapas. Daugiau kristalų gulėjo ant tualetinio stalelio ir palei stalo paviršių, o mažesni kabojo ant lango rėmų. Į vidų liejantis saulės šviesai, įsivaizdavau kambaryje šokančias vaivorykštes ir prizminiame stikle blyksinčią šviesą.

– Hm, paslaptinga, – tarstelėjo Lučeras.

– Ar ji buvo kokia aiškiaregė? – paklausiau.

– Sakykime, kad ji turėjo savo verslą, kuris dažniausiai sukosi štai čia.

Lučeras prisiartino prie telefono su atsakikliu, padėto ant stalelio prie lovos. Žinučių švieselė mirksėjo, švietė raudonas skaičiukas – trisdešimt aštuoni.

– *Trisdešimt aštuonios* žinutės nuo vakar vakaro aštuntos valandos, – pridūrė Lučeras. – Keletą perklausiau. Ponia sudarinėjo horoskopus. Žmonės skambindavo sužinoti, ar diena bus sėkminga, ar išloš loterijoje, ar po Kalėdų išsimokės kreditines korteles.

Marinas, atidaręs atsakiklio dangtelį, kišeniniu peiliuku išėmė kasetę ir įdėjo į plastikinį įrodymų voką, kurį sandariai uždarė. Mano dėmesį patraukė keletas kitų daiktų, padėtų ant lovos stalelio, kuriuos priėjusi apžiūrėjau iš arčiau. Šalia bloknoto su tušinuku stovėjo stiklinė su sieksniu skaidraus skysčio. Pasilenkusi nieko neužuodžiau. „Vanduo“, – pamaniau. Šalia gulėjo dvi knygos minkštais viršeliais – Pito Deksterio „Paryžiaus upėtakis“ ir Džeinės Roberts „Seta byloja“. Daugiau knygų miegamajame nesimatė.

– Norėčiau užmesti į jas akį, – pasakiau Marinui.

– „Paryžiaus upėtakis“, – susimąstė jis. – Apie ką? Žvejybą Prancūzijoje?

Deja, nejuokavo.

– Gal padės suprasti, kokia buvo jos nuotaika prieš mirtį, – pridūriau.

– Gerai. Daiktinių įrodymų ekspertai patikrins pirštų atspaudus, o tada perduosiu tau. Manau, reikėtų jiems duoti patikrinti ir popierių, – pridūrė jis, turėdamas galvoje tuščią popieriaus lapą, padėtą ant lovos.

– Teisingai, – pajuokavo Lučeras. – Galbūt ji nematomu rašalu parašė atsisveikinimo laiškelį.

– Eik šen, – Marinas kreipėsi į mane. – Noriu tau kai ką parodyti.

Jis nusivedė mane į svetainę, kurios kampe gūžėsi dirbtinė Kalėdų eglutė, palinkusi nuo gausybės akį rėžiančių žaisliukų ir smaugiama blizgučių, lempučių bei angelų plaukelių. Palei atramą rikiavosi saldainių ir sūrių dėžutės, vonios burbulai, stiklinis indelis, regis, su prieskonių arbata bei keramikinis vienaragis spindinčiomis mėlynomis akimis ir paauksuotais ragais. Įtariau, kad plaušeliai, kuriuos radau Dženifer Deiton panagėse ir ant kojinių pėdų, buvo nuo gauruoto aukso spalvos kilimo.

Marinas, nepastebimai iš kišenės išsitraukęs žibintuvėlį, atsitūpė.

– Žvilgtelk, – pasakė.

Pritūpiau šalia, šviesos spindulys apšvietė žvilgantį blizgutį ir gabaliuką plonos auksinės virvelės, įstrigusius kilime prie eglės atramos.

– Atėjęs pirmiausia patikrinau, ar po egle yra kalėdinių dovanų, – pasakė Marinas, išjungdamas žibintuvėlį. – Akivaizdu, kad dovanas ji išpakavo ankstokai. Dovanų popierius ir atvirukai nukeliavo tiesiai į

židinį, kur pilna popieriaus pelenų, nesudegusių folijos gabaliukų. Dama iš namo priešais sakė, kad vakar vakare prieš sutemstant pastebėjo iš kamino rūkstančius dūmus.

– Ar tai ta pati kaimynė, kuri iškvietė policiją? – paklausiau.

– Aha.

– Kodėl?

– Ir man neaišku. Reikės su ja pasikalbėti.

– Gal pavyktų ką nors sužinoti apie šios moters sveikatą, ar turėjo psichikos problemų ir panašiai. Norėčiau sužinoti, kas jos gydytojas.

– Netrukus ten eisiu. Gali eiti drauge ir pati jos paklausti.

Pagalvojau apie Liusę, laukiančią manęs namie, toliau atkreipdama dėmesį į smulkmenas. Akys užkliuvo už keturių mažų keturkampių įspaudų kilime kambario centre.

– Ir aš pastebėjau, – pasakė Marinas. – Atrodo, kažkas buvo atsinešęs kėdę, greičiausiai iš valgomojo. Ten aplink stalą stovi keturios kėdės. Visos su keturkampėmis kojomis.

– Dar vienas dalykas, kurį reikėtų turėti omenyje, – garsiai svarsčiau, – patikrinti vaizdo magnetofoną, ar nebuvo užprogramuotas ką nors įrašyti. Tai irgi padėtų ką nors apie ją sužinoti.

– Puiki mintis.

Išėję iš svetainės, praėjome pro nedidelį valgomąjį su ąžuoliniu stalu ir keturiomis kėdėmis tiesiais atlošais. Kilimėlis iš juostelių ant ąžuolinių grindų buvo visai naujas arba jį retai kas mindydavo.

– Panašu, kad kambarys, kuriame praleisdavo daugiausiai laiko, buvo šis, – pasakė Marinas, kai perėję koridorių įžengėme į kambarį, aiškiai atstojusį jai kontorą.

Kambarys buvo užgriozdytas įranga, būtina turint nedidelį verslą, įskaitant faksą, kurį iš karto patikrinau. Jis buvo išjungtas, laidelis, einantis nuo jo, įkištas į lizdą sienoje. Besidairant aplinkui, mano sumišimas vis stiprėjo. Asmeninis kompiuteris, pašto išlaidų skaičiuotuvas, stalas su rašomuoju nukrauti įvairiais dokumentais bei vokais. Lentynose rikiavosi enciklopedijos, knygos apie parapsichologiją, astrologiją, zodiako ženklus, Rytų ir Vakarų religijas. Pastebėjau keletą skirtingų Biblijos vertimų ir tuziną sąskaitų knygų su datomis ant nugarėlių.

Šalia pašto išlaidų skaičiuotuvo gulėjo krūva, kaip paaiškėjo, abonentų formų. Paėmiau vieną. Už metinį trijų šimtų dolerių mokestį kartą per dieną buvo galima skambinti Dženifer Deiton, kuri tris minutes aiškins jūsų horoskopą „atsižvelgdama į asmenines detales, įskaitant planetų išsidėstymą jūsų gimimo akimirką“. Už papildomus du šimtus dolerių per metus ji atsiųs „savaitinį skaitinį“. Mokestį sumokėję abonentai gauna kortelę su asmeniniu kodu, kuris galioja tol, kol mokamas metinis mokestis.

– Paistalai, – burbtelėjo Marinas.

– Įtariu, kad gyveno viena.

– Kol kas atrodo, kad taip. Vieniša moteris su tokiu verslu – velniškai geras būdas pritraukti kokį pašlemėką.

– Marinai, ar žinai, kiek ji turėjo telefono linijų?

– Ne. O kam?

Papasakojau apie skambučius, jam rūsčiai žvelgiant į mane. Jo žandikaulių raumenys ėmė judėti.

– Norėčiau sužinoti, ar jos faksas ir telefonas prijungti prie tos pačios linijos, – užbaigiau.

– Viešpatie!

– Jeigu taip, ir jei jos faksas buvo įjungtas tą vakarą, kai perskambinau atsakiklio ekrane pasirodžiusiu numeriu, – tęsiau, – tai paaiškintų signalą, kurį išgirdau.

– Viešpatie aukštielninkas, – nusikeikė, čiupdamas radijo stotelę iš palto kišenės. – Kodėl, velniai griebtų, nesakei anksčiau?

– Nenorėjau prie kitų apie tai kalbėti.

Pridėjo radijo stotelę prie lūpų: „septyni dešimt". Tada pasakė:

– Jeigu nerimavai dėl tų skambučių, kodėl anksčiau neužsiminei?

– Nelabai jaudinausi.

– Septyni dešimt, – sutraškėjo budėtojo balsas. – Dešimt penki, aštuoni dvidešimt vienas.

Budėtojas pranešimą kodu 821 nusiuntė inspektoriui.

– Turiu numerį, reikia, kad paskambintum, – išpyškino Marinas, kai jiedu susisiekė. – Ar turi mobilųjį po ranka?

– Dešimt keturi...

Marinas padiktavo jam Dženifer Deiton numerį ir įjungė faksą. Akimirksniu pasigirdo skambučiai, pypsėjimai ir kitokios dejonės.

– Ar gavai atsakymą į savo klausimą? – paklausė Marinas.

– Į vieną, taip, bet ne į patį svarbiausią, – atsakiau.

...

Kitoje gatvės pusėje gyvenanti ir policiją iškvietusi kaimynė buvo vardu Maira Klari. Atlydėjau Mariną į jos mažytį namelį aliuminio šonais, plastikinis Kalėdų Senis švietė pievelėje su buksmedžio krūmuose iškabintomis švieselėmis. Marinui vos spėjus nuspausti skambutį, durys atsivėrė ir Maira Klari pakvietė mus užeiti į vidų net nepaklaususi, kas tokie būsime. Pamaniau, kad tikriausiai pro langą stebėjo, kaip prisiartinome.

Ji palydėjo mus į niūrią svetainę, kur prisispaudęs prie elektrinės krosnelės su apklotu ant ištiestų kojų sėdėjo jos vyras. Jo tuščias žvilgsnis prilipęs prie televizoriaus ekrane kvapniu muilu besimuiluojančio vyriškio. Matėsi, kad metams bėgant namai buvo visiškai užleisti. Apmušalai susidėvėję ir purvini tose vietose, kurias daugybę kartų lietė žmogaus kūnas. Grindys dėmėtos nuo vaško sluoksnių, ant sienų pageltusios nuotraukos po dulkėtu stiklu. Oras persisunkęs riebalais nuo virtuvėje gamintų gausybės valgių, suvartotų priešais televizorių.

Marinas paaiškino, kodėl užsukome, kol ponia Klari nervingai zujo aplink, nuo sofos nurinkinėdama laikraščius, pritildydama televizorių ir į virtuvę nešdama nešvarias pietų lėkštes. Jos vyras neiškilo iš savo vidinio pasaulio, galva drebėjo ant stiebą primenančio kaklo. Parkinsono liga pasireiškia tuo, kad prieš subyrėdama mašina ima stipriai kretėti, tarsi žinodama, kas jos laukia, ir protestuodama vieninteliu jai įmanomu būdu.

– Ne, mums nieko nereikia, – atsakė Marinas, poniai Klari pasiūlius užkąsti ir išgerti. – Prisėskite ir pabandykite atsipalaiduoti. Žinau, kad šiandien jums buvo sunki diena.

– Jie sakė, kad ji buvo savo mašinoje ir kvėpavo dūmais. Vargeli mano, – atsiduso ji. – Mačiau, koks aprūkęs langas, atrodė, lyg garažas degtų. Iškart supratau, kad kažkas ne taip.

– Kas *jie?* – paklausė Marinas.

– Policija. Paskambinusi lūkuriavau jų. Kai atvažiavo, iš karto nuėjau pažiūrėti, ar su Džene viskas gerai.

Ponia Klari negalėjo ramiai nusėdėti krėsle, stovinčiame priešais sofą, ant kurios įsitaisėme mudu su Marinu. Iš viršugalvyje susukto kuodelio išsidraikę žili plaukai, veidas susiraukšlėjęs lyg pernykštis obuolys, o naujienų ištroškusiose akyse švietė baimė.

– Žinau, kad jau kalbėjotės su policija, – pasakė Marinas prisitraukdamas peleninę. – Bet norėčiau, kad dar kartą su visomis smulkmenomis papasakotumėte mums, pradėdama nuo to, kada paskutinį kartą matėte Dženifer Deiton.

– Mačiau ją aną dieną...

Marinas pertraukė:

– Kurią?

– Penktadienį. Prisimenu, kad suskambus telefonui nuėjau į virtuvę atsiliepti ir pamačiau ją pro langą. Ji suko į kiemą.

– Ar ji visada palikdavo mašiną garaže? – paklausiau.

– Visada.

– O kaip vakar? – paklausė Marinas. – Ar vakar matėte ją arba jos mašiną?

– Ne, nemačiau. Išėjau pasiimti pašto. Buvo jau vidudienis, visada nusivėlina šiuo metų laiku. Trys keturios valandos, o pašto vis nėra. Apie pusę šešių, gal kiek vėliau, prisiminusi vėl nuėjau patikrinti pašto dėžutę. Temo, tada ir pastebėjau iš Dženės kamino rūkstančius dūmus.

– Ar esate tikra? – vėl paklausė Marinas.

Ji linktelėjo.

– O, taip. Pamenu, pagalvojau, kad puiki naktis kurti židinį. Tai visada buvo Džimio darbas. Matote, jis man niekada neparodė kaip. Jeigu jis ką išmanė, tai buvo jo. Taigi nustojau kūrenti ir įsitaisiau elektrinę krosnelę.

Džimis Klari žiūrėjo į ją. Spėliojau, ar suprato, ką ji sako.

– Man patinka šeimininkauti, – tęsė ji. – Šiuo metų laiku daug kepu. Cukrinius pyragus išdalinu kaimynams. Vakar vieną norėjau užnešti Dženei, bet pirma pasiskambinu. Nežinia, ar yra kas namuose, ypač kai mašiną laiko garaže. Palieki pyragą ant prieangio kilimėlio, o jį ima ir praryja koks aplink besisukinėjantis šuva. Taigi, pasukau jai, bet įsijungė atsakiklis. Skambinau visą dieną, bet ji neatsiliepė, todėl, tiesą sakant, ėmiau nerimauti.

– Kodėl? – nusistebėjau. – Ar ji turėjo sveikatos problemų, ką nors, apie ką jums pasakojo?

– Blogas cholesterolis. Kartą man sakė, kad per du šimtus. Ir dar aukštas spaudimas, kurį, kaip sakė, paveldėjusi.

Dženifer Deiton namuose nepastebėjau jokių gydytojo išrašytų vaistų.

– Gal žinote, kas buvo jos gydytojas? – paklausiau.

– Nepamenu. Bet Dženifer tikėjo, kad savaime pasveikstama. Ji man sakė, kad pasijutusi blogai medituodavo.

– Regis, judvi buvote gana artimos, – tarė Marinas.

Ponia Klari pešiojo sijoną, rankos judėjo lyg hiperaktyvaus vaiko.

– Visą dieną praleidžiu namuose, išskyrus laiką, kai einu į parduotuvę, – ji žvilgtelėjo į savo vyrą, kuris vėl spoksojo į televizorių. – Retkarčiais užbėgdavau pas ją, kad ir norėdama pavaišinti pyragu, tiesiog kaip kaimynė.

– Ar ji buvo draugiška? – paklausė Marinas. – Ar pas ją dažnai kas nors lankydavosi?

– Na, jūs žinote, kad ji dirbo namuose. Man atrodo, kad didžiąją reikalų dalį tvarkė telefonu. Bet kartais matydavau pas ją ateinančius žmones.

– Ką nors pažinojote?

– Nepamenu.

– Ar nepastebėjote ką nors užsukantį pas ją praėjusį vakarą? – tęsė Marinas.

– Nepastebėjau.

– O kai išėjote pasiimti pašto ir pastebėjote iš kamino rūkstančius dūmus? Ar jums nepasirodė, kad ji galėjo turėti svečių?

– Nemačiau jokios mašinos. Nieko, kas būtų bylojęs apie svečius.

Džimis Klari užsnūdo. Jam iš burnos dryko seilės.

– Minėjote, kad ji dirbo namuose, – pasakiau. – Ar numanote ką?

Plačiai išplėstos ponios Klari akys įsmigo į mane. Palinkusi į priekį sušnibždėjo:

– Žinau, ką žmonės šnekėjo.

– Ir ką gi? – paklausiau.

Suspaudusi lūpas papurtė galvą.

– Ponia Klari, – kreipėsi Marinas. – Viskas, ką pasakysite, gali padėti. Žinau, kad norite padėti.

– Už dviejų kvartalų yra metodistų bažnyčia. Matosi iš čia. Nuo tada, kai prieš trejus ar ketverius metus pastatė bažnyčią, varpinė naktį būna apšviesta.

– Atvažiuodamas mačiau bažnyčią, – atsakė Marinas. – O ką tai turi bendro...

– Taigi, – įsiterpė ji. – Dženė, regis, atsikraustė rugsėjo pradžioje. Man taip ir nepavyko išsiaiškinti. Šviesa varpinėje. Stebėkite ją važiuodami namo. Žinoma... – ji nutilo, veidas atrodė nusivylęs. – Galbūt daugiau nebepasikartos.

– Kas nebepasikartos? – paklausė Marinas.

– Užges ir vėl užsidegs. Keisčiausias dalykas, kokį kada teko regėti. Vieną akimirką šviečia, o kai dar kartą žvilgteli pro langą, tamsu, lyg bažnyčios nė nebūtų. Jau žinai, kad pažiūrėjus dar kartą varpinėje lyg niekur nieko degs šviesa. Skaičiavau laiką. Vieną minutę šviečia, po to dvi minutes tamsu, tada vėl šviečia tris minutes. Kartais šviečia visą valandą. Neina atsekti.

– O kaip tai susiję su Dženifer Deiton? – susidomėjau.

– Pamenu, tai nutiko netrukus po to, kai ji atsikraustė, vos kelios savaitės prieš Džimio priepuolį. Vakaras buvo vėsus, todėl jis kūrė židinį. Virtuvėje ploviau indus ir kaip visada pro langą mačiau šviečiančią varpinę. Džimis užėjo į vidų išgerti, o aš pasakiau: „Juk žinai, ką sako Biblija – būti apgirtusiam Šventąja Dvasia, o ne vynu." Jis atrėžė: „Aš geriu ne vyną, o burboną. Biblija nė žodeliu neužsimena apie burboną." Taip jam bestovint, varpinėje pasidarė tamsu. Atrodė, lyg bažnyčia skradžiai žemę prasmego. „Štai tau, – pasakiau, – Viešpats žodis. Štai, ką jis mano apie tave ir tavo burboną."

Jis nusijuokė iš manęs, lyg būčiau beprotė, bet daugiau nebegėrė nė lašo. Kiekvieną vakarą stovėdavo virtuvėje prie kriauklės, žiūrėdamas pro langą. Vieną minutę bokštas apšviestas, o kitą jau tamsus. Leidau Džimiui suprasti, jog tai Dievo pirštas, kad tik neliestų butelio. Bažnyčioje nieko panašaus nevyko, kol neatsikraustė panelė Deiton.

– O pastaruoju metu šviesa vis dar dingsta ir atsiranda? – paklausiau.

– Vakar vakare taip, bet nežinau, kaip dabar. Tiesą sakant, nežiūrėjau.

– Taigi sakote, kad ji kažkaip paveikė šviesas bažnyčios varpinėje, – švelniai perklausė Marinas.

– Tik sakau, kad jau kuris laikas ne vienas šioje gatvėje kai ką apie ją manė.

– Ką manė?

– Kad ji ragana, – užbaigė ponia Klari.

Jos vyras užknarkė, skleisdamas siaubingus smaugiamo žmogaus garsus, kurių jo žmona, regis, nė negirdėjo.

– Kiek supratau, atsikrausčius panelei Deiton, pablogėjo jūsų vyro sveikata ir ėmė dėtis keisti dalykai su varpinės šviesomis, – pasakė Marinas.

Ji atrodė išsigandusi.

– Na, taip. Rugsėjo pabaigoje jį ištiko priepuolis.

– Ar jums atrodo, kad tai susiję? Galbūt Dženifer Deiton kaip nors su tuo susijusi, kaip kad jums atrodo, jog ji susijusi su bažnyčios šviesomis?

– Džimis neidavo pas ją, – ponia Klari šnekėjo vis greičiau.

– Jums atrodo, kad jie nesutarė, – paklausė Marinas.

– Tik atsikrausčiusi keletą kartų užsuko paprašyti Džimio padėti prie namų, prie vyriškų darbų. Pamenu, kartą jos durų skambutis siaubingai zvimbė namo viduje, ir ji išdygo ant mūsų slenksčio persigandusi, kad neužsidegtų laidai. Taigi Džimis nuėjo pas ją. Vėliau dar jos indų plovimo mašina buvo užtvinusi. Džimis visada buvo labai nagingas, – vogčiomis žvilgtelėjo į knarkiantį vyrą.

– Jūs vis dar nepaaiškinote, kodėl jis nesutarė su ja, – priminė Marinas.

– Jis sakė, kad jam nepatinka ten eiti, – pasakė ji. – Nepatiko namo vidus su visuose kampuose kabančiais kristalais. Be perstojo skambėdavo telefonas. Bet labiausiai pašiurpo, kai jam pasisakė pranašaujanti žmonių likimus, ir jeigu jis padėtų jai sutaisydamas gedimus namuose, jam pranašautų už dyką. Atsimenu kaip vakar, ką jis atsakė: „Ne, ačiū, panele Deiton. Maira atsakinga už mano ateitį ir planuoja kiekvieną minutę.“

– Gal pažinojote ką nors, su kuo Dženifer Deiton nesutarė ir kas būtų linkėjęs jai pikta ar net norėjęs kaip nors pakenkti? – paklausė Marinas.

– Manote, ją nužudė?

– Kol kas dar daug ko nežinome. Turime patikrinti kiekvieną galimybę.

Ji sukryžiavo rankas po suvytusia krūtine, apkabindama save.

– O kaip dėl jos emocinės būklės? – paklausiau. – Ar kada matėte ją prislėgtą? Gal turėjo kokių bėdų, su kuriomis negalėjo susidoroti, ypač pastaruoju metu?

– Taip gerai jos nepažinojau, – ji nežiūrėjo man į akis.

– Gal žinote, ar ji lankėsi pas gydytojus?

– Nežinau.

– O kaip dėl artimųjų? Ar ji turėjo giminaičių?

– Neturiu supratimo.

– O telefonas? – tuomet paklausiau. – Ar atsiliepdavo būdama namuose, ar visada įsijungdavo atsakiklis?

– Kiek žinau, būdama namuose atsiliepdavo.

– Štai kodėl šįryt ėmėte nerimauti: kai paskambinote, ji neatsiliepė, – padarė išvadą Marinas.

– Būtent todėl.

Maira Klari per vėlai suprato, ką pasakiusi.

– Įdomu, – tarstelėjo Marinas.

Jos kaklas iš lėto paraudo, o rankos liovėsi judėti.

Marinas paklausė:

– O iš kur jūs žinojote, kad ji šiandien buvo namuose?

Ji neatsiliepė. Jos vyras, giliai krūtinėje sugargaliavęs, užsikosėjo ir sumirksėjęs atsimerkė.

– Aš turbūt pamaniau, nes nemačiau jos išvažiuojančios mašina... – ponios Klari balsas nutilo.

– Galbūt iš ryto buvote pas ją užsukusi? – pasakinėjo Marinas, lyg stengdamasis būti paslaugus. – Pagalvojusi, kad mašina garaže, nešėte jai pyragą, o gal tiesiog norėjote pasilabinti?

Ji nusišluostė ašaras.

– Visą rytą virtuvėje kepiau ir nepastebėjau jos einančios pasiimti laikraščių ar išvažiuojančios mašina. Todėl įdienojus išėjusi į lauką nuėjau pas ją ir paskambinau į duris. Ji neatidarė. Tada vogčiomis dirstelėjau į garažą.

– Sakote, kad matėte aprūkusius langus ir nepagalvojote, jog kažkas negerai? – paklausė Marinas.

– Aš nežinojau, ką tai reiškia, ką daryti, – jos balsas pakilo keliomis oktavomis. – Viešpatie, viešpatie, o kad būčiau iš karto paskambinusi. Galbūt ji dar...

Marinas pertraukė ją:

– Nežinau, ar ji tada dar buvo gyva, ar būtų likusi gyva, – jis reikšmingai pažvelgė į mane.

– Žvilgtelėjusi į garažą, ar girdėjote veikiantį variklį? – paklausiau ponios Klari.

Ji papurtė galvą ir išsišnypštė nosį.

Marinas atsistojo, įsikišdamas bloknotą į palto kišenę. Atrodė prislėgtas, lyg ponios Klari išvedžiojimai ir bandymas nuslėpti tiesą jį giliai nuvylė. Jau nebebuvo tokio jo vaidmens, kurio nebūčiau žinojusi.

– Turėjau paskambinti anksčiau, – Maira Klari kreipėsi į mane virpančiu balsu.

Nieko neatsakiau. Marinas žiūrėjo į kilimą.

– Aš nekaip jaučiuosi. Norėčiau prigulti.

Iš piniginės ištraukęs tarnybinę kortelę, Marinas padavė jai.

– Paskambinkite, jeigu prisiminsite ką nors, ką man derėtų žinoti.

– Taip, pone, – išlemeno ji. – Pažadu paskambinti.

– Ar šįvakar darysi skrodimą? – paklausė Marinas, užsivėrus durims.

Sniegas siekė kulkšnis ir vis dar drėbė.

– Iš ryto, – atsakiau palto kišenėje ieškodama raktų.

– Ką manai?

– Manau, kad savo neįprasta veikla rizikavo užsirauti ant kokio niekšo. Iš ponios Klari pasakojimo aišku, kad gyveno uždarai, ir faktas, jog taip anksti apžiūrėjo kalėdines dovanas, leidžia spėti esant savižudybę. Bet švarios kojinės kelia didelį įtarimą.

– Pataikei, – pasakė jis.

Dženifer Deiton namas švietė, kieme, įvažiavęs atbulinės eigos pavara, stovėjo vilkikas su grandinėmis ant padangų. Sniegas prislopino ten dirbančių vyrų balsus, mašinos gatvėje buvo visiškai baltos ir apvalainais kraštais.

Nulydėjau Marino žvilgsnį virš panelės Deiton namo stogo. Už keleto kvartalų melsvai pilkame danguje buvo išgraviruota bažnyčia, keista varpinės forma priminė raganos skrybėlę. Arkados skliautai žvelgė į mus gedulingomis ir tuščiomis akimis, kai staiga įsižiebė šviesa. Ji užliejo erdves ir dažytus paviršius fosforiniu švytėjimu. Arkada lyg nesišypsantis, bet švelnus veidas plūduriavo naktyje.

Žvilgtelėjau į Klari namus, virtuvės lange sujudėjo užuolaidos.

– Jėzau, dingstu iš čia, – Marinas ėjo per gatvę.

– Ar nori, kad įspėčiau Neilsą dėl jos mašinos? – šūktelėjau pavymui.

– Aha, – atsišaukė. – Būtų gerai.

Kai sugrįžau, namuose degė šviesos, o iš virtuvės sklido gardūs kvapai. Židinyje liepsnojo ugnis, o kavos stalelis priešais buvo padengtas dviem. Ant sofos numetusi medicininį krepšį, įsiklausydama apsidairiau. Iš mano darbo kambario kitoje koridoriaus pusėje sklido silpnas greitai maigomų klavišų garsas.

– Liuse? – šūktelėjau, nusimaudama pirštines ir atsisagstydama paltą.

– Aš čia, – klavišai nepaliaujamai barškėjo.

– Ką pagaminai?

– Pietus.

Užėjusi į darbo kambarį, dukterėčią radau prie rašomojo stalo įsmeigusią įdėmų žvilgsnį į kompiuterio monitorių. Apstulbau pamačiusi nurodomąjį svaro ženkliuką. Ji buvo UNIX'e. Kažkokiu būdu prisijungė prie mano darbo kompiuterio.

– Kaip tau tai pavyko? – paklausiau. – Nebuvau tau sakiusi prisijungimo komandos, vartotojo vardo, slaptažodžio ar kitko.

– Ir nereikėjo. Radau failą, kuriame buvo paaiškinta, ką reiškia „smūgio“ komanda. Be to, turi keletą programų, kur užkoduotas tavo vartotojo vardas ir slaptažodis, todėl tau nereikia jų suflleruoti. Taip greičiau, bet rizikinga. Tavo vartotojo vardas yra „Marlis“, o slaptažodis „smegenys“.

– Tu pavojinga, – prisitraukiau kėdę.

– Kas tas Marlis? – ji toliau spaudė klavišus.

– Medicinos mokykloje buvo nustatyta sėdėjimo tvarka. Marlis Skeitsas laboratorijose šalia manęs sėdėjo dvejus metus. Jis kažkur dirba neurochirurgu.

– Ar buvai jį įsimylėjusi?

– Niekada nėjau su juo į pasimatymą.

– O jis tave?

– Liuse, užduodi per daug klausimų. Negali klausinėti žmonių visko, ko užsigeidi.

– Galiu, bet jie neprivalo atsakyti.

– Tai užgaulu.

– Manau, kad perpratau, kaip kažkas pateko į tavo katalogą, teta Kei. Pameni, minėjau vartotojus, kurie atkeliavo drauge su programine įranga?

– Taip.

– Radau vieną, pasivadinusį „demo", kuris turi šaknines privilegijas, bet neturi slaptažodžio. Spėju, kad juo kažkas naudojosi, ir aš parodysiu tau, kas greičiausiai įvyko, – jai kalbant pirštai be perstojo bėgiojo klaviatūra. – Dabar einu į sistemos administratoriaus meniu patikrinti įsiregistravusių vartotojų apskaitą. Ieškosime ypatingo vartotojo. Šiuo atveju, šakninio. Paspauskime „e" – „eiti" ir pokšt! Štai, – ji perbraukė pirštu eilutę ekrane. – Gruodžio šešioliktosios vakarą 18.05 kažkas įsiregistravo iš įrenginio pavadinimu „tty14". Šis asmuo turi šaknines privilegijas ir tarkime, kad tai jis buvo tavo kataloge. Aš nežinau, ko jis ieškojo. Bet po dvidešimties minučių – 17.26 jis bandė išsiųsti žinutę „Aš nerandu" į „tty07" ir netyčia sukūrė failą. Jis išsiregistravo 17.32, iš viso išbuvęs

dvidešimt šešias minutes. Beje, nesimato, kad kas nors būtų atspausdinta. Aš užmečiau akį į spausdintuvo ritės protokolą, kuriame parodyti atspausdinti failai. Nepastebėjau nieko, verto dėmesio.

– Ar gerai supratau – kažkas bandė išsiųsti žinutę iš „tty14" į „tty07"? – pasitikslinau.

– Taip. Ir aš patikrinau. Abudu įrenginiai yra terminalai.

– O kaip nustatyti, kieno kabinete yra šie terminalai? – paklausiau.

– Keista, kad nėra jokio sąrašo. Bent kol kas neradau. Jeigu kitaip neišeis, gali patikrinti laidus, vedančius link terminalų. Dažniausiai jie būna sužymėti. O jei tau įdomi mano asmeninė nuomonė, nemanau, kad tavo kompiuterio analitikė yra šnipė. Visų pirma, ji žino tavo vartotojo vardą ir slaptažodį ir jai visai nebūtina įsiregistruoti „demo" vardu. Taip pat manau, kad „mini" yra jos kabinete, vadinasi, ji naudojasi sistemos terminalu.

– Taip, tai tiesa.

– Tavo sistemos terminalo įrenginio pavadinimas yra „ttyb".

– Gerai.

– Kitas būdas išsiaiškinti, kas tai padarė, – slapčia užeiti į kabinetą, kai tas asmuo išėjęs, bet įsiregistravęs. Tau tereikia nueiti į UNIX'ą, surinkti „kas aš" ir sistema pasakys, – ji atstūmė kėdę ir atsistojo. – Tikiuosi, tu alkana. Turime viščiukų krūtinėlių ir šaltų laukinių ryžių salotų su anakardžių riešutais, paprikomis ir sezamų aliejumi. Ir duonos. Ar tavo kepimo krosnelė veikia?

– Jau po vienuolikos, o lauke sninga.

– Aš nesiūlau valgyti lauke. Tiesiog norėčiau iškepti viščiuką ant grotelių.

– O kur išmokai gaminti?

Nuėjome į virtuvę.

– Ne iš mamos. Kaip manai, kodėl maža buvau tokia storulė? Nes kimšdavau jos nupirktą greitąjį maistą. Užkandžiai, gazuoti gėrimai, picos, kurių skonis lyg kartono. Mamos dėka įgijau riebalinių ląstelių, kurios klyks visą likusį mano gyvenimą. Niekad jai neatleisiu.

– Liuse, mums reikia pasikalbėti apie šią popietę. Jei nebūtum sugrįžusi, tavęs būtų ieškojusi policija.

– Padirbėjau pusantros valandos, po to palindau po dušu.

– Tavęs nebuvo keturias su puse valandos.

– Turėjau nupirkti maisto ir dar kai ko.

– O kodėl neatsiliepei mašinos telefonu?

– Galvojau, kad kas nors ieško tavęs. Be to, nežinojau, kaip juo naudotis. Teta Kei, man jau nebe dvylika.

– Žinau, kad nebe. Bet tu čia negyveni ir niekad anksčiau nevairavai. Aš jaudinausi.

– Atsiprašau, – pasakė ji.

Susėdusios ant žemės prie staliuko, valgėme židinio šviesoje. Buvau išjungusi lempas. Liepsnos šokinėjo, o šešėliai šoko, lyg švęsdami stebuklingą mudviejų su dukterėčia gyvenimo akimirką.

– Ko norėtum Kalėdoms? – paklausiau paėmusi vyno taurę.

– Šaudymo pamokų, – atsakė ji.

5

Liusė iki vėlumos dirbo prie kompiuterio, ir žadintuvui sučirškus ankstyvą pirmadienio rytą negirdėjau jos krebždančios. Atitraukusi miegamojo užuolaidas, pažvelgiau į birias snaiges, sūkuriuojančias kiemo šviesose. Pūpsojo gilios pusnys, aplinkui nė gyvos dvasios. Išgėrusi kavos ir pervertusi laikraštį, apsirengiau ir buvau jau prie durų, kai apsisukau. Nesvarbu, kad Liusei nebe dvylika, negalėjau išeiti neužmetusi akies į ją.

Įslinkusi į jos miegamąjį, radau gulinčią ant šono paklodžių raizginyje, pūkinė antklodė nusmukusi ant grindų. Apsidžiaugiau, pastebėjusi ją vilkinčią pižamą, kurią susirado viename iš mano stalčių. Nenorėčiau, kad kas nors kitas miegotų apsivilkęs mano rūbais, stengdamasi nepažadinti atsargiai pataisiau apklotus.

Kelias į centrą buvo siaubingas, pavydėjau tiems, kurių darbovietės dėl gausaus sniego užsidarė. Drauge su kitais, likusiais be išeiginės, iš lėto šliaužiau magistrale, čiuoždama vos prisilietusi stabdžių ir

įsispitrijusi pro apsnigtą priekinį stiklą, kurio nespėjo valyti valytuvai. Sukau galvą, kaip paaiškinsiu Margaretai, kad, mano paauglės dukterėčios nuomone, mūsų kompiuterinė sistema nesaugi. Kas įsilaužė į mano katalogą ir kodėl paskambinusi man Dženifer Deiton padėdavo ragelį?

Įstaigą pasiekiau tik pusę devynių, o įėjusi į lavoninę iš nuostabos sustojau koridoriaus viduryje: šalia nerūdijančio plieno šaldytuvo durų palikti stovėjo neštuvai su antklode uždengtu lavonu. Patikrinusi kortelę, kabančią ant kojos piršto, perskaičiau Dženifer Deiton vardą ir apsidairiau. Kabinetas ir rentgeno kambarys tušti. Atidariusi skrodimo patalpos duris, aptikau Siuzaną, vilkinčią uniformą ir renkančią telefono numerį. Ji paskubomis padėjo ragelį ir nervingai pasisveikino:

– Labas rytas.

– Džiaugiuosi, kad atsikapstei, – smalsiai stebėdama ją, atsisagsčiau paltą.

– Benas pavėžėjo, – atsakė ji, turėdama galvoje mano administratorių, kurio džipas varomas keturiais ratais. – Kol kas tik mes trise.

– Fildingo nesimato?

– Jis skambino prieš kelias minutes ir sakė, kad negali išvažiuoti iš kiemo. Pasakiau, kad kol kas tik viena byla, bet jei bus daugiau, Benas galės nuvažiuoti jo paimti.

– Ar žinai, kad mūsų byla pasiklydo koridoriuje?

Ji sutriko visa užkaitusi.

– Vežiau ją į rentgeno kambarį, kai suskambo telefonas. Atsiprašau.

– Ar jau pasvėrei ir išmatavai ją?
– Ne.
– Pirma atlikime tai.

Man nespėjus dar ką nors pridurti, ji išskubėjo iš skrodimo patalpos. Viršuje laboratorijose dirbantys mokslininkai ir sekretorės dažnai į pastatą patekdavo ir iš jo išeidavo pro lavoninę, nes taip patogiau pasiekti mašinų stovėjimo aikštelę. Techniniai darbuotojai irgi maldavosi pirmyn ir atgal. Labai neapdairu vidury koridoriaus be priežiūros palikti lavoną, net rizikavome byla, jei teisme kiltų neaiškumų dėl įrodymų.

Siuzana sugrįžo stumdama neštuvus, ir mudvi kibome į darbą. Yrantis kūnas skleidė pykinantį dvoką. Nuo lentynos pasiėmiau pirštines ir plastikinę prijuostę, spaustuvu susegiau įvairius dokumentus. Siuzana dirbo tyli ir įsitempusi. Kai, norėdama iš naujo nustatyti kompiuterizuotas svarstykles, ji siektelėjo valdymo skydelio, pastebėjau, kad jos rankos dreba. Galbūt jai užėjo rytinis blogumas.

– Ar gerai jautiesi? – paklausiau.
– Taip, tik truputį pavargusi.
– Ar tikrai?
– Taip. Ji sveria lygiai šimtą aštuoniasdešimt svarų.

Apsivilkau žalią aprangą, abi su Siuzana nuvežėme lavoną skersai koridoriaus į rentgeno kambarį. Ten nuo neštuvų perkėlėme jį ant stalo. Atidengusi antklodę, po kaklu įspraudžiau trinkelę, kad nesvyrinėtų galva. Pasmakrės oda buvo švari, be suodžių ir nudegimų, nes kol sėdėjo užvestos mašinos viduje, smakras buvo prispaustas prie krūtinės. Nesimatė jokių akivaizdžių sužeidimų, mėlynių ar nulūžusių

nagų. Nosis nelūžusi. Jokių įkirtimų lūpose ir ji nebuvo įsikandusi liežuvio.

Siuzana padarė rentgenogramas ir įdėjo apdoroti, kol per didinamąjį stiklą tyrinėjau mirusiąją. Surinkau vos pastebimus balkšvus plaušelius, greičiausiai nuo paklodės arba lovos užtiesalų, radau panašių ir į tuos, kurie buvo ant jos kojinių pėdų. Jokių papuošalų, o po naktiniais – nuoga. Prisiminiau sujauktus patalus, pagalves, atremtas į galvos atramą, ir stiklinę vandens ant stalelio. Savo mirties vakarą plaukus susisuko suktukais, nusirengė ir galbūt kurį laiką skaitė lovoje.

Išėjusi iš ryškinimo kambario, Siuzana atsirėmė į sieną, susidėdama rankas ant liemens.

– Kas ši ponia? – paklausė Siuzana. – Ar buvo ištekėjusi?

– Kiek žinau, gyveno viena.

– Dirbo?

– Ji turėjo verslą namuose.

Mano akis už kai ko užkliuvo.

– Kokį verslą?

– Regis, pranašaudavo ateitį.

Mažytė suodina plunksnelė buvo prilipusi prie Dženifer Deiton naktinių ties kairiuoju klubu. Imdama plastikinį maišelį, bandžiau prisiminti, ar nepastebėjau plunksnų jos namuose. Turbūt pagalvės ant lovos kimštos plunksnomis.

– Ar radai kokių įrodymų, kad ji domėjosi magija?

– Kai kurie kaimynai ją laikė ragana, – atsakiau.

– Kodėl?

– Netoli jos namų stovi bažnyčia. Tariamai, varpinės šviesos tai pradingsta, tai atsiranda nuo tada, kai ji atsikraustė prieš keletą mėnesių.

– Juokauji.

– Išvažiuodama iš ten pati mačiau, kaip užsidegė. Varpinėje buvo tamsu, kai staiga įsižiebė šviesa.

– Keista.

– Labai keista.

– Galbūt šviesa prijungta prie laikmačio.

– Nemanau. Visą naktį įsijungiančios ir pradingstančios šviesos išeikvotų daug elektros. Jei tai tiesa, kad jos dingsta ir vėl atsiranda per visą naktį. Pati mačiau tik vieną kartą.

Siuzana nieko neatsakė.

– Galbūt kažkur trumpina.

„Tiesą sakant, – pamaniau besidarbuodama, – reikėtų paskambinti į bažnyčią. Gal jie net nežino šios problemos."

– Radote kokių keistų daiktų jos namuose?

– Kristalų. Keletą neįprastų knygų.

Tyla.

Tada Siuzana pasakė:

– Galėjai man anksčiau pasakyti.

– Atsiprašau? – žvilgtelėjau į ją. Visa sunerimusi ir išbalusi žiūrėjo į numirėlę. – Ar tikrai gerai jautiesi? – paklausiau.

– Man nepatinka tokie dalykai.

– Kokie?

– Tai tas pats, jei kas serga AIDS ar panašiai. Reikia perspėti mane iš anksto. Ypač dabar.

– Nelabai tikėtina, kad ši moteris sirgtų AIDS ar...

– Reikėjo mane įspėti. Prieš tai, kai ją paliečiau.

– Siuzana...

– Lankiau mokyklą su mergaite, kuri buvo ragana.

Lioviausi dirbusi. Siuzana sustingo prie sienos, rankos prispaustos prie pilvo.

– Jos vardas buvo Dorina. Priklausė raganų grupei, o paskutiniaisiais metais mokykloje ji prakeikė mano dvynę seserį Džiudę. Dvi savaitės iki mokyklos baigimo Džiudė žuvo avarijoje.

Suglumusi žvelgiau į ją.

– Juk žinai, kad bijau okultinių dalykų! Kad ir tas karvės liežuvis, prismaigstytas adatų, kurį mentai atnešė prieš du mėnesius. Suvyniotas į popierių su mirusiųjų vardais ir paliktas ant kapo.

– Tai buvo pokštas, – priminiau jai ramiai. – Liežuvis iš bakalėjos parduotuvės, o vardai nieko nereiškė, tiesiog nurašyti nuo paminklų kapinėse.

– Juokais ar rimtai nevalia kišti nagų prie demoniškų dalykų, – jos balsas virpėjo. – Į blogį žiūriu taip pat rimtai, kaip ir į Dievą.

Siuzana buvo pastoriaus duktė, bet jau labai seniai nutolo nuo religijos. Gal ir esu girdėjusi iš jos kokią užuominą į velnią ar minint Dievą, bet tik šiaip. Nežinojau, kad buvo prietaringa ar kad ją tai erzintų. Ji vos neverkė.

– Žinai ką, – pasakiau tyliai. – Kadangi man šiandien trūks pagalbininkų, tu galėtum atsiliepti į telefonų skambučius viršuje, o aš čia susitvarkysiu.

Jos akyse sublizgėjus ašaroms, nuėjau prie jos.

– Viskas gerai, – apkabinusi išsivedžiau iš kambario. – Nurimk, – ištariau švelniai, kai ji prisiglaudusi

prie manęs ėmė kūkčioti. – Ar norėtum, kad Benas parvežtų tave namo?

Linktelėjusi sušnibždėjo:

– Labai, labai atsiprašau.

– Tau tereikia truputį pailsėti, – pasodinusi ją į kėdę lavoninės kabinete, paėmiau telefono ragelį.

Dženifer Deiton nebuvo įkvėpusi nei anglies monoksido, nei suodžių, nes tuo metu, kai ją pasodino į mašiną, jau nebekvėpavo. Jos mirtis buvo akivaizdi žmogžudystė ir visą popietę nekantraudama siunčiau žinutes Marinui, kad paskambintų man. Keletą kartų bandžiau prisiskambinti Siuzanai, pažiūrėti, kaip ji laikosi, bet niekas neatsiliepė.

– Man neramu, – pasakiau Benui Styvensui: – Siuzana neatsako. Gal vežama namo užsiminė, kad ketina kur nors išeiti?

– Sakė, kad eis prigulti.

Jis sėdėjo prie savo rašomojo, tikrindamas šūsnis atspausdintos medžiagos ir gurkšnodamas mandarinų skonio mineralinį. Radijas ant knygų lentynos tyliai grojo rokenrolą. Styvensas buvo jaunas, protingas ir berniokiškai patrauklus. Jis daug dirbo, ir girdėjau, kad mėgo lošti viengungių baruose. Buvau įsitikinusi, kad darbas mano administratoriumi tebuvo trumpas žingsnelis kelyje į geresnę vietelę.

– Gal ji išjungė telefoną, kad galėtų numigti, – tarstelėjo įjungdamas skaičiavimo mašinėlę.

– Greičiausiai.

Jis ėmėsi iš naujo skaičiuoti mūsų biudžeto bėdas.

Vėlyvą popietę, jau temo, kai Styvensas paskambino mano linija.

– Skambino Siuzana. Sakė, kad ryt neateis. Dar skambina Džonas Deitonas. Sakosi esąs Dženifer Deiton brolis.

Styvensas mus sujungė.

– Sveiki. Man sakė, kad jūs skrodėte mano seserį, – neaiškiai murmėjo vyriškis. – Dženifer Deiton – mano sesuo.

– Atsiprašau, kuo jūs vardu?

– Džonas Deitonas. Gyvenu Kolumbijoje, Pietų Karolinoje.

Pakėlusi akis, tarpduryje išvydau Mariną, mostelėjau, kad sėstųsi.

– Sakė, kad ji nusižudė prijungusi žarną prie mašinos.

– Kas sakė? – paklausiau. – Ir ar galėtumėte kalbėti garsiau?

Jis dvejojo.

– Nepamenu vardo, galėjau užsirašyti, bet buvau ištiktas šoko.

Nejutau, kad vyriškis būtų ištiktas šoko. Bet jo balsas taip prislopintas, kad vos girdėjau, ką sakė.

– Apgailestauju, pone Deitonai, – pasakiau. – Turėsite pateikti raštišką prašymą dėl informacijos apie jos mirtį. Man taip pat reikės, įskaitant prašymą raštu, dokumento, patvirtinančio jūsų giminystę.

Jis neatsakė.

– Alio? – šūktelėjau. – Alio?

Girdėjosi tik pypsintis signalas.

– Keista, – pasakiau Marinui. – Ar pažįsti Džoną Deitoną? Sakosi esąs Dženifer Deiton brolis.

– Ar tai buvo jis? Po galais, mes bandome su juo susisiekti.

– Sakė, kad kažkas jau įspėjo apie jos mirtį.

– Ar žinai, iš kur skambino?

– Tariamai iš Kolumbijos, Pietų Karolinos. Jis padėjo ragelį.

Marinas nesiklausė.

– Aš ką tik iš Vanderio kabineto, – pasakė, galvoje turėdamas Neilsą Vanderį, vyriausiąjį daktiloskopijos ekspertą. – Jis patikrino Dženifer Deiton mašiną, prie lovos gulėjusias knygas ir eilėraštį, įdėtą į vieną iš jų. Dar nespėjo patikrinti ant jos lovos rasto tuščio popieriaus lapo.

– Kas nors įdomaus?

– Paėmė keletą pirštų atspaudų. Jei reikės, patikrins kompiuteriu. Turbūt dauguma atspaudų bus jos. Štai, – ant rašomojo padėjo nedidelį popierinį maišelį. – Malonaus skaitymo.

– Manau, norėsi, kad jis nedelsdamas patikrintų tuos atspaudus, – ištariau niūriai.

Marino akimis praslinko šešėlis. Jis pasimasažavo smilkinius.

– Dženifer Deiton tikrai nenusižudė, – pranešiau. – Jos anglies monoksidas mažesnis nei septyni procentai. Kvėpavimo takuose nėra jokių suodžių. Oda buvo šviesiai rožinės spalvos nuo šalčio, o ne dėl apsinuodijimo CO.

– Po velnių, – nusikeikė jis.

Pasiknisusi dokumentų krūvoje, padaviau kūno diagramą ir iš voko ištraukiau poloroidines Dženifer Deiton kaklo nuotraukas.

– Kaip matai, – tęsiau, – nėra jokių išorinių sužalojimų.

– O kaip dėl kraujo ant mašinos sėdynės?

– Artefaktas po mirties, nulemtas išsivalymo. Ji buvo pradėjusi irti. Neradau jokių įbrėžimų, sumušimų ar užgautų pirštų galiukų. Bet, – parodžiau jam kaklo skrodimo nuotrauką, – netaisyklingos abipusio sukamojo galvos raumens kraujosrūvos. Dar lūžęs poliežuvinio kaulo dešinysis ragas. Ji mirė dėl oro trūkumo, dėl užspausto kaklo...

Marinas garsiai pertraukė:

– Ar manai, kad ją uždusino?

Parodžiau kitą nuotrauką.

– Jai ant veido kelios petechijos arba nedidelės kraujosrūvos. Taip, šios išvados būdingos uždusinus. Ji nužudyta, ir siūlau tai kiek įmanoma ilgiau slėpti nuo spaudos.

– Tik to betrūko, – pakėlė į mane krauju pasruvusias akis. – Šią akimirką ant mano stalo aštuonios neišaiškintos žmogžudystės. Henriko apygarda nė velnio neturi apie Edį Hyfą, o vaikio senis skambinėja beveik kasdien. Nekalbant apie Mosbio teisme vykstantį prakeiktą narkotikų karą. Linksmų sumautų Kalėdų. Tik to man betrūko.

– Marinai, Dženifer Deiton irgi to nereikėjo.

– Tęsk. Ką dar radai?

– Ji iš tiesų turėjo aukštą kraujo spaudimą, kaip kad sakė kaimynė, ponia Klari.

– Aha, – pratarė nusukdamas akis nuo manęs. – Iš ko sprendi?

– Kairiojo skilvelio hipertrofija, arba sustorėjusi kairioji širdies pusė.

– Tai dėl aukšto kraujo spaudimo?

– Taip. Turėčiau rasti fibrinoidinių pakitimų inkstų mikrokraujagyslėse arba ankstyvą nefrosklerozę. Įtariu, kad smegenyse, o tiksliau, galvos smegenų arteriolėse taip pat bus pakitimų dėl hipertenzijos, bet išsamiau pasakysiu tik ištyrusi per mikroskopą.

– Sakai, kad inkstų ir smegenų ląstelės žūsta dėl padidėjusio kraujo spaudimo?

– Tam tikra prasme.

– Kas dar?

– Nieko reikšmingo.

– O ką radai skrandyje? – paklausė Marinas.

– Mėsą, beveik suvirškintas kelias daržoves.

– Alkoholio arba vaistų?

– Jokio alkoholio. Dėl vaistų tiriama.

– Prievartavimo žymės?

– Jokių sužeidimų ar kitokių seksualinės prievartos požymių. Paėmiau tepinėlį dėl spermos skysčio, bet kol kas neturiu ataskaitų. Net ir gavęs negali būti visiškai tikras.

Marino veidas buvo neįskaitomas.

– Ką galvoji? – neištvėrusi paklausiau.

– Na, mąstau, kaip viskas buvo surežisuota. Kažkas labai stengėsi įtikinti mus, jog ji nusinuodijo dujomis. Bet dama mirė prieš tai, kai ją nutempė į mašiną. Man regis, jis neketino jos nugalabyti namuose. Na, ranka užspaudęs kaklą, panaudojo per daug jėgos, ir ji mirė. Taigi, galbūt taip nutiko, nes nežinojo, kad jos sveikata silpna.

Papurčiau galvą.

– Aukštas kraujo spaudimas niekuo dėtas.

– Tada paaiškink, kaip ji mirė.

– Tarkime, kad užpuolikas dešiniarankis, kairiąja užspaudė kaklą, o dešine traukė jos kairįjį riešą link dešiniojo, – parodžiau kaip. – Tokia padėtis padidino spaudimą kakle, todėl ir lūžo poliežuvinio kaulo dešinysis ragas. Taip buvo užspausti viršutiniai kvėpavimo takai ir padidintas spaudimas miego arterijose. Ją ištiko hipoksija arba deguonies trūkumas. Kartais spaudimas kakle sukelia bradikardiją, sulėtėjusį širdies plakimą, ir sutrinka aukos širdies ritmas.

– Ar iš skrodimo matyti, kad užpuolikas ranka užspaudė kaklą, ir todėl ji uždusо? Kitaip tariant, kad persistengė bandydamas ją prislopinti?

– Negaliu to tvirtinti remdamasi medicininėmis išvadomis.

– Bet įmanoma.

– Pagal galimybes.

– Nagi, daktaryt, – susierzino Marinas. – Minutėlei dink iš liudytojos vietos, gerai? Ar be mūsų dar kas nors čia yra?

Nebuvo nieko. Bet jaučiausi susinervinusi. Dauguma darbuotojų neatėjo į darbą, o Siuzana elgėsi keistai. Akivaizdu, kad Dženifer Deiton, kurios nepažinojau, man skambinėjo, paskui buvo nužudyta, o vyras, pasivadinęs jos broliu, ką tik padėjo ragelį. Nekalbant, kad Marinas irgi buvo bjaurios nuotaikos. Kai pajusdavau, jog netenku savitvardos, imdavau mąstyti labai bešališkai.

– Klausyk, – pasakiau, – jis greičiausiai ranka užspaudė kaklą norėdamas ją prislopinti, bet viskas baigėsi tuo, kad panaudojęs per daug jėgos per klaidą ją

uždusino. Tiesą sakant, aš netgi imu manyti, jog jis tiesiog tikėjosi ją išjungęs ir nežinojo, kad ji jau buvo mirusi, kai patalpino į mašiną.

– Taigi susidūrėme su bukagalviu.

– Tavimi dėta taip nemanyčiau. Bet gali būti, kad atsikėlęs ryt ryte ir laikraštyje perskaitęs, jog Dženifer Deiton buvo nužudyta, iš nuostabos žagtels. Jis ims svarstyti, kur suklydo. Štai kodėl siūliau kol kas nieko neskelbti spaudoje.

– Sutinku. Beje, tik todėl, kad tu nepažinojai Dženifer Deiton, nereiškia, kad ji nežinojo tavęs.

Laukiau, kol paaiškins.

– Galvojau apie tuos skambučius. Tave rodo per televiziją, rašo laikraščiai. Galbūt ji žinojo, kad kažkas ją persekioja, bet nesumojo ką daryti, todėl kreipėsi į tave. Išgirdusi atsakiklį, buvo per daug persigandusi, kad paliktų žinutę.

– Labai slogi mintis.

– Beveik viskas, apie ką kalbame šioje lindynėje, slegia.

Jis atsistojo.

– Padaryk man paslaugą, – paprašiau. – Patikrink jos namus. Ir pasakyk, jei rasi pagalvių, kimštų plunksnomis, pūkinių striukių, plunksnų siurblį – bet ką, kas susiję su plunksnomis.

– Kodėl?

– Ant jos naktinių radau mažytę plunksnelę.

– Gerai. Pranešiu. Ar jau eini?

Suklusau išgirdusi, kaip atsidarė ir užsidarė lifto durys.

– Ar tai buvo Styvensas? – paklausiau.

– Aha.

– Prieš eidama namo dar turiu kai ką nuveikti, – atsakiau.

...

Marinui nuvažiavus liftu, nuėjau prie lango koridoriaus gale, iš kur matėsi stovėjimo aikštelė. Norėjau įsitikinti, kad Beno Styvenso džipas jau nuvažiavęs. Taip ir buvo, stebėjau, kaip iš pastato išniro Marinas, brisdamas užpustytu taku, apšviestu gatvės žibintų. Atklampojęs prie mašinos, prieš sėsdamas už vairo nuo kojų smagiai nukratė sniegą, lyg į vandenį įbridusi katė. Sergėk Dieve, kad tik niekas nesudrumstų jo ramybės, ir apsaugok jo sielą. Spėliojau, ar jis turėjo kokių planų Kalėdoms, ir nusiminiau, kad nesumojau pakviesti pietų. Tai bus jo pirmos Kalėdos po skyrybų su Doris.

Grįžau tuščiu koridoriumi, iš eilės užsukdama į kiekvieną kabinetą patikrinti kompiuterinių terminalų. Deja, visi buvo išsiregistravę, o vienintelis laidas su įrenginio numeriu priklausė Fildingui. Tai nebuvo nei „tty07", nei „tty14". Susierzinusi atrakinau Margaretos kabinetą ir įjungiau šviesą.

Kaip visada, atrodė, lyg įsiveržęs smarkus vėjas ant rašomojo stalo išmėtė dokumentus, knygų lentynoje išvartė knygas, keletą numesdamas ant grindų. Krūvos nesibaigiančios spausdintos medžiagos pasvirusios lyg akordeonai, o sienos ir terminalo ekranai aplipdyti neįskaitomomis žinutėmis ir telefonų

numeriais. Minikompiuteris dūzgė lyg elektroninis vabzdys, ant grupės modemų, sukrautų lentynoje, šoko šviesos. Sėdėdama kėdėje priešais sisteminį terminalą, pravėriau stalčių dešinėje ir greitai perbėgau pirštais per failų korteles. Aptikau keletą pavadinimais „vartotojai" ir „tinklinis sujungimas", sužadinusiais viltį, bet nieko nepešiau. Paskendusi mintyse dairiausi aplink, kai už kompiuterio pastebėjau storų laidų pynę, kylančią siena ir pradingstančią lubose. Visi laidai sužymėti.

Abudu – „tty07" ir „tty14" – buvo tiesiogiai prijungti prie kompiuterio. Pirmiausia atjungusi „tty07", keliavau nuo terminalo prie terminalo ieškodama, kurį iš jų atjungiau. Terminalas Beno Styvenso kabinete išsijungė ir vėl įsijungė, kai iš naujo prijungiau laidą. Toliau bandžiau atsekti „tty14", bet suglumau, kai ištraukusi tą laidą nepastebėjau jokio atsako. Mano darbuotojų terminalai veikė nesustodami. Tada prisiminiau Siuzaną. Jos kabinetas buvo apačioje, lavoninėje.

Kai atrakinau duris ir įžengiau į jos kabinetą, į akis krito du dalykai. Aplink nesimatė jokių asmeninių daiktų, fotografijų ar šiaip mažmožių, o knygų lentynoje virš rašomojo stalo stovėjo informaciniai vadovai: „UNIX", „SQL" ir „Tobulas Word'as". Lyg per miglą prisiminiau, kad praėjusį pavasarį Siuzana lankė keletą kompiuterinių kursų. Paspaudusi monitoriaus mygtuką, pabandžiau įsiregistruoti ir suglumau, kai sistema sureagavo. Jos terminalas veikė, todėl negalėjo būti „tty14". Tada suvokiau vieną akivaizdžią tiesą. Buvau per daug pakraupusi, kad imtų juokas.

Užlipusi laiptais, stabtelėjau savo kabineto tarpduryje, žvelgdama į vidų, lyg čia dirbtų man nepažįstamas asmuo. Aplink kompiuterį ant rašomojo stalo sukauptos laboratorijos ataskaitos, skambučių išklotinės, mirties liudijimai ir mano redaguojama teismo patologijos vadovėlio korektūra, stalo sparnas su mikroskopu atrodė ne ką geriau. Prie sienos trys didelės įstiklintos spintelės, o priešais stovėjo sofa, gana toli nuo knygų spintų, kad apėjęs aplink lengvai pasiektum knygas nuo žemutinių lentynų. Iš karto už kėdės stovėjo ąžuolinis sekreteras, kurį prieš daugelį metų radau valstybiniame sandėlyje. Jo stalčiai užrakinami, todėl atstojo puikią saugyklą užrašų knygelei ir nebaigtoms nagrinėti slaptoms byloms. Raktelį laikiau po telefonu. Vėl prisiminiau praėjusį ketvirtadienį, kai, man skrodžiant Edį Hyfą, Siuzana sudaužė formalino indelius.

Nežinojau savo terminalo įrenginio numerio, nes niekad neprireikė. Atsisėdusi prie rašomojo, ištraukiau klaviatūrą ir pabandžiau įsiregistruoti, bet maigomi klavišai nereagavo. Atjungusi „tty14", atjungiau save.

– Prakeikimas, – sušnibždėjau, kraujas gyslose sustingo. – Prakeikimas!

Aš nesiunčiau jokių žinučių į administratoriaus terminalą. Ir nerašiau: „Aš nerandu." Vėlyvą praėjusio ketvirtadienio popietę, kai netyčia buvo sukurtas failas, dirbau lavoninėje. Bet ne Siuzana. Daviau jai raktus ir liepiau prigulti mano kabinete ant sofos, kol atsigaus paliejusi formaliną. Ar gali būti, kad ji ne tik įsilaužė į mano katalogą, bet ir knisosi ant

stalo sukrautose bylose bei dokumentuose? Ir bandė išsiųsti žinutę Benui Styvensui, nes nerado to, kas juos domino?

Krūptelėjau, netikėtai tarpdury išdygus vienam iš daiktinių įrodymų ekspertų, dirbančių viršuje.

– Labas, – sumurmėjo žvelgdamas pro šūsnį dokumentų, laboratorinis chalatas užsagstytas iki pat smakro. Traukdamas storiausią ataskaitą, įėjo ir įteikė man. – Ketinau palikti pašto dėžutėje, – pasakė jis. – Bet kadangi vis dar čia, atiduodu tiesiai į rankas. Baigiau tyrinėti lipnias liekanas, kurias paėmei nuo Edžio Hyfo riešų.

– Statybinės medžiagos? – paklausiau, permetusi pirmąjį ataskaitos lapą.

– Taip. Dažai, tinkas, mediena, cementas, asbestas, stiklas. Tokios rūšies šiukšlės būdingos įsilaužimo vagysčių atvejams, dažniausiai ant įtariamųjų drabužių, atvartuose, kišenėse, batuose ir taip toliau.

– O ką radai ant Edžio Hyfo rūbų?

– Kai kurios iš minėtų šiukšlių buvo ir ant jo drabužių.

– O dažai? Ką gali pasakyti apie juos?

– Radau dažų atplaišų iš penkių skirtingų vietų. Trys iš jų sluoksniuoti, tai reiškia, kad kažkas buvo perdažyta daug kartų.

– O kokia kilmė? Automobilio ar gyvenamosios vietos? – paklausiau.

– Tik vienas iš automobilio, akrilo lakas naudojamas kaip viršutinė danga mašinų, kurias gamina „General motors“.

„Jis greičiausiai automobilio, kuriuo buvo pagrobtas Edis Hyfas, – pamaniau sau. – Bet galėjo rastis iš bet kur.“

– Kokios spalvos? – paklausiau.

– Mėlynos.

– Sluoksniuotas?

– Ne.

– O kaip dėl šiukšlių nuo šaligatvio, kur rado jo kūną? Prašiau Marino, kad atvežtų sąšlavų.

– Smėlis, purvas, grindinio nuotrupos ir mišrios šiukšlės, besimėtančios aplink šiukšlių konteinerį: stiklas, popierius, pelenai, žiedadulkės, rūdys, augalinės medžiagos.

– Jos skiriasi nuo to, kas buvo prilipę prie jo riešų?

– Taip. Man atrodo, kad lipni juosta buvo uždėta ir nuimta nuo jo riešų toje vietoje, kur yra statybinių medžiagų ir paukščių šiukšlių.

– Paukščių?

– Trečiame ataskaitos puslapyje, – atsakė jis. – Radau daug plunksnų dalelių.

Kai sugrįžau namo, Liusė nenustygo vietoje ir atrodė suirzusi. Aiškiai neturėjo kuo užsiimti visą dieną, nes savo nuožiūra pertvarkė mano darbo kambarį. Lazerinis spausdintuvas perkeltas kitur, kaip ir modemas bei visi kompiuteriniai vadovai.

– Kodėl taip pasielgei? – supykau.

Sėdėjo kėdėje atsukusi man nugarą ir be perstojo lakstė pirštais po klaviatūrą. Nesiteikdama atsisukti atsiliepė:

– Taip daug patogiau.

– Liuse, negalima užėjus į kito žmogaus darbo kambarį pertvarkyti viską savaip. Kaip jaustumeisi, jei aš pertvarkyčiau tavo kambarį?

– Ten nėra jokios prasmės ką nors keisti. Viskas savo vietose, – ji liovėsi dirbusi ir atsisuko. – Matai, spausdintuvą dabar pasieksi nesikeldama nuo kėdės. Knygos taip pat po ranka, o modemas nesimaišo. Ant modemo negalima krauti knygų, kavos puodelių ir kitokių daiktų.

– Ar praleidai viduje visą dieną? – paklausiau.

– O kur daugiau? Pasiėmei mašiną. Pabėgiojau po tavo rajoną. Ar kada bandei bėgioti per sniegą?

Prisitraukusi kėdę, atsegiau portfelį ir išėmiau Marino atneštą popierinį maišelį.

– Sakai tau reikia mašinos?

– Jaučiuosi įstrigusi.

– O kur važiuotum?

– Į tavo klubą. Kur dar. Man tiesiog patiktų pasirinkimo teisė. Kas maišelyje?

– Marinas atnešė knygas ir eilėraštį.

– Nuo kada jis priklauso literatų klubui? – atsistojusi pasirąžė. – Pasidarysiu puodelį žolelių arbatos. Gal ir tu norėtum?

– Prašyčiau kavos.

– Nesveika, – pasakė išeidama iš kambario.

– Oi, velnias, – aiktelėjau, traukdama knygas su eilėraščiu iš maišelio – rankas ir drabužius apsibarsčiau raudonais fluorescenciniais milteliais.

Neilsas Vanderis savo įprastinį tyrimą atliko iš pagrindų, o man visai išgaravo iš galvos jo aistra naujam žaisliukui. Prieš keletą mėnesių įsigijęs kintamosios

šviesos šaltinį, lazerį išleido užtarnauto poilsio į atliekų krūvą. „Luma-Lite“, kaip Vanderis pasitaikius progai meiliai pristatydavo: „meno kūriniui prilygstanti trijų šimtų penkiasdešimties vatų didelio ryškumo mėlyna sustiprinto metalo garų lankinė lempa“, faktiškai nematomus plaukelius ir plaušelius nudažydavo švytinčia oranžine spalva. Spermos dėmės ir gatvės narkotikų nuosėdos iššokdavo lyg saulės žybsniai, o nuostabiausia, kad šviesa aptikdavo pirštų atspaudus, kurių anksčiau nebūtum pastebėjęs.

Vanderis atliko visą gamą veiksmų su Dženifer Deiton knygomis. Jos buvo patalpintos į stiklinį indą ir apdorotos „Superklijų“ garais, cianoakrilato esteris reaguoja į žmogaus odos pernešamas sudedamąsias prakaito daleles. Po to glotnius knygų viršelius apibarstė raudonais fluorescenciniais milteliais, kuriais visa išsitepliojau. Galiausiai, pasmerkė knygas šaltai mėlynam tiriančiam „Luma-Lite“ žvilgsniui ir ninhidrinu nudažė puslapius violetine spalva. Tikėjausi, kad jam bus atlyginta už tokį triūsą, nes man teko pėdinti į vonią ir nusivalyti drėgnu skudurėliu.

Pervertus „Paryžiaus upėtakį“, nieko nepaaiškėjo. Nesuvokiau, kuo romane papasakota žiauri juodaodės merginos žmogžudystė buvo svarbi Dženifer Deiton. „Seta byloja“ – tariamai per autorių iš kito pasaulio perduotas pamėkliškas pranešimas. Nieko nuostabaus, kad panelė Deiton, domėdamasi anapusiniu pasauliu, skaitė tokią knygą. Labiausiai man parūpo eilėraštis.

Jis buvo atspausdintas ant balto popieriaus lapo, nuo ninhidrino ištepliotos violetine spalva ir įdėto į plastikinį įdėklą.

Dženė

Dženės bučiniai
sušildė ant medvilninio siūlo
prie kaklo prigludusį
varinį skatiką.
Pavasarį šalia pievos
suradęs kelio dulkėse
jai padovanojo.
Nė vieno aistringo žodelio.
Mylėjo ją tylomis.
Pieva nugelto ir
apaugo usnimis.
Jo nebėra.
Skatikas vėl šaltas
miega giliai
stebuklingam
miškų tvenkiny.

Nei datos, nei autoriaus vardo. Ant popieriaus liko žymės perlenkus į keturias dalis. Pakilusi nuėjau į svetainę. Liusė, ant stalelio padėjusi kavą ir arbatą, židinyje maišė ugnį.

– Ar tu dar nealkana? – paklausė ji.

– Tiesą sakant, alkana, – atsiliepiau, akimis dar kartą permetusi eilėraštį ir svarstydama, ką jis galėtų reikšti ir ar „Dženė" buvo Dženifer Deiton. – Ką norėtum suvalgyti?

– Nori tikėk, nori ne – kepsnį. Bet tik jei skanus ir karvių nešėrė chemikalais, – atsakė Liusė. – Ar galėtum iš darbo pasiimti kitą mašiną, kad šią savaitę galėčiau važinėti su tavo?

– Paprastai nesinaudoju valdiška mašina, nebent laukiu iškvietimo.

– Praėjusį vakarą važiavai į įvykio vietą, nors lyg ir nebuvo iškvietimo. Teta Kei, tave bet kada gali iškviesti.

– Gerai, – nusileidau. – Kodėl mums nenuvažiavus sukirsti skaniausių kepsnių mieste. Grįždamos sustosime prie mano darbovietės ir aš parvairuosiu policijos mašiną, o tu pasiimsi maniškę. Vietomis kelias vis dar apledėjęs, todėl pažadėk, kad būsi labai atsargi.

– Niekada nebuvau tavo darbe.

– Jei norėsi, galėsiu pavedžioti.

– Jokiu būdu. Tik ne naktį.

– Numirėliai tau neįkąs.

– Gali ir įkąsti, – atsakė Liusė. – Tėtis įskaudino mirdamas. Paliko mamai vienai mane auginti.

– Eime rengtis.

– Kodėl kaskart, kai pradedu kalbėti apie mūsų pakrikusią šeimą, pakeiti temą?

Nuėjau į miegamąjį pasiimti palto.

– Ar norėtum pasiskolinti juodą odinį švarkelį?

– Matai, tu ir vėl! – suriko ji.

Mudvi ginčijomės iki pat Rutos Chris „Kepsnių namų“. Kai stačiau mašiną, man jau skaudėjo galvą ir buvau visiškai savimi pasibjaurėjusi. Liusė išprovokavo pakelti balsą. Vienintelis kitas asmuo, paprastai išvedantis mane iš kantrybės, buvo mama.

– Kodėl tu tokia sudėtinga? – sušnibždėjau jai į ausį, kai atsisėdome už stalo.

– Aš noriu su tavimi pasikalbėti, o tu neleidi, – atsakė ji.

Akimirksniu išdygęs padavėjas laukė, kol užsisakysime gėrimus.

– „Devaro“ viskio su soda, – paprašiau.

– Gazuoto vandens su sirupu, – pasakė Liusė. – Neturėtum gerti vairuodama.

– Tik vieną. Bet gal tu ir teisi, geriau susilaikysiu. Ir vėl priekaištauji. Kaip susirasi draugų šitaip kalbėdama su žmonėmis?

– Man nereikia draugų, – ji nusuko akis. – Tai kiti nori, kad turėčiau draugų. Galbūt man jų nereikia, nes daugelis kelia nuobodulį.

Man suspaudė širdį.

– Liuse, manau, kad trokšti draugų labiau nei kas kitas.

– Nė neabejoju, kad taip manai. Dar greičiausiai galvoji, kad po kelių metų turėčiau ištekėti.

– Visai ne. Priešingai, nuoširdžiai tikiuosi, kad neskubėsi.

– Šiandien naršydama tavo kompiuteryje pastebėjau failą pavadinimu „mėsa“. Kodėl turi failą tokiu pavadinimu? – paklausė dukterėčia.

– Nes įpusėjau vieną labai sunkią bylą.

– Berniuko vardu Edis Hyfas? Mačiau jo protokolą bylų faile. Jį surado nuogą šalia šiukšlių konteinerio. Kažkas išpjovė odos gabalus.

– Liuse, neturėtum skaityti bylų protokolų, – tai besakant, įsijungė pranešimų gaviklis. Nusegusi jį nuo sijono juosmens, žvilgtelėjau į numerį. – Minutėlę atsiprašysiu, – pasakiau kildama nuo stalo, atnešė mūsų gėrimus.

Susiradau telefono automatą. Buvo beveik aštunta vakaro.

– Reikia pasikalbėti, – pasakė Neilsas Vanderis vis dar iš darbo. – Ar galėtum užsukti ir atsivežti Ronio Vadelio dešimties pirštų atspaudų korteles.

– Kam?

– Susidūrėm su negirdėta problema. Skambinu Marinui.

– Gerai. Perduok jam, kad po pusvalandžio lauktų manęs prie lavoninės.

Kai sugrįžau prie stalelio, iš mano veido išraiškos Liusė suprato, kad ketinu sugadinti dar vieną vakarą.

– Man labai gaila, – atsidusau.

– Kur vykstame?

– Į mano įstaigą, o paskui į Pakrantės pastatą, – išsitraukiau piniginę.

– O kas tame Pakrantės pastate?

– Ten visai neseniai persikėlė serologijos, DNR ir daktiloskopijos laboratorijos. Marinas prisidės prie mūsų, – pasakiau. – Seniai nesimatėte.

– Laikui bėgant tokie pašlemėkai kaip jis nesikeičia ir nepasitaiso.

– Liuse, nebūk tokia nedraugiška. Marinas – ne pašlemėkas.

– Toks buvo, kai paskutinį kartą čia viešėjau.

– Tu irgi nebuvai jam itin maloni.

– Aš jo nevadinau pasipūtusia mergiščia.

– Kiek pamenu, vadinai kitokiais vardais ir be perstojo taisei jo gramatines klaidas.

Po pusvalandžio palikusi Liusę lavoninės kabinete, laiptais nuskubėjau į viršų. Atrakinusi sekreterą,

suradau Vadelio bylos aplanką. Kai lipau į liftą, prie įėjimo sučirškė skambutis. Marinas vilkėjo džinsus ir tamsiai mėlyną skrandą, jo plinkančią galvą šildė Ričmondo „Drąsiųjų“ beisbolo kepuraitė.

– Judu pamenate vienas kitą, ar ne? – pasakiau. – Liusė atvyko pasisvečiuoti per Kalėdas ir padeda narplioti kompiuterinę problemą, – paaiškinau, mums išėjus į šaltą vakarą.

Perėjus skersai gatvę nuo lavoninės mašinų stovėjimo aikštelės, įstrižai Pagrindinės gatvės stoties fasadui stovėjo Pakrantės pastatas. Į jį persikėlė Sveikatos departamento administraciniai kabinetai, kol buvęs pastatas stūksojo išteptas asbesto dryžiais. Pagrindinės gatvės stoties bokšto laikrodis plūduriavo virš mūsų lyg pilnatis, o raudonos aukštų pastatų švieselės iš lėto mirksėjo, įspėdamos žemai skrendančius lėktuvus. Kažkur tamsoje bėgiais bildėjo traukinys, žemė dundėjo ir girgždėjo po kojomis, lyg laivas jūroje.

Marinas žengė priešakyje, jo cigaretės galiukas kartkartėmis sušvisdavo. Jis nenorėjo, kad Liusė čia būtų, ir ji tai pajuto. Kai priėjome Pakrantės pastatą, kur pilietinio karo metais į prekinius vagonus kraudavo prekių atsargas, paspaudžiau durų skambutį. Beveik akimirksniu išdygęs Vanderis įsileido mus į vidų.

Jis nepasisveikino su Marinu, nepasiteiravo, kas tokia Liusė. Jei ateivis iš kosmoso būtų atlydėjęs žmogų, kuriuo jis pasitikėjo, Vanderiui nebūtų kilę jokių klausimų, jo nereikėtų supažindinti. Paskui jį laiptais lipome į antrą aukštą, kurio seni koridoriai ir kabinetai buvo perdažyti pilkšvais atspalviais ir apstatyti

naujais vyšninės apdailos rašomaisiais stalais, knygų spintomis ir kėdėmis žalsvai melsvais apmušalais.

– Ką tyrinėji tokį vėlyvą metą? – paklausiau, kai įėjome į patalpą, kurioje prisiglaudė Automatizuota daktiloskopinės ekspertizės sistema, žinoma kaip ADES.

– Dženifer Deiton bylą, – atsakė jis.

– O kam tuomet tau reikalingos dešimties Vadelio pirštų atspaudų kortelės? – paklausiau suglumusi.

– Noriu įsitikinti, kad praėjusią savaitę tikrai skrodei Vadelį, – atšovė Vanderis.

– Ką čia, po velnių, tauški? – nustebęs Marinas žiūrėjo į jį.

– Tuoj pamatysite.

Vanderis atsisėdo prie nuotolinio pradinių duomenų terminalo, kuris atrodė kaip įprastinis asmeninis kompiuteris. Per modemą jis prijungtas prie Valstijos policijos kompiuterio, kurio duomenų bazėje buvo daugiau nei šeši milijonai pirštų atspaudų. Jis spustelėjo kelis klavišus, ir įsijungė lazerinis spausdintuvas.

– Tik keli puikūs rezultatai ir su dideliais tarpais, bet štai vienas, – Vanderis ėmė spausdinti, ir ekraną užpildė ryškus baltas piršto atspaudas. – Dešinysis smilius, aiški spiralinė vija, – jis parodė už stiklo besisukantį linijų sūkurį: – velniškai geras pavyzdys, paimtas iš Dženifer Deiton namų.

– Iš kurios namo vietos? – paklausiau.

– Nuo valgomojo kėdės. Pirma pagalvojau, kad įsivėlė klaida. Bet matyt, kad ne, – Vanderis įdėmiai žvelgė į ekraną, po to toliau spausdino kalbėdamas. – Atspaudas veda prie Ronio Džo Vadelio.

– Tai neįmanoma, – pasakiau apstulbusi.

– Taip manai, – atsakė užsigalvojęs Vanderis.

– Gal Dženifer Deiton namuose radai ką nors, iš ko matytųsi, kad ji pažinojo Vadelį? – paklausiau Marino, atverdama Vadelio bylos aplanką.

– Ne.

– Jei iš lavoninės atnešei Vadelio pirštų atspaudus, – kreipėsi į mane Vanderis, – palyginsime juos su tuo, kas yra ADES.

Ištraukus du rusvus vokus, akimoju kilo įtarimas, kad abudu pernelyg lengvi ir ploni. Jutau, kaip užkaito veidas, kai jų viduje radau tik nuotraukas ir nieko daugiau. Jokio voko su Vadelio dešimties atspaudų kortelėmis. Kai pakėliau akis, visi žiūrėjo į mane.

– Nesuprantu, – išstenėjau, jausdama susirūpinusį Liusės žvilgsnį.

– Neturi jo atspaudų? – nepatikliai paklausė Marinas.

Dar kartą išnaršiau aplanką.

– Jų čia nėra.

– Paprastai Siuzana tuo užsiima, tiesa? – pasiteiravo jis.

– Taip. Visada. Ji turėjo padaryti du komplektus. Vieną kalėjimui ir vieną mums. Galbūt ji atidavė Fildingui, o jis pamiršo man perduoti.

Išsiėmusi užrašų knygelę, prisitraukiau telefoną – Fildingas buvo namie, bet nieko negirdėjo apie pirštų atspaudų korteles.

– Ne, nepastebėjau, kad ji būtų ėmusi atspaudus, bet aš nepastebiu nė pusės, ką kiti veikia apačioje, – aiškino jis. – Tiesiog pamaniau, kad ji atidavė korteles tau.

Rinkdama Siuzanos numerį, bandžiau prisiminti, ar mačiau ją išimančią šaukštą ir atspaudų korteles arba voliojančią Vadelio pirštus į rašalinį tamponą.

– Gal pameni, ar matei Siuzaną, imančią Vadelio pirštų atspaudus? – paklausiau Marino, nes Siuzanos namuose niekas nekėlė.

– Kai ten buvau, ji to nedarė. Antraip būčiau pasisiūlęs padėti.

– Niekas neatsako, – padėjau ragelį.

– Vadelį kremavo, – pasakė Vanderis.

– Taip, – atsakiau.

Kurį laiką tylėjome.

Visai be reikalo Marinas šiurkščiai kreipėsi į Liusę:

– Ar nieko prieš? Mums reikia minutėlę šnektelėti vieniems.

– Gali pabūti mano kabinete, – tarė jai Vanderis. – Koridoriaus gale paskutinės durys į dešinę.

Jai išėjus, Marinas paaiškino:

– Vadelis tariamai kalėjo dešimt metų ir neįmanoma, kad ant Dženifer Deiton kėdės rastas atspaudas paliktas prieš dešimt metų. Į namą pietinėje miesto dalyje ji persikraustė vos prieš kelis mėnesius, o valgomojo baldai naujutėlaičiai. Be to, svetainės kilime likę įspaudai, vadinasi, kėdė ten buvo nunešta, galbūt jos mirties vakarą. Štai kodėl norėjau, kad pirmiausia pirštų atspaudus paimtų nuo kėdžių.

– Šiurpi prielaida, – pasakė Vanderis. – Bet šią akimirką negalime įrodyti, kad žmogus, kuriam praėjusią savaitę įvykdė mirties bausmę, iš tikrųjų buvo Ronis Džo Vadelis.

– Galbūt yra kitoks paaiškinimas, kaip Dženifer Deiton namuose ant kėdės atsirado Vadelio piršto

atspaudas, – svarsčiau aš. – Pavyzdžiui, kalėjime yra stalių dirbtuvė, kur gaminami baldai.

– Nieko panašaus, – atsiliepė Marinas. – Dėl vienos priežasties – mirtininkai nedirba su mediena ir negamina patentuotų lentelių. Net jei darytų, kažin kieno namuose rastum kalėjime gamintų baldų.

– Ir vis dėlto, – Vanderis kreipėsi į Mariną, – būtų įdomu, jei tau pavyktų atsekti, iš ko ir kur ji pirko virtuvinį komplektą.

– Nesijaudink. Tai padarysiu pirmiausia.

– Išsamus ankstesnių Vadelio areštų sąrašas, taip pat ir pirštų atspaudai, turėtų būti viename aplanke FTB, – pridūrė Vanderis. – Iš jų gausiu piršto atspaudo kortelės kopiją ir paimsiu nykščio atspaudo nuotrauką iš Robinos Naismit bylos. Kur dar Vadelis buvo suimtas?

– Niekur kitur, – pratarė Marinas. – Vienintelė jurisdikcija, turinti jo bylos medžiagą, yra Ričmondas.

– O šis piršto atspaudas nuo valgomojo kėdės yra vienintelis, kurį pavyko atpažinti? – paklausiau Vanderio.

– Žinoma, daugelis kitų priklauso Dženifer Deiton, – pasakė jis. – Ypač ant knygų, rastų prie lovos, ir sulankstyto popieriaus lapo – eilėraščio. Dar keli, neatpažinti nuo jos mašinos, kaip ir galima tikėtis, greičiausiai palikti asmens, sudėjusio pirkinius į bagažinę arba pripildžiusio benzino baką. Kol kas tiek.

– O kaip dėl Edžio Hyfo? – paklausiau.

– Nebuvo ką tyrinėti. Popierinis maišelis, sriubos indelis, šokoladukas. Su „Luma-Lite“ peržiūrėjau jo drabužius ir batus. Nieko.

Kiek vėliau jis palydėjo mus pro patalpą, kur užrakintuose šaldikliuose saugomas sunkių nusikaltėlių kraujas. Jais galėtum apgyvendinti visą miestą. Pavyzdžiai laukė savo eilės, kol bus įtraukti į valstijos DNR duomenų banką. Priešais duris stovėjo Dženifer Deiton mašina: vaizdas buvo dar gailesnis nei paskutinį kartą, lyg po šeimininkės mirties ją būtų ištikęs dramatiškas nuosmukis. Metaliniai šonai susiraukšlėjo ir įlinko nuo kitų mašinų nuolat varstomų durelių smūgių. Dažai kai kur buvo nugremžti ir nuskobti, vietomis skarda rūdijo, o vinilo stogas luposi. Stabtelėjusi Liusė įsispoksojo pro paišiną langą.

– Ei, neliesk nieko, – burbtelėjo Marinas.

Ji ramiai be žodžių pažvelgė į jį, ir visi išėjome į lauką.

Liusė nuvažiavo mano mašina ir nelaukdama Marino ar manęs įėjo į namus. Kai įžengėme vidun, ji jau buvo užsidariusi mano darbo kambaryje.

– Kaip matau, ji vis dar panelė bendramintė, – nusišaipė Marinas.

– Tu šįvakar irgi ne geresnis.

Atidariusi židinio ekraną, įdėjau kelias malkas.

– Ar ji neišpliurps to, ką girdėjo?

– Žinoma, kad ne, – atsakiau pavargusi.

– Na taip, žinau, tu ja pasitiki, nes esi jos teta. Bet aš nemanau, kad jai derėjo klausytis mūsų, daktaryt.

– Aš iš tiesų pasitikiu Liuse. Ji man labai svarbi. Ir tu man svarbus. Tikiuosi, judu susidraugausite. Baras neužrakintas, arba galiu išvirti kavos.

– Kava būtų ne pro šalį.

Prisėdęs ant židinio krašto, išsitraukė šveicarų kariuomenės peiliuką. Kol ruošiau kavą, jis nusikarpė nagus, liekanas įmetė į ugnį. Dar kartą pasukau Siuzanai, bet niekas neatsiliepė.

– Nemanau, kad Siuzana paėmė pirštų atspaudus, – pasakė Marinas, man ant stalelio padėjus padėklą su kava. – Svarsčiau apie tai, kol buvai virtuvėje. Žinau, kad ji to nedarė, kai buvau lavoninėje, o ten sukiojausi veik nuo pat pradžių. Taigi pamiršk, nebent tai buvo padaryta iš karto atgabenus kūną.

– Ne, nebuvo, – atsiliepiau vis labiau susierzindama. – Sargybiniai akimirksniu pasišalino. Visas tas šurmulys išblaškė dėmesį. Jau buvo vėlyvas metas ir visi pavargę. Siuzana pamiršo, o aš buvau per daug užsiėmusi, kad pastebėčiau.

– Tikiesi, kad ji pamiršo.

Įsipyliau kavos.

– Iš to, ką man pasakojai, manau, kažkas su ja negerai. Jei ir neatleisčiau, tai tikrai nepasitikėčiau ja, – pridūrė jis.

Aš ir nebepasitikėjau.

– Mums reikia pasikalbėti su Bentonu, – tęsė jis.

– Marinai, juk pats matei Vadelį ant stalo. Pats matei, kaip jam įvykdė mirties bausmę. Neįtikėtina, kad nežinome, ar tai buvo jis.

– Nežinome. Galėtume palyginti jo terlės nuotraukas su lavoninės ir vis tiek nežinotume. Nuo to laiko, kai įkliuvo, nemačiau jo daugiau nei dešimt metų. Į kėdę pasodintas vyrukas buvo kokiais aštuoniasdešimčia svarų sunkesnis. Jam nuskuto barzdą, ūsus ir

galvą. Žinoma, man atrodė, kad panašus. Bet prisiekti, jog tai buvo jis, negalėčiau.

Prisiminiau Liusę, aną dieną einančią iš lėktuvo. Ji – mano dukterėčia. Matėmės vos prieš metus ir vis tiek sunkiai atpažinau. Per daug gerai žinojau, koks nepatikimas būna regimasis atpažinimas.

– Jeigu kas nors sukeitė kalinius, – svarsčiau, – ir jei Vadelis laisvėje, o mirė kitas asmuo, pasakyk man kodėl?

Marinas įsidėjo dar cukraus.

– Dėl Dievo meilės, Marinai, koks motyvas?

Jis pakėlė akis:

– Nežinau.

Tą akimirką atsivėrė darbo kambario durys ir atsigręžę išvydome išeinančią Liusę. Įėjusi į svetainę, atsisėdo kitoje židinio pusėje nuo Marino, sėdinčio nugara į ugnį, alkūnės ant kelių.

– Ką galėtum papasakoti apie ADES? – paklausė manęs, lyg Marino nė nebūtų kambaryje.

– O ką norėtum sužinoti? – paklausiau.

– Kokia kalba ir ar vykdoma centrinio kompiuterio.

– Aš neišmanau techninių smulkmenų, o kam?

– Galėčiau išsiaiškinti, ar nepakeitė failų.

Jaučiau Marino žvilgsnį.

– Liuse, tu negali įsilaužti į Valstijos policijos kompiuterį.

– Galbūt galėčiau, bet nebūtinai siūlau. Turėtų būti kitoks būdas, kaip prie jo prieiti.

Marinas pasisuko į ją.

– Sakai, kad galėtum išsiaiškinti, ar Vadelio dokumentai yra pakeisti ADES?

– Taip. Sakau, kad galėčiau išsiaiškinti, ar jo dokumentai buvo pakeisti.

Marino žandikaulio raumenys sujudėjo.

– Man regis, jei kažkas buvo toks vikrus ir juos pakeitė, tai buvo gana sumanus ir pasirūpino, kad koks kompiuterinis nuoboda neatkapstytų.

– Aš nesu kompiuterinė nuoboda. Ir nesu jokia kitokia nuoboda.

Jie nutilo, įsirėmę skirtingose židinio pusėse lyg nesiderinančios knygų atramėlės.

– Tu negali eiti į ADES, – pasakiau Liusei.

Ji abejingai pažvelgė į mane.

– Ne viena pati, – pridūriau. – Nebent būtų saugus kelias ten patekti. Net ir tada norėčiau, kad nesikištum.

– Nemanau, kad tikrai to norėtum. Teta Kei, juk žinai, kad išsiaiškinsiu, jeigu kas nors buvo suklastota.

– Vaikas turi Dievo kompleksą.

Marinas pakilo nuo židinio. Liusė kreipėsi į jį:

– Jeigu dabar pat išsitrauktum ginklą ir nusitaikytum į ant sienos kabančio laikrodžio skaičių dvylika, ar galėtum pataikyti?

– Man visai neįdomu suvarpyti tavo tetos namą tam, kad kažką tau įrodyčiau.

– Ar pataikytum į dvylika iš ten, kur stovi?

– Velniai rautų, taip.

– Esi tikras?

– Taip, esu tuo tikras.

– Leitenantas turi Dievo kompleksą, – pareiškė man Liusė.

Marinui pasisukant į ugnį, spėjau pastebėti jo veide šmėstelėjusį šypsnį.

– Neilsas Vanderis turi tik kompiuterį ir spausdintuvą, – pasakė Liusė. – Per modemą jis prisijungęs prie Valstijos policijos kompiuterio. Ar visada taip ir buvo?

– Ne, – atsakiau. – Prieš persikraustydamas į naują pastatą, turėjo daug daugiau įrangos.

– Apibūdink.

– Na, buvo keletas skirtingų komponentų. Bet tikrasis kompiuteris priminė tą, kuris yra Margaretos kabinete, – susivokusi, kad Liusė nebuvo Margaretos kabinete, pridūriau: – Kaip minikompiuteris.

Nuo ugnies ant jos veido krito judantys šešėliai.

– Kertu lažybų, kad ADES nėra centrinis kompiuteris. Lažinuosi, kad ADES sudaryta iš daugelio tarpusavyje sujungtų „mini", kuriuos jungia UNIX'as ar kitokia daugelio naudotojų sistema, daugiaprogramio apdorojimo aplinka. Teta Kei, jeigu gautum priėjimą prie sistemos, ko gero, galėčiau padaryti tai iš tavo namų terminalo.

– Nenoriu nieko, kas atvestų pas mane, – pasakiau sunerimusi.

– Niekas ir neatseks. Prisijungčiau prie tavo darbovietės kompiuterio, tada pereičiau daugybę vartų, sudarančių labai sudėtingą saitą. O kai viskas bus baigta, mane bus sunku atsekti.

Marinas nuėjo į vonios kambarį.

– Jis elgiasi, lyg čia gyventų, – tarstelėjo Liusė.

– Ne visai, – atsakiau.

Po keleto minučių palydėjau Mariną į lauką. Atrodė, kad plutele apsitraukęs vejos sniegas spinduliavo šviesą, oras mano plaučiuose buvo aštrus lyg pirmas mentolio cigarečių dūmas.

– Norėčiau, kad per kalėdinius pietus prisidėtum prie mudviejų su Liuse, – paprašiau nuo slenksčio.

Jis dvejojo žvelgdamas į gatvėje paliktą mašiną.

– Didžiai dėkoju, daktaryt, bet negaliu.

– Gaila, kad taip nemėgsti Liusės, – pasakiau nusiminusi.

– Man atsibodo, kad ji elgiasi su manimi lyg su tvarte užaugusiu stuobriu.

– Kartais ir elgiesi lyg tvarte užaugęs stuobrys. Be to, nelabai stengiesi pelnyti jos pagarbą.

– Išlepinta Majamio mergiščia.

– Ji buvo Majamio mergiščia, kai jai buvo dešimt, – pasakiau. – Bet niekad nebuvo išlepinta. Tiesą sakant, priešingai. Noriu, kad judu sutartumėte. Ir tai bus kalėdinė dovana man.

– O kas sakė, kad įteiksiu tau kalėdinę dovaną?

– Žinoma, kad įteiksi. Būtent tai, ko ką tik paprašiau. Ir labai gerai žinau, kaip tai padaryti.

– Kaip? – paklausė įtariai.

– Liusė nori išmokti šaudyti, o tu ką tik pasigyrei, kad gali pataikyti į laikrodžio skaičių dvylika. Galėtum ją pamokyti vieną ar du kartus.

– Nė nemanau, – atšovė jis.

6

Kitos trys dienos buvo įprastos šventiniam metui. Veltui ko nors ieškojai, ir niekas neperskambindavo. Stovėjimo aikštelėse bolavo laisvos vietos, pietų pertrauka tapo ilgesnė, o į darbines užduotis įėjo slapti sustojimai prie parduotuvių, banko ar pašto. Praktiniais sumetimais valstybinės įstaigos užsidarė dar prieš prasidedant oficialioms šventėms. Tačiau Neilsui Vanderiui tai buvo nė motais. Jam nerūpėjo nei laikas, nei vieta, kai paskambino Kūčių rytą.

– Pradedu didinti vaizdą, kuris turėtų tave sudominti, – pasakė jis. – Dženifer Deiton byla.

– Ateinu, – atsakiau.

Leisdamasi koridoriumi žemyn, kaktomuša susidūriau su Benu Styvensu, išeinančiu iš vyrų tualeto.

– Einu susitikti su Vanderiu, – informavau: – Ilgai neužtruksiu, su savimi pasiėmiau pranešimų gaviklį.

– Kaip tik ėjau pas tave, – pasakė jis.

Nenoromis sustojau išklausyti. Spėliojau, ar pastebėjo, kaip sunkiai man sekėsi išlikti nerūpestinga

šalia jo. Liusė toliau tikrino mūsų kompiuterį iš namų terminalo, žiūrėdama, ar niekas nebandė vėl įsilaužti į mano katalogą. Kol kas nieko.

– Šįryt kalbėjausi su Siuzana, – pradėjo Styvensas.

– Kaip ji?

– Daktare Skarpeta, ji nebegrįš į darbą.

Nenustebau, bet dilgtelėjo, kad pati man to nepranešė. Daugybę kartų bandžiau jai prisiskambinti, bet arba niekas nekeldavo, arba atsiliepdavo vyras ir visada surasdavo pateisinimą, kodėl ji negalinti prieiti prie telefono.

– Ir viskas? – paklausiau jo. – Ji tiesiog negrįžta? Ar sakė kodėl?

– Manau, kad nėštumas ją vargina daug labiau nei tikėjosi. Spėju, kad šiuo metu jai tiesiog per sunku dirbti.

– Turės atsiųsti pareiškimą dėl išėjimo iš darbo, – pasakiau negalėdama nuslėpti pykčio balse. – Aptark detales su kadrų skyriumi. Reikia nedelsiant pradėti ieškoti, kas ją pakeistų.

– Dabar sunku rasti naujų darbuotojų, – priminė jis, man nueinant.

Saulė blausiai švietė pro nelaimę pranašaujančius debesis, kelio pakraščius išvagoję sniegas sustingo į purvino ledo pylimus, ant kurių negalėjai pastatyti mašinos ar kirsti pėstute. Pro šalį tramvajus vežė nedidelį dūdų orkestrą, kopiau druskėtais granito laiptais, tolstant „Džiūgauk, pasauli" garsams. Teismo pareigūnas įleido į Pakrantės pastatą. Užlipusi laiptais, Vanderį radau spalvotų monitorių ir ultravioletinių lempų apšviestoje patalpoje. Sėdėdamas prie vaizdą

didinančio kompiuterio ir judindamas pelę, įdėmiai kažką stebėjo ekrane.

– Jis ne tuščias, – pranešė, net netarstelėjęs „labas". – Kažkas rašė ant popieriaus lapo, padėto ant šio arba gretimo viršutinio lapo. Gerai įsižiūrėjęs gali išskirti įspaudus.

Man ėmė aiškėti. Jam iš kairės šviesos stalo centre buvo padėtas balto popieriaus lapas. Pasilenkiau apžiūrėti iš arčiau. Įspaudai buvo vos žymūs, todėl nebuvau tikra, ar jie man nesivaidena.

– Dženifer Deiton lovoje po kristalu rastas popieriaus lapas? – paklausiau nerimastingai.

Jis linktelėjo, pajudinęs pelę pakoregavo pilkus atspalvius.

– Ar gyvai?

– Ne. Vaizdo kamera jau nufilmavo įspaudus ir jie išsaugoti standžiajame diske. Bet neliesk popieriaus. Dar neapdorojau dėl pirštų atspaudų. Pradedu, sukryžiuok pirštus. Nagi, nagi, – dabar kalbėjosi su didintuvu. – Žinau, kad kamera juos kuo puikiausiai matė. Turi mums padėti išsikapstyti.

Kompiuterizuoti vaizdo išdidinimo metodai yra kontrastų ir galvosūkių pamoka. Kamera skiria daugiau nei du šimtus pilkų atspalvių, žmogaus akis – mažiau nei keturiasdešimt. Tik todėl, kad kažko nėra, dar nereiškia, jog ten tikrai nieko nėra.

– Ačiū Dievui, dirbant su popieriumi nereikia jaudintis dėl foninio triukšmo, – tęsė Vanderis. – Gerokai paspartina darbą, kai nereikia dėl to nerimauti. Aną dieną užsiknisau prie kruvino atspaudo, palikto ant paklodės. Pati supranti, audinio raštas. Dar visai

neseniai tas atspaudas būtų buvęs bevertis. Gerai, – dar vienas pilkas atspalvis užliejo plotą, prie kurio triūsė. – Jau pajudėjome. Ar matai? – jis parodė į menkus, pamėkliškus kontūrus viršutinėje ekrano dalyje.

– Vargiai.

– Ką čia bandome išdidinti, tėra šešėlis prieš panaikintą įrašą, nes ant šio puslapio nebuvo nei rašyta, nei ištrinta. Šešėlis radosi, kai įžambi šviesa palietė plokščią popieriaus paviršių ir įspaudus, bent jau vaizdo kamera šešėlį pagavo ryškiai ir aiškiai. Mudu be pagalbos nematome. Pabandykime dar šiek tiek padidinti vertikales, – jis pajudino pelę. – Truputį užtamsinkime horizontales. Gerai. Jau ryškėja. Du nulis du brūkšnys – tai telefono numerio dalis.

Pasiėmusi kėdę atsisėdau greta.

– Federacinės apygardos kodas, – pasakiau.

– Įžiūriu keturis ir tris. O gal aštuoni?

Prisimerkiau.

– Manau, kad trys.

– Taip geriau. Tu teisi. Aišku, kad trys.

Jam valandėlę paplušėjus, ekrane išryškėjo daugiau skaičių ir žodžių. Tada atsiduses ištarė:

– Po šimts, negaliu išgauti paskutiniojo skaitmens. Jo tiesiog ten nėra, bet žvilgtelėk, prieš Federacinės apygardos kodą. Po „kam“ padėtas dvitaškis, o iš karto po juo eina „nuo“, vėl dvitaškis ir kitas numeris: aštuoni, nulis, keturi. Tai vietinis. Bet šis numeris labai neaiškus. Penki ir galbūt septyni ar devyni?

– Tai greičiausiai Dženifer Deiton numeris, – nutariau. – Jos faksas ir telefonas prijungti prie tos pačios linijos. Savo darbo kambaryje turėjo faksą su vieno

popieriaus lakšto tiektuvu, kur naudojamas įprastinis spausdinimo popierius. Atrodo, faksą parašė ant popieriaus lapo, buvusio virš šio. Ką ji siuntė? Paskirą dokumentą? Čia nėra jokio pranešimo.

– Dar nebaigėme. Štai dabar ryškėja lyg ir data. Vienuolika? Ne, tai septyni. Gruodžio septynioliktoji. Leidžiuosi žemiau.

Jis pajudino pelę, ir strėliukės nuslydo ekranu žemyn. Nuspaudęs klavišą, padidino plotą, prie kurio ketino padirbėti, tada ėmė dažyti pilkais atspalviais. Nė nekrustelėjau, kol literatūrinis pragaras lėtai įgavo formas, vingiai šen, taškai ten ir aiškiai perbrauktos „t". Vanderis dirbo tylomis. Sėdėjome užgniaužę kvapą, net nemirksėdami. Taip praėjo valanda, žodžiai palaipsniui išryškėjo, vienas pilkas atspalvis kontrastavo su kitu, molekulė prie molekulės, po truputį. Valios pastangomis jis privertė, įkalbėjo žodžius atgyti. Negalėjau patikėti prieš save regėdama tekstą.

Lygiai prieš savaitę, vos dvi dienos prieš savo mirtį, Dženifer Deiton Vašingtono federacinės apygardos numeriu išsiuntė tokį pranešimą: „Taip, aš bendradarbiausiu, bet jau per vėlu, per vėlu, per vėlu. Geriau jūs atvažiuokite. Visa tai taip nedora!"

Vanderiui nuspaudus spausdinimo mygtuką, pagaliau atplėšiau žvilgsnį nuo ekrano ir apsvaigau. Akimirksnį akyse aptemo, kraujyje padidėjus adrenalino.

– Reikia skubiai parodyti Marinui. Tikiuosi, pavyks išsiaiškinti, kieno šis faksas su Vašingtono kodu. Trūksta tik paskutinio skaitmens. Kiek fakso numerių Vašingtone, kurie būtų tokie patys, išskyrus paskutinį skaitmenį?

– Skaitmenys nuo nulio iki devynių, – Vanderis pakėlė balsą, kad girdėtųsi per spausdintuvo ūžimą: – daugių daugiausiai dešimt. Dešimt numerių, fakso ar ne, lygiai tokie patys kaip šis, išskyrus paskutinį skaitmenį.

Padavė atspausdintą lapą.

– Truputį pavalysiu ir vėliau tau padarysiu geresnę kopiją, – pasakė jis. – Dar štai kas. Niekaip nepavyksta gauti Ronio Vadelio atspaudo, nuotraukos kruvino nykščio atspaudo, paimto iš Robinos Naismit namų. Kaskart, kai paskambinu į archyvus, man atsako, kad bylos vis dar ieško.

– Prisimink, koks dabar metas. Kertu lažybų, kad ten jau nieko nėra, – veltui bandžiau išsklaidyti blogą nuojautą.

Grįžusi į kabinetą, susisiekiau su Marinu ir papasakojau, ką atrado vaizdo didintuvas.

– Po šimts pypkių, pamiršk telefonų kompaniją, – pasakė jis. – Mano patikėtinis jau atostogauja, ir niekas kitas nesivargins Kūčių vakarą.

– Galbūt mums patiems pavyks išsiaiškinti, kam ji siuntė faksą, – svarsčiau aš.

– Nežinau kaip, nebent nufaksuotume žinutę: „Kas tu toks?“, tikėdamiesi sulaukti atsakymo: „Sveiki. Aš esu Dženifer Deiton žudikas.“

– Priklauso nuo to, ar asmuo savo fakse turi užprogramuotą pavadinimą, – pasakiau.

– *Pavadinimą?*

– Moderniuose faksų aparatuose galima užprogramuoti savo vardą arba įmonės pavadinimą. Tas pavadinimas atsispausdina ant visko, ką siunčiau faksu.

Bet svarbiausia, kad faksą gaunančio asmens vardas taip pat atsiranda faksą siunčiančio aparato ekrane. Kitaip tariant, jeigu tau siųsčiau faksą, virš numerio, kurį surinkčiau, mano fakso ekrane atsirastų užrašas „Ričmondo policijos skyrius".

– Ar turi tokį įmantrų aparatą? Mūsiškis – visiškas šlamštas.

– Taip, turiu.

– Gerai, pranešk, jei ką nors išsiaiškinsi. Turiu trenktis į gatvę.

Paskubomis padariau dešimties telefonų numerių sąrašą, visi jie prasidėjo šešiais skaitmenimis, kuriuos drauge su Vanderiu įskaitėme iš popieriaus lakšto, rasto ant Dženifer Deiton lovos. Kiekvieną numerį užbaigiau skirtingu skaičiumi: nulis, vienas, du, trys... ir ėmiau skambinti. Tik vienas iš jų atsiliepė nežmonišku, ausį rėžiančiu tonu.

Fakso aparatas buvo kompiuterių analitikės Margaretos kabinete. Laimei, ir jos šventinės atostogos prasidėjo anksti. Uždariau duris ir atsisėdau prie rašomojo stalo svarstydama, minikompiuteriui dūzgiant, o modemo švieselėms mirksint. Pavadinimai atsirasdavo abiejose vietose. Pradėjus faksuoti, mano darbovietės pavadinimas atsiras fakso aparato, kurio numerį surinkau, ekrane. Turėsiu nutraukti prieš tai, kai persiuntimas baigsis. Tikėjausi, kad kol kas nors prieis patikrinti faksą, užrašas „Vyriausiosios teismo medicinos ekspertės kontora" ir mūsų numeris jau bus dingę iš ekrano.

Tuščią popieriaus lapą įdėjusi į padėklą, surinkau Vašingtono numerį ir ėmiau laukti, kol prasidės per-

siuntimas. Fakso ekrane nieko neatsirado. Prakeikimas. Faksas, kurio numerį surinkau, neturėjo įvesto pavadinimo. Viskas perniek. Nutraukiau persiuntimą ir nugalėta grįžau į kabinetą.

Vos spėjau atsisėsti už stalo, kai suskambo telefonas.

– Daktarė Skarpeta, – atsiliepiau.

– Čia Nikolas Grumanas. Nežinau, ką bandėte ką tik atsiųsti, bet nieko negavau.

– Atsiprašau? – išstenėjau apstulbusi.

– Tegavau tuščią popieriaus lapą su jūsų įstaigos pavadinimu. Klaida kodu 001, parašyta: „Prašom persiųsti dar kartą."

– Aišku, – pasakiau pašiurpusi.

– Turbūt siuntėte ankstesnio protokolo pataisą? Kiek suprantu, apžiūrėjote elektros kėdę.

Aš neatsiliepiau.

– Labai apdairu, daktare Skarpeta. Galbūt sužinojote ką nors naujo apie mūsų aptartus sužeidimus, įbrėžimus vidinėje pono Vadelio rankų pusėje? *Antecubital fossas?*

– Pasakykite dar kartą savo fakso numerį, – paprašiau tyliai.

Jis pasakė iš atminties. Numeris sutapo su buvusiu mano sąraše.

– Pone Grumanai, fakso aparatas yra jūsų kabinete, ar dalinatės juo su kitais advokatais?

– Jis šalimais ant mano rašomojo stalo. Visai nebūtina atkreipti mano dėmesį. Tiesiog atsiųskite ir prašyčiau paskubėti, daktare Skarpeta. Ketinau netrukus išeiti.

Kiek vėliau ir aš išėjau iš kontoros, nusivylimas išstūmė pro duris. Su Marinu susisiekti nepavyko. Daugiau nieko negalėjau nuveikti. Jaučiausi pakliuvusi į keistų sąsajų tinklą ir neturėjau nė menkiausio įtarimo, kas tarp jų bendro.

Nejučiomis įsukau į Vest Kerio mašinų aikštelę, kurioje senukas prekiavo kalėdiniais vainikais ir eglutėmis. Lyg medkirtys iš pasakėčios sėdėjo ant taburetės „miškelio" viduryje, šaltas oras kvepėjo spygliais. Galų gale man tikriausiai įgriso vengti kalėdinės nuotaikos, o gal tiesiog užėjo ūpas prasiblaškyti. Tokį vėlyvą metą nebuvo iš ko rinktis – tik kreivi mirštantys medeliai, likę už šventinių durų, išskyrus tą vieną mano įsigytą. Jis būtų buvęs visai nieko, jei ne iškrypęs kamienas. Jo puošyba labiau priminė ortopedinį iššūkį, nei šventinį ritualą, tačiau, tinkamai sukabinus žaisliukus ir lempučių vėrinius, o viela ištiesinus problemiškas vietas, medelis puikavosi mano svetainėje.

– Štai, – pasakiau Liusei, atsitraukdama pasigrožėti savo kūriniu. – Ką manai?

– Keista, kad Kūčių vakarą staiga sumanei įsigyti medelį. O kada paskutinį kartą turėjai eglutę?

– Turbūt, kai buvau ištekėjusi.

– Ar žaisliukai iš tų laikų?

– Tais laikais labai ruošdavausi Kalėdoms.

– Štai kodėl tau neberūpi.

– Dabar daug labiau užsiėmusi nei anksčiau.

Liusė, atidariusi židinio ekraną, žarstekliu pamaišė malkas.

– Ar su Marku esate kada drauge sutikę Kalėdas?

– Argi nepameni? Per praėjusias Kalėdas buvome atvykę aplankyti tavęs.

– Ne, nebuvote. Atvykote trys dienos *po* Kalėdų ir išskridote namo Naujųjų metų dieną.

– Kalėdų dieną jis praleido su savo šeima.

– Tavęs nepakvietė?

– Ne.

– Kodėl ne?

– Markas kilęs iš senos Bostono giminės. Jie laikėsi savitų tradicijų. Ką vilkėsi šį vakarą? Ar tau tiko mano švarkelis su juodo aksomo apykakle?

– Dar nesimatavau. O kodėl turime ten vykti? – paklausė Liusė. – Vis tiek nieko nepažįstu.

– Na, nieko baisaus. Tiesiog turiu užvežti dovaną kai kam, kas laukiasi ir greičiausiai nebegrįš į darbą. Ir pasirodyti kaimynų vakarėlyje. Priėmiau kvietimą dar prieš pakviesdama tave. Žinoma, neprivalai vykti drauge.

– Mieliau liksiu namie, – pasakė ji. – Norėčiau imtis ADES.

– Kantrybės, – pasakiau jai, nors pati irgi nekantravau.

Vėlyvą popietę budėtojui palikau dar vieną žinutę nusprendusi, kad sugedo Marino pranešimų gaviklis, arba jis per daug užsiėmęs, kad susirastų telefono automatą. Virš medžių švietė delčia, kaimynų languose žibėjo žvakės. Išsimaudžiau ir rengdamasi klausiausi kalėdinės Pavaročio ir Niujorko filharmonijos muzikos, iš paskutiniųjų stengdamasi nusiteikti šventiškai. Vakarėlis, į kurį ketinau eiti, be septynių neprasidės.

Turėjau pakankamai laiko užvežti Siuzanai dovaną ir su ja šnektelėti.

Nustebau išgirdusi jos balsą. Ji sunerimo ir įsitempė, kai paklausiau, ar negalėčiau užsukti.

– Džonsono nėra, – pasakė ji, lyg tai būtų buvę svarbu. – Jis išvažiavo apsipirkti.

– Na, norėčiau tau kai ką perduoti, – paaiškinau.

– Ką?

– Kalėdinius linkėjimus. Esu pakviesta į vakarėlį, todėl neužsibūsiu. Ar gerai?

– Turbūt. Tai yra labai miela.

Visai pamiršau, kad ji gyveno pietinėje miesto dalyje, kur retai lankydavausi ir neišvengiamai pasiklysdavau. Eismas buvo baisesnis nei tikėjausi, mokamas Midlodiano kelias duso nuo paskutinės minutės pirkėjų, apsiperkančių džiaugsmingų švenčių proga ir pasirengusių nustumti tave nuo kelio. Stovėjimo aikštelėse knibždėjo mašinos, parduotuvės ir prekybos centrai taip ryškiai apšviesti, jog, atrodė, apakins. Siuzanos rajonas buvo labai tamsus, todėl du kartus teko stabtelėti šalikelėje ir įsijungus šviesą perskaityti adresą. Sukdama ratus, pagaliau suradau jos vieno aukšto namuką, įsispraudusį tarp lygiai tokių pačių.

– Sveika, – pasakiau, žiūrėdama pro rožinės puansetijos, kurią laikiau rankose, lapus.

Ji baikščiai užrakino duris ir nulydėjo mane į svetainę. Pastūmusi knygas ir žurnalus į šalį, puansetiją pastatė ant kavos stalelio.

– Kaip jautiesi? – paklausiau.

– Geriau. Gal norėtum ko nors išgerti? Duok, paimsiu paltą.

– Ačiū, nieko negersiu. Aš labai trumpam, – padaviau jai paketą. – Maža dovanėlė, nupirkau San Franciske praėjusią vasarą.

Prisėdau ant sofos.

– Oho. Taip anksti apsipirkai, – vengdama mano akių susirangė krėsle. – Norėtum, kad dabar apžiūrėčiau?

– Kaip nori.

Rūpestingai nykščio nagu Siuzana perrėžė lipnią juostelę ir nurišo atlasinį kaspiną. Tvarkingai sulanksčiusi popierių į keturkampį, lyg būtų ketinusi jį vėl panaudoti, padėjo į sterblę ir atidarė juodą voką.

– O, – pratarė tyliai, išskleisdama raudoną šilkinį šalį.

– Pagalvojau, kad tiks prie tavo juodojo palto, – pasakiau. – Nežinau, kaip tu, bet aš nemėgstu, kai vilna liečiasi prie odos.

– Labai gražus. Tu labai dėmesinga, daktare Skarpeta. Man dar niekas nėra atvežęs ko nors iš San Francisko.

Jos veido išraiška suspaudė man širdį, ir staiga aiškiai išvydau mane supančią aplinką. Siuzana vilkėjo geltoną frotinį chalatą nuspurusiais rankogaliais ir mūvėjo juodas kojines, kurios, įtariau, priklausė jos vyrui. Baldai subraižyti ir pigūs, apmušalai blizgėjo. Šalia mažo televizoriaus stovėjo skurdžiai papuošta dirbtinė Kalėdų eglutė, trūko poros šakų. Po ja – vos kelios dovanos. Į sieną atremta sulankstyta vaikiška lovelė aiškiai naudota.

Siuzana, pastebėjusi mane besidairančią, pasijuto nesmagiai.

– Visur taip tvarkinga, – tarstelėjau.

– Juk žinai, kokia aš. Nepataisoma švaruolė.

– Laimei. Jei lavoninė gali atrodyti puikiai, mūsiškė kaip tik tokia.

Ji rūpestingai sulankstė šalį ir įdėjo atgal į voką. Susiveržusi chalatą, tylomis žvelgė į puansetiją.

– Siuzana, – prabilau švelniai, – gal norėtum papasakoti, kas vyksta?

Ji nežiūrėjo į mane.

– Tau nebūdinga taip nusiminti, kaip kad aną rytą. Arba nepasirodyti darbe, o po to išeiti iš darbo net nepaskambinus man.

Ji atsiduso.

– Aš labai atsiprašau. Bet paskutiniu metu man taip sunku. Į viską reaguoju perdėtai jautriai. Kaip kad tą kartą, kai prisiminiau Džiudę.

– Suprantu, kad stipriai išgyvenai sesers mirtį.

– Mudvi buvome dvynukės, bet ne identiškos. Džiudė buvo daug gražesnė už mane. Iš dalies dėl to kilo problema. Dorina jai pavydėjo.

– Dorina – tai ta mergaitė, kuri save vadino ragana?

– Taip. Apgailestauju. Tiesiog noriu laikytis kuo toliau nuo tokių dalykų. Ypač dabar.

– Gal tau palengvės, jei sužinosi, kad paskambinau į bažnyčią, esančią netoli Dženifer Deiton namų, ir man pasakė, jog varpinė apšviesta natrio garų šviesomis, kurios prieš kelis mėnesius ėmė gesti. Akivaizdu, niekas ir nežinojo, kad šviesos nebuvo tinkamai sutaisytos. Štai kodėl jos tai įsijungia, tai išsijungia.

– Man augant bažnyčioje, – pasakė ji, – parapijoje buvo sekmininkų, kurie tikėjo „kalbėjimu liežuviais“ ir demonų išvarymu. Prisimenu vyrą, atėjusį pietų ir pasakojantį apie susidūrimą su demonais. Naktį gulėdamas lovoje girdėjo kažką kvėpuojant tamsoje, nuo lentynų pakeliamas ir po kambarį mėtomas knygas. Mane mirtinai įbaugino tokie pasakojimai. Net nedrįsau žiūrėti „Egzorcisto“, kai pasirodė kino teatruose.

– Siuzana, mūsų darbe privalome išlikti objektyvūs ir blaiviai mąstantys. Negalima pasiduoti savo potyriams, tikėjimams ar baimėms.

– Tu nebuvai pastoriaus duktė.

– Mane auklėjo katalikiškai, – pasakiau.

– Su niekuo negali palyginti, jei esi auklėjama kaip fundamentalisto pastoriaus duktė, – ji iš paskutiniųjų bandė sulaikyti ašaras.

Nesiginčijau.

– Kai atrodo, kad jau atsikratau senų prietarų, jie vėl sugriebia mane už gerklės, – tęsė, sunkiai tvardydamasi. – Lyg manyje būtų kitas asmuo, kuris kiša nagus prie manęs.

– Kaip kiša nagus?

– Kai kas nesugrąžinamai prarasta.

Laukiau, kol paaiškins, bet ne. Liūdnomis akimis žvelgė į savo rankas.

– Tiesiog nebeištveriu spaudimo, – sumurmėjo ji.

– Kokio spaudimo, Siuzana?

– Darbo.

– O kuo jis kitoks nei anksčiau? – maniau, pasakys, kad viskas pasikeitė, kai ji pastojo.

– Džeisonas mano, kad tai kenkia mano sveikatai. Jis visada taip manė.

– Suprantu.

– Grįžusi namo pasakodavau, ką veikiau visą dieną, ir jam buvo labai sunku tai suvokti. Jis sakydavo: „Argi nesupranti, kaip tai siaubinga? Tai kenkia tau." Jis teisus. Man ne visada pavyksta užsimiršti. Aš pavargau nuo suirusių kūnų ir išprievartautų, supjaustytų, nušautų žmonių. Pavargau nuo negyvų kūdikių ir mašinose nužudytų žmonių. Daugiau nebenoriu prievartos, – pažvelgė į mane, jos apatinė lūpa virpėjo. – Daugiau nebenoriu mirties.

Galvojau, kaip bus sunku ją kuo nors pakeisti. Atėjus naujam žmogui, dienos sulėtės, nes mokymosi kreivė ilga. Blogiausia – pokalbio su kandidatais pavojai ir keistuolių atmetimas. Ne kiekvienas, norintis dirbti lavoninėje, yra normalumo pavyzdys. Man patiko Siuzana, todėl jaučiausi įskaudinta ir labai susinerimusi. Ji nebuvo atvira su manimi.

– Gal dar norėtum ką nors papasakoti? – paklausiau įsmeigusi žvilgsnį į ją.

Ji pažiūrėjo į mane ir jos akyse išvydau baimę.

– Kad nežinau.

Išgirdau užtrenkiant mašinos dureles.

– Džeisonas sugrįžo, – sušnibždėjo ji.

Mūsų pokalbis baigėsi, atsistojusi tyliai pasakiau:

– Siuzana, prašau, jeigu tau ko nors reikės, paskambink man. Rekomendacijos ar tiesiog pasikalbėti. Tu žinai, kur mane rasti.

Išeidama trumpai šnektelėjau su jos vyru. Aukštas, gražiai sudėtas, rusvais garbanotais plaukais ir

nedraugiškų akių. Nors ir mandagus, mačiau, kad nesidžiaugė sutikęs mane savo namuose. Kirsdama upę jaučiausi sukrėsta įspūdžio, kurį turėjau palikti šiai jaunai, sunkiai besiverčiančiai šeimai. Aš buvau *viršininkė*, pasipuošusi dizainerio kostiumėliu, Kalėdų išvakarėse atvykusi mersedesu įteikti atminimo dovanėlės. Siuzanos lojalumo praradimas pajudino mano giliai užslėptą nesaugumo jausmą. Nebebuvau užtikrinta dėl santykių su kitais žmonėmis ir kaip jie mane suprato. Baiminausi, kad po Marko žūties neišlaikiau išbandymo, lyg mano reakcija į tą netektį kažkaip galėjo turėti įtakos aplinkinių gyvenimams. Galų gale mirtį turėjau ištverti lengviau nei kas nors kitas. Juk daktarė Kei Skarpeta – ekspertė. Bet užsisklendžiau, ir žinau, kad kiti pajuto nuo manęs sklindantį šaltį, kad ir kokia draugiška bei dėmesinga stengiausi atrodyti. Mano personalas daugiau nebepasikliovė manimi. Paaiškėjo, kad mano kabinete pažeista apsaugos sistema, o Siuzana išėjo iš darbo.

Iš Keri gatvės pasukau kairėn į savo rajoną ir važiavau link apygardos teismo teisėjo Briuso Karterio namų. Jis gyveno Sulgreive, už kelių kvartalų nuo manęs. Nejučiomis vėl buvau vaikas Majamyje, spoksantis į, kaip man tada atrodė, rūmus. Prisiminiau, kaip nuo durų prie durų tempdavau citrusinių vaisių prikrautą vežimėlį, žinodama, kad elegantiškos rankos, tiesiančios grąžą, priklausė nepasiekiamiems žmonėms, jaučiantiems man gailestį. Prisiminiau, kaip pilna centų kišene grįždavau namo ir užuosdavau ligos kvapą miegamajame, kur merdėjo tėvas.

Vindzor Farmsui priklausė prašmatnūs karalių Jurgių ir Tiudorų epochos namai, tvarkingai išsidėstę išilgai gatvių angliškais pavadinimais, su valdomis medžių paunksnėje, apsuptomis išraitytų plytų sienų. Privati apsauga stropiai saugojo išrinktuosius, kuriems įsilaužimų signalai buvo tokie pat įprasti, kaip ir vandens šlakstyklės darže. Nerašyti susitarimai labiau baugino nei rašyti. Tu neįžeisdavai kaimynų ištempdamas skalbinių virves ar netikėtai užsukdamas į svečius. Neprivalėjai vairuoti jaguaro, bet jeigu tavo transporto priemonė buvo rūdijantis pikapas ar lavoninės furgonas, slėpdavai ją garaže.

Penkiolika po septynių sustojau ilgos mašinų eilės gale, priešais baltai tinkuotą plytų namą, dengtą šiferio stogu. Buksmedžio krūmuose ir melsvosiose eglaitėse lyg žvaigždutės įkliuvusios baltos lemputės, o kvapnūs žalių šakelių vainikai puikavosi ant raudonų paradinių durų. Nensi Karter pasitiko mane nuostabia šypsena ir ištiestomis rankomis paimti paltą. Minia nesuprantamai ošė, o jai be perstojo kalbant blyksėjo ilgos raudonos suknelės žvynai. Teisėjo žmona – penkiasdešimties su viršum moteris, kurią pinigai pavertė grynakrauju meno kūriniu. Spėjau, kad jaunystėje ji nebuvo patraukli.

– Briusas kažkur... – ji apsidairė. – O baras štai ten.

Ji palydėjo mane į svetainę, kurioje ryškūs, šventiniai svečių apdarai puikiai derėjo prie didelio margo persiško kilimo, kainavusio greičiausiai daugiau nei mano ką tik aplankytas namas kitoje upės pusėje. Pastebėjau teisėją, kalbantį su man nepažįstamu vyriškiu. Stebėjau veidus, atpažinau kelis gydytojus ir

advokatus, lobistą ir gubernatoriaus štabo viršininką. Mano rankoje atsirado škotiškasis su soda, o vyras, kurio akyse nebuvau regėjusi, lietė mano ranką.

– Daktare Skarpeta? Frankas Donahju, – garsiai prisistatė. – Džiaugsmingų Kalėdų!

– Ir jums, – atsakiau.

Kalėjimo viršininkas, tariamai sirgęs tą dieną, kai mudu su Marinu lankėmės jo vadovaujamoje įstaigoje, buvo nedidukas, šiurkščių bruožų ir tankių žilstančių plaukų. Jo apranga parodijavo anglų tostų meistrą – ryškiai raudonas frakas, rauktinukais papuošti marškiniai ir raudona blizganti peteliškė. Vienoje rankoje laikydamas pavojingai pasvirusį gryno viskio stiklą, man pasiūlė kitą ranką.

Jis pasilenkė prie pat ausies.

– Apgailestauju, kad tą dieną, kai atvykote į kalėjimą, negalėjau jūsų pavedžioti.

– Vienas jūsų pareigūnų puikiai pasirūpino mumis. Ačiū.

– Spėju, kad Robertsas.

– Kiek pamenu, toks jo vardas.

– Ką gi, gaila, kad jums teko taip vargintis, – jo akys klaidžiojo po kambarį, kažkam už manęs mirktelėjo. – Visas tas įvykis tik kliedesiai. Žinote, Vadeliui ir anksčiau porą kartų iš nosies bėgo kraujas, be to, turėjo aukštą kraujo spaudimą. Visą laiką dėl ko nors skųsdavosi. Galvos skausmai. Nemiga.

Palenkiau galvą, stengdamasi išgirsti.

– Mirtininkai yra įgudę sukčiai. Jei atvirai, Vadelis labiau nei kiti.

– Nežinojau, – atsakiau pažvelgdama į jį.

– Bėda ta, kad niekas nežino. Nesvarbu, ką bekalbėtų, niekas nežino, išskyrus tuos, kurie esame šalia tų vyrukų kiekvieną dieną.

– Neabejoju.

– Ir vadinamasis Vadelio pasikeitimas, po kurio jis tapo tikru meilučiu. Kada nors papasakosiu jums, daktare Skarpeta, apie tai, kaip jis girdavosi kitiems kaliniams, ką padarė vargšei mergaitei Naismit. Manėsi esąs tikras aptvaro gaidys, nes *padarė* įžymybę.

Kambaryje buvo baisiai karšta, trūko oro. Jutau, kaip jo akys ropinėjo mano kūnu.

– Žinoma, nemanau, kad jus lengva nustebinti.

– Taip, pone Donahju. Mane sunku nustebinti.

– Jei atvirai, nežinau, kaip ištveriate tai, ką kasdien darote. Ypač šiuo metų laiku žmonės žudo viens kitą ir patys save, kaip ta vargšė moteriškė, kuri aną vakarą apžiūrėjusi kalėdines dovanas nusižudė garaže.

Jo pastaba buvo lyg niuksas į pašonę. Rytinis laikraštis trumpai užsiminė apie Dženifer Deiton mirtį, cituodamas policijos atstovą, sakantį, kad ji iš anksto apžiūrėjo kalėdines dovanas. Tai galėjo sukelti įtarimą, kad ji nusižudė, bet apie tai nebuvo jokio pareiškimo.

– Apie kokią moterį kalbate? – paklausiau.

– Nepamenu vardo, – Donahju gurkštelėjo savo gėrimo, veidas įraudęs, gyvos akutės visą laiką lakstė. – Gaila, labai gaila. Ką gi, kada nors turėsite aplankyti mus naujoje gyvenvietėje Grynsvilyje, – plačiai nusišypsojęs nuėjo prie juodai apsirengusios krūtingos matronos. Jis pabučiavo ją į lūpas ir abudu nusijuokė.

Pirmai progai pasitaikius išvažiavau namo, kur radau liepsnojančią ugnį, o dukterėčia, išsitiesusi ant

sofos, skaitė. Po eglute pastebėjau keletą naujų dovanų.

– Kaip sekėsi? – paklausė žiovaudama.

– Gerai, kad likai namuose, – pasakiau. – Ar Marinas neskambino?

– Ne.

Dar kartą pasukau jam, po keturių skambučių suirzęs atsiliepė.

– Tikiuosi, kad dar ne per vėlai skambinu, – atsiprašiau.

– Ir aš tikiuosi, kad ne. Kas vėl negerai?

– Daug kas. Ką tik vakarėlyje sutikau tavo draugą poną Donahju.

– Pasisekė.

– Man nepadarė įspūdžio, ir galbūt be reikalo baiminuosi, bet pasirodė keista, kad jis užvedė kalbą apie Dženifer Deiton mirtį.

Tyla.

– Dar vienas nedidelis vingis, – tęsiau. – Paaiškėjo, kad vos dvi dienos prieš mirtį Dženifer Deiton faksu išsiuntė žinutę Nikolui Grumanui. Atrodo, buvo nusiminusi, ir man susidarė įspūdis, kad jis norėjo susitikti su ja. Ji siūlė jam atvykti į Ričmondą.

Marinas vis dar nepratarė nė žodžio.

– Ar klausai? – paklausiau.

– Svarstau.

– Džiaugiuosi tai girdėdama. Gal mums reikėtų apsvarstyti drauge. Ar tikrai nepersigalvojai dėl rytojaus pietų?

Jis įkvėpė.

– Daktaryt, mielai, bet...

Išgirdau moterišką balsą klausiant: „Kuriame stalčiuje?“

Marinas aiškiai ranka uždengęs ragelį kažką burbtelėjo, tada atsikrenkštė.

– Atsiprašau, – pasakiau. – Nežinojau, kad turi svečių.

– Aha.

Jis nutilo.

– Man būtų malonu, jei kartu su drauge rytoj atvyktumėte pietų, – pasiūliau.

– Šeratone bus vakarėlis. Ketinome ten eiti.

– Ką gi, po egle tavęs kai kas laukia. Jei persigalvosi, pasuk iš ryto.

– Ką aš girdžiu? Neištvėrei ir įsigijai eglę? Lažinuosi, kad tai kokia nušiurusi šluota.

– Kaimyniškas pavydas, labai ačiū, – pasakiau. – Palinkėk savo draugei džiaugsmingų Kalėdų nuo manęs.

7

Kitą rytą pakirdau skambant bažnyčios varpams, užuolaidos švytėjo nuo saulės. Nors praėjusį vakarą išgėriau visai nedaug, jaučiausi pagiringa. Tingiai besivartydama lovoje vėl užsnūdau ir sapnavau Marką.

Kai pagaliau atsikėliau, virtuvė kvepėjo vanile ir apelsinais. Liusė malė kavos pupeles.

– Tu mane išlepinsi, ir ką aš tada darysiu? Džiaugsmingų Kalėdų! – bučiuodama ją į kaktą, ant stalo pastebėjau neįprastą javainių dėžutę. – O kas čia?

– „Češyro“ dribsniai. Ypatingas skanėstas. Atsivežiau su savimi. Skaniausia su natūraliu jogurtu, jei turėtum, bet neturi. Taigi pasitenkinsime nugriebtu pienu ir bananais. Be to, turime šviežiai spaustų apelsinų sulčių ir prancūziškos vanilinės kavos be kofeino. Manau, reikėtų paskambinti mamai su senele.

Kol virtuvėje rinkau mamos numerį, nuėjusi į mano darbo kambarį Liusė pakėlė kitą telefoną. Mano sesuo jau buvo pas mamą ir netrukus kalbėjomės visos keturios. Mama vis skundėsi oru. Pasak jos,

Majamyje siautėjo smarkios audros. Vėlų Kūčių vakarą prasidėjo liūtiniai lietūs, lydimi gūsingų vėjų, o rytą pagarbino įspūdingi žaibai.

– Nederėtų kalbėti telefonu, kai lauke žaibuoja, – įspėjau. – Perskambinsime vėliau.

– Kei, tu tokia paranojikė, – papriekaištavo Dorotė. – Tau vaidenasi, kad visur gresia pavojus gyvybei.

– Liuse, papasakok apie savo dovanas, – įsiterpė mama.

– Senele, mes jų dar neapžiūrėjome.

– Oho! Kaip arti, – šūktelėjo Dorotė, telefono ragelyje traškant dėl atmosferinių trukdžių. – Šviesos ką tik sumirksėjo.

– Mama, tikiuosi, nepalikai atidaryto failo savo kompiuteryje, – perspėjo Liusė. – Nes jei palikai, greičiausiai dingo viskas, ką dabar rašei.

– Dorote, ar nepamiršai atvežti sviesto? – paklausė mama.

– Prakeikimas, žinojau, kad kažką...

– Vakar vakare priminiau tris kartus.

– Motuše, juk sakiau, kad pamirštu viską, jei paskambini, kai rašau.

– Tik pamanykite! Kūčių vakaras, ir ar ėjai su manimi į mišias? Ne. Likai namuose rašyti tą savo knygą, o štai dabar pamiršai atvežti sviesto.

– Einu nupirksiu.

– Kaip tau atrodo, kas bus atidaryta Kalėdų rytą?

– Kas nors.

Žvilgtelėjau į Liusę, įeinančią į virtuvę.

– Siaubas, – sušnibždėjo, mamai ir seseriai toliau besiginčijant tarpusavyje.

Kai padėjau ragelį, su Liuse nuėjome į svetainę – sugrįžome į ramų žiemos rytą Virdžinijoje, kur sustingę pliki medžiai ir baltutėlaičiai sniego lopai pavėsyje. Neįsivaizdavau, kad kada nors vėl galėčiau gyventi Majamyje. Metų laikų kaita lyg mėnulio fazės – jėga, kuri išjudindavo mane ir pakeisdavo mano požiūrio tašką. Man reikėjo pilnaties ir jaunaties, su visais jų atspalviais, dienos turėjo būti trumpos ir šaltos tam, kad branginčiau pavasario rytą.

Senelės dovana Liusei buvo penkiasdešimties dolerių čekis. Dorotė taip pat padovanojo pinigų. Pasijutau nesmagiai, kai Liusė, atvėrusi mano voką, mano čekį pridėjo prie kitų.

– Pinigai, atrodo, tokie beasmeniai, – atsiprašiau.

– Visai ne, nes to ir norėjau. Ką tik nupirkai dar vieną megabaitinę atmintį mano kompiuteriui.

Ji įteikė man mažą sunkią dovanėlę, įvyniotą į raudoną blizgų popierių, ir negalėjo nuslėpti džiaugsmo išvydusi mano veido išraišką, kai atidariau dėžutę ir praskleidžiau plonyčio popieriaus sluoksnius.

– Pamaniau, kad čia galėsi surašyti teismo darbotvarkę, – pasakė ji. – Tinka prie tavo motociklininko švarkelio.

– Liuse, ji nuostabi.

Paliečiau darbo knygelės juodą ėriuko odos apvadą ir švelniai atverčiau gelsvus puslapius. Galvojau apie sekmadienį, kai ji atskrido, ir kaip vėlai sugrįžo, kai savo mašina leidau važiuoti į klubą. Kertu lažybų, kad slapukė tąsyk apsipirko.

– O ši dovanėlė papildo adresų skyrių ir kitus kalendorinius metus, – jai padėjus dovanėlę man į sterblę, suskambo telefonas.

Palinkėjęs džiaugsmingų Kalėdų, Marinas pasakė, kad norėtų užsukti su man skirta „dovana".

– Pasakyk Liusei, kad šiltai apsirengtų, bet nevilkėtų aptemptų rūbų, – pasakė suirzęs.

– Ką turi omenyje? – suglumau.

– Jokių aptemptų džinsų, nes negalės įsidėti ir išsiimti iš kišenių šovinių. Sakei, kad ji norėtų išmokti šaudyti. Pirmoji pamoka šiandien priešpiet. Jei praleis pamoką, tai, po šimts pypkių, jos problema. Kelintą valandą valgysime?

– Pusę dviejų, antrą. Maniau, kad esi užimtas.

– Aha, jau nebe. Būsiu po dvidešimties minučių. Pasakyk mergiščiai, kad lauke velnioniškai šalta. Nori važiuoti drauge?

– Tik ne šįsyk. Liksiu namuose ir gaminsiu.

Marino nuotaika buvo ne ką geresnė, kai privažiavęs prie durų atliko didįjį gamybinį mano atsarginio revolverio – 38 kalibro „Rugerio" gumine rankena patikrinimą. Nuspaudęs užraktą, atstūmė būgnelį ir lėtai apsuko įsižiūrėdamas į kiekvieną šovinio lizdą. Po to atlaužęs gaiduką pažiūrėjo į vamzdį ir tada išbandė nuleistuką. Netardama nė žodžio, Liusė smalsiai stebėjo, kol jis postringavo apie susikaupusias nuosėdas, užsilikusias nuo naudoto tirpiklio, ir pranešė, kad „Rugeris" greičiausiai turi „atšakų", kurias būtina užpildyti. Baigęs išsivežė Liusę savo fordu.

Po kelių valandų sugrįžo nuo šalčio paraudusiais skruostais, o Liusė išdidžiai puikavosi kruvina pūsle ant nuleistuką spaudusio piršto.

– Kaip jai sekėsi? – paklausiau, šluostydama rankas į prijuostę.

– Neblogai, – pasakė Marinas, žvelgdamas man per petį. – Užuodžiu keptą viščiuką.

– Neatspėjai, – paėmiau paltus. – Tu užuodi *cotoletta di tacchino alla bolognese**.

– Man sekėsi geriau nei „neblogai", – gyrėsi Liusė. – Tik du kartus nepataikiau į taikinį.

– Šaudyk tuščiom, kol nustosi pliaukšėti nuleistuku. Nepamiršk atlaužti gaiduko.

– Ant manęs daugiau suodžių nei ant Kalėdų Senio, nusileidusio kaminu, – linksmai ištarė Liusė. – Einu palįsiu po dušu.

Virtuvėje įpyliau kavos, Marinui šniukštinėjant stalą, nukrautą Marsalos padažu, šviežiai pabrazduotu parmezano sūriu, itališku kumpiu, baltaisiais trumais, pakepinta kalakuto filė ir kitokiais rinktiniais produktais, iš kurių gaminau mūsų patiekalą. Nuėjome į svetainę, kur liepsnojo ugnis.

– Tu labai malonus, – pasakiau: – esu dėkinga labiau nei gali įsivaizduoti.

– Vienos pamokos negana. Gal dar porą kartų padirbėsim prieš jai grįžtant į Floridą.

– Ačiū, Marinai. Tikiuosi, tau nereikėjo labai vargintis ir aukotis keičiant planus.

– Nieko tokio, – atsakė šiurkščiai.

– Akivaizdu, kad atsisakei pietų Šeratone, – kvočiau aš. – Tavo draugė galėjo prisidėti.

– Kai kas paaiškėjo.

– Kuo ji vardu?

– Tanda.

* Kalakuto krūtinėlės, pavoliotos džiūvėsėliuose ir keptos svieste bolonietiškai (it.).

– Koks keistas vardas.

Marinas išraudo.

– Ir kaip toji Tanda?

– Jei nori žinoti tiesą, apie ją neverta kalbėti, – staigiai atsistojęs koridoriumi nužingsniavo į vonią.

Stengdavausi nekamantinėti Marino apie jo asmeninį gyvenimą, nebent pats užvesdavo kalbą. Bet šį sykį negalėjau susilaikyti.

– Kur judu su Tanda susipažinote? – jam sugrįžus paklausiau.

– Šokių vakarėlyje.

– Tiesiog puiku, kad išeini iš namų ir užmezgi naujas pažintis.

– Jei tikrai nori žinoti, visa tai šlamštas. Daugiau nei trisdešimt metų nesu ėjęs į pasimatymą. Jaučiuosi lyg Ripas van Vinklis*, nubudęs kitame amžiuje. Moterys dabar kitokios nei anksčiau.

– Kaip tai? – stengiausi sulaikyti šypseną. Matėsi, kad Marinui visai nejuokinga.

– Jos nebe tokios paprastos.

– Paprastos?

– Aha, kaip Doris. Mūsų santykiai nebuvo sudėtingi. Bet po trisdešimties bendro gyvenimo metų ji staiga užsimanė išsiskirti, ir aš vėl turiu pradėti nuo pradžių. Vaikinai mane įkalbėjo nueiti į tuos prakeiktus šokius. Sėdžiu sau, kai prie mano staliuko prieina Tanda. Nepatikėsi, bet po kelių bokalų alaus ji paprašė mano telefono numerio.

– Ar davei?

* Amerikiečių rašytojo V. Irvingo romano „Rip Van Winkle" (1819) personažas, kuris užmigęs kalnuose pabudo po 20 metų visiškai pasikeitusiame pasaulyje.

– Pasakiau, kad jei nori susitikti, tegu duoda man savo numerį, aš pats paskambinsiu. Ji paklausė, iš kokio zoologijos sodo pabėgau, ir pakvietė pažaisti boulingą. Štai kaip viskas prasidėjo. O baigėsi, kai ji pasakė, kad prieš kelias savaites kažkam įvažiavo į užpakalį ir buvo apkaltinta už neatsargų vairavimą. Ji norėjo, kad padėčiau sutvarkyti.

– Užjaučiu, – iš po eglutės ištraukusi dovaną, įteikiau jam. – Galbūt tai padės tau mezgant pažintis.

Jis išvyniojo ryškiai raudonas petnešas ir prie jų priderintą šilkinį kaklaraištį.

– Po perkūnais, daktaryt, tu didžiai maloni, – stodamasis piktai suniurzgė: – Prakeiktos šlapimo piliulės, – ir vėl nulingavo į vonią. Po kelių minučių sugrįžo prie židinio.

– Kada paskutinį kartą tikrinaisi? – paklausiau.

– Prieš kelias savaites.

– Ir?

– O kaip tu manai? – pratarė jis.

– Manau, kad tavo kraujo spaudimas didelis.

– Nė velnio.

– O ką pasakė gydytojas? – paklausiau.

– Šimtas penkiasdešimt ir šimtas dešimt ir padidėjusi prakeikta prostata. Todėl geriu tas šlapimą varančias piliules. Visą laiką lakstau į vonią, nes atrodo, kad noriu, bet dažniausiai nieko. Jeigu nepagerės, sakė, teks apipjaustyti.

„Apipjaustyti“ – reiškė dalies prostatos pašalinimą pro šlaplę operaciniu būdu. Ne itin malonu, bet nieko rimta. Nerimavau dėl Marino kraujo spaudimo. Jis buvo tinkamiausias kandidatas patirti insultą arba infarktą.

– Be to, man tinsta kulkšnys, – tęsė jis. – Skauda kojas ir vis užeina tas prakeiktas galvos skausmas. Turiu mesti rūkyti, atsisakyti kavos, numesti keturiasdešimt svarų ir mažiau stresuoti.

– Taip, turėtum, – ištariau tvirtai. – Bet nesimato, kad nors ką darytum.

– Tauškiame apie tai, kad turėčiau iš pagrindų keisti visą savo gyvenimą. Tau lengva kalbėti.

– Mano kraujo spaudimas nėra didelis, ir aš mečiau rūkyti lygiai prieš du mėnesius ir penkias dienas. Neminėsiu, kad jei numesčiau keturiasdešimt svarų, manęs čia nebūtų.

Jis žvelgė į ugnį.

– Klausyk, – pasakiau. – Kodėl mums kartu nepabandžius? Drauge atsisakysime kavos ir imsime mankštintis.

– Neįsivaizduoju tavęs aerobikos salėje, – burbtelėjo surūgęs.

– Aš žaisiu tenisą, o tu mankštinsies.

– Bet kas, priešais mane švytruojantis glaudėmis – lavonas.

– Marinai, tu sunkiai sukalbamas.

Jis nekantriai pakeitė temą:

– Ar turi fakso, apie kurį pasakojai, kopiją?

Iš darbo kambario atsinešiau portfelį. Spragtelėjusi atidariau jį ir padaviau atspausdintą žinutę, Vanderio atkapstytą su vaizdo didintuvu.

– Tai buvo tuščiame popieriaus lape, rastame ant Dženifer Deiton lovos, ar ne? – paklausė.

– Taip.

– Nesuprantu, kurių galų ant jos lovos po kristalu buvo padėtas tuščias popieriaus lapas?

– Nežinau, – atsakiau. – O kaip dėl žinučių jos atsakiklyje? Kas nors įdomaus?

– Vis dar klausomės. Reikės apklausti daugybę žmonių, – iš marškinių kišenės išsitraukęs „Marlboro“ pakelį, garsiai atsipūtė. – Po paraliais, – tėškė jį ant kavos stalelio. – Grauši mane kaskart, kai prisidegsiu vieną iš šių, gerai?

– Ne, tik žiūrėsiu, bet netarsiu nė žodžio.

– Ar pameni tą interviu, kurį prieš porą mėnesių transliavo per PBS*?

– Miglotai.

– Dženifer Deiton jį įsirašė. Kasetė buvo vaizdo magnetofone, kurį įjungę išvydome tave.

– Ką? – paklausiau nustebusi.

– Na, ne tik tave rodė toje laidoje. Dar kažkokius niekus apie archeologinius kasinėjimus ir netoliese filmuotą Holivudo filmą.

– Kam jai reikėjo įsirašyti mane?

– Tai dar vienas dalykas, kol kas nesiderinantis su tuo, ką turime. Išskyrus telefono skambučius, t. y. padėtą ragelį. Panašu, kad Dženifer Deiton prieš tai, kai ją nukepė, galvojo apie tave.

– Ką dar sužinojai apie ją?

– Turiu užsirūkyti. Ar nori, kad eičiau lauk?

– Žinoma, ne.

– Vis keisčiau, – porino jis. – Tikrindami jos darbo kambarį, aptikome skyrybų nutartį. Pasirodo, 1961 metais ji ištekėjo, bet po dvejų metų išsiskyrė ir vėl susigrąžino Deiton pavardę. Iš Floridos persikraustė

* PBS – Amerikos visuomeninės televizijos transliavimo tarnyba.

į Ričmondą. Jos buvusiojo vardas Vilis Treversas, jis vienas iš tų dėl sveikos gyvensenos pamišusių tipų – na žinai, *hol*... sveikata. Velniai rautų, užkrito.

– Holistinė medicina?

– Būtent. Tebegyvena Floridoje, Fort Majerso paplūdimyje. Kalbėjausi telefonu. Velniškai sunku ką nors išpešti, bet pavyko išsiaiškinti keletą dalykų. Pasak jo, po skyrybų jis su panele Deiton liko draugais ir toliau susitikinėjo.

– Jis atvykdavo čia?

– Treversas teigė, kad ji aplankydavo jį Floridoje. Jie susitikdavo, kaip pasakė jis, „senų laikų vardan". Paskutinį kartą pas jį viešėjo praėjusį lapkritį, apie Padėkos dieną. Taip pat pavyko šiek tiek išpešti apie Deiton brolį ir seserį. Sesuo gerokai jaunesnė, ištekėjusi ir gyvena Vakaruose. Brolis – vyriausias šeimoje, įpusėjęs šeštą dešimtį, dirba vadybininku bakalėjos parduotuvėje. Prieš kelis metus susirgo balso stygų vėžiu ir jam jas išpjovė.

– Luktelk, – suklusau.

– Aha. Žinai, kaip tai skamba. Atpažintum iš karto. Vyrukas, paskambinęs tau į kontorą, jokiu būdu nebuvo Džonas Deitonas. Kažką kitą dėl tam tikrų priežasčių domino Dženifer Deiton skrodimo išvados. Jis žinojo pakankamai, kad pasakytų teisingą vardą ir pavardę. Jis žinojo, kad yra iš Kolumbijos, Pietų Karolinos. Bet nežinojo apie tikrojo Džono Deitono sveikatos problemas, nežinojo, kad turėtų kalbėti lyg per aparatą.

– Ar Treversas žino, kad jo buvusi žmona nužudyta? – paklausiau.

– Pasakiau jam, kad medicinos ekspertė vis dar atlieka tyrimus.

– O jis buvo Floridoje, kai ji mirė?

– Tariamai. Norėčiau žinoti, kur buvo tavo draugas Nikolas Grumanas, kai ji mirė.

– Jis niekad nebuvo mano draugas, – atkirtau. – Kaip ketini jį priremti?

– Kol kas palūkėsiu. Su tokiais kaip Grumanas turi tik vieną šūvį. Kiek jam metų?

– Šešiasdešimt su trupučiu, – atsakiau.

– Ar jis tvirtai suręstas?

– Nemačiau jo nuo teisės mokyklos laikų, – atsistojau pamaišyti ugnies. – Tada Grumanas buvo geros formos, bet lieknas. Sakyčiau, vidutinio ūgio.

Marinas nepratarė nė žodžio.

– Dženifer Deiton svėrė šimtą aštuoniasdešimt, – priminiau jam. – Regis, kad uždusinęs žudikas ją nunešė į mašiną.

– Gerai. Galbūt Grumanui kas nors talkino. Nori puikaus scenarijaus? Gal tiks šis: Grumanas atstovavo Roniui Vadeliui, kuris ne iš laibasprandžių. Gal turėtume sakyti *nėra* laibasprandis. Dženifer Deiton namuose radome Vadelio piršto atspaudą. Galbūt Grumanas nuvyko susitikti su ja, bet ne vienas.

Žiūrėjau į ugnį.

– Beje, Dženifer Deiton namuose neradau nieko, iš kur galėjo atsirasti tavo aptikta plunksna, – pridūrė jis. – Prašei patikrinti.

Tą akimirką įsijungė jo pranešimų gaviklis. Pačiupo jį nuo diržo ir prisimerkęs žvilgtelėjo į nedidelį ekraną.

– Po šimts velnių, – nusiskundė eidamas prie virtuvės telefono.

– Kas per... *Ką?* – nugirdau jį sakant. – Dieve mano! Tikrai? – kurį laiką tylėjo. Kai atsiliepė, balsas atrodė labai įsitempęs. – Nesivargink. Ji už penkiolikos pėdų.

...

Marinas, pralėkęs per raudoną šviesą ties Vest Kerio ir Vindzoro sankryža, važiavo į rytus. Blyksėjo užkandinių šviesos ir švytinčios reklamos šoko baltame forde. Per radijo stotelę traškant dešimčiai kodų, mintyse mačiau krėsle susirangiusią Siuzaną, įsisupusią į nudriskusį chalatą, kad apsigintų nuo šalčio, neturinčio nieko bendro su kambario temperatūra. Prisiminiau jos veido išraišką, tai apsiniaukiančią, tai pragiedrėjančią, jos neįžvelgiamas akis.

Visa virpėjau, negalėdama atgauti kvapo. Širdis, atrodė, tuoj iššoks. Siuzanos mašiną policija rado Žemuogių gatvės skersgatvyje. Ji sėdėjo už vairo, negyva. Neaišku, ką ji veikė tame rajone ir kodėl buvo užpulta.

– Ką dar sakė, kai kalbėjaisi su ja vakar vakare? – paklausė Marinas.

Į galvą neatėjo nieko svarbaus.

– Buvo įsitempusi, – pasakiau. – Kažkas ją graužė.

– Kas? Gal numanai?

– Nežinau.

Dar kartą tikrindama, drebančiomis rankomis grabinėjau po medicininį krepšį. Fotokamera, pirštinės

ir visa kita, kaip ir tikėjausi. Prisiminiau, kaip Siuzana kartą pasakė, kad jei kas nors ją bandytų pagrobti ar išprievartauti, pirma turėtų nužudyti.

Mudvi daug kartų esame užsisėdėjusios iki vėlumos, besitvarkydamos ir pildydamos dokumentus. Ne kartą labai atvirai išsikalbėjome apie moteriškus dalykus, meilę vyrams ir koks jausmas tapti motina. Kartą šnekėjomės apie mirtį, ir Siuzana prisipažino bijanti mirties.

– Aš nekalbu apie pragarą, ugnį ir sierą iš tėvo pamokslų, manęs tai nebaugina, – ištarė ji tvirtai. – Tik bijau, kad tai, kas yra čia – viskas.

– Bet tai nėra viskas, – paprieštaravau.

– Iš kur žinai?

– Kažko trūksta. Žiūrint į jų veidus, matosi. Juos apleido energija. Siela nemirė, tik kūnas.

– Bet iš kur žinai? – paklausė ji vėl.

Sulėtinęs greitį, Marinas įsuko į Žemuogių gatvę. Žvilgtelėjau į šoninį veidrodėlį. Kitas policijos automobilis važiavo iš paskos, mirksėjo raudonai mėlynas švyturėlis. Pravažiavome restoranus ir bakalėjos krautuvėlę. Viskas uždaryta, kelios mašinos sustojo praleisdamos mus. Šalia Žemuogių gatvės kavinės siauroje gatvelėje rikiavosi policijos automobiliai ir nepažymėtos mašinos, greitosios pagalbos automobilis užstojo įvažiavimą į skersgatvį. Kiek tolėliau stovėjo du televizijos furgonai. Žurnalistai be perstojo zujo palei geltona juosta atitvertą aptvarą. Marinas sustojo, ir mūsų durelės atsivėrė vienu metu. Akimirksniu į mus nukrypo kameros.

Sekiau paskui Mariną nė per žingsnį nuo jo neatsilikdama. Dūzgė užraktai, kameros filmavo, iš visų pusių kyšojo mikrofonai. Marinas nesustodamas žengė dideliais žingsniais ir neatsakinėjo į jokius klausimus. Aš nusigręžiau.

Aplenkdami greitąją, palindome po juosta. Pusiaukelėje palei siaurą grindinio ruožą, padengtą išmindžiotu ir purvinu sniegu, stovėjo sena vyšninės spalvos tojota. Iš abiejų pusių spaudėsi bjaurios plytų sienos, užstodamos įkypus besileidžiančios saulės spindulius. Policininkai fotografavo, kalbėjosi tarpusavyje ir apžiūrinėjo vietą. Nuo stogų ir rūdijančių gaisrininkų kopėčių iš lėto lašėjo vanduo. Šiukšlių tvaikas sklido drėgnu drumstu oru.

Atminty šmėstelėjo, kad su jaunu lotyniškos išvaizdos pareigūnu, kalbančiu per radijo stotelę, visai neseniai matėmės. Tomas Lučeras stebėjo mus kažką murmėdamas ir leisdamas oro garus. Iš ten, kur stovėjau, pro praviras tojotos vairuotojo dureles buvo matyti tik kairė šlaunis ir ranka. Mane ištiko šokas, kai atpažinau juodos vilnos paltą, auksinį vestuvinį žiedą ir juodą plastikinį laikrodį. Už prietaisų skydo užkišta raudonavo medicinos ekspertės kortelė.

– Kortelės veda prie Džeisono Stori. Spėju, kad tai jos vyras, – Marinui dėstė Lučeras. – Piniginėje radome asmens dokumentą. Vairuotojo teisėse įrašyta Siuzana Doson Stori, dvidešimt aštuonerių metų baltaodė moteris.

– O pinigai?

– Piniginėje vienuolika dolerių ir kelios kreditinės kortelės. Kol kas jokios užuominos į apiplėšimą. Ar atpažįsti ją?

Marinas pasilenkė į priekį, kad geriau matytųsi. Jo žandikaulių raumenys susigniaužė.

– Aha. Atpažįstu. Mašiną radote šitaip paliktą?

– Atidarėme vairuotojo dureles. Ir viskas, – atsakė Lučeras, grūsdamas radijo stotelę į kišenę.

– Variklis išjungtas, durelės atrakintos?

– Taip. Kaip jau minėjau telefonu, patruliuodamas Fritsas aptiko mašiną apie trečią valandą. Už stiklo pastebėjo medicinos ekspertės kortelę. Kažkas labai tvarkingai padirbėjo.

Atsitraukęs atatupstas Marinas tyrinėjo purviną košę.

– Nemanau, kad ką nors pešime iš pėdų atspaudų.

– Teisybė. Sniegas tirpsta lyg ledai. Mums atvykus, taip jau buvo.

– Radote šovinių tūtelių?

– Ničnieko.

– Ar šeima žino?

– Dar ne. Pamaniau, kad pats norėsi pranešti, – atsakė Lučeras.

– Tik, velniai rautų, pasirūpink, kad žiniasklaida anksčiau už šeimą nesužinotų, kas ji tokia ir kur dirbo. O, Dieve, – Marinas kreipėsi į mane. – Ką norėtum daryti?

– Nenoriu nieko liesti mašinos viduje, – sumurmėjau.

Ištraukusi fotoaparatą žvalgiausi aplinkui. Jaučiausi budri ir blaiviai mąstanti, tik rankos nesiliovė drebėti. – Minutėlę apžiūrėsiu ir galėsime perkelti ją ant neštuvų.

– Ar jūs, vaikinai, pasiruošę priimti daktarę? – Marinas paklausė Lučero.

– Pasiruošę.

Siuzana vilkėjo išblukusius mėlynus džinsus ir avėjo nudėvėtus suvarstomus batus, juodos vilnos paltas užsagstytas iki pat smakro. Suspaudė širdį, kai pastebėjau iš po apykaklės kyšantį raudoną šilkinį šalį. Atsirėmusi į vairuotojo sėdynę su akiniais nuo saulės, lyg ką tik patogiai įsitaisiusi užsnūdo. Ant pilkšvo užvalkalo už jos kaklo buvo rausva dėmė. Apėjusi iš kitos pusės, pastebėjau Lučero minėtą kraują. Pradėjusi fotografuoti stabtelėjau, pasilenkusi prie jos veido užuodžiau silpną savitą vyriško odekolono kvapą. Pastebėjau, kad saugos diržas atsegtas.

Neliečiau jos galvos, kol atvykę gelbėtojai Siuzanos kūną nunešė į greitąją. Įlipusi keletą minučių ieškojau kulkos žaizdų. Vieną radau dešiniajame smilkinyje, kitą sprando įduboje, po plaukais. Pirštinėtais pirštais perbraukiau kaštoninius plaukus ieškodama daugiau kraujo, bet neradau.

Marinas įsiropštė į greitosios galą.

– Kiek kartų šauta? – paklausė manęs.

– Radau du įėjimus. Jokių išėjimų, nors vieną kulką užčiuopiu po oda virš kairiojo smilkinio kaulo.

Susirūpinęs žvilgtelėjo į rankinį laikrodį.

– Dosonai gyvena ne taip toli nuo čia, Glenburne.

– Dosonai? – nusiplėšiau pirštines.

– Jos tėvai. Turiu su jais pasikalbėti. Nedelsdamas. Prieš tai, kai kokia rupūžė išpliurps, ir jie apie tai išgirs per prakeiktą radiją ar televizorių. Pasirūpinsiu, kad patrulinis automobilis parvežtų tave namo.

– Ne, – pasakiau. – Aš vyksiu su tavimi. Manau, kad privalau.

Mums nuvažiuojant įsižiebė gatvės žibintai. Visas išraudęs Marinas atšiauriai žiūrėjo į kelią.

– Velniai griebtų! – nusikeikė kumščiu trinktelėjęs į vairą. – Prakeikimas! Nušauti į galvą. *Nušauti besilaukiančią moterį.*

Žvelgiau pro šoninį langą, iškreiptos vaizdų nuotrupos užplūdo padrikas mintis. Atsikosėjusi paklausiau:

– Ar surado jos vyrą?

– Jų lūšnoje niekas nekelia. Gal pas jos tėvus. Po galais, negaliu pakęsti šito darbo. Viešpatie, nenoriu to daryti. Džiaugsmingų prakeiktų Kalėdų. Kai pasibeldžiu į duris, esi pasmerktas, nes ketinu pranešti kai ką, kas sugriaus tavo gyvenimą.

– Tu niekam nesugriovei gyvenimo.

– Aha, ką gi, pasiruošk, tuojau tai padarysiu.

Jis įsuko į Albemalę. Į gatvės pakraštį atitemptas šiukšliadėžes supo nuo kalėdinių šiukšlių pūpsantys maišai. Langai skleidė šilumą, kai kur degė spalvotos lemputės. Jaunas tėtis šaligatviu traukė rogutėse sėdintį sūnų. Šypsodamiesi jie mojo mums pavymui. Glenburnas buvo viduriniosios klasės šeimų rajonas, jaunų ir išsilavinusių, vienišų, susituokusių ir linksmų. Atšilus orams žmonės sėdėdavo verandose arba gamindavo lauke. Rengdavo vakarėlius ir sveikindavo vieni kitus per gatvę.

Tiudorų stiliaus kuklus Dosonų namas patogiai įsitaisęs stovėjo tvarkingai apgenėtų eglaičių užuovėjoje. Pirmo ir antro aukštų languose degė šviesos, prie šaligatvio krašto pastatytas senas furgonas.

Paspaudę skambutį, kitoje durų pusėje išgirdome moterišką balsą:

– Kas ten?

– Ponia Doson?

– Taip?

– Detektyvas Marinas, Ričmondo policija. Man reikia su jumis pasikalbėti, – garsiai ištarė, pridėdamas ženklelį prie durų akutės.

Spragtelėjus durų užraktams, mano pulsas padažnėjo. Per savo įvairiopą medicininę praktiką mačiau iš skausmo šaukiančius ligonius, maldavusius neleisti mirti. Melavau tvirtindama: „tu pasveiksi“, o jie mirdavo sugriebę mano ranką. Sakydavau „apgailestauju“ mylimiems, praradusiems viltį mažose tvankiose palatose, kuriose net kapelionai jautėsi bejėgiai. Bet dar neteko Kalėdų dieną belstis į duris su mirties žinia.

Vienintelis panašumas, kurį įžiūrėjau tarp ponios Doson ir jos dukters, – aiški žandikaulio kreivė. Ponia Doson buvo aštrių bruožų, trumpais apšarmojusiais plaukais. Ji nesvėrė daugiau nei šimtą svarų ir priminė išgąsdintą paukštuką.

Marinas pristatė mane, ir jos akis užplūdo baimė.

– Kas atsitiko? – vos pratarė.

– Apgailestauju, ponia Doson, bet turiu pranešti labai liūdną žinią apie jūsų dukrą Siuzaną. Ją nužudė, – pasakė Marinas.

Gretimame kambaryje pasigirdo maži žingsneliai ir tarpduryje mums iš dešinės išdygo mergaitė. Sustojusi stebėjo mus plačiomis mėlynomis akimis.

– Heile, kur senelis? – ponios Doson balsas virpėjo, veidas mirtinai išbalo.

– Viršuje.

Heilė buvo mažytė padauža mėlynais džinsais ir naujutėlaičiais odiniais sportbačiais. Jos šviesūs plaukai spindėjo lyg auksas ir ji nešiojo akinukus, kad pakoreguotų tingią kairę akį. Spėjau, kad daugių daugiausiai jai buvo aštuoneri.

– Nubėk ir pasakyk, kad ateitų, – paprašė ponia Doson. – Judu su Čarliu pabūkite viršuje, kol aš ateisiu pas jus.

Vaikas, įsikišęs du pirštus į burną, dvejojo tarpduryje. Ji baugščiai stebėjo mane su Marinu.

– Heile, paskubėk!

Heilė staigiai išbėgo.

Sėdėjome virtuvėje su Siuzanos motina. Jos nugara nelietė kėdės atlošo. Ji neverkė, kol po kelių akimirkų neįėjo jos vyras.

– Ach, Makai, – pratarė silpnai. – *Ach, Makai,* – ji pradėjo raudoti.

Uždėjęs ranką priglaudė ją. Marinui paaiškinus, kas įvyko, jo veidas išblyško, lūpos tvirtai susispaudė.

– Taip, žinau, kur yra Žemuogių gatvė, – pasakė Siuzanos tėvas. – Neturiu žalio supratimo, ko ji tenai važiavo. Kiek žinau, ji ten nesilankydavo. Šiandien viskas uždaryta. Nesuprantu.

– Ar žinote, kur jos vyras, Džeisonas Stori? – paklausė Marinas.

– Jis čia.

– Čia? – Marinas apsidairė.

– Miega viršuje. Džeisonas prastai jaučiasi.

– O vaikai kieno?

– Tomo ir Merės. Tomas – mūsų sūnus. Jie švenčių proga atvažiavo į svečius. Šįryt anksti išvažiavo į

Taidvuoterį aplankyti draugų. Tuoj turėtų grįžti, – jis palietė žmonos ranką. – Mile, šie žmonės nori užduoti daug klausimų. Geriau pakviesk Džeisoną.

– Štai kas, – pasakė Marinas. – Norėčiau minutėlę šnektelėti su juo vienu. Gal galėtumėte pas jį nuvesti?

Ponia Doson linktelėjo, slėpdama veidą rankose.

– Manau, bus geriau, jei pabūsi su Čarliu ir Heile, – tarė jai vyras. – Pabandyk pasukti seseriai. Gal ji galės atvykti.

Jo blyškiai melsvos akys nulydėjo žmoną su Marinu iš virtuvės. Siuzanos tėvas buvo aukštas, gražiai nuaugęs, tankūs tamsiai rudi plaukai vos žilstelėję. Jo judesiai santūrūs. Siuzana paveldėjo jo išvaizdą, gal net ir būdą.

– Jos mašina sena. Iš jos nebuvo ko vogti ir žinau, kad ji niekur neįsipainiojusi. Narkotikus ar panašiai, – jis stebėjo mano veidą.

– Reverendai Dosonai, mes nežinome, kodėl tai įvyko.

– Juk ji laukėsi, – žodžiai strigo gerklėje. – Kaip kas nors galėjo?

– Nežinau, – pasakiau. – Aš nežinau kaip.

Jis užsikosėjo.

– Ji neturėjo ginklo.

Akimirksnį nesuvokiau, ką jis turėjo omenyje. Supratusi patvirtinau.

– Ne. Policija nerado ginklo. Nėra jokių įrodymų, kad ji pati tai padarė.

– Policija? O jūs ne policininkė?

– Ne. Aš esu vyriausioji teismo medicinos ekspertė Kei Skarpeta.

Pastėręs žiūrėjo į mane.

– Jūsų duktė dirbo pas mane.

– A, taip, žinoma. Atsiprašau.

– Nežinau, kaip jus paguosti, – pratariau sunkiai. – Dar kol kas nepradėjau aiškintis, bet padarysiu viską, kad tik sužinočiau, kaip tai įvyko. Noriu, kad žinotumėte.

– Siuzana pasakojo apie jus. Ji visada norėjo būti gydytoja, – jis nusuko žvilgsnį, stengdamasis sulaikyti ašaras.

– Aš mačiausi su ja vakar vakare. Labai trumpai buvau užsukusi pas ją į namus, – nutilau, nenorėdama užkabinti skaudžių jų gyvenimo epizodų: – Siuzana atrodė susirūpinusi. Paskutiniu metu ji ir darbe elgėsi keistai.

Jis nuleido negirdomis, tvirtai sunėręs pirštus ant stalo. Krumpliai net pabalę.

– Reikia pasimelsti. Ar pasimelsite su manimi, daktare Skarpeta? – jis ištiesė ranką. – Prašau.

Jo pirštams tvirtai apsivijus manuosius, negalėjau susilaikyti negalvojusi, kad Siuzana nepaisė savo tėvo ir nepasitikėjo tuo, kam jis atstovavo. Fundamentalistai ir mane gąsdino. Neramiai užsimerkiau susikibusi rankomis su Reverendu Maku Dosonu, kol jis dėkojo Dievui už gailestį, kurio nebuvo nė ženklo, ir pavėluotai prašė Dievo tesėti pažadus. Atsimerkusi ištraukiau savo ranką. Akimirksnį baiminausi, kad Siuzanos tėvas pajus mano skeptišką nusiteikimą ir ims kamantinėti apie mano įsitikinimus. Bet mano sielos likimas jam buvo nė motais.

Viršuje pasigirdo garsus balsas, neaiškus prislopintas protestas. Kitoje kambario pusėje sugirgždėjo kėdė. Be perstojo skambėjo telefonas. Ir vėl pakeltas balsas peraugo į laukinį įsiūčio ir skausmo kupiną riksmą. Dosonas užsimerkė. Man pasirodė keista, kai jis kažką tyliai sumurmėjo, lyg ir išgirdau jį sakant: „Pabūk savo kambaryje“.

– Džeisonas čia buvo visą laiką, – pasakė jis. Mačiau, kaip tvinksėjo jo smilkiniai. – Suprantama, jis pats pasakys, bet tik norėjau, kad žinotumėte.

– Jūs minėjote, kad jis blogai jaučiasi.

– Jis pajuto pirmuosius peršalimo požymius. Po priešpiečių Siuzana pamatavo temperatūrą ir paragino prigulti. Jis nebūtų galėjęs įskaudinti... ką gi, – vėl užsikosėjo. – Žinau, kad policija turi apklausti, atsižvelgti į namiškių santykius. Bet čia ne tai.

– Reverendai Dosonai, kelintą valandą Siuzana išvažiavo iš namų ir kur sakėsi važiuojanti?

– Ji išvažiavo po pietų, po to, kai Džeisonas prigulė. Apie pusę dviejų, antrą. Sakė, kad važiuoja pas draugę.

– Kokią draugę?

Jis žiūrėjo pro šalį.

– Draugę, su kuria lankė mokyklą. Dianą Li.

– O kur gyvena Diana?

– Šiaurinėje miesto dalyje, šalia seminarijos.

– Siuzanos mašina rasta Žemuogių gatvėje, ne šiaurinėje dalyje.

– Turbūt, jei kas nors... Ji galėjo atsidurti bet kur.

– Būtų pravartu sužinoti, ar ji pasiekė Dianos namus ir kuri pasiūlė susitikti, – pasakiau.

Atsistojęs ėmė traukyti virtuvės stalčius. Iš trečio karto jam pavyko surasti telefonų knygą. Kai vertė puslapius ir rinko numerį, jo rankos drebėjo. Kelis kartus atsikosėjęs, paprašė pakviesti Dianą.

– Suprantu. O kada? – akimirksnį klausėsi. – Ne, ne, – balsas virpėjo. – Ne viskas gerai.

Sėdėjau tyliai, kol jis aiškino, įsivaizdavau jį prieš daugelį metų besimeldžiantį ir kalbantį telefonu, kai teko išgyventi kitos dukters – Džiudės mirtį. Sugrįžęs prie stalo, patvirtino mano nuogąstavimus. Šią popietę Siuzana nesilankė pas draugę, jos nieko nesitarė. Draugė buvo išvykusi iš miesto.

– Ji pas vyro gimines Šiaurės Karolinoje, – pasakė Siuzanos tėvas. – Ten jau kelios dienos. Kodėl Siuzana melavo? Jai nereikėjo. Visada jai sakydavau, nesvarbu, kas beįvyktų, nevalia meluoti.

– Regis, ji nenorėjo, kad kas sužinotų, kur ji važiuoja ir su kuo ketina susitikti. Žinau, kad tai sužadina liūdnas spėliones, bet turime susitaikyti, – pasakiau švelniai.

Jis nudelbė žvilgsnį į rankas.

– Ar ji sutarė su Džeisonu?

– Nežinau, – jis stengėsi išlikti šaltakraujiškas. – Gerasis Dieve, tik ne dabar, – jis vėl keistai sušnibždėjo. – Eik į savo kambarį. Prašau, eik, – tada pažvelgė į mane krauju pasruvusiomis akimis. – Ji turėjo dvynę seserį. Džiudė mirė, kai jos dar mokėsi mokykloje.

– Taip, avarijoje. Siuzana pasakojo. Aš labai užjaučiu.

– Ji niekada nesusitaikė su jos mirtimi. Ji kaltino Dievą. Kaltino mane.

– Man taip nepasirodė, – pasakiau. – Jeigu ji ką ir kaltino, tai mergaitę, vardu Dorina.

Iš kišenės išsitraukęs nosinę, Dosonas tyliai išsišnypštė nosį.

– Ką? – paklausė.

– Mergaitę iš mokyklos, kuri lyg ir buvo ragana.

Jis papurtė galvą.

– Ji prakeikė Džiudę?

Buvo beprasmiška ką nors aiškinti. Mačiau, kad Dosonas nesupranta, apie ką kalbu. Kartu atsisukome, Heilei įėjus į virtuvę. Ji žiūrėjo baugščiomis akimis, rankose spausdama beisbolo pirštinę.

– Brangute, ką ten turi? – paklausiau bandydama šypsotis.

Ji prisiartino. Užuodžiau naujos odos kvapą. Pirštinė buvo perrišta juostele, minkštas kamuolys švelnioje vietoje, lyg didžiulis perlas austrės viduje.

– Teta Siuzana man padovanojo, – pasakė plonu balseliu. – Reikia pranešioti. Turiu laikyti ją po savo čiužiniu. Teta Siuzana sakė laikyti visą savaitę.

Ištiesęs rankas senelis pasisodino ją ant kelių. Tvirtai apkabinęs, panardino nosį į jos plaukus.

– Širdele, noriu, kad trumpam nueitum į savo kambarį. Ar padarysi tai dėl manęs, kad galėčiau sutvarkyti reikalus? Tik trumpam?

Ji linktelėjo, neatplėšdama akių nuo manęs.

– Ką veikia senelė su Čarliu?

– Nežinau, – nuslydusi nuo jo kelių, nenoriai išėjo.

– Jūs jau sakėte, – pasakiau jam.

Jis atrodė sutrikęs.

– Jūs liepėte jai eiti į savo kambarį, – priminiau. – Girdėjau jus sakantį anksčiau, murmėjote kažką, kad eitų į savo kambarį. Su kuo jūs kalbėjotės?

Jis nuleido akis.

– Ji – savotiškas vaikas. Labai jautriai reaguoja, verkia, nevaldo emocijų. Kartais geriausia tokį vaiką nusiųsti į savo kambarį, kaip ką tik liepiau Heilei. Kad susitvardytų. Gudrybė, kurios išmokau. Kai buvau berniukas, teko išmokti. Mano tėvas nepakęsdavo, jei verkdavau.

– Verkti nėra blogai, Reverendai Dosonai.

Jo akyse susitvenkė ašaros. Ant laiptų išgirdau Marino žingsnius. Jam įėjus į virtuvę, Dosonas kupinu sielvarto balsu tyliai pakartojo tą pačią frazę.

Marinas sutrikęs pažvelgė į jį.

– Man atrodo, jūsų sūnus sugrįžo.

Siuzanos tėvas pratrūko nesuvaldomai raudoti. Trinktelėjus mašinos durelėms, namo fasadas nugrimzdo į žiemišką tamsą, o prieangyje pasigirdo juokas.

Kalėdų pietūs nukeliavo į šiukšliadėžę, vakarą praleidau žingsniuodama po namus ir šnekėdama telefonu, Liusė užsidarė mano darbo kambaryje. Reikėjo dėl daug ko susitarti. Siuzanos žmogžudystė įstūmė įstaigą į krizinę padėtį. Jos byla bus užantspauduota, nuotraukos paslėptos nuo tų, kurie ją pažinojo. Policija jos kabinete turės atlikti kratą ir apžiūrėti spintelę su asmeniniais daiktais. Jiems teks apklausti mano darbuotojus.

– Aš negaliu to daryti, – pasakė mano pavaduotojas Fildingas per telefoną.

– Suprantu, – pasakiau, o gerklėje įstrigo kamuolys. – Aš nei tikiuosi, nei noriu, kad kuris nors ten būtumėte.

– O tu?

– Aš privalau.

– Viešpatie, negaliu patikėti, kad tai atsitiko. Tiesiog negaliu.

Mano pavaduotojas Norfolke, daktaras Raitas, maloniai sutiko atvažiuoti į Ričmondą ankstyvą rytojaus rytą. Sekmadienis, pastatas buvo tuščias, tik Vanderis atėjo talkinti su „Luma-Lite". Net jei ir būčiau pajėgusi skrosti Siuzaną, būčiau atsisakiusi. Blogiausia, ką galėjau padaryti, – rizikuoti jos byla. Gynyba galėjo suabejoti objektyvumu ir vertinimais ekspertės liudininkės, kuri buvo jos viršininkė. Taigi sėdėjau lavoninėje prie rašomojo stalo, kol Raitas darbavosi. Kartkartėmis, tarškant plieno instrumentams ir bėgant vandeniui, jis pareikšdavo savo nuomonę, o aš sėdėjau įbedusi žvilgsnį į šlakbetonio sieną. Neprisiliečiau prie jos dokumentų ir nepriklijavau kortelės nė prie vieno tyrimų mėgintuvėlio. Ir neatsisukau pažiūrėti.

Tik kartą paklausiau jo:

– Ar užuodi ką nors ant jos ar drabužių? Lyg ir odekolono kvapą?

Jis liovėsi dirbęs, išgirdau kelis žingsnius.

– Taip. Neabejotinai aplink jos palto apykaklę ir ant šalio.

– Ar neprimena vyriško odekolono kvapo?

– Hmm. Manau, kad taip. Taip, sakyčiau, kvapas vyriškas. Gal jos vyras kvepinasi odekolonu?

Raitas jau buvo beveik pensinio amžiaus, pliktelėjęs, pilvotas vyriškis, kalbantis Vakarų Virdžinijos akcentu. Jis buvo labai sumanus teismo patologas ir iš karto suprato, ką galvoju.

– Geras klausimas, – atsiliepiau. – Paprašysiu Marino patikrinti. Bet jos vyras vakar sirgo ir po priešpiečių prigulė. Tačiau tai nereiškia, kad jis nebuvo pasikvepinęs. Gal brolis ar tėvas pasikvepino, ir tas kvapas persidavė ant jos apykaklės, kai jie ją apkabino.

– Regis, mažo kalibro. Jokių išėjimo žaizdų.

Aš užsimerkiau ir klausiausi.

– Žaizda dešiniajame smilkinyje – trys šešioliktosios colio, aprūkusi per pusę colio, neišbaigto rašto. Šiek tiek išgraviruota punktyru ir truputis parako, kurio didžioji dalis išsibarstė plaukuose. Smilkinio raumenyje irgi yra šiek tiek parako. Beveik nieko kaule ar kietajame smegenų dangale.

– Trajektorija? – paklausiau.

– Kulka praėjo per dešinės kaktinės skilties užpakalinę pusę, per priešakį nukeliavo į pamatinius mazgus ir atsitrenkė į kairiojo smilkinio kaulą, įstrigdama raumenyje po oda. Kalbame apie švininę kulką, aha, padengtą variu, bet ne apgaubtą.

– Kulka nesuskilo? – pasiteiravau.

– Ne. Dar yra antra žaizda, sprando įduboje. Juodas, nusvilęs, nutrintas kraštas su tūtos žyme. Ties kraštais įplėšta apie vieną šešioliktąją colio. Pakaušio raumenyje daug parako.

– Tiesioginis kontaktas?

– Taip. Regis, jis stipriai įrėmė vamzdį į sprandą. Kulka įėjo ten, kur didžioji anga susijungia su

pirmuoju kaklo slanksteliu, ir išėjo pro kaklo ir galvos smegenų jungtį. Keliavo tiesiai aukštyn į smegenų tiltą.

– Koks kampas?

– Gerokai pasviręs į viršų. Sakyčiau, kad jeigu į ją šauta sėdint mašinoje, turėjo susmukti į priekį arba nusvarinti galvą.

– Ją rado kitoje padėtyje, – paaiškinau, – atsišliejusią į sėdynę.

– Tada spėju, kad jis ją taip pasodino, – pareiškė Raitas. – Po to, kai nušovė. Ir manau, kad per smegenų tiltą perėjęs šūvis buvo paleistas paskiausiai. Greičiausiai, ji jau buvo nebejautri, galbūt susmukusi, kai šovė antrą kartą.

Protarpiais valdžiausi, lyg kalbėdama apie man nepažįstamą žmogų. Imdavo krėsti drebulys, akyse susitvenkdavo ašaros. Du kartus buvau priversta išeiti į lauką ir stovėti šaltyje mašinų aikštelėje. Kai jis ėmėsi dešimties savaičių vaisiaus jos įsčiose, mergaitės, pasišalinau į kabinetą viršuje. Pagal Virdžinijos įstatymus negimęs kūdikis nebuvo asmuo ir todėl negalėjo būti nužudytas, nes neįmanoma nužudyti nieko.

– Du – vieno kaina, – karčiai tarstelėjo Marinas, kai kiek vėliau kalbėjomės telefonu.

– Žinau, – pasakiau, ieškodama rankinėje aspirino buteliuko.

– Teisme prakeiktiems prisiekusiesiems niekas nesakys, kad ji buvo nėščia. Mat neleistina, nesvarbu, kad jis nužudė besilaukiančią moterį.

– Žinau, – pakartojau. – Raitas beveik baigė. Atliekant išorinę ekspertizę, nieko svarbaus nepastebė-

ta. Jokio dėmesio verto pėdsako, nieko. O kaip pas tave?

– Siuzanai kažkas tikrai buvo negerai, – pasakė Marinas.

– Nesutarė su vyru?

– Pasak jo, ji nesutarė su tavim. Jis tvirtina, kad elgeisi nesuprantamai, be atvangos skambinėjai jai į namus, kivirčijaisi su ja. Kartais, grįžusi namo, ji elgdavosi lyg beprotė, lyg kažko mirtinai bijotų.

– Mudvi su Siuzana gerai sutarėme.

Užsigerdama šalta kava, nurijau tris aspirino tabletes.

– Tik pasakoju, ką tas vyrukas tauškia. Kitas dalykas, ir manau, tau bus įdomu, regis, turime dar vieną plunksną. Nesakau, kad tai susieja Deiton ir šį atvejį, daktaryt, ar kad mąstau ta linkme. Bet, po šimts velnių, gal susidūrėme su šešku, vilkinčiu pūkinę striukę ar pirštines. Nežinau. Tiesiog neįprasta. Vienintelį kartą aptikau plunksnų, kai tranas, išdaužęs langą, įsilaužė į namą, į šukes susipjaustydamas savo pūkinę striukę.

Nuo siaubingo galvos skausmo mane pykino.

– Tai, ką radome Siuzanos mašinoje, visai nedaug – mažas balto pūko gabaliukas, – tęsė jis. – Buvo prilipęs prie keleivio durelių apmušalo. Vidinės pusės apačioje, keli coliai po rankos atrama.

– Ar gali man jį atvežti? – paprašiau.

– Aha. O ką ketini daryti?

– Paskambinsiu Bentonui.

– Velniai jį griebtų, jau bandžiau. Turbūt kartu su žmona išvykę iš miesto.

– Reikia paklausti, ar mums negalėtų padėti Minoras Pūkas.

– Kalbi apie asmenį ar medžiagos minkštiklį?

– Minoras Pūkas dirba FTB plaukelių ir plaušelių laboratorijoje. Jis plunksnų analizės specialistas.

– Ir jo pavardė tikrai *Pūkas?* – Marinas negalėjo patikėti.

– Taip, tikrai, – atsakiau.

8

Ilgą laiką niekas nekėlė ragelio FTB Bihevioristinių tyrimų skyriuje, įsikūrusiame Kvantiko akademijos požemiuose. Prieš akis regėjau niūrius klaidžius koridorius ir kabinetus, kupinus atminimų tokių nepriekaištingų karių kaip Bentonas Veslis, kuris, man buvo pranešta, išvyko slidinėti.

– Tiesą sakant, šiuo metu esu čia vienui vienas, – pasakė atsiliepęs paslaugusis agentas.

– Čia daktarė Kei Skarpeta. Man skubiai reikia su juo susisiekti.

Beveik tuojau pat man perskambino Bentonas Veslis.

– Bentonai, kur tu? – bandžiau perrėkti siaubingą traškesį.

– Mašinoje, – atsakė jis. – Su Kone Šarlotesvilyje pas jos gimines sutikome Kalėdas. Dabar esame į vakarus nuo ten, pakeliui į Karštąsias Versmes. Girdėjau, kas atsitiko Siuzanai Stori. Dieve mano, užjaučiu. Ketinau tau šįvakar paskambinti.

– Trūkinėja ryšys. Negirdžiu, ką sakai.

– Luktelėk.

Kokią minutę nekantraudama lūkuriavau. Jis vėl atsiliepė.

– Dabar geriau. Buvome silpno ryšio zonoje. Klausyk, kuo galiu tau padėti?

– Man reikia, kad Biuras padėtų ištirti keletą plunksnų.

– Jokių problemų. Paskambinsiu Pūkui.

– Reikia pasikalbėti, – ištariau nenoriai, suvokdama, kad dėl manęs jis gali patekti į keblią padėtį. – Manau, kad nedelsiant.

– Palauk.

Šį sykį nutilo ne dėl atmosferinių trukdžių. Tarėsi su žmona.

– Moki slidinėti? – paklausė jis.

– O ką siūlai?

– Su Kone keletui dienų važiuojame į Homstedą. Galėtume ten pasikalbėti. Ar galėsi ištrūkti?

– Manęs niekas nesulaikys ir atsivešiu Liusę.

– Puiku. Ji padraugaus su Kone, kol mudu kalbėsimės. Ten nuvykęs, užsakysiu tau kambarį. Ar galėtum atvežti ką nors pavartyti?

– Taip.

– Ir viską, ką turi apie Robinos Naismit bylą. Aptarsime ne tik konkrečius, bet ir numanomus punktus.

– Ačiū, Bentonai, – ištariau dėkinga. – Ir prašau, padėkok Konei.

Nusprendžiau nedelsdama išvykti, todėl sukurpiau pasiteisinimą.

– Jums tik į naudą, – brūkštelėjusi Homstedo telefono numerį, pasakė Roza. Ji nesuprato, kad į penkių žvaigždučių kurortą važiavau ne prasiblaškyti. Akimirksnį jos akyse sužibo ašaros, kai paprašiau, kad pasakytų Marinui, kur esu, jeigu kas nors paaiškėtų Siuzanos byloje. Jis tuojau pat galėtų susisiekti su manimi.

– Daugiau niekas neturi žinoti, kur esu, – pridūriau.

– Per praėjusias dvidešimt minučių skambino trys žurnalistai, – pasakė ji. – Tarp jų ir „Washington Post".

– Kol kas su niekuo neaptarinėsiu Siuzanos bylos. Kaip visada pasakyk, kad laukiame laboratorijos išvadų. Tiesiog, kad esu išvykusi ir užsiėmusi.

Važiuojant į vakarus kalnų link, mane persekiojo vaizdai. Mačiau Siuzaną apsmukusia uniforma, jos motinos ir tėvo veidus, kai Marinas pranešė, kad jų duktė negyva.

– Kaip jautiesi? – paklausė Liusė. Mums išvažiavus iš namų, ji vis žvilgčiojo į mane.

– Tik susirūpinusi, – atsakiau, sutelkdama dėmesį į kelią. – Pamatysi, tau patiks slidinėti. Žinau, kad tau puikiai seksis.

Tylėdama žvelgė pro langą. Dangus buvo balzganai melsvas, tolumoje kilo baltos kalnų keteros.

– Atleisk, – pridūriau. – Kaskart tau apsilankius kas nors įvyksta, ir aš negaliu skirti tau viso savo dėmesio.

– Man ir nereikia.

– Vieną dieną suprasi.

– Gal ir aš panašiai vertinu darbą. Tiesą sakant, turbūt išmokau iš tavęs. Gali būti, kad kaip ir tau man puikiai seksis.

Jaučiausi prislėgta. Laimei, buvau su tamsiais akiniais. Nenorėjau, kad Liusė pamatytų mano akis.

– Žinau, kad myli mane. Tai svarbiausia. Ir žinau, kad mama manęs nemyli, – pasakė dukterėčia.

– Dorotė myli tave tiek, kiek ji geba ką nors mylėti.

– Tu visiškai teisi. Tiek, kiek geba, vadinasi, nedaug, nes aš ne vyras. Ji myli tik vyrus.

– Ne, Liuse. Tavo motina iš tiesų nemyli vyrų. Jie tėra jos nesibaigiančio bandymo surasti kitą, šalia kurio pajustų pilnatvę, išraiška. Ji nesupranta, kad pati turi pasijusti pilnavertė.

– Bėda ta, kad spręsdama „pilnatvės“ lygtį kiekvieną kartą išsirenka asilą.

– Sutinku, jos įvarčių vidurkis nekoks.

– Aš nesiruošiu taip gyventi. Nenoriu būti tokia kaip ji.

– Tu ir nesi, – pasakiau.

– Brošiūroje perskaičiau, kad ten, kur važiuojame, galima šaudyti į skraidančius taikinius.

– Ten daug ko yra.

– Ar pasiėmei vieną iš savo revolverių?

– Liuse, su revolveriu nešaudoma į skraidančius taikinius.

– Jei esi iš Majamio, šaudai.

– Jei nesiliausi žiovauti, užkrėsi ir mane.

– Kodėl nepasiėmei ginklo? – neatlyžo ji.

Nors „Rugeris“ buvo mano lagamine, neketinau jai šito sakyti.

– O kodėl taip nerimauji, ar turiu ginklą? – paklausiau.

– Noriu išmokti taikliai šaudyti. Taip taikliai, kad kaskart nusitaikiusi pataikyčiau į laikrodžio skaičių dvylika, – atsakė mieguistu balsu.

Man suspaudė širdį matant, kaip, susukusi striukę, ji pasikišo ją vietoj pagalvės. Gulėjo šalimais, kai užmigo, jos viršugalvis lietė mano šlaunį. Ji nežinojo, kaip šią akimirką man magėjo išsiųsti ją atgal į Majamį, bet juto mano baimę.

Homstedas driekėsi penkiolika tūkstančių akrų miškais ir upeliais Alegenio kalnuose, pagrindinis viešbučio pastatas buvo tamsiai raudonų plytų su balta kolonada. Visose keturiose balto kupolo pusėse buvo po laikrodį, visi jie visada rodė vienodą laiką ir matėsi iš tolo. Teniso aikštynas ir žalios golfo aikštelės apklotos storu sniego sluoksniu.

– Tau sekasi, – pasakiau Liusei, kai malonūs vyrukai pilkomis uniformomis žengė link mūsų. – Slidinėjimo sąlygos čia tiesiog puikios.

Bentonas Veslis tesėjo pažadą ir, priėjus prie registratūros, mūsų laukė iš anksto užsakyta vieta: jis užsakė dvivietį kambarį su stiklinėmis durimis, vedančiomis į balkoną, iš kurio matėsi kazino, o ant stalo puikavosi gėlės nuo jo ir Konės. Kortelėje užrašas: „Susitiksime papėdėje. Pusę keturių Liusei slidinėjimo pamoka."

– Paskubėkime, – pasakiau Liusei, kai atvėrėme lagaminus. – Tavo pirmoji slidinėjimo pamoka lygiai po keturiasdešimties minučių. Pasimatuok.

Pamėtėjau jai raudonas slidinėjimo kelnes, iš paskos ant lovos nukrito striukė, kojinės, kumštinės pirštinės ir megztinis.

– Nepamiršk įkloto. Jeigu dar ko reikės, įsigysime vėliau.

– Neturiu slidinėjimo akinių, – pasakė Liusė, per galvą maudamasi ryškiai mėlyną golfą. – Mane apakins tviskantis sniegas.

– Gali imti mano apsauginius akinius. Saulė vis tiek greit leisis.

Kol pasigavome autobusiuką, vežantį prie kalno papėdės, išnuomojome slidinėjimo inventorių Liusei ir prie pakėlimo tako suradome instruktorių, buvo be vienos minutės pusė keturių. Slidininkai lyg spindintys spalvoti taškeliai leidosi žemyn ir tik prisiartinę pavirsdavo žmonėmis. Slidininko batuose pasvirau į priekį, slidėmis tvirtai įsiremdama į nuokalnę, ranka prisidengusi akis apžvelgiau keltuvus ir žmonių eiles. Saulei artėjant prie medžių viršūnių, sniegas vis dar akino, bet staigiai šalo ir nutįso šešėliai.

Akis užkliuvo už greta viens kito grakščiai čiuožiančių vyro ir moters. Lyg plunksnos pakeltos slidžių lazdos vos lyžčiojo sniegą, jiems skriejant ir sukiojantis lyg paukščiams. Kilstelėjau ranką, atpažinusi žilus Bentono Veslio plaukus. Atsigręžęs į Konę kažką šūktelėjo, ir atsispyręs pasileido žemyn lyg peilis, slidės taip arti viena kitos, jog abejoju, ar būtų tilpęs popieriaus lapas.

Sustojo pažerdamas sniego purslus ir pakėlė apsauginius akinius. Netikėtai dingtelėjo, kad net nepažinodama jo vis tiek būčiau stebėjusi. Juodos slidininko kelnės išryškino raumeningas kojas, kurių nepastebėdavau po tradicinių kostiumų kelnėmis,

o striukė priminė Ky Vesto saulėlydį. Nuo šalčio pagyvėjęs veidas ir akys, aštrūs bruožai atrodė labiau įspūdingi nei grėsmingi. Konė palengva sustojo šalimais.

– Puiku, kad atvykai, – ištarė Veslis. Matydama jį ar girdėdama jo balsą, visada prisimindavau Marką. Jie buvo kolegos ir geriausi draugai. Juos būtum palaikęs broliais.

– O kur Liusė? – paklausė Konė.

– Mums kalbantis, mokosi užkariauti slidininkų pakėlimo taką, – parodžiau.

– Tikiuosi, tu nieko prieš, kad užrašiau ją pasimokyti.

– Nieko prieš? Nežinau, kaip dėkoti už tokį rūpestį. Tai įspūdingiausios jos gyvenimo akimirkos.

– Manau, kol kas pastovėsiu čia stebėdama ją, – pasakė Konė. – Tada mielai išgersiu ko nors karšto, tikriausiai ir Liusė neatsisakys. Benai, atrodo, kad tau dar negana.

Veslis kreipėsi į mane:

– Ar nori porą kartų nusileisti?

Judėdami eilėje, persimetėme nereikšmingomis pastabomis. Kai keltuvas apsisuko ir įsėdome, nutilome. Veslis nuleido užtvarą, lynui lėtai traukiant mus į kalno viršūnę. Oras buvo žvarbus ir nuostabiai švarus, pripildytas tylių prašvilpiančių slidžių ir dusliai krentančio suslėgto sniego garsų. Sniego mašinų verčiamas sniegas lyg dūmas sklido miškais tarp pakalnių.

– Kalbėjausi su Pūku, – pasakė jis. – Pasimatys su tavimi, kai tik nuvyksi į būstinę.

– Geros naujienos, – nudžiugau. – Bentonai, ką tau pasakojo?

– Porą kartų kalbėjausi su Marinu. Regis, šiuo metu tiria kelias bylas, kurias nebūtinai sieja įrodymai, bet keistas sutapimas.

– Manau, kad tai daugiau nei sutapimas. Jau girdėjai apie Dženifer Deiton namuose rastą Ronio Vadelio piršto atspaudą.

– Taip, – jis žvelgė į spygliuočių mišką, nušviestą besileidžiančios saulės. – Ir Marinui sakiau, tikiuosi, yra logiškas paaiškinimas, kaip ten atsidūrė Ronio Vadelio atspaudas.

– Labai gali būti, kad logiškas paaiškinimas yra tai, jog kažkuriuo metu jis buvo jos namuose.

– Tuomet susidūrėme su neįtikėtina ir sunkiai paaiškinama situacija, Kei. Kalinys, nuteistas mirties bausme, vėl laisvėje žudo. O mes priversti manyti, kad gruodžio tryliktosios naktį kažkas kitas vietoj jo atsisėdo į kėdę. Abejoju, ar daug buvo savanorių.

– Nemanyčiau, – pasakiau.

– O ką žinai apie Vadelio teistumą?

– Labai nedaug.

– Prieš daugelį metų apklausiau jį Meklenburge.

Susidomėjusi pažvelgiau į jį.

– Pradėsiu nuo to, kad jis nebuvo itin sukalbamas ir nepasakojo apie Robinos Naismit nužudymą. Tvirtino, kad neprisimena, kaip ją nužudė. Nieko keisto. Dauguma mano apklaustų nuožmių nusikaltėlių tvirtino, kad sunkiai prisimena, arba neigė įvykdę nusikaltimą. Prieš tau atvykstant, man persiuntė Vadelio Įvertinimo protokolą. Po pietų peržiūrėsime.

– Bentonai, jau dabar džiaugiuosi, kad esu čia.

Jis žvelgė priešais, mūsų pečiai vos lietėsi. Valandėlę kilome tylėdami, kalno šlaitas apačioje darėsi vis statesnis. Tuomet paklausė:

– Kaip tu, Kei?

– Geriau. Bet vis dar būna akimirkų.

– Žinau. Jų visada bus. Bet, tikiuosi, vis mažiau. Galbūt net dienų, kai užsimirši.

– Taip, – pritariau. – Būna dienų, kai nebegalvoju.

– Mes aptikome atsakingą grupuotę. Manome, kad žinome, kas padėjo bombą.

Kilstelėjome slidžių galiukus ir palinkome į priekį keltuvui mus paleidus, lyg iš lizdo stumtelėtus paukštukus. Mano kojos buvo sustingusios ir šaltos nuo sėdėjimo, slidžių takai šešėlyje klastingai apledėję. Veslio ilgos baltos slidės pradingo sniege tuo pat metu suspindėdamos. Jis šoko žemyn akinamais deimantinių dulkių kamuoliais, kartkartėmis stabtelėdamas atsigręžti. Vos kilstelėjusi lazdą pamojau jam, lėtai sukiodamasi ir sklęsdama virš sniego kopų. Pusiaukelėje pasijutau lankstesnė, sušilau ir užsimiršau.

Temstant grįžusi į kambarį, radau žinutę nuo Marino, kad nuovadoje bus iki pusės šešių ir kad nedelsdama jam paskambinčiau.

– Kas atsitiko? – paklausiau jam atsiliepus.

– Nieko, nuo ko ramiau miegotum. Pirmiausia, Džeisonas Stori šmeižia tave visiems iš eilės, įskaitant ir korespondentus.

– Jis kažkur turi išlieti savo įniršį, – man vėl pagedo nuotaika.

– Na, tai, ką jis daro, nėra gerai, bet tai dar ne blogiausia. Mums niekaip nepavyksta gauti dešimties Vadelio pirštų atspaudų kortelių.

– *Niekur?*

– Atspėjai. Patikrinome jo dokumentus Ričmondo policijos skyriuje, Valstijos policijoje ir FTB. Visos šios jurisdikcijos privalėjo jas turėti. Jokių kortelių. Tada susisiekiau su Donahju kalėjime, tikėdamasis, kad gal pavyks gauti Vadelio asmeninių daiktų: knygų, laiškų, šukų, dantų šepetėlį – ką nors, kur būtų paslėptas jo piršto atspaudas. Ir ką manai? Pasak Donahju, vieninteliai daiktai, kurių norėjo Vadelio motina, buvo rankinis laikrodis ir žiedas. Visa kita kalėjimas sunaikino.

Apsunkusi atsisėdau ant lovos krašto.

– O pabaigoje, daktaryt, geriausia naujiena. Kulkų ekspertizė aptiko aukso gyslą ir – nepatikėsi: į Edį Hyfą ir Siuzaną Stori paleistos kulkos priklauso tam pačiam dvidešimt antrojo kalibro ginklui.

– O Dieve, – sumurmėjau.

Apačioje Homstedo klube orkestras grojo džiazą, negausi publika ir ne itin garsi muzika netrukdė kalbėtis. Konė nusivedė Liusę į kiną, palikusi mudu su Vesliu prie stalelio tuščiame šokių aikštelės kampe. Abudu gurkšnojome konjaką. Jis neatrodė toks pavargęs kaip aš, bet veidas įsitempęs.

Atsisukęs nuo tuščio stalelio paėmė dar vieną žvakę ir padėjo greta kitų dviejų jo pageidautų žvakių. Virpčiojančios šviesos užteko ir, nors nesulaukėme įkyraus dėmesio, į mus žvilgčiojo. Įtariau, kad vieta

atrodė neįprasta dirbti, bet vestibiulis ir valgomasis per daug atviri, o Veslis buvo per daug apdairus, kad pasiūlytų susitikti mano ar savo kambaryje.

– Čia, regis, susipynę daug prieštaringų veiksnių, – pasakė jis. – Bet žmogaus elgesys nenuspėjamas. Vadelis kalėjo dešimt metų. Mes nežinome, kaip jis pasikeitė. Edžio Hyfo nužudymą priskirčiau prie seksualinio pobūdžio žmogžudysčių, o Siuzanos Stori žmogžudystė iš pirmo žvilgsnio primintų egzekuciją, išpuolį.

– Lyg veiktų du skirtingi nusikaltėliai, – pasakiau, sukiodama konjako taurę.

Jis pasilenkė į priekį, tingiai vartydamas Robinos Naismit bylos aplanką.

– Įdomu, – pratarė nepakeldamas galvos. – Tiek daug kalbama apie *modus operandi*, užpuoliko parašą. Jis visada pasirenka tam tikrą aukos tipą arba atitinkamą vietą, pirmenybę teikia peiliams ir taip toliau. Bet, tiesą sakant, ne visada taip. Ne visada aiškios ir nusikaltimo priežastys. Sakiau, kad *iš pirmo žvilgsnio* Siuzanos Stori žmogžudystė neatrodo seksualiai motyvuota. Bet kuo daugiau apie tai galvoju, tuo labiau įsitikinu esant seksualinio pobūdžio komponentų. Manau, žudikas linkęs į pikerizmą*.

– Robina Naismit buvo subadyta daugybę kartų, – pasakiau.

– Taip. Sakyčiau, kad jos atvejis yra vadovėlinis pavyzdys. Jokių išprievartavimo įkalčių, tačiau tai nereiškia, kad to nebuvo. Jokios spermos. Bet į jos pilvą, sėdmenis ir krūtis pakartotinai įsmeigtas peilis

* Pikerizmas – psichoseksualinis sutrikimas, kai malonumą teikia kūno žalojimas aštriais objektais.

atstojo varpos įsiskverbimą. Akivaizdus pikerizmas. Dėl kandžiojimo kiek kebliau. Mano nuomone, jis nesusijęs su jokiomis oralinėmis lytinio akto detalėmis, bet ir vėl atstoja varpos įsiskverbimą. Į kūną suleisti dantys, kanibalizmas, kaip kad Džonas Žubertas elgėsi su nužudytais laikraščius išnešiojusiais berniukais Nebraskoje. Dar yra kulkos. Šaudymo su pikerizmu nesusietum, nebent akimirksnį susimąstytum. Tuomet kai kuriais atvejais paaiškėja varomosios jėgos. Kažkas, kas įsiskverbia į kūną. Taip elgėsi Siamo Sūnus.

– Dženifer Deiton atveju nerasta jokių pikerizmo įrodymų.

– Tiesa. Tai sugrąžina prie to, ką minėjau. Modelis ne visada aiškus. Žinoma, šiuo atveju ir nekalbame apie aiškų modelį, bet Edžio Hyfo, Dženifer Deiton ir Siuzanos Stori žmogžudystės turi vieną bendrą ypatybę – šiuos nusikaltimus priskirčiau prie organizuotų.

– Dženifer Deiton žmogžudystė ne itin organizuota, – atkreipiau dėmesį. – Regis, žudikas nesėkmingai bandė nuslėpti jos mirtį inscenizuodamas savižudybę. O gal jis nė neketino jos žudyti, bet susimovė ranka užspaudęs jai gerklę.

– Jos mirtis prieš patalpinant į mašiną tikriausiai nebuvo suplanuota, – sutiko Veslis. – Bet faktas – planas *buvo.* Prie išmetamojo vamzdžio pritvirtinta laistymo žarna atkirsta aštriu įrankiu, kurio nepavyko surasti. Gal žudikas į nusikaltimo vietą atsinešė savo paties įrankį ar ginklą arba pasinaudojo ir atsikratė tuo, ką rado jos namuose. Tai yra apgalvotas elgesys. Bet prieš mums gilinantis, priminsiu, kad neturime

dvidešimt antrojo kalibro kulkos ar kitokio daiktinio įrodymo, kuris Dženifer Deiton žmogžudystę susietų su berniuko Hyfo ir Siuzanos.

– Manau, kad turime, Bentonai. Dženifer Deiton namuose ant valgomojo kėdės aptiktas Ronio Vadelio piršto atspaudas.

– Bet mes nežinome, ar Ronis Vadelis suvarė šviną į kitus du.

– Edžio Hyfo kūno padėtis priminė Robinos Naismit atvejį. Berniuką užpuolė tą vakarą, kai Roniui Vadeliui turėjo įvykdyti mirties bausmę. Ar nemanai, kad driekiasi kažkokia keista gija?

– Tarkime, kad nenoriu taip manyti, – atsakė jis.

– Niekas nenorime. O ką sako tavo nuojauta, Bentonai?

Jis mostelėjo padavėjai atnešti dar konjako, žvakių šviesa išryškino gražias kairiojo skruostikaulio ir smakro linijas.

– Nuojauta? Ką gi. Man visa tai labai nepatinka, – pasakė jis. – Esu įsitikinęs, kad Ronis Vadelis yra bendras vardiklis, bet nežinau, ką tai reiškia. Visai neseniai nusikaltimo vietoje rastas piršto atspaudas priklauso jam, bet nerandame jo dešimties pirštų atspaudų kortelių ar kitko, kas tai patvirtintų. Lavoninėje nepaėmė jo pirštų atspaudų, o asmuo, tariamai pamiršęs tai padaryti, nužudytas tuo pačiu ginklu, kaip ir Edis Hyfas. Vadelio advokatas Nikolas Grumanas, matyt, pažinojo Dženifer Deiton ir, pasirodo, kelios dienos prieš mirtį ji nusiuntė žinutę Grumanui. Pagaliau, taip, Edžio Hyfo ir Robinos Naismit mirtis sieja subtilus ir savotiškas panašumas. Jei atvirai, nesiliaunu savęs

klausęs, ar dėl kokios nors priežasties Hyfo užpuolimas nebuvo simbolinis.

Luktelėjęs, kol patieks gėrimus, atvėrė prie Robinos Naismit bylos prisegtą rusvą voką. Tas nežymus judesys sužadino manyje kai ką, apie ką anksčiau nebuvau pagalvojusi.

– Iš archyvų man reikėjo paimti jos nuotraukas, – pasakiau.

Dėdamasis akinius, Veslis žvilgtelėjo į mane.

– Tokio senumo bylų dokumentai perrašomi į mikrofilmą, iš jo atspausdinta medžiaga sudėta į aplanką, kurį dabar turi. Dokumentų originalai sunaikinami, bet nuotraukas išsaugome. Jos keliauja į archyvus.

– O kur jie? Tavo darbovietės patalpose?

– Ne, Bentonai. Saugykla valstijos bibliotekoje – ta pati saugykla, kurioje Teisės mokslų biuras saugo senų bylų įkalčius.

– Vanderis vis dar nerado Robinos Naismit namuose paimto kruvino Vadelio nykščio atspaudo nuotraukos?

– Ne, – atsakiau, mūsų akys susitiko.

Abudu žinojome, kad Vanderis jos ir neras.

– Po galais, – ištarė jis. – O kas tau gavo Robinos Naismit nuotraukas?

– Mano administratorius, – atsakiau. – Benas Styvensas. Likus savaitei iki Vadelio egzekucijos, jis nuvyko į archyvus.

– Kodėl?

– Baigiantis apeliaciniam procesui, kyla labai daug klausimų, ir man patogu po ranka turėti nagrinėjamą

bylą ar bylas. Taigi kelionė į archyvus – įprastas dalykas. Minėtas atvejis skiriasi tuo, kad man nereikėjo prašyti Styvenso paimti nuotraukų iš archyvų. Jis pasisiūlė.

– Ir tai neįprasta?

– Žvelgiant retrospektyviai, taip.

– Tai reiškia, – pasakė Veslis, – kad tavo administratorius pasisiūlė, nes jam rūpėjo Vadelio byla arba, tiksliau, į bylą įdėta kruvino nykščio atspaudo nuotrauka.

– Esu tikra, jei Styvensas norėjo suklastoti bylą archyvuose, tai galėjo padaryti tik turėdamas teisėtą priežastį ten apsilankyti. Man būtų kilęs įtarimas, jei būčiau sužinojusi, kad jis ten lankėsi be kurio nors medicinos eksperto prašymo.

Papasakojau Vesliui ir apie pralaužtą mano kabineto kompiuterio apsaugos sistemą, paaiškindama, kad įpainioti du terminalai priklauso man ir Styvensui. Veslis kai ką pasižymėjo. Kai nutilau, pažvelgė į mane.

– Atrodo, kad jie nerado to, ko ieškojo, – pasakė jis.

– Įtariu, kad ne.

– Kyla akivaizdus klausimas – ko gi ieškojo?

Iš lėto sūkuriavau konjako taurę. Žvakių šviesoje gintarinės spalvos skystis maloniai nudegindamas gomurį slydo žemyn.

– Galbūt kažką, kas susiję su Edžio Hyfo mirtimi. Mano kataloge yra failas su kitais atvejais, kai aukoms padarytos įkandimo žymės ar kanibalistinio pobūdžio sužeidimai. Neįsivaizduoju, ko dar galima buvo ieškoti.

– Po galais, ar savo kataloge laikai tarpžinybinius užrašus?

– Tekstų apdorojime, subkataloge.

– Tas pats slaptažodis norint prieiti prie tų dokumentų?

– Taip.

– Ten pat saugai skrodimo ataskaitas ir kitus su bylomis susijusius dokumentus?

– Taip. Bet tuo metu, kai įsilaužta į mano katalogą, ten nebuvo nieko slapto.

– Bet įsilaužėlis galėjo ir nežinoti.

– Aišku, kad ne, – atsakiau.

– Kei, o kaip dėl Ronio Vadelio skrodimo ataskaitos? Ar ta ataskaita buvo kompiuteryje, kai įsilaužė į tavo katalogą?

– Turėjo būti. Mirties bausmę jam įvykdė pirmadienį, gruodžio tryliktąją. Įsilaužta vėlyvą ketvirtadienio popietę, gruodžio šešioliktąją, kol skrodžiau Edį Hyfą, o Siuzana po palieto formalino tariamai ilsėjosi ant sofos mano kabinete.

– Painu, – jis suraukė antakius. – Tarkime, kad Siuzana žiūrėjo tavo katalogą, kodėl jai turėjo rūpėti Vadelio skrodimo ataskaita, jei apie tai kalbama? Juk ji *dalyvavo* jo skrodime. Ką ji galėjo perskaityti tavo ataskaitoje, ko dar pati nežinojo?

– Neįsivaizduoju.

– Ką gi, perfrazuosiu. Ko, susijusio su jo skrodimu, ji nesužinojo tą vakarą, kai į lavoninę atvežė jo kūną? O gal turėčiau sakyti, tą vakarą, kai *kūnas* buvo atvežtas į lavoninę, nes nesame tikri, ar tas asmuo buvo Vadelis, – pridūrė nuožmiai.

– Jai nebuvo žinomos laboratorijos ataskaitos, – pasakiau. – Bet kai įsilaužė į mano katalogą, laboratorijos tyrimai dar nebuvo baigti. Pavyzdžiui, vaistų ir ŽIV patikrinimas užtrunka savaites.

– Ir Siuzana tai žinojo.

– Žinoma.

– Taip pat ir tavo administratorius.

– Be abejo.

– Tada kažkas kitas, – pasakė jis.

Taip ir buvo, bet kai ta mintis dingtelėjo, negalėjau suvokti prasmės.

– Vadelis ar kitas kalinys užpakalinėje džinsų kišenėje turėjo voką, kurį pageidavo palaidoti drauge su juo. Fildingas voko neatplėšė tol, kol po skrodimo su visais dokumentais nenusinešė į viršų.

– Taigi Siuzana tą vakarą lavoninėje nesužinojo, kas buvo voke? – paklausė susidomėjęs Veslis.

– Tiesa. Nesužinojo.

– Ar tame voke buvo kas nors svarbaus?

– Ten buvo tik keletas maisto ir mokesčių kvitų.

Veslis suraukė antakius.

– Kvitai, – pakartojo. – O ką, dėl Dievo, jis galėjo su jais veikti? Ar turi čia?

– Jo aplanke, – išėmiau fotokopijas. – Data visur ta pati – lapkričio tryliktoji.

– Tuo metu Vadelį pervežė iš Meklenburgo į Ričmondą.

– Teisingai. Jis buvo perkeltas penkiolika dienų prieš egzekuciją, – pasakiau.

– Reikia patikrinti kvitų kodus, pažiūrėsime, kokios tai vietos. Gali būti svarbu. Labai svarbu, atsižvelgiant į tai, ką svarstome.

– Kad Vadelis gyvas?

– Taip. Jį išlaisvino, sukeisdami vietomis su kitu. Galbūt vyras, atsisėdęs į kėdę, mirdamas paliko tuos kvitus kišenėje, nes bandė kažką pasakyti.

– O iš kur jis juos gavo?

– Gal pervežant iš Meklenburgo į Ričmondą, nes tai buvo patogiausias metas įvykdyti sumanymą, – spėliojo Veslis. – Galbūt buvo pervežti du vyrai, Vadelis ir kas nors kitas.

– Tu manai, kad jie sustojo užkąsti?

– Mirtininką pervežanti sargyba niekur neturėtų sustoti. Bet jeigu tai sąmokslas, galėjo įvykti bet kas. Galbūt sustoję užsisakė maisto išsinešti, o tuo tarpu Vadelį išlaisvino. Kitas kalinys buvo nugabentas į Ričmondą ir pasodintas į Vadelio kamerą. Tik pagalvok. Iš kur sargybiniai ar kas nors kitas Pavasario gatvėje galėjo žinoti, kad atvežtas kalinys ne Vadelis?

– Net jei ir sakė, kad jis ne Vadelis, nereiškia, jog kas nors klausėsi.

– Manau, kad nesiklausė.

– O Vadelio motina? – paklausiau. – Tariamai, kelios valandos prieš egzekuciją jai buvo leista su juo pasimatyti. Be abejonės, ji atpažintų, jei kalinys, kurį matė, ne jos sūnus.

– Reikia patikrinti, ar pasimatymas įvyko. Nepaisant to, ponia Vadelis greičiausiai buvo suinteresuota pritarti sumanymui. Nemanau, kad ji troško sūnaus mirties.

– Vadinasi, esi įsitikinęs, kad mirties bausmė įvykdyta kitam žmogui, – ištariau nenoriai, nes šią akimirką man labiausiai knietėjo šią teoriją paneigti.

Jis atsakė atverdamas voką su Robinos Naismit nuotraukomis ir ištraukdamas didelę šūsnį spalvotų nuotraukų, kurios, nesvarbu, kiek kartų buvau mačiusi, mane vis šokiruodavo. Iš lėto sujaukė iliustruotą jos siaubingos mirties istoriją.

Tada pratarė:

– Atsižvelgiant į ką tik įvykdytas tris žmogžudystes, psichologinis Vadelio portretas netinka.

– Bentonai, ką nori pasakyti? Kad po dešimties metų kalėjime jo asmenybė pasikeitė?

– Tik sakau, kad esu girdėjęs, kaip organizuoti žudikai dekompensuoja, pasikeičia. Ima daryti klaidas. Pavyzdžiui, Bandis. Į pabaigą jis įsisiautėjo. Bet paprastai nepasitaiko, kad dezorganizuotas individas pasuktų kitu keliu, psichopatas taptų metodiškas, racionalus, t. y. organizuotas.

Kai Veslis viešai užsimindavo apie Bandį ir Siamo Sūnų, tai darė taip teoriškai, nuasmenintai, lyg jo analizės ir teorijos būtų parengtos pagal antrinius šaltinius. Jis nesigyrė, neminėjo vardų ir neišsidavė, kad asmeniškai pažinojo tuos nusikaltėlius. Todėl jo elgesys buvo sąmoningai klaidinantis.

Iš tiesų jis daug valandų kalbėjosi su tokiais kaip Teodoras Bandis, Deividas Berkovičius, Sirhanas Sirhanas, Ričardas Spekas ir Čarlsas Mensonas, jau neminint mažiau žinomų juodųjų skylių, siurbusių šviesą iš mūsų planetos. Pamenu, kartą Marinas pasakojo, kad po tokių piligriminių kelionių į sugriežtintos apsaugos kalėjimus Veslis būdavo išblyškęs ir išsunktas. Jis beveik fiziškai susirgdavo sugėręs tų žmonių skleidžiamus nuodus ir tęsdamas pažintis, kurios

neišvengiamai užsimegzdavo. Kai kurie baisiausi šių dienų istorijos sadistai jam reguliariai rašydavo laiškus, siųsdavo kalėdinius atvirukus ir teiraudavosi apie jo šeimą. Visai nenuostabu, kad Veslis dažnai būdavo toks tylus, lyg žmogus, prislėgtas sunkios naštos. Mainais už informaciją jis darė tai, ko nė vienas iš mūsų nebūtų daręs: jis leisdavo monstrui suartėti su juo.

– Ar Vadelis buvo pripažintas psichopatu? – paklausiau.

– Nustatyta, kad Robiną Naismit jis nužudė būdamas sveiko proto, – Veslis, ištraukęs vieną nuotrauką, stumtelėjo man: – bet, jei atvirai, aš taip nemanau.

Ta nuotrauka man labiausiai įsiminė. Žiūrėdama į ją sunkiai įsivaizdavau nieko neįtariančią sielą, žengiančią į nusikaltimo vietą.

Robinos Naismit svetainėje buvo nedaug baldų: keli apvalūs krėslai su tamsiai žaliomis pagalvėlėmis ir šokoladinės spalvos odinė sofa. Parketo viduryje nedidelis „Bakhara“ kilimėlis, plačiomis lentelėmis apkaltos sienos, nudažytos vyšnine ar raudonmedžio spalva. Tiesiai priešais paradines duris kitoje kambario pusėje prie sienos ant spintelės stovintis televizorius įėjusiajam pateikė ryškų siaubingo Ronio Džo Vadelio meno kūrinio vaizdą.

Tą akimirksnį, kai Robinos draugė, atrakinusi spyną ir šūktelėjusi jos vardą, pravėrė duris, ant grindų išvydo nuogą lavoną, nugara atremtą į televizorių, oda taip suraižyta ir ištepliota išdžiūvusiu krauju, kad tik lavoninėje pavyko tiksliai nustatyti sužeidimų kilmę. Nuotraukoje aplink Robinos sėdmenis krešantis kraujas telkšojo lyg raudona derva, šalimais mėtėsi keletas

kruvinų rankšluosčių. Ginklo taip ir nesurado, nors policija nustatė, kad virtuvėje kabančiame rinkinyje trūko vokiečių gamybos nerūdijančio plieno peilio mėsai, jo ašmenų ypatybės sutapo su padarytomis žaizdomis.

Atvertęs Edžio Hyfo bylos aplanką, Veslis ištraukė nusikaltimo vietos diagramą, pabraižytą Henriko apygardos pareigūno, kuris už nebeveikiančios bakalėjos parduotuvės surado mirtinai sužeistą berniuką. Padėjo diagramą šalia Robinos Naismit nuotraukos. Valandėlę tylėjome, stebėdami tai vieną, tai kitą. Panašumas buvo ryškesnis nei įsivaizdavau: kūnų padėtys faktiškai sutapo nuo prie šonų priglaustų rankų iki šalia basų pėdų bet kaip sukrautų drabužių.

– Turiu prisipažinti, kad velniškai klaiku, – pratarė Veslis. – Tarsi Edžio Hyfo nusikaltimo vieta būtų veidrodinis šios atvaizdas, – jis palietė Robinos Naismit nuotrauką. – Lyg skudurinės lėlės pasodinti lavonai, atremti į dėžės formos objektus. Didelis televizorius ant spintelės ir rudas šiukšlių konteineris.

Lyg žaisdamas kortomis ant stalo paskleidė daugiau nuotraukų, ištraukė dar vieną. Lavoninėje jos kūnas nufotografuotas stambiu planu, kairėje krūtyje ir vidinėje kairiosios šlaunies pusėje aiškiai matėsi apvalios plėštinės žmogaus dantų žymės.

– Ir vėl stulbinamas panašumas, – pasakė jis. – Įkandimo žymių kontūrai beveik sutampa su nuo Edžio Hyfo peties ir šlaunies išpjautais mėsos gabalais. Kitaip tariant, – nusiėmęs akinius pažvelgė į mane, – tikriausiai Edžiui Hyfui buvo įkąsta, o oda išpjauta panaikinant įkaltį.

– Tuomet jo žudikas kažkaip susipažinęs su teismo įrodymais, – svarsčiau aš.

– Beveik kiekvienas kalėjime sėdintis kriminalinis nusikaltėlis susipažįsta su teismo įrodymais. Jei nužudęs Robiną Naismit Vadelis nežinojo apie nustatytas įkandimo žymes, dabar apie tai žinotų.

– Kalbi taip, lyg jis ir vėl žudikas, – atkreipiau dėmesį. – O ką tik pats sakei, kad psichologinis jo portretas netinka.

– Psichologinis jo portretas netiko prieš dešimt metų. Tai viskas, ką tvirtinu.

– Ar turi jo Įvertinimo protokolą? Galime pasikalbėti apie jį?

– Žinoma.

Tas protokolas iš tikrųjų buvo keturiasdešimties puslapių FTB klausimynas, užpildytas sunkaus nusikaltėlio apklausą atliekant kalėjime.

– Perversk pati, – pasakė Veslis, stumteldamas Vadelio protokolą man. – Norėčiau išklausyti tavo mintis, susilaikydamas nuo komentarų.

Prieš šešerius metus Veslis Ronį Džo Vadelį apklausė mirtininkų kameroje Meklenburgo apygardoje. Protokolo pradžioje įprastiniai įvadiniai duomenys. Iš Vadelio elgesio, emocinės būsenos, manierų ir pokalbio stiliaus matėsi, kad jis susijaudinęs ir sutrikęs. O kai Veslis jam suteikė galimybę užduoti klausimų, Vadelis tepaklausė: „Kai praėjome langą, mačiau mažytes baltas snaiges. Ar tai sniegas, ar pelenai iš atliekų krosnies?“

Užmečiau akį į protokolo datą – buvo rugpjūtis.

Klausimais, kaip būtų buvę galima išvengti žmogžudystės, jis nieko nepešė. Ar Vadelis būtų žudęs savo auką viešoje vietoje? Ar būtų žudęs ją liudininko akivaizdoje? Ar kas nors galėjo sulaikyti jį nuo žmogžudystės? Ar, jo manymu, mirties bausmė buvo atgrasinimo priemonė? Vadelis pasakė, kad nepamena žudęs „ponią iš televizoriaus“. Jis nežinojo, kas galėjo sulaikyti jį nuo poelgio, kurio neprisiminė. Vienintelis jo prisiminimas buvo „lipnumo“ jausmas. Lyg pabudus iš drėgno sapno. Lipnumas, kurį jautė Ronis Vadelis, buvo ne spermos. Tai buvo Robinos Naismit kraujas.

– Jo problemų sąrašas labai žemiškas, – mąsčiau garsiai. – Galvos skausmai, perdėtas drovumas, polinkis svajoti, devyniolikos metų išėjo iš namų. Nematau įprastinių pavojaus ženklų. Jokio žiaurumo gyvūnams, padegimų, užpuolimų ir t. t.

– Tęsk, – pasakė Veslis.

Peržiūrėjau dar kelis puslapius.

– Narkotikai ir alkoholis, – pasakiau.

– Jei nebūtų uždarę, būtų miręs nuo narkotikų arba nušautas gatvėje, – pasakė Veslis. – Įdomu, kad tik suaugęs ėmė piktnaudžiauti svaigalais. Pamenu Vadelį sakant, kad tik išėjęs iš namų ir sulaukęs dvidešimties pirmą kartą paragavo alkoholio.

– Jis užaugo ūkyje?

– Safolke. Gana didelis ūkis, kur auginami riešutai, kukurūzai ir sojų pupelės. Visa jo šeima ten gyveno ir dirbo šeimininkams. Keturi vaikai, Ronis Džo – jauniausias. Jų motina buvo labai religinga ir kiekvieną sekmadienį vesdavosi vaikus į bažnyčią.

Jokio alkoholio, keiksmažodžių ar cigarečių. Jis augo apsaugotas nuo visokių pavojų. Jis niekad ir nebuvo išvykęs iš ūkio, tik po tėvo mirties Ronis nusprendė išvažiuoti. Įsėdo į Ričmondo autobusą ir dėl savo fizinės jėgos be vargo susirado darbą. Su kūjiniu perforatoriumi skaldė asfaltą, kilnojo sunkius krovinius ir panašiai. Mano teorija tokia, kad jam nepavyko atsispirti pagundai, kai pagaliau su ja susidūrė. Iš pradžių alus ir vynas, vėliau marihuana. Per metus įklimpo į kokainą ir heroiną, pirko, pardavinėjo ir vogė viską, kas tik pakliūdavo po ranka. Kai paklausiau, kiek nusikaltimų įvykdė, už kuriuos nebuvo suimtas, atsakė – be skaičiaus. Pasak jo, įsilauždavo į namus, mašinas, žodžiu, turto vagystės. Kol įsilaužė į Robinos Naismit namus, o ji, savo nelaimei, sugrįžo, jam dar nespėjus išeiti.

– Jo neapibūdina kaip smurtininko, Bentonai, – atkreipiau dėmesį.

– Taip. Jis niekad nepanėšėjo į tipišką sunkų nusikaltėlį. Gynyba tvirtino, kad jam laikinai nuo narkotikų ir alkoholio buvo aptemęs protas. Jei atvirai, ir aš taip manau. Prieš Robinos Naismit nužudymą jis ėmė vartoti PCP. Visai įmanoma, kad tuo metu, kai Robina Naismit jį užklupo, jam buvo pasimaišę, todėl vėliau beveik ar visai neprisiminė, ką jai padaręs.

– Ar pameni, ką jis pavogė, jei pavogė? – paklausiau. – Man įdomu, ar buvo aiškių įrodymų, kad į namą įsilaužė ketindamas apvogti.

– Namas buvo apkraustytas. Žinome, kad trūko papuošalų. Vaistų spintelė iššluota ir tuščia piniginė. Nežinia, ką dar pavogė, nes ji gyveno viena.

– Jokių rimtų santykių?

– Žavingas klausimas, – Veslis stebėjo senyvą porą, kuri migdančiai šoko pritariant kimiems saksofono garsams. – Ant paklodės ir čiužinio užvalkalo rasta spermos dėmių. Dėmė ant paklodės turėjo būti šviežia, nebent Robina retai keisdavo paklodes. Žinome, kad jos ne Vadelio. Nesutampa kraujo grupė.

– Nė vienas jos pažįstamų neužsiminė apie meilužį?

– Niekas. Aišku, buvo ypatingas susidomėjimas, kas tas asmuo, bet kadangi jis niekad neprisistatė policijai, kilo įtarimas, kad ji turėjo slaptų meilės ryšių, galbūt su vienu iš vedusių kolegų ar apklaustųjų.

– Gal ir turėjo, – pasakiau. – Bet jis nebuvo jos žudikas.

– Ne. Ją nužudė Ronis Džo Vadelis. Žvilgtelėkime.

Atvertusi Vadelio aplanką, Vesliui parodžiau nuteisto kalinio, kurį skrodžiau gruodžio tryliktosios naktį, nuotraukas.

– Kaip manai, ar tai tas pats asmuo, kurį apklausei prieš šešerius metus?

Veslis ramiai vieną po kitos tyrinėjo nuotraukas. Jis žiūrėjo į stambius veido ir pakaušio planus, užmetė akį į viršutinės kūno dalies ir rankų kadrus. Stebėjau, kaip nuo Įvertinimo protokolo atskyręs Vadelio veido nuotrauką ėmė lyginti.

– Matau panašumą, – pasakiau.

– Tik tiek ir tegalime pasakyti, – atsakė Veslis. – Jo veido nuotrauka dešimties metų senumo. Vadelis buvo su barzda ir ūsais, labai raumeningas, bet lieknas. Jo veidas liesas. Šis vyrukas, – bakstelėjo į vieną iš

lavoninėje darytų nuotraukų, – nuskustas ir gerokai stambesnis. Daug pilnesnio veido. Iš šių nuotraukų neatrodo, kad tai tas pat žmogus.

Ir aš negalėjau patvirtinti. Prisiminiau senas savo nuotraukas, kur manęs niekas nebūtų pažinęs.

– Ar turi kokių pasiūlymų, kaip išspręsime šią problemą? – paklausiau Veslio.

– Pamėtėsiu keletą, – sudėdamas nuotraukas ir lygindamas kraštus į stalą, tarė jis. – Čia įsipainiojęs ir senas tavo draugas Nikas Grumanas. Svarsčiau, kaip būtų geriausia išsiaiškinti su juo. Jeigu kalbėsis Marinas arba aš, jis akimirksniu užuos, kad kažkas ne taip.

Žinojau, kur lenkia, todėl bandžiau įsiterpti, bet Veslis neleido.

– Marinas minėjo tavo ir Grumano nesutarimus, kad skambinėja ir kvailina tave. Be to, žinoma, praeitis, tavo studijų metai Džiodžtaune. Galbūt tu turėtum pasikalbėti su juo.

– Bentonai, nenoriu su juo kalbėtis.

– Gal jis turės Vadelio nuotraukų, laiškų ar kitų dokumentų. Ką nors su Vadelio pirštų atspaudais. O galbūt pokalbio metu pasakys ką nors, kas mums padėtų aiškinantis. Esmė ta, kad panorėjusi gali su juo susisiekti darbo reikalais, o mes to negalime. Šiaip ar taip, vyksti į Vašingtoną pasimatyti su Pūku.

– Ne, – pasakiau.

– Tai tik pasiūlymas, – nusisukęs mostelėjo padavėjai atnešti sąskaitą. – Kiek laiko Liusė svečiuosis pas tave? – paklausė jis.

– Mokslai prasideda nuo sausio septintosios.

– Prisimenu, kad ji gerai nusimano apie kompiuterius.

– Ji daugiau nei nusimano.

Veslis šyptelėjo.

– Marinas man taip ir sakė. Pasak jo, ji mano galinti padėti su ADES.

– Esu tikra, kad ji mielai pabandytų.

Staiga vėl panūdau ją apsaugoti, bet dvejojau. Norėjau ir negalėjau išsiųsti ją į Majamį.

– Nežinau, ar pameni, bet Mikelė dirba Teisingumo vykdymo paslaugų departamente, kuris talkina Valstijos policijai vykdant ADES, – pasakė Veslis.

– Manyčiau, tau dėl to šiek tiek neramu.

Pabaigiau brendį.

– Mano gyvenime nėra nė dienos, kad nesijaudinčiau, – atsakė jis.

Kitą rytą snyguriavo. Mudvi su Liuse apsivilkome slidinėjimo aprangą, kurią būtum pamatęs net nuo Eigerio.

– Atrodau lyg kūgio formos kelio ženklas, – pasakė ji, stebėdama savo švytintį oranžinį atvaizdą veidrodyje.

– Taip ir reikia. Jeigu pasiklysi trasoje, nebus sunku surasti.

Užsigerdama gazuotu vandeniu iš minibaro, nurijau vitaminus ir dvi aspirino tabletes.

Dukterėčia, nužiūrėjusi ne ką mažiau nei jos švytinčią mano aprangą, papurtė galvą.

– Tokia konservatyvi, bet sporto drabužiais rengiesi lyg neoninis povas.

– Stengiuosi nebūti visą laiką atsilikėlė. Tu alkana?

– Žvėriškai.

– Su Bentonu pusę devynių susitinkame valgykloje. Jei nenori laukti, galime leistis dabar.

– Aš pasiruošusi. Argi Konė nevalgys drauge?

– Su ja susitiksime pakalnėje. Bentonas pirma nori pasikalbėti apie reikalus.

– Ji turėtų nesmagiai jaustis likusi viena, – pasakė Liusė. – Kad ir su kuo jis bekalbėtų, jos nepakviečia.

Užrakinau kambario duris, ir mudvi žingsniavome tuščiu koridoriumi.

– Įtariu, kad Konė pati nenori būti įtraukta, – pratariau pusbalsiu. – Ją tik slėgtų, jeigu iki smulkmenų žinotų apie vyro darbą.

– Todėl jis kalbasi su tavimi.

– Apie bylas, taip.

– Apie darbą. O darbas judviem svarbiausia.

– Iš tikrųjų darbas mūsų gyvenimuose užima daug vietos.

– Ar tarp tavęs su ponu Vesliu mezgasi romanas?

– Tarp mūsų mezgasi pusryčiai, – nusišypsojau aš.

Aišku, švediškas Homstedo stalas buvo neįveikiamas. Ilgomis staltiesėmis užtiesti stalai lūžo nuo sūdytos Virdžinijos bekonienos ir kumpių, virtų kiaušinių patiekalų įvairovės, bandelių, duonos ir paplotėlių. Liusė nepasidavė pagundoms ir iš karto nuėjo prie javainių ir šviežių vaisių. Sugėdinta jos pavyzdingo elgesio ir prisiminusi savo paskaitą apie sveikatą Marinui, vengiau visko, ko norėjosi, taip pat ir kavos.

– Teta Kei, žmonės į tave spokso, – sušnibždėjo Liusė.

Maniau, kad dėmesį patraukė mūsų švytinti apranga, bet atsiverčiau rytinį „Washington Post" ir apstulbau, pirmame puslapyje išvydusi save. Antraštė skelbė: „Žmogžudystė lavoninėje". Po ja ištęstas pranešimas apie Siuzanos žmogžudystę ir akį rėžiančioje vietoje įdėta nuotrauka, kurioje įsitempusi atvykstu į nusikaltimo vietą. Aišku, pagrindinis žurnalisto šaltinis buvo pamišęs Siuzanos vyrelis Džeisonas, kurio pasakojimas vaizdavo neaiškiomis, jei ne įtartinomis, aplinkybėmis vos savaitę iki smurtinės mirties iš darbo išėjusią žmoną.

Pavyzdžiui, buvo tvirtinama, kad visai neseniai Siuzana paprieštaravo man, kai ketinau įtraukti ją liudininke nužudyto berniuko byloje, nors jo skrodimo metu jos nebuvo. Siuzanai susirgus ir neatėjus į darbą „dėl palieto formalino", aš jai taip dažnai skambinėjau, kad ji bijojo atsiliepti telefonu, kol su puansetija rankose ir miglotais paslaugų pasiūlymais „išdygau ant slenksčio jos nužudymo išvakarėse".

„Su kalėdiniais pirkiniais grįžęs namo, svetainėje radau vyriausiąją teismo medicinos ekspertę, – citavo Siuzanos vyrą. – Ji (dr. Skarpeta) iškart pasišalino. Tik spėjus užsiverti durims, Siuzana ėmė verkti. Ji kažko siaubingai bijojo, bet man nepasakojo."

Iš vėžių išmušė ne viešai mane dergiantis Džeisonas Stori, o atskleisti paskutiniai finansiniai Siuzanos sandoriai. Tariamai dvi savaitės prieš mirtį ji sumokėjo daugiau nei tris tūkstančius dolerių už kreditinės kortelės sąskaitas, prieš tai į savo einamąją sąskaitą banke įdėjusi tris tūkstančius penkis šimtus dolerių. Netikėta sėkmė buvo sunkiai paaiškinama.

Vyrą rudenį laikinai atleido iš pardavėjo darbo, o Siuzana uždirbdavo mažiau nei dvidešimt tūkstančių per metus.

– Atėjo ponas Veslis, – pasakė Liusė, paimdama iš manęs laikraštį.

Veslis buvo apsirengęs juodomis slidininko kelnėmis ir golfu, po pažastimi pasikišęs ryškiai raudoną striukę. Iš jo veido, tvirtai sukąstų žandikaulių supratau, kad žino naujienas.

– Ar „Post" bandė kalbėtis su tavimi? – jis atitraukė kėdę. – Negaliu patikėti, kad jie užvirė prakeiktą košę net neleidę tau pareikšti nuomonės.

– Vakar išeinant iš darbo skambino žurnalistas iš „Post", – atsakiau. – Jis norėjo užduoti klausimų apie Siuzanos žmogžudystę, bet nusprendžiau nesikalbėti su juo. Spėju, kad tai ir buvo mano šansas.

– Taigi nieko nežinojai, nebuvai perspėta apie tendencingai vertinamą reikalą.

– Nė neįtariau, kol neatsiverčiau laikraščio.

– Kei, apie tai trimituoja visos žinios, – mūsų akys susitiko: – šįryt išgirdau per televizorių. Skambino Marinas. Ričmondo spaudai šiandien javapjūtė. Potekstė tokia, kad Siuzanos nužudymas gali būti susijęs su teismo medicinos ekspertės įstaiga, ir kad tu įsipainiojusi, štai kodėl taip netikėtai išvykai iš miesto.

– Tai beprotybė.

– O kiek tiesos straipsnyje? – paklausė jis.

– Faktai visiškai iškreipti. Siuzanai nepasirodžius darbe, iš tiesų skambinau į namus, kad įsitikinčiau, jog jai viskas gerai. Be to, norėjau išsiaiškinti, ar ji prisimena ėmusi Vadelio pirštų atspaudus lavoninėje.

Kūčių vakarą iš tiesų ją aplankiau ir įteikiau dovaną bei puansetiją. O dėl mano miglotų pažadų, sužinojusi, kad ji išeina iš darbo, pasakiau, kad kreiptųsi į mane, jeigu reikės rekomendacijos ar šiaip kokios pagalbos.

– O kodėl ji nenorėjo būti įtraukta liudininke Edžio Hyfo byloje?

– Tą popietę ji sudaužė keletą formalino indelių ir nuėjo į mano kabinetą prigulti. Įprasta liudininkais išvardyti skrodimo asistentus ir techninius darbuotojus, dalyvavusius skrodimo metu. Šiuo atveju Siuzana dalyvavo tik atliekant išorinę ekspertizę ir atkakliai reikalavo, kad neįtraukčiau jos vardo į Edžio Hyfo skrodimo ataskaitą. Man jos prašymas ir elgesys pasirodė keisti, bet neprieštaravau.

– Iš straipsnio susidaro įspūdis, kad tu jai keršijai, – įsiterpė Liusė. – Man kiltų tokių minčių, jeigu nieko nežinodama perskaityčiau straipsnį.

– Aš jai tikrai nekeršijau, bet panašu, kad kažkas tai darė, – pasakiau.

– Dabar kiek aiškiau, – pasakė Veslis. – Jeigu tas fragmentas apie jos finansinę padėtį tikslus, vadinasi, Siuzana gavo didelę pinigų sumą, nes kažkam padarė paslaugą. Tuo metu buvo įsilaužta į tavo kompiuterį, o Siuzana pasikeitė. Ji pasidarė nervinga ir nepatikima. Kaip įmanydama vengė tavęs. Aš manau, Kei, ji negalėjo žiūrėti tau į akis, nes žinojo, kad išduoda tave.

Pritariamai linktelėjau, stengdamasi išlikti šaltakraujiška. Siuzana įsivėlė į kažką ir nežinojo, kaip išsipainioti. Man dingtelėjo, kad tai ir buvo tikrasis paaiškinimas, kodėl ji pabėgo iš Edžio Hyfo, o paskui

ir iš Dženifer Deiton skrodimų. Jos emociniai protrūkiai nebuvo susiję su raganavimu ar apsvaigimu nuo formalino garų. Ji panikavo ir todėl nenorėjo liudyti nė vienoje byloje.

– Įdomu, – pratarė Veslis, kai garsiai išdėsčiau savo teoriją. – Jei paklaustum, ką vertingo galėjo parduoti Siuzana Stori, atsakymas – informaciją. Jeigu ji kaip liudininkė nedalyvavo skrodimuose, vadinasi, neturėjo jokios informacijos. Kad ir kas iš jos pirko tą informaciją, greičiausiai tai buvo asmuo, su kuriuo susitiko Kalėdų dieną.

– Kokia informacija buvo tokia svarbi, kad kažkas noriai mokėtų tūkstančius dolerių, o vėliau nužudytų nėščią moterį? – paklausė Liusė tiesiai šviesiai.

Mes nežinojome, bet mėginome nuspėti. Atrodo, ir vėl bendravardiklis buvo Ronis Džo Vadelis.

– Siuzana nepamiršo paimti Vadelio ar to kito pirštų atspaudų, – pasakiau: – ji tyčia jų nepaėmė.

– Panašu, kad taip, – sutiko Veslis. – Kažkas paprašė jos apdairiai pamiršti padaryti atspaudus. Arba pamesti jo korteles, jeigu kartais tu ar kitas darbuotojas juos paimtų.

Aš galvojau apie Beną Styvensą. Niekšas.

– Ir tai mus sugrąžina prie vakarykštės išvados, Kei, – tęsė Veslis. – Reikia grįžti į tą vakarą, kai Vadeliui tariamai įvykdyta mirties bausmė, ir išsiaiškinti, ką tokį jie pririšo prie kėdės. Pradėsime nuo ADES. Mums reikia nustatyti, ar suklastoti įrašai, ir jei taip, tai kokie.

Jis kreipėsi į Liusę:

– Jei imsies, susitarsiu, kad tau parengtų kontrolines juostas.

– Taip, imsiuosi, – pasakė Liusė. – O kada pradėti?

– Kada tik nori, nes pirmas žingsnis yra skambutis. Turėsi paskambinti Mikelei. Ji yra Teisingumo vykdymo paslaugų departamento sistemos analitikė ir dirba Valstijos policijos būstinėje. Ji dirba su ADES, todėl su tavimi smulkiai aptars, kaip viskas veikia. Paskui sumontuos kontrolines juostas taip, kad galėtum prie jų prieiti.

– Ji neprieštarauja, kad aš tai darysiu? – paklausė Liusė atsargiai.

– Priešingai. Ji mielai padės. Kontrolinės juostos tėra tik revizijos protokolai, t. y. užfiksuoti ADES duomenų bazės pakeitimai. Kitaip tariant, jie neperskaitomi. Man regis, Mikelė vadino juos „heks dampais", jei tai ką nors tau sako.

– Šešioliktainis, arba šešiolikta bazė. Žodžiu, hieroglifai, – pasakė Liusė. – Tai reiškia, kad turėsiu iššifruoti duomenis ir sukurti programą, kuri ieškotų jus dominančių tapatybės numerių pakeitimų įrašų.

– Ar pajėgsi? – paklausė Veslis.

– Kai išsiaiškinsiu kodą ir įrašo išdėstymą. Kodėl jūsų pažįstama analitikė pati to nedaro?

– Mes norime būti kuo atsargesni. Jei Mikelė staiga apleistų savo pareigas ir imtų kapstytis po kontrolines juostas dešimt valandų per dieną, tai atkreiptų dėmesį. Tu galėsi nepastebimai darbuotis iš savo tetos namų kompiuterio prisijungusi prie mūsų diagnostinės linijos.

– Tik jei Liusei prisijungus nebus įmanoma atsekti mano gyvenamosios vietos, – pasakiau aš.

– Ne, nebus, – užtikrino Veslis.

– Ir niekas nepastebės, kad kažkas pašalinis prisijungia prie Valstijos policijos kompiuterio ir naršo juostas? – paklausiau.

– Pasak Mikelės, ji padarys taip, kad nekiltų problemų, – atsegęs slidininko striukės kišenę, Veslis ištraukė kortelę ir padavė Liusei. – Čia jos darbo ir namų telefonai.

– O iš kur jūs žinote, kad galite ja pasikliauti? – paklausė Liusė. – Jeigu kažkas suklastota, iš kur žinote, kad ji neįsipainiojusi?

– Mikelė niekad nemokėjo meluoti. Dar tada, kai buvo maža mergaitė, ji nudelbdavo žvilgsnį į kojas ir parausdavo lyg Rudolfo nosis.

– Tai jūs ją pažinojote, kai ji buvo visai maža? – Liusė atrodė sutrikusi.

– Dar anksčiau, – atsakė Veslis. – Ji – mano vyriausia duktė.

9

Po ilgų svarstymų pagaliau sutarėme, kad Liusė iki trečiadienio su Vesliais pasiliks Homstede. O aš tuo tarpu imsiuosi savo bėdų nesibaimindama dėl jos. Po pusryčių išvažiavau krentant lengvam sniegui, kuris pasiekus Ričmondą virto į lietų.

Iki pietų spėjau sulakstyti į kontorą ir laboratorijas. Pasitariau su Fildingu ir keliais kitais teismo mokslininkais, vengdama Beno Styvenso. Neatsakiau nė į vieną žurnalistų skambutį ir netikrinau elektroninio pašto, nes jei gavau pranešimą nuo sveikatos ministro, nenorėjau žinoti apie ką. Pusę penkių kolonėlėje „Exxon" Grouvo aveniu pyliausi benziną, kai už manęs sustojo baltas fordas. Stebėjau, kaip išlipęs Marinas pasitaisė kelnes ir nužingsniavo į vyrų tualetą. Po kurio laiko sugrįžęs vogčiomis apsidairė, lyg nerimaudamas, kad kas nors stebėjo jo kelionę į tualetą. Tada iš lėto prisiartino.

– Važiavau pro šalį, kai pastebėjau tave, – pasakė sugrūsdamas rankas į sportinio megztinio kišenes.

– O kur tavo paltas? – ėmiau valyti priekinį stiklą.

– Mašinoje. Man trukdo, – jis susigūžė nuo šalto ir darganoto oro. – Jeigu dar nesvarstei, kaip sustabdyti tas paskalas, verčiau pradėk.

Susierzinusi įmečiau velenėlį į indą su valymo tirpalu.

– Ir ką gi man siūlai, Marinai? Paskambinti Džeisonui Stori ir pasakyti, kad užjaučiu dėl žmonos ir negimusio kūdikio mirties, bet būčiau labai dėkinga, jei savo skausmą ir pyktį išlietų kitur?

– Daktaryt, jis tave kaltina.

– Spėju, kad perskaitę jo žodžius „Post" daugelis mane smerkia. Jo dėka atrodau lyg makiavelio* kalė.

– Ar tu alkana?

– Ne.

– Nagi, atrodai išalkusi.

Nužvelgiau jį lyg nevisprotį.

– O mano pareiga – išsiaiškinti, jeigu man kas kelia įtarimą. Taigi, daktaryt, leidžiu rinktis. Iš automatų atnešu užkandžių su gėrimais ir šaldami subines bei kvėpuodami dujomis neleidžiame kitiems šmikiams naudotis savitarnos siurbliais. Arba lekiam pas Filą. Vienaip ar kitaip – aš statau.

Po dešimties minučių įsitaisę kampe nagrinėjome blizgančias iliustruotas meniu, siūlančias viską nuo spagečių iki keptos žuvies. Marinas sėdėjo veidu į tamsias paradines duris, o man atsivėrė puikus

* Makiavelizmas [pagal Makiavelio (1469–1527), Florencijos Respublikos politinio veikėjo ir rašytojo, vardą] – politika, kuri nesivaržo pavartoti bet kokias klastingas kovos priemones – apgaulę, žodlaužystę, išdavystę ir žmogžudystę – savo tikslams pasiekti.

vaizdas į kitus staliukus. Jis rūkė, kaip ir daugelis aplinkui, primindamas man, kaip velniškai sunku mesti. Atsižvelgiant į aplinkybes, nebūtų pasirinkęs geresnio restoranėlio. Filipo „Kontinentinis baras“ – sena tos apylinkės vietelė, kurioje nuolatiniai lankytojai, seni pažįstami, reguliariai susitikdavo sočiai pavalgyti ir išgerti alaus iš butelio. Tipiškas klientas – geraširdis ir mėgstantis draugiją – kažin ar būtų atpažinęs mane, nebent jei mano nuotrauką nuolat dėtų į sporto skiltį.

– Štai kas, – pratarė Marinas užvertęs meniu. – Džeisonas Stori mano, kad Siuzana vis dar būtų gyva, jei būtų dirbusi kitur. Ir greičiausiai jis teisus. Bet jis nevykėlis – vienas tų egocentriškų šiknių, kurie verčia kaltę kitiems. Tiesą sakant, dėl Siuzanos mirties kalčiausias jis.

– Tu juk nemanai, kad *jisai* ją nužudė?

Priėjo padavėja ir mudu užsisakėme: Marinui keptas viščiukas su ryžiais, o man aštrus sumuštinis su dešrele, ir du dietiniai gėrimai.

– Aš nesakau, kad Džeisonas nušovė savo žmoną, – tyliai tarė Marinas. – Bet jis pastūmėjo ją įsipainioti į kažin ką, kas nulėmė jos žūtį. Siuzana turėdavo apmokėti sąskaitas, ją slėgė sudėtinga finansinė padėtis.

– Nieko nuostabaus, – atsiliepiau. – Jos vyras ką tik neteko darbo.

– Bet nesiliovė išlaidavęs. Kalbame apie polo marškinius, Džiodžtauno bridžius ir šilkinius kaklaraiščius. Tas menkysta kelios savaitės po atleidimo iš darbo nusiperka septynių šimtų žalių vertės slidinėjimo inventorių ir išvyksta savaitgaliui į Vintergryną. Prieš

tai odinis švarkas už du šimtus ir dviratis už keturis šimtus dolerių. Siuzana kaip jautis aria lavoninėje, kad grįžusi namo rastų vyrelio sąskaitas, kurių apmokėti jos atlyginimo neužteko.

– Neturėjau žalio supratimo, – pasakiau, persmelkta prie rašomojo stalo sėdinčios Siuzanos liūdno vaizdo. Pietų pertrauką ji tradiciškai praleisdavo savo kabinete, pasitaikius progai palaikydavau jai kompaniją. Prisiminiau pigiausius kukurūzų traškučius ir išpardavimo lipdukus ant gazuotų gėrimų. Nemanau, kad nors kartą būtų valgiusi ar gėrusi ką nors ne iš namų atsineštą.

– Dėl Džeisono polinkio išlaidauti, – tęsė Marinas, – tau tenka srėbti jo pilamas pamazgas. Jis kaip apsėstas dergia tave visiems, kas tik klausosi, nes tu vairuoji mersedesą, gyveni dideliame name Vindzor Farmse ir esi daktarė, advokatė bei indėnų vadė. Man regis, kaltindamas tave, kvėša tikisi nedidelės kompensacijos už tai, kas atsitiko žmonai.

– Tegul stengiasi iki pamėlynuos.

– Ir stengsis.

Pakeičiau temą, nes atnešė mūsų dietinius gėrimus.

– Ryt rytą susitinku su Pūku.

Marino akys nuklysdavo į televizorių virš baro.

– Liusė imasi ADES. O man reikėtų kažką daryti dėl Beno Styvenso.

– Privalai juo atsikratyti.

– Ar nutuoki, kaip sudėtinga atleisti valstijos tarnautoją?

– Sako, kad lengviau būtų atleisti Jėzų Kristų, – nusišaipė Marinas. – Nebent darbuotojas paskirtas ir

kaip tu iškritęs iš populiariausiųjų sąrašų. Vis tiek privalai rasti būdą, kaip nusikratyti tuo išpera.

– Ar kalbėjai su juo?

– O, kaipgi. Pasak jo, esi keista, pasipūtusi ir garbėtroška. Pas tave dirbti tikra kančia.

– Jis tikrai taip sakė? – paklausiau negalėdama patikėti.

– Perteikiau esmę.

– Aš tikiuosi, kas nors tikrina jo pajamas. Man būtų įdomu sužinoti, ar pastaruoju metu jis neįnešė didelės sumos į savo sąskaitą. Siuzana negalėjo viena įsivelti į bėdą.

– Pritariu tau. Manau, kad Styvensas daug žino ir lyg pamišęs mėto pėdsakus. Beje, patikrinau Siuzanos banką. Vienas kasininkas prisiminė, kad ji *grynaisiais* įmokėjo tris tūkstančius penkis šimtus dolerių. Jos piniginėje buvo dvidešimties, penkiasdešimties ir šimto dolerių banknotai.

– O ką Styvensas porino apie Siuzaną?

– Sakėsi jos gerai nepažinojęs, bet jam susidarė įspūdis, kad judvi nesutarėte. Kitaip tariant, jis patvirtina spaudos pranešimus.

Patiekė maistą, bet buvau taip įsiutusi, kad vos nurijau vieną kąsnį.

– O kaip Fildingas? – paklausiau. – Ar ir jis mano, kad esu siaubinga viršininkė?

Marinas ir vėl nusuko žvilgsnį.

– Jis sako, kad tu labai veržli ir kad jam niekad nepavyko tavęs perprasti.

– Aš jo nesamdžiau, kad mane perprastų, ir lyginant su juo iš tiesų esu veržli. Jau keletas metų kaip

Fildingas nusivylęs teismo medicina. Jis geriausiai atsipalaiduoja treniruoklių salėje.

– Daktaryt, – Marinas pažvelgė man į akis, – esi veržlesnė už *kitus* ir daugelis tavęs neperpranta. Tu neatveri širdies. Tiesą sakant, iš šalies gali pasirodyti kaip bejausmė. Tave taip velniškai sunku suprasti, kad kas tavęs nepažįsta, kartais mano, jog tau niekaip neįtiksi. Kiti farai, advokatai vis klausinėja apie tave. Jie nori žinoti, kokia tu ir kaip ištveri tai, ką darai kasdien – štai koks reikalas. Jiems atrodo, kad su niekuo nesuartėji.

– Ir ką gi jiems atsakai, kai klausia? – pasidomėjau.

– Aš jiems nė velnio nesakau.

– Ar jau baigei analizavęs mane, Marinai?

Jis prisidegė cigaretę.

– Žinau, kad tau nepatiks, bet turiu kai ką pasakyti. Tu visada buvai santūri, dalykiška darbuotoja, kuri labai sunkiai ką nors prisileidžia, bet jei su kuo nors susidraugauji, tai jau suvisam. Po šimts, jis įsigyja draugą iki grabo lentos ir tu dėl jo padarysi viską. Bet pastaruoju metu tu pasikeitei. Po Marko žūties aplink tave išdygo šimtai sienų. Aplinkiniams tai lyg buvimas kambary, kuriame anksčiau buvo septyniasdešimt laipsnių ir staiga atvėso iki penkiasdešimt penkių. Nemanau, kad pati pastebėjai. Taigi niekas šiuo metu nenusiteikęs palankiai. Galbūt jie net truputį įsižeidę, nes tu jų neįvertinai ar supeikei. Galbūt ir šiaip tavęs niekad nemėgo. Galbūt jiems nesvarbu. Reikalas tas, kad žmonės linkę pasinaudoti sėdinčiais soste ar šiltoje vietelėje. O jeigu tarp jūsų nieko bendro, jiems tik lengviau išgauti iš tavęs tai, ko jiems reikia, ir

nusiplauti rankas nesukant sau galvos dėl tavęs. Ir štai kur atsidūrei. Daugybė žmonių metų metais laukė, kol pamatys tave sužeistą.

– Man nieko neatsitiko.

Pastūmiau į šalį lėkštę.

– Daktaryt, – jis išpūtė dūmą, – tave sužeidė. Ir sveikas protas sako: jei plaukiodama tarp ryklių imi kraujuoti, po paraliais, privalai nešti kudašių iš vandens.

– Ar negalėtume nors porą minučių apsieiti be banalybių?

– Ei, net jei pasakyčiau portugališkai ar kinietiškai, vis tiek neklausytum.

– Pažadu paklausyti, jei prašneksi portugalų ar kiniečių kalba. Tiesą sakant, jei kada teiksiesi prabilti angliškai, pažadu paklausyti.

– Tokiomis pastabomis gerbėjų neįgysi. Štai ką bandau tau įkalti.

– Pasakiau juokais.

– Mačiau, kaip savo šypsena skrodi lavonus.

– Nė karto. Visada naudojuosi skalpeliu.

– Kartais tarp jų jokio skirtumo. Mačiau, kaip tavo šypsena sužeisdavo gynybos advokatus.

– Tai kodėl mes draugai, jeigu aš tokia bjauri?

– Nes aplink mane dar daugiau sienų nei aplink tave. Tiesa ta, kad kiekviename medyje tupi po šešką, o vandenyje pilna ryklių, kurie mielai mus prarytų.

– Marinai, tau paranoja.

– Po velnių, daktaryt, tu teisi, štai kodėl noriu, kad kol kas niekur nesikištum, – pasakė jis.

– Negaliu.

– Nori žinoti tiesą? Jei toliau kiši nagus prie tų bylų, atrodys, kad painioji viešuosius ir asmeninius interesus. Ir tau tik pakenks.

Atrėžiau:

– Siuzana negyva. Edis Hyfas negyvas. Dženifer Deiton negyva. Mano kontoroje kyšininkaujama ir tiksliai nežinome, kas praėjusią savaitę atsisėdo į elektros kėdę. Tu man siūlai pasišalinti, kol viskas savaime stebuklingai išsispręs?

Marinas siekė druskos, bet aš pirmoji pačiupau.

– Ne... Bet gali pasiimti visus pipirus, – pasakiau, stumtelėdama jam pipirinę.

– Ta sveikatingumo nesąmonė mane pribaigs, – įspėjo jis. – Vieną gražią dieną taip įsiusiu, kad padarysiu viską iš karto: penkios cigaretės paeiliui, vienoje rankoje burbonas, kitoje puodelis kavos, mėsos kepsnys, svieste plaukiančios keptos bulvės, grietinė, druska. Ir po velnių pasiųsiu visus naudingus patarimus.

– Neišdegs, – atšoviau. – Pagailėsi savęs ir gyvensi bent jau tiek, kiek ir aš.

Valandėlę abu tylėjome, knaibydami maistą.

– Daktaryt, neįsižeisk, bet ką tikiesi sužinoti apie tas prakeiktas plunksnų daleles?

– Jei pavyks, kilmę.

– Tada nesivargink. Jos paukščių, – pasakė jis.

Apie septintą išsiskyrusi su Marinu grįžau į centrą. Atšilo iki keturiasdešimties, tamsi naktis pliekė tokiais stipriais lietaus šuorais, kad galėjo sustabdyti ir eismą.

Už lavoninės lyg dulsvai gelsvos dėmės bolavo natrio garų lempos, lauko durys užšautos, mašinų stovėjimo aikštelė tuščia. Pastato viduje mano pulsas padažnėjo, kai ryškiai apšviestu koridoriumi pro skrodimo patalpą ėjau į nedidelį Siuzanos kabinetą.

Atrakinau duris, nelabai žinodama, ką tikėjausi rasti. Mano dėmesį patraukė spintelės ir rašomojo stalo stalčiai, knygos ir sena telefono žinutė. Viskas tebebuvo kaip ir prieš jos mirtį. Marinas buvo įgudęs daryti kratą kieno nors privačioje erdvėje nesujaukdamas įprastinės daiktų netvarkos. Telefonas vis dar padėtas įstrižai ant rašomojo dešiniojo kampo, lyg kamščiatraukis susisukęs laidas. Ant žalio bloknoto gulėjo žirklės ir du pieštukai nulūžusiais galais, ant kėdės atramos užmestas laboratorinis chalatas. Prie kompiuterio monitoriaus vis dar prilipdytas lapelis su gydytojo paskirtu laiku. Suvirpėjau pažvelgusi į droviai išlinkusią ir švelniai pasvirusią tvarkingą rašyseną. Kada ji palūžo? Ištekėjusi už Džeisono Stori? O gal jos nuosmukis prasidėjo kur kas anksčiau, kai ji dar buvo jaunesnioji skrupulingo pastoriaus duktė, likusi viena žuvus dvynei seseriai?

Atsisėdusi į jos kėdę, prisitraukiau arčiau spintelės stalčių ir ėmiau vieną aplanką po kito užmesdama akį į turinį. Didžiuma to, ką žiūrinėjau, buvo brošiūros ir kitokia spausdinta medžiaga, susijusi su chirurginėmis atsargomis ir lavoninėje naudojamais įvairios paskirties daiktais. Niekas man neužkliuvo, kol nepastebėjau, kad ji išsaugojo visas nuo Fildingo gautas atmintines, bet nė vienos nuo Beno Styvenso ar manęs, nors žinojau, kad abu jai siuntėme

daugybę. Apieškojusi rašomojo stalčius ir knygų lentynas, neradau nė vieno savo ar Styvenso aplanko. Štai tada priėjau prie išvados, kad kažkas juos paėmė.

Pirmiausia pagalvojau, kad Marinas galėjo išsinešti. Netikėtai mane nusmelkė mintis, ir aš nuskubėjau laiptais aukštyn. Atrakinusi savo kabineto duris, puoliau tiesiai prie aplankų stalčiaus, kuriame laikiau kasdienius administracinius dokumentus: telefonų skambučių išklotines, atmintines, atspausdintus elektroninius laiškus ir pasiūlymų dėl biudžeto juodraščius bei ilgalaikius planus. Lyg paklaikusi naršiau po stalčius ir aplankus. Storas aplankas, kurio ieškojau, vadinosi „Atmintinės". Jame laikiau visas žinutes, kurias per keletą metų siunčiau savo darbuotojams ar kitoms įstaigoms. Apieškojau Rozos kabinetą ir dar kartą atidžiai patikrinau savąjį. Aplankas buvo dingęs. „Šunsnukis, – sumurmėjau, įsiutusi lėkdama koridoriumi. – Prakeiktas kalės vaikas."

Beno Styvenso kabinetas buvo nepriekaištingai tvarkingas ir taip rūpestingai įrengtas, lyg paruoštas parodai nukainotų baldų parduotuvėje. Jo rašomasis stalas buvo Viljamsburgo kopija su ryškiai žalvarinėmis rankenėlėmis ir raudonmedžio danga, kampuose stovėjo žalvariniai toršerai tamsiai žaliais gaubtais. Ant grindų patiestas mašina austas persiškas kilimėlis, sienas puošė didelės Alpių slidininkų, vyrų, užsimojusių polo lazdomis, ant šuoliuojančių žirgų ir jūreivių, lekiančių per šėlstančias jūras, nuotraukos. Pradėjau nuo Siuzanos įdarbinimo aplanko, į kurį buvo įsegtas jos darbo aprašymas, trumpi anketiniai duomenys ir kiti dokumentai. Trūko kelių pagyrimų, kuriuos

parašiau nuo jos darbo pradžios ir pati įsegiau į aplanką. Ėmiau atidarinėti stalčius, viename jų radau rudą kosmetinį rinkinį su dantų pasta ir šepetėliu, skustuvą, skutimosi kremą ir mažą odekolono buteliuką.

Turbūt tai buvo vos juntamas oro dvelktelėjimas durims tyliai prasivėrus, o gal tiesiog pajutau kitą, kaip kad pajunta žvėris. Nejučiomis pakėlusi akis, tarpduryje išvydau Beną Styvensą, pati tuo tarpu sėdėdama prie jo stalo užsukinėjau odekolono buteliuką „Red". Stingdančiai ilgą akimirksnį netardami nė žodžio žiūrėjome vienas į kitą. Aš nejaučiau baimės. Nė kiek nesijaudinau dėl to, ką veikiau jo užklupta. Jaučiau tik įniršį.

– Tu neįprastai vėlyvas, Benai.

Užsegusi tualetinių reikmenų rinkinį, padėjau atgal į stalčių. Sunėriau pirštus ant bloknoto, mano judesiai lėti, kalba apgalvota.

– Man visada patiko dirbti viršvalandžius, nes aplink nieko nebūdavo, – pasakiau. – Niekas neblaško dėmesio. Jokios rizikos, kad kas įėjęs sutrukdys tau. Jokių akių ar ausų. Nė garso, išskyrus retkarčiais pro šalį praeinantį sargą. O mes visi žinome, kad tai nutinka labai retai, nes jis nemėgsta užeiti į lavoninę, nebent kas nors patraukia jo dėmesį. Nepažinojau nė vieno sargo, kuriam būtų patikę. Tas pats galioja ir valytojams. Jie nekelia kojos į apačią, net ir čia stengdamiesi kuo greičiau apsisukti. Bet tokia mintis ginčytina, ar ne? Jau beveik devynios. Valytojų nebelieka iki pusės aštuonių. Įdomiausia, kad iki šiol nė nenutuokiau. Nė karto neatėjo į galvą. Tai tik patvirtina, kokia susirūpinusi buvau. Policijai sakei, kad asmeniškai

Siuzanos nepažinojai, bet vis dėlto dažnai ją pamėtėdavai į darbą ir iš darbo, kaip kad tą rytą, kai dariau Dženifer Deiton skrodimą, smarkiai sningant. Prisimenu, Siuzana tąsyk buvo labai išsiblaškiusi. Ji paliko lavoną koridoriaus viduryje, įėjusi į skrodimo patalpą radau ją renkančią numerį, bet ji paskubomis padėjo ragelį. Abejoju, ar pusę aštuonių ryto kam nors skambino darbo reikalais, juk daugelis dėl blogo oro nekėlė kojos iš namų. Kontoroje nebuvo kam skambinti, nes niekas, išskyrus tave, nebuvo atvykęs. Jeigu ji skambino tau, kodėl impulsyviai slėpė tai nuo manęs? Nebent buvai ne tik jos tiesioginis vadovas. Žinoma, tavo santykis su manimi ne ką mažiau intriguojantis. Mes, regis, puikiai sutariame, bet staiga pareiški, kad aš blogiausia viršininkė visame krikščioniškame pasaulyje. Spėju, kad ne tik Džeisonas Stori bendrauja su žurnalistais. Nuostabu, kokia persona staiga tapau. Koks įvaizdis! Tironė. Neurotikė. Kažkodėl atsakinga dėl lavoninės prižiūrėtojos smurtinės mirties. Tarp mūsų su Siuzana, Benai, buvo labai šilti darbiniai santykiai, dar visai neseniai mudvi puikiai sutarėme. Bet tai tik mano žodis prieš tavąjį, ypač dabar, nes menkiausia popieriaus skiautė, galėjusi patvirtinti mano žodžius, apdairiai pradingo. Ir spėju, kad jau kam nors prasitarei apie iš kontoros prapuolusius svarbius darbuotojų aplankus ir atmintines, duodamas suprasti, jog tai mano darbas. O pražuvus aplankams ir atmintinėms, gali sakyti apie juos ką tik panorėjęs, ar ne?

– Nesuprantu, apie ką kalbi, – atsiliepė Benas Styvensas. Jis įžengė pro duris, bet nesiartino prie rašomojo stalo ir nesėdo. Jo veidas paraudęs, akyse

neapykanta. – Nieko nežinau apie dingusius aplankus ar atmintines. Bet jei tai tiesa, negalėsiu nuslėpti šio fakto nuo valdžios, kaip ir negalėsiu slėpti, kad šįvakar atsitiktinai užsukęs į savo kabinetą pasiimti kai ko, ką pamiršau, užklupau tave besiknisančią po mano rašomąjį stalą.

– Ką pamiršai, Benai?

– Aš neprivalau atsakinėti į tavo klausimus.

– Tiesą sakant, privalai. Tu mano pavaldinys, jei į pastatą užklydai vėlyvą vakarą ir aš apie tai sužinojau, turiu teisę paklausti.

– Pirmyn, priversk mane išeiti iš darbo. Pabandyk atleisti. Šiuo metu tau tai tikrai išeitų į naudą.

– Tu niekšas, Benai.

Jo akys išsiplėtė ir jis aplaižė lūpas.

– Tavo pastangos sukurstyti prieš mane tėra rašalas, įšvirkštas į vandenį, nes panikuoji ir nori nukreipti dėmesį nuo savęs. Ar tu nužudei Siuzaną?

– Velniai rautų, tu kraustaisi iš proto, – jo balsas virpėjo.

– Kalėdų dieną priešpiet ji išvažiavo iš namų tariamai susitikti su drauge. Iš tikrųjų asmuo, su kuriuo ji susitiko, buvai tu, ar ne? Ar žinai, kad kai buvo rasta negyva savo mašinoje, jos palto apykaklė ir šalis kvepėjo vyrišku odekolonu, tuo pačiu „Red", kurį laikai rašomojo stalčiuje, kad prieš varydamas į Slipo barus po darbo galėtum pasikvepinti?

– Nenutuokiu, apie ką kalbi.

– Kas jai mokėjo?

– Galbūt tu.

– Tai absurdiška, – ištariau ramiai. – Judu su Siuzana planavote pasipelnyti, ir spėju, kad tai tu ją įtraukei,

žinodamas jos silpnąsias vietas. Ji greičiausiai pasikliovė tavimi. Įtikinai ją prisidėti, o Viešpats žino, kad moki išleisti pinigus. Vien baruose prašvilpi visas savo pajamas. Šlaistytis po barus kainuoja, o aš žinau, kiek tu uždirbi.

– Nieko tu nežinai.

– Benai, – nuleidau balsą, – privalai išsipainioti. Liaukis, kol dar ne vėlu. Pasakyk man, kas už viso to slepiasi.

Jis nežiūrėjo man į akis.

– Žmonių mirtys – per daug didelė kaina. Jeigu tu nužudei Siuzaną, manai, kad pavyks išsisukti?

Jis nieko nesakė.

– Jeigu kas nors kitas nužudė ją, manaisi esąs saugus ir tau nenutiks tas pats?

– Tu man grasini.

– Nesąmonė.

– Tu neįrodysi, kad odekolonas, kurį užuodei ant Siuzanos, buvo mano. To neįmanoma nustatyti. Tu neuždarysi *kvapo* į mėgintuvėlį, neišsaugosi jo, – pasakė jis.

– Benai, noriu, kad tuojau pat išeitum.

Jis apsisuko ir išėjo iš savo kabineto. Išgirdusi, kaip užsitrenkė lifto durys, perėjau koridorių ir prilipau prie lango, iš kur matėsi už pastato esanti stovėjimo aikštelė. Nėjau prie mašinos, kol Styvensas nenuvažiavo.

FTB pastatas 9-oje gatvėje ir Pensilvanijos aveniu primena betono tvirtovę pačioje Vašingtono šerdyje. Kitą rytą atvykau ten įkandin mažiausiai šimto

triukšmingų moksleivių. Jie man priminė Liusę, kai ji buvo jų amžiaus, trepsėjo laiptais, puolė prie suoliukų, be perstojo būriavosi aplink milžiniškus krūmokšnius ir į vazonus susodintus medelius. Liusei būtų patikę apžiūrėti laboratorijas, nejučiomis ėmiau labai jos ilgėtis.

Spigus čiauškėjimas nutolo, lyg vėjo nupūstas. Mano žingsnis skubrus ir kryptingas, lankiausi čia pakankamai kartų, kad atsiminčiau kelią. Eidama pastato centro link, perėjau kiemą, aptvertą stovėjimo aikštelę ir sargybą, kol priėjau viengubas stiklines duris. Viduje buvo vestibiulis su gelsvai rudos spalvos baldais, su veidrodžiais ir vėliavomis. Ant vienos sienos nuotraukoje šypsojosi prezidentas, o ant kitos rikiavosi dešimt labiausiai šalyje ieškomų bėglių.

Prie sargybos stalo pateikiau vairuotojo teises jaunam agentui, kurio elgesys buvo toks pat bjaurus, kaip ir jo pilkas kostiumas.

– Aš esu daktarė Kei Skarpeta, vyriausioji Virdžinijos teismo medicinos ekspertė.

– Su kuo susitinkate?

Pasakiau jam.

Žvilgtelėjo į nuotrauką ir į mane, įsitikino, kad aš neginkluota, paskambino telefonu ir grąžino ženklelį. Kitaip nei Kvantiko akademijoje, pagrindinėje būstinėje tvyrojo manieringa, stingdanti atmosfera.

Anksčiau neteko susitikti su specialiuoju agentu Minoru Pūku, todėl ironiškas vardas sukėlė klaidingas mintis. Įsivaizdavau bejėgį, trapų vyrą, šviesūs plaukai dengė visą kūną, išskyrus galvą. Jo akys silpnos, blyški oda neliesta saulės spindulių ir, žinoma, jis skrajoja

iš vienos vietos į kitą nekrisdamas niekam į akis. Suprantama, klydau. Pakilau nuo kėdės, kai įėjęs vienmarškinis tvirtas vyras pažvelgė tiesiai į mane.

– Jūs turbūt ponas Pūkas, – kreipiausi aš.

– Daktare Skarpeta, – jis paspaudė man ranką. – Prašom vadinti mane Minoru.

Daugių daugiausiai jam galėjo būti keturiasdešimt, patrauklus mokslininko tipažas su berėmiais akiniais, tvarkingai pakirptais rudais plaukais, ryšėjo kaštoninių ir tamsiai mėlynų dryžių kaklaraištį. Spinduliavo išankstiniu nusistatymu ir protine jėga, beregint pastebima kiekvienam, ištvėrusiam sunkius magistrantūros metus, nes nepamenu nė vieno Džiodžtauno ar Džiono Hopkinso universitetų dėstytojo, kuris nebūtų bendravęs su keistuoliais, bet nesusikalbėtų su paprastais mirtingaisiais.

– Kodėl plunksnos? – paklausiau mums kylant liftu.

– Viena mano draugė dirba ornitologe Smitsoniano Gamtos mokslų muziejuje, – atsakė jis. – Susidomėjau, kai ji ėmė talkinti vyriausybės aviacijos pareigūnams dėl atsitrenkiančių paukščių. Matote, lėktuvų varikliai praryja paukščius, ir tyrinėdamas sudužusio lėktuvo skeveldras randi paukščių plunksnų dalelių, iš kurių bandai nustatyti, koks paukštis sukėlė gedimą. Kitaip tariant, kad ir ką įsiurbtų, susmulkina kaip reikiant. Jūros žuvėdra gali sudaužyti bombonešį B-1, o dėl paukščio smūgio netekus vieno variklio, keleiviniam plačiatūriui lėktuvui kyla pavojus. Arba, pavyzdžiui, pramušęs priekinį reaktyvinio lėktuvo „Lear“ stiklą, naras nukirto pilotui galvą. Taigi dalis mano darbo

– tyrinėti, kodėl praryjami paukščiai. Mes išbandome turbinas ir ašmenis į vidų mėtydami vištas. Ar žinote, kiek viščiukų atlaiko lėktuvas, vieną ar du? Tačiau paukščių pasitaiko visur. Karvelio pūkas išmatose, prilipusiose prie įtariamojo batų: ar įtariamasis buvo skersgatvyje, kur rastas lavonas, ar ne? Arba įsilaužęs vyrukas pavogė geltongalvę amazonę, o mes jo mašinos bagažinėje radome plunksnų dalelių, kurias ištyrus paaiškėjo, kad jos priklauso kaip tik jai. Arba pūkinė plunksna, rasta ant išprievartautos ir nužudytos moters kūno. Ją rado stereogarsiakalbio „Panasonic" dėžėje šiukšlių konteineryje. Tas pūkas man priminė mažą baltą didžiosios anties plunksną, tos pačios rūšies plunksnos buvo įtariamojo lovos pūkinėje antklodėje. Bylą išsprendė plunksna ir du plaukeliai.

Trečias aukštas buvo laboratorijų daugiabutis. Čia ekspertai analizavo sprogstamąsias medžiagas, dažų atplaišas, žiedadulkes, įrankius, padangas ir šiukšles, panaudotas nusikaltimuose ar paimtas iš įvykių vietų. Dujiniai chromatografiniai detektoriai, mikrospektrofotometrai ir centriniai kompiuteriai veikė nuo ryto iki vakaro, o patalpas užpildė informacinės automobilių dažų rūšių, universalių lipnių juostų ir plastikinių medžiagų kolekcijos. Įkandin Pūko baltais koridoriais pro DNR analizės laboratorijas ėjau į Plaukelių ir plaušelių skyrių, kuriame jis darbavosi. Jo kabinetas atstojo laboratoriją, tamsūs baldai ir knygų lentynos greta stalų su mikroskopais. Smėlio spalvos sienos ir kilimas, o kreidelėmis piešti piešiniai, prismeigti prie suvestinių lentos, išdavė, kad tarptautinio garso plunksnų ekspertas yra tėtis.

Iš rusvo voko išėmiau tris peršviečiamus plastikinius vokelius. Dviejuose iš jų buvo plunksnos, rastos prie nužudytų Dženifer Deiton ir Siuzanos Stori, o trečiame – stiklo plokštelė su lipniomis liekanomis nuo Edžio Hyfo riešų.

– Atrodo, ši geriausia, – pasakiau parodžiusi plunksną, kurią radau ant Dženifer Deiton naktinių marškinių.

Išėmęs ją iš voko pratarė:

– Tai pūkas – krūtinės ar užpakalio plunksnelė. Ji turi gražų kuodelį. Gerai. Kuo daugiau plunksnų turite, tuo geriau.

Pincetu iš abiejų stiebo pusių išplėšė keletą šakelės formos atšakų arba „šakelių", atsistojęs prie stereoskopinio mikroskopo, padėjo jas ant plonyčio sluoksnio ksilolo, užlašinto ant objektinio stiklelio. Tai padėjo atskirti mažytes struktūras arba jas išplauti. Įsitikinęs, kad kiekviena šakelė lyg naujai išsiskleidusi, žalio sugeriamojo popieriaus kampu sugėrė ksilolą. Užlašinęs paruošiamojo tirpiklio „Flo-Texx", uždengė stikline plokštele ir padėjo po lyginamuoju mikroskopu, prijungtu prie vaizdo kameros.

– Pradėsiu nuo to, kad paukščių plunksnų sandara iš esmės nesiskiria, – pasakė jis. – Centrinis stiebas, šakelės, savo ruožtu besišakojančios į plaukelių pavidalo spindulius, ir į apačią išplatėjantis pagrindas, kurio viršuje yra pora, vadinama viršutine bamba. Šakelės yra siūleliai, lemiantys *pluoštinę* plunksnos išorę, o padidinti primena mažas plunksneles, atsišakojančias nuo stiebo.

Jis įjungė monitorių.

– Štai šakelė.

– Panaši į papartį, – pasakiau.

– Daugeliu atvejų, taip. Dar šiek tiek padidinsime, kad aiškiai matytųsi atšakėlės, nes iš jų požymių nustatysime, kieno plunksna. Mus ypač domintų mazgai.

– Ar aš teisingai supratau, – pasitikslinau. – Mazgai yra spindulių, spinduliai šakelių, šakelės plunksnų, o plunksnos paukščių požymiai.

– Teisingai. Ir kiekviena paukščių šeima turi tik jai būdingą plunksnos sandarą.

Tai, ką mačiau monitoriaus ekrane, buvo niekuo neišsiskiriantis lazdelės pavidalo piktžolės ar vabzdžio kojos atvaizdas. Linijos jungėsi į segmentus trimatėmis struktūromis, kurios, pasak Pūko, ir buvo mazgai.

– Svarbiausia, mazgų dydis, forma, kiekis, pigmentacija ir jų išsidėstymas ant spindulio, – kantriai aiškino jis. – Pavyzdžiui, žvaigždės formos mazgai rodo, kad susidūrėme su karveliais, viščiukų ir kalakutų mazgai primena žiedą, gegutėms būdingas padidėjusių kraštelių priešmazginis patinimas. Šie, – jis parodė į ekraną, – aiškūs trikampiai, taigi iš karto žinau, kad plunksna anties arba žąsies. Nieko nuostabaus, nes tipiška plunksnų, surinktų iš įsilaužimo, išprievartavimo ar žmogžudysčių vietų, kilmė yra pagalvės, antklodės, liemenės, striukės ir pirštinės. O šių daiktų užpildas paprastai susideda iš ančių ir žąsų, pigesniuose gaminiuose vištų, susmulkintų plunksnų ir pūkų. Bet vištos aiškiai atkrenta. Ir jau beveik nusprendžiau, kad plunksna ne žąsies.

– Kodėl? – paklausiau.

– Na, būtų lengviau atskirti, jei turėtume visą plunksną. Su pūku kebliau. Matau labai nedaug mazgų. Be to, jie eina ne per visą spindulį, bet yra nutolę nuo centro arba išsidėstę labiau spindulio gale. Tai būdinga antims.

Atidaręs spintelę, ištraukė kelis stalčius su stiklo plokštelėmis.

– Ką gi, turiu apie šešiasdešimt ančių plunksnų pavyzdžių. Apsidrausdamas patikrinsiu visas, paeiliui atmesiu netinkamas.

Vieną po kitos dėjo stiklo plokšteles su pavyzdžiais po lyginamuoju mikroskopu, sudarytu iš dviejų sudėtinių mikroskopų, sujungtų į vieną lyg žiūronai. Vaizdo monitoriuje buvo apvalus šviesos laukas, per vidurį padalintas plonytės linijos – vienoje pusėje buvo žinomos plunksnos pavyzdys, o kitoje – tas, kurį tikėjomės nustatyti. Sparčiai peržiūrėjome didžiosios anties, muskatinės, arlekino, juodosios anties, raudongurklės, amerikinės kryklės ir tuzino kitų pavyzdžius. Pūkui nereikėjo ilgai žiūrėti nė į vieną iš jų, kad įsitikintų, jog antis, kurios ieškojome, sunkiai pagaunama.

– Ar man tik rodosi, ar ši daug dailesnė už kitas? – paklausiau apie nežinomą plunksną.

– Tau nesirodo. Ji dailesnė ir aptakesnė. Ar matai, kad trikampės struktūros vos išsiskleidusios?

– Taip. Kai pasakei.

– Tai svarbi detalė nustatant paukštį. Ir nuostabiausia, kad gamtoje viskam sava priežastis, įtariu, kad šiuo atveju – izoliacija. Pūko tikslas – paspęsti spąstus orui, kuo plonesni spinduliai, tuo aptakesni ir

labiau nusmailėję mazgai, o kuo labiau jie nutolę nuo centro, tuo veiksmingiau pūkas sulaiko orą. Kai oras sugautas, tai tas pats lyg būnant mažame izoliuotame kambaryje be vėdinimo. Tau bus šilta.

Ant mikroskopo pakylos jis padėjo dar vieną plokštelę ir šįsyk buvo matyti, kad esame visai arti. Dailūs spinduliai, nuo centro nutolę nusmailėjantys mazgai.

– O ši kieno? – pasidomėjau.

– Svarbiausius įtariamuosius pasilikau pabaigai, – jis atrodė patenkintas. – Jūrinės antys. Eilės viršuje – gagos. Padidinkime iki keturių šimtų, – jis įjungė objektyvą, nustatė ryškumą ir mes permetėm dar keletą skaidrių. – Ne karališkoji ir ne akiniuotoji. Nemanau, kad žvaigždėtoji, dėl rusvos pigmentacijos prie mazgo pagrindo. Tavo plunksnoje to nėra, matai?

– Taip.

– Taigi pabandykime paprastąją gagą. Gerai. Pigmentacija sutampa, – pasakė įdėmiai stebėdamas ekraną. – Nagi, pažiūrėkime, vidutiniškai po du nuo spindulio centro nutolusius mazgus. Be to, aptakūs, kad ypač gerai izoliuotų – labai svarbu, jei plaukioji Arkties vandenyne. Aš manau, kad tai ji, *Somateria mollissima,* dažniausiai sutinkama Islandijoje, Norvegijoje, Aliaskoje ir Sibiro pakrantėse. Dar patikrinsiu per SEM, – pridūrė, turėdamas omenyje skenuojamąją elektroninę mikroskopiją.

– O ką tikrinsi?

– Druskos kristalus.

– Na, žinoma, – ištariau sužavėta. – Juk gagos – sūriųjų vandenų paukščiai.

– Būtent. Tuo ir įdomios, vertas dėmesio pavyzdys. Jų besidauginančios kolonijos Islandijoje ir Norvegijoje apsaugotos nuo plėšrūnų ir kitokių žalingų veiksnių tam, kad žmonės galėtų rinkti pūkus, kuriais patelė iškloja lizdą ir šildo kiaušinius. Išvalyti pūkai parduodami gamintojams.

– O ką iš jų gamina?

– Dažniausiai miegmaišius ir antklodes.

Kalbėdamas po mikroskopu padėjo kelias pūkų šakeles nuo Siuzanos Stori mašinoje rastos plunksnos.

– Dženifer Deiton namuose tokių daiktų nėra, – pasakiau. – Nieko, kas būtų kimšta plunksnomis.

– Galimas daiktas, kad susidūrėme su antriniu arba tretiniu pernešimu, kai plunksna buvo perduota žudikui, kuris savo ruožtu ją perdavė aukai. Žinai, vis įdomiau.

Pavyzdys buvo monitoriaus ekrane.

– Ir vėl gaga? – paklausiau.

– Manau, kad taip. Pažiūrėkime stiklo plokštelę. Ar tai nuo berniuko?

– Taip, – patvirtinau. – Lipnios liekanos, rastos ant Edžio Hyfo riešų.

– Tegul mane skradžiai.

Mikroskopinės šiukšlės monitoriuje išryškėjo kerinčia spalvų, formų, plaušelių, jau matytų spindulių ir trikampių mazgų įvairove.

– Ką gi, mano asmeninėje teorijoje atsivėrė gana didelė spraga, – pasakė Pūkas: – jeigu kalbame apie tris žmogžudystes, įvykdytas skirtingu laiku skirtingose vietose.

– Kalbame būtent apie tai.

– Jeigu tik viena iš tų plunksnų priklausytų gagai, man magėtų apsvarstyti užteršimo galimybę. Pavyzdžiui, etiketės, kur parašyta – šimtas procentų akrilo, paaiškėja, kad iš tikrųjų devyniasdešimt procentų akrilo ir dešimt procentų nailono. Etiketės meluoja. Sakykime, kad prieš mezgant tavo megztinį iš akrilo siūlų gamino daugybę nailoninių striukių, vadinasi, po jų eisiantys pirmieji megztiniai bus su nailono priemaišomis. Numezgus daug megztinių, priemaišos išsisklaido.

– Kitaip tariant, – pasitikslinau, – jeigu kas nors vilki pūkinę striukę arba turi antklodę, pagamintą su gagos pūkų priemaišomis, beveik neįmanoma, kad iš to asmens striukės ar antklodės lįstų tik gagos pūkų priemaišos.

– Tiksliai. Taigi tarkime, kad mums nežinomas gaminys užpildytas grynais gagos pūkais, ir tai be galo keista. Paprastai tokiais atvejais susiduriu su „Kmart"* įvairovės striukėmis, pirštinėmis ar antklodėmis, kurių užpildas yra vištų ar žąsų plunksnos. Gagos pūkai priklauso rinktiniams gaminiams, kuriais prekiauja prašmatnios parduotuvės. Liemenė, striukė, antklodė ar miegmaišis, užpildytas gagos pūkais, bus beveik nepralaidus ir puikios kokybės, be to, neįkandamai brangus.

– Ar kada nors teko susidurti su gagos pūkų įrodymais?

– Tai pirmas kartas.

– Kodėl juos taip vertina?

* „Kmart" – Amerikoje populiarus mažmeninis platintojas, prekiaujantis drabužiais, elektroninėmis ir sporto prekėmis.

– Dėl mano minėtų izoliacinių savybių. Bet estetinis kriterijus taip pat labai svarbus. Paprastosios gagos pūkai sniego baltumo, o dauguma kitų pūkų pilki.

– Ar, įsigydama tokią ypatingą prekę su gagos pūkų užpildu, žinočiau, kad ji užpildyta tais sniego baltumo pūkais, ar ant etiketės tiesiog būtų parašyta „anties pūkai“?

– Esu visiškai tikras, kad žinotum, – pasakė jis. – Ant etiketės greičiausiai būtų užrašas: „šimtas procentų gagos pūkų“. Juk kažkaip reikėtų pateisinti kainą.

– Gal galėtum kompiuteriu patikrinti pūkų platintojus?

– Žinoma, bet akivaizdu, kad, be paties drabužio ar gaminio, nė vienas platintojas nepasakys, ar tavo rasti gagos pūkai priklauso jiems. Deja, vien plunksnos neužtenka.

– Nežinia, – atsakiau. – Gal ir užteks.

Vidurdienį praėjusi du kvartalus grįžau į mašiną ir sėdėjau viduje pučiant šildytuvui. Naujojo Džersio aveniu buvo taip arti, jog jaučiausi lyg jūra, čia patvinstanti, čia vėl atslūgstanti. Prisisegiau saugos diržą, pasukiojau radiją, du kartus tiesiau ranką link telefono, bet vis apsigalvodavau. Vien mintis apie pasimatymą su Nikolu Grumanu atrodė tikra beprotybė.

„Jo vis tiek nebus“, – pamaniau sau dar kartą siekdama telefono ir rinkdama numerį.

– Grumanas, – atsiliepė balsas.

– Čia daktarė Skarpeta, – stengiausi peršaukti šildytuvo ūžesį.

– O, sveika. Visai neseniai apie jus skaičiau. Atrodo, lyg skambintumėte iš mašinos telefono.

– Iš jos ir skambinu. Taip atsitiko, kad esu Vašingtone.

– Jaučiuosi pagerbtas, kad prisiminėte mane pravažiuodama mano kuklų miestelį.

– Jūsų miestas ne toks jau kuklus, pone Grumanai, o aš skambinu ne šiaip paplepėti. Pamaniau, kad mums reikėtų pasikalbėti apie Ronį Džo Vadelį.

– Aišku. Ar jūs toli nuo Teisės centro?

– Dešimt minučių kelio.

– Aš dar nevalgiau priešpiečių, spėju, kad ir jūs. Ar tiks, jei užsakysiu sumuštinių?

– Puiku, – atsakiau.

Teisės centras buvo įsikūręs kokie trisdešimt penki kvartalai nuo pagrindinio universitetinio miestelio. Prisiminiau, kaip prieš daugelį metų nusiminiau, suvokusi, kad studijuojant neteks vaikštinėti šešėlyje skendinčiomis senomis Haitso gatvelėmis ir lankyti užsiėmimų puikiuose aštuonioliktojo amžiaus plytų pastatuose. Vietoj to trejus ilgus metus praleisiu naujutėlaitėse patalpose, be triukšmingo ir pašėlusio Vašingtono kvartalo žavesio. Šiaip ar taip, mano nusivylimas truko neilgai. Tai, kad teisę studijavau Jungtinių Valstijų Kongreso rūmų paunksnėje, kėlė savotišką jaudulį, jau nekalbant apie patogumus. Bet turbūt svarbiausia, kad tik pradėjusi studijas sutikau Marką.

Nuo pačių pirmųjų atsitiktinių prasilenkimų su Marku Džeimsu pirmo semestro metu labiausiai įstrigo jo fizinis poveikis man. Tik jį pamačiusi sutrikdavau, pati nesuprasdama kodėl. Kai susipažinome, jo artumas man sukeldavo adrenalino bangą. Širdis

nesuvaldomai daužydavosi ir nejučiom aštriai jausdavau kiekvieną, net ir patį menkiausią, jo judesį. Ištisomis savaitėmis mūsų pokalbiai pakerėdami nusitęsdavo iki paryčių. Žodžiai buvo ne tiek kalbos elementai, kiek pranašai paslaptingos neišvengiamos kulminacijos, vieną naktį svaigaus nenuspėjamumo ir atsitiktinumo jėga užklupusios mus.

Per tą laiką Teisės centras gerokai išaugo, pasikeitė. Teisingumo vykdymo klinika buvo ketvirtame aukšte, išėjusi iš lifto nesutikau nė gyvos dvasios, kabinetai, pro kuriuos praėjau, atrodė tušti. Pagaliau juk vis dar šventinės atostogos, ir tik nerimstantys ar visai beviltiški veržėsi į darbą. Durys į 418 patalpą atidarytos, sekretorės stalas tuščias, o Grumano kabinetas praviras.

Prisiartinusi, nenorėdama išgąsdinti, šūktelėjau vardu. Jis neatsiliepė.

– Sveiki, pone Grumanai? Ar esate? – kreipiausi dar kartą stumtelėdama duris.

Jo rašomasis stalas skendėjo chaose, apsėmusiame kompiuterį per kelis sieksnius, ant grindų palei sausakimšas knygų spintas krūvos bylų aplankų ir nuorašų. Rašomojo kairėje kitas stalas su spausdintuvu bei fakso aparatu, kuris plušėjo kažką siųsdamas. Man tylomis besižvalgant, telefonas suskambo tris kartus ir nutilo. Žaliuzėmis užtrauktas langas už rašomojo turbūt tam, kad sumažintų spindesį ant kompiuterio ekrano, į palangę atremtas subraižytas ir aplamdytas odinis portfelis.

– Atsiprašau, – vos nepašokau išgirdusi balsą už nugaros. – Tik minutėlei išėjau, tikėjausi, kad spėsiu sugrįžti prieš jums ateinant.

Nikolas Grumanas neištiesė rankos ir nesiteikė pasisveikinti. Regis, vienintelis jo rūpestis buvo nusigauti iki savo krėslo, ką ir padarė iš lėto pasiramsčiuodamas lazdele sidabrine rankena.

– Pasiūlyčiau jums kavos, bet kadangi Evelinos nėra, niekas neišvirė, – pasakė sėsdamasis į teisėjo krėslą. – Bet netrukus su priešpiečiais atneš ir atsigerti. Tikiuosi, pakentėsite ir prašom sėstis, daktare Skarpeta. Aš imu nervintis, kai moteris į mane žiūri iš aukšto.

Prisitraukiau kėdę arčiau stalo nustebinta, kad Grumanas nebuvo siaubūnas, kurį prisiminiau nuo studijų laikų. Gal todėl, kad atrodė susitraukęs, nors tikroji priežastis, įtariu, buvo mano vaizduotė, išpūtusi jį iki Rašmoro* kalno dydžio. Priešais mačiau silpną, žilagalvį vyrą, kurio veidą metai pavertė į dėmesį prikaustantį šaržą. Jis vis dar ryšėjo peteliškes, dėvėjo liemenes ir rūkė pypkę, o kai pažvelgdavo į mane, pilkos akys skrodė lyg skalpelis. Bet man jos nepasirodė šaltos. Tiesiog neįskaitomos, kaip kad dažniausiai ir manosios.

– Kodėl šlubuojate? – išdrįsau paklausti.

– Podagra. Despotų liga, – atsakė nešyptelėjęs. – Kartkartėmis paaštrėja, tik prašyčiau patausoti gerus patarimus ar vaistus. Jūs, daktarai, varote mane iš proto neprašytomis nuomonėmis bet kuria tema, pradedant sugedusiomis elektros kėdėmis ir baigiant maistu bei gėrimais, kuriuos turėčiau išmesti iš savo varganos dietos.

* Rašmoro kalno nacionalinis paminklas Pietų Dakotoje, didžiulė granito skulptūra (18 m), vaizduojanti keturių buvusių Amerikos prezidentų (Dž. Vašingtono, T. Džefersono, T. Ruzvelto, A. Linkolno) galvas.

– Elektros kėdė nebuvo sugedusi, – pasakiau. – Tik ne tuo atveju, apie kurį, esu tikra, užsiminėte.

– Jūs niekaip negalite žinoti, į ką padariau užuominą. Kiek pamenu, jūsų trumpos kadencijos metu čia ne kartą perspėjau dėl jūsų didžio sugebėjimo daryti prielaidas. Gaila, kad nepaklausėte manęs ir vis dar jas darote, nors, tiesą sakant, šiuo konkrečiu atveju jūsų prielaida buvo teisinga.

– Pone Grumanai, man malonu, kad nepamiršote savo studentės, bet aš čia ne tam, jog prisiminčiau siaubingą laiką, praleistą jūsų auditorijoje. Ir ne tam, kad vėl užsiimčiau protiniais kovos menais, kurie, regis, jums prie širdies. Pridursiu, kad esate labiausiai moterų nekenčiantis ir arogantiškiausias dėstytojas, kokį man teko sutikti per visus trisdešimt su viršum mokslo metų. Ir dėkoju, kad taip puikiai išmokėte reikalų su niekšais meno, nes jų knibždėte knibžda ir man tenka kasdien su jais susidurti.

– Nė neabejoju, kad su jais susiduriate kasdien, bet aš dar nenusprendžiau, ar jūs tai išmanote.

– Šia tema jūsų nuomonė manęs nedomina. Norėčiau, kad papasakotumėte apie Ronį Džo Vadelį.

– O ką dar, be akivaizdaus fakto, kad galutinė pasekmė buvo neteisinga, norėtumėte sužinoti? Kaip jums patiktų, daktare Skarpeta, jei politikai spręstų, ar jums skirti mirties bausmę? Nagi, tik pažvelkite, kokioje padėtyje esate pati. Ar neigiami atsiliepimai spaudoje nėra bent iš dalies politiškai motyvuoti? Kiekviena įsipainiojusi pusė turi savo planų, tikisi kažką laimėti viešai jus peikdama. Ir tai neturi nieko bendro su teisingumu ar tiesa. Taigi pabandykite įsi-

vaizduoti, kas būtų, jeigu tie patys žmonės turėtų galią atimti iš jūsų laisvę ar net gyvybę. Iracionali ir neteisinga sistema suplėšė Ronį į gabalus. Visai nesvarbu, kokie ankstesni precedentai buvo taikyti, ieškiniai skirti tiesioginiam ar šalutiniam peržiūrėjimui. Visai nesvarbu, kokį ginčytiną klausimą iškeldavau, nes šiuo atveju jūsų brangiojoje Valstijoje *habeas corpus** nepasitarnavo kaip įbauginimo priemonė, užtikrinanti, kad Valstijos teismo procesas ir apeliaciniai teisėjai sąžiningai vadovautų teisminiam bylos nagrinėjimui, laikydamiesi nustatytų konstitucinių principų. Nebuvo nė menkiausio susidomėjimo konstituciniais pažeidimais, galėjusio pakeisti mūsų nuomonę dėl kai kurių įstatymo vietų. Tuos trejus metus, kai gyniau Ronį, geriau būčiau šokęs džigą.

– Apie kokius konstitucinius pažeidimus kalbate? – paklausiau.

– Ar turite laiko? Pradėsiu nuo to, kad kaltinimą pareiškusi šalis galutinį besąlygišką prisiekusiųjų nušalinimą akivaizdžiai panaudojo rasiniu atžvilgiu diskriminacine maniera. Pagal lygių teisių apsaugos straipsnį Ronio teisės buvo pažeistos nuo pradžios iki galo, o neteisėti kaltintojo veiksmai akivaizdžiai pažeidė jo teisę į Šeštąją pataisą, kad prisiekusiuosius atrinktų iš nešališkos visuomenės grupės. Nemanau, kad matėte Ronio teismo procesą, ne kažin ką ir žinote, nes jis įvyko prieš daugiau nei devynerius metus, ir jūsų tada dar nebuvo Virdžinijoje. Nors vietinis

* *Habeas corpus* (lot.) – tais žodžiais prasideda asmens neliečiamybės įstatymas, priimtas Anglijos parlamento 1679 m. „Turėk asmenybę", t. y. teismo nurodymas perduoti suimtąjį tinkamam teisminiam nagrinėjimui.

susidomėjimas byla buvo pribloškiantis, bylos nagrinėjimo vietos nepakeitė. Prisiekusieji – aštuonios moterys ir keturi vyrai. Šešios moterys ir du vyrai – baltaodžiai. Keturi juodaodžiai prisiekusieji – komivojažierius, banko kasininkas, sesutė ir koledžo dėstytojas. Baltaodžių prisiekusiųjų profesijos: nuo į pensiją išėjusio geležinkelio iešmininko, juodukus tebevadinusio „nigeriais", iki turtingos namų šeimininkės, kuri apie juodaodžius išgirsdavo tik per žinias ir matydavo, kad dar vienas jų kažką nušovė lūšnynų rajone. Prisiekusiųjų demografinė sudėtis neleido Ronio nuteisti teisingai.

– Jūs sakote, kad vienoks ar kitoks konstitucinis pažeidimas Vadelio byloje buvo politiškai motyvuotas? Kokia politinė motyvacija galėjo būti skiriant Roniui Vadeliui mirties bausmę?

Grumanas staiga žvilgtelėjo į duris.

– Jei ausys manęs neapgauna, regis, atnešė priešpiečius.

Išgirdau greitus žingsnius ir čežantį popierių, balsas šūktelėjo:

– Ei, Nikai. Ar tu ten?

– Užeik, Džo, – atsiliepė Grumanas, nesikeldamas nuo rašomojo.

Pasirodė energingas jaunas juodukas mėlynais džinsais ir teniso bateliais, priėjęs priešais Grumaną padėjo du popierinius maišiukus.

– Šiame gėrimai, o čia įdėti du jūreiviški sumuštiniai, bulvių salotos ir rauginti agurkėliai. Iš viso penkiolika keturiasdešimt.

– Grąžą pasilik. Dėkui tau, Džo. Klausyk, ar jie kartais išleidžia tave atostogų?

– Visi nori valgyti, žmogau. Lekiu.

Grumanas padalijo maistą ir servetėles, kol aš iš paskutiniųjų bandžiau susivokti, ką daryti. Man vis labiau patiko jo elgesys ir žodžiai, neatrodė, kad jis gudrautų, nieko globėjiško ar nenuoširdaus.

– Kokia politinė motyvacija? – vėl paklausiau, išvyniodama sumuštinį.

Jis atkimšo imbierinį limonadą ir atidengė bulvių salotų indelį.

– Prieš keletą savaičių tikėjausi, kad pavyks gauti atsakymą į šį klausimą, – pasakė jis. – Bet asmuo, galėjęs man padėti, netikėtai buvo rastas negyvas savo mašinoje. Esu visiškai tikras, daktare Skarpeta, kad žinote, apie ką kalbu. Dženifer Deiton – viena iš jūsų bylų, ir nors viešai dar turės patvirtinti, kad jos mirtis – savižudybė, bent jau taip leido suprasti. Man jos mirties laikas atrodo gana nepaprastas, jei ne šiurpus.

– Ar tai reiškia, kad jūs pažinojote Dženifer Deiton? – paklausiau kiek įmanoma abejingiau.

– Ir taip, ir ne. Mes nebuvome susitikę, o telefonu kalbėjomės tik porą kartų ir labai trumpai. Matot, su ja susisiekiau tik po Ronio mirties.

– Tai reiškia, kad ji pažinojo Vadelį.

Grumanas atsikando sumuštinio ir gurkštelėjo imbierinio limonado.

– Jie su Roniu tikrai vienas kitą pažinojo, – pasakė jis. – Jūs jau žinote, kad panelė Deiton sudarinėjo horoskopus, domėjosi parapsichologija ir panašiais

dalykais. Taigi prieš aštuonerius metus, kalėdamas Meklenburge, Ronis viename žurnale atsitiktinai pastebėjo jos paslaugų reklamą. Jis parašė, pradžioje tikėdamasis, kad ji, taip sakant, žvilgtelės į savo krištolinį rutulį ir išpranašaus jo ateitį. Manyčiau, labiausiai jį domino, ar mirs elektros kėdėje, ir nieko čia keisto – kaliniai rašo fizikams, būrėjams iš delno ir klausinėja apie savo ateitį arba, susisiekę su dvasininkais, paprašo, kad už juos melstųsi. Kiek neįprasta Ronio atveju, kad tarp jo ir panelės Deiton užsimezgė nuoširdi draugystė laiškais, kuri tęsėsi visą tą laiką. Tačiau, likus keliems mėnesiams iki jo mirties, jos laiškai staiga nutrūko.

– Ar manote, kad juos perėmė?

– Be jokios abejonės. Dženifer Deiton, mums kalbantis telefonu, tvirtino, kad ir toliau rašė Roniui. Taip pat sakė, kad per pastarus kelis mėnesius negavusi nė vieno Ronio laiško, ir man kyla įtarimas, kad ir jo laiškai buvo perimti.

– Kodėl susisiekėte su ja tik po egzekucijos? – paklausiau nustebusi.

– Iki tol apie ją nežinojau. Ronis neužsiminė apie ją iki pat paskutinio mūsų pokalbio, turbūt keisčiausio pokalbio, kokį kada turėjau su savo ginamuoju, – Grumanas knaibė sumuštinį, po to stumtelėjęs į šalį pasiėmė pypkę. – Nesu tikras, ar žinote, daktare Skarpeta, kad Ronis atsisakė mano paslaugų.

– Nesuprantu, ką norite pasakyti?

– Paskutinį kartą kalbėjausi su Roniu likus savaitei iki jo pervežimo iš Meklenburgo į Ričmondą. Tuomet jis pareiškė, jog žino, kad jam bus įvykdyta mirties

bausmė, ir kad aš nieko nebepakeisiu. Pasakė, kad tai, kas jo laukia, buvo nuspręsta nuo pat pradžių ir kad jis susitaikė su neišvengiama mirtimi. Dar pridūrė, kad laukia mirties, ir norėjo, jog liaučiausi siekęs federalinio *habeas corpus* patenkinimo. Tada paprašė, kad nebeskambinčiau ir nebelankyčiau jo.

– Bet jis neatsisakė jūsų paslaugų?

Pypkės iš erikos šaknies kaušelyje Grumanas įžiebė ugnį ir patraukė kandiklį.

– Ne, neatsisakė. Tiesiog nenorėjo susitikti arba kalbėtis telefonu.

– Atrodytų, jau vien dėl to turėjo būti atidėtas mirties bausmės vykdymas, dėl nebaigto kompetencijos nustatymo, – pasakiau.

– Bandžiau ir tai. Citavau viską nuo *Heiso** prieš *Merfį*** iki „Tėve mūsų". Teismas priėmė nuostabų sprendimą: jog Ronis nesikreipė dėl jam skirtos mirties bausmės. Jis tiesiog pareiškė, kad laukia mirties, todėl prašymą atmetė.

– Jei keletas savaičių prieš egzekuciją nebesusisiekėte su Vadeliu, kaip sužinojote apie Dženifer Deiton?

– Paskutinio pokalbio metu Ronis paprašė trijų dalykų. Pirmasis, kad pasirūpinčiau, jog jo mintis išspausdintų laikraštyje kelios dienos prieš egzekuciją. Jis man perdavė tekstą, ir aš susitariau su Ričmondo „Times-Dispatch".

* A. G. Hays (1881–1954) – amerikiečių advokatas, už dyką gynęs apkaltintus asmenis daugelyje garsių pilietinių laisvių bylų.

** F. Murphy (1890–1949) – nuo 1940 m. iki pat mirties Amerikos Aukščiausiojo Teismo teisėjas, karingai gynęs asmens laisves ir pilietines teises, primygtinai reikalaudamas vykdyti esminį teisingumą neatsižvelgiant į teisinius formalumus.

– Aš skaičiau.

– Jo antrąjį prašymą pacituosiu: „Neleisk, kad kas atsitiktų mano draugei.“ Paklausiau, apie kokią draugę kalba, ir jis atsakė: „Jei tu esi doras žmogus, susirask ją. Ji niekad nieko nenuskriaudė.“ Jis pasakė jos vardą ir pavardę, bet paprašė susisiekti su ja tik po jo mirties. Aš turėjau paskambinti ir perduoti, jog ji jam labai daug reiškusi. Žinoma, aš nesilaikiau šio prašymo paraidžiui. Mėginau susisiekti su ja nedelsdamas, nes žinojau, kad Ronis slysta man iš rankų, ir nujaučiau, kad kažkas čia labai neteisinga. Tikėjausi, kad galbūt ta draugė galėtų padėti. Jeigu jie susirašinėjo, galbūt ji ką nors žinojo.

– Ar susisiekėte su ja? – paklausiau, prisiminusi Mariną minint, kad dvi savaites apie Padėkos* dieną Dženifer Deiton praleido Floridoje.

– Niekas nekėlė telefono, – atsakė Grumanas. – Kelias savaites retkarčiais vis paskambindavau, kol, atvirai kalbant, laiko stoka ir sveikatos sutrikimas, bylinėjimosi tempas, šventės ir šlykšti podagra mano dėmesį nukreipė kitur. Dženifer Deiton prisiminiau tik po Ronio mirties, nes privalėjau susisiekti su ja ir perduoti Ronio prašymą, kokia svarbi ji jam buvusi ir panašiai.

– Ar nepalikote žinučių telefono atsakiklyje, prieš tai jai skambindamas?

– Jis buvo išjungtas. Žvelgiant atgal, visiškai suprantama. Sugrįžusi iš atostogų, ji visai netroško rasti penkis šimtus žinučių nuo žmonių, kurie nieko

* Padėkos diena – pirmųjų kolonistų atminimo šventė, švenčiama paskutinį lapkričio ketvirtadienį.

nenusprendžia, kol nesužino savo horoskopo. O jei būtų palikusi žinutę, kad dviem savaitėms išvyksta iš miesto, tai būtų puikus kvietimas vagims.

– O kas nutiko, kai pagaliau su ja susisiekėte?

– Tada ji man atskleidė, kad jie susirašinėjo aštuonerius metus ir kad vienas kitą mylėjo. Ji tvirtino, kad *tiesa niekad nepaaiškės.* Aš paklausiau, ką turi omenyje, tačiau ji neatsakė ir padėjo ragelį. Galiausiai, parašiau jai laišką maldaudamas pasikalbėti su manimi.

– Kada jūs parašėte tą laišką? – paklausiau.

– Tuoj prisiminsiu. Kitą dieną po egzekucijos. Manau, kad tai buvo gruodžio keturioliktoji.

– Ar ji atsakė?

– Įdomu, kad atsakė faksu. Nė nežinojau, kad ji turi faksą, bet mano fakso numeris buvo ant spausdinimo popieriaus. Jei norit žvilgtelėti, turiu jos laiško kopiją.

Jis kilojo storų bylų aplankus ir kitus dokumentus, esančius ant rašomojo stalo. Suradęs reikiamą aplanką, pervertė ir ištraukė faksą, kurį akimirksniu atpažinau: „Taip, aš bendradarbiausiu, bet jau per vėlu, per vėlu, per vėlu. Geriau jūs atvažiuokite. Visa tai taip nedora!“ Spėliojau, kaip sureaguotų Grumanas, sužinojęs, kad jos laiškas jam buvo atkurtas vaizdo didintuvu Neilso Vanderio laboratorijoje.

– Ar žinote, ką ji turėjo omenyje? Kas buvo per vėlu ir taip nedora? – paklausiau.

– Akivaizdu, kad jau per vėlu užkirsti kelią Ronio egzekucijai, įvykdytai prieš keturias dienas. Nežinau, kas jai atrodė taip nedora, daktare Skarpeta. Matote, jau kurį laiką mane lydėjo bloga nuojauta dėl Ronio bylos. Tarp mūsų taip ir neužsimezgė ryšys, jau vien

tai keista. Paprastai labai suartėji. Juk aš – vienintelis advokatas sistemoje, kuri trokšta tavo mirties, vienintelis dirbu tau sistemoje, kuri nusiteikusi prieš tave. Bet Ronis buvo abejingas ir savo pirmajam advokatui, todėl tas tipas nusprendė, kad byla beviltiška, ir atsisakė jos. Vėliau, kai perėmiau bylą, Ronis išliko toks pat santūrus. Tai nepaprastai gniuždė. Kai tik pradėdavau manyti, kad jis pradeda pasitikėti manimi, tarp mūsų išdygdavo siena. Jis staiga užsisklęsdavo ir tikrąja to žodžio prasme imdavo prakaituoti.

– Ar jis atrodė įbaugintas?

– Įbaugintas, prislėgtas, kartais piktas.

– Ar jūs sakote, kad jo byla buvo susijusi su kažkokiu sąmokslu ir kad galbūt viename ankstyvųjų laiškų jis užsiminė apie tai savo draugei?

– Neturiu žalio supratimo, ką žinojo Dženė Deiton, bet įtariu, kad kažką žinojo.

– Ar Vadelis vadino ją Džene?

Grumanas vėl pasiėmė žiebtuvėlį.

– Taip.

– Ar jis kada minėjo jums romaną pavadinimu „Paryžiaus upėtakis“?

– Keista, – atrodė nustebęs. – Buvau apie tai pamiršęs, bet prieš keletą metų per vieną pirmųjų užsiėmimų su Roniu kalbėjomės apie knygas ir jo poeziją. Jis mėgo skaityti ir pasiūlė man perskaityti „Paryžiaus upėtakį“. Pasakiau, kad jau skaičiau tą romaną, bet man pasidarė smalsu, kodėl pasiūlė. Jis atsakė labai ramiai: „Nes taip viskas ir vyksta, pone Grumanai. Ir jūs nieko nebepakeisite.“ Tuo metu aš supratau taip: jis buvo pietų juodaodis, raupsuotasis

baltojo žmogaus sistemoje ir jokia federalinė asmens teisių gynimo priemonė ar kitokie burtai, kurių imčiausi teisminiame bylos peržiūrėjimo procese, nebepakeis jo likimo.

– Ar ir dabar taip suprantate?

Jis mąsliai žvelgė pro kvapnių dūmų debesį.

– Manau, kad taip. O kodėl domitės Ronio pasiūlytų knygų sąrašu? – jis pažvelgė man į akis.

– Prie Dženifer Deiton lovos gulėjo „Paryžiaus upėtakis“. Knygoje buvo eilėraštis, spėju, Vadelio parašytas jai. Nieko svarbaus. Tiesiog smalsu.

– Bet tai svarbu, antraip nebūtumėte pasiteiravusi. Svarstote, kad galbūt Ronis pasiūlė jai romaną dėl tų pačių priežasčių, kaip ir man. Jo mintyse tas pasakojimas buvo lyg ir jo paties istorija. Ir tai sugrąžina mus prie klausimo, ką jis atskleidė panelei Deiton? Kitaip tariant, kokią jo paslaptį ji nusinešė su savimi į kapą?

– Kaip jums atrodo, pone Grumanai, kas tai galėjo būti?

– Manau, kad buvo užglaistytas bjaurus netaktas, ir kažkokiu būdu Ronis apie tai žinojo. Galbūt tai susiję su tuo, kas vyksta už grotų, t. y. korumpuota kalėjimo sistema. Nežinau, bet norėčiau žinoti.

– Bet kam ką nors slėpti, kai tau gresia mirtis? Kodėl tiesiog nežengti į priekį, surizikuoti ir prabilti?

– Dabar tai būtų protingiausia, ar ne? Kai taip kantriai ir ilgai leidausi jūsų kamantinėjamas, daktare Skarpeta, galbūt jums bus lengviau suprasti, kodėl man taip rūpėjo, ar prieš egzekuciją Ronis nepatyrė prievartos. Dabar turbūt aiškiau, kodėl taip karštai

esu nusistatęs prieš mirties bausmę – tokią žiaurią ir neįprastą. Ir ji tokia ne tik dėl mėlynių, įbrėžimų ar kraujo iš nosies.

– Nebuvo jokių fizinės prievartos įrodymų, – pasakiau. – Nei vaistų. Jūs gavote mano ataskaitą.

– Jūs išsisukinėjate, – pasakė Grumanas išberdamas iš pypkės tabaką. – Jūs šiandien esate čia, nes jums iš manęs kažko reikia. Pokalbio metu, į kurį galėjau ir neįsitraukti, jums daug papasakojau. Aš pats to norėjau, nes visą laiką siekiu teisingumo ir tiesos, kad ir ką apie mane galvotumėte. Ir yra dar viena priežastis – mano buvusi studentė pakliuvo į bėdą.

– Jeigu tai užuomina į mane, leiskite priminti jūsų paties posakį: „Nedarykime prielaidų."

– Aš ir nedarau.

– Tada pranešiu, kad man labai įtartinas toks netikėtai labdaringas požiūris, kurį tariamai puoselėjate buvusiai studentei. Tiesą sakant, pone Grumanai, žodis *labdara* mano mintyse nė karto nebuvo atsiradęs šalia jūsų vardo.

– Galbūt todėl, kad nežinote tikrosios šio žodžio prasmės. Geranoriškas veiksmas ar jausmas, duodant išmaldą vargstantiems. Labdara, kai duodate kitam tai, ko jam reikia, o ne tai, ką norėtumėte duoti. Visada daviau tai, ko jums reikėjo. Aš dariau tai, kol buvote mano studentė, ir šiandien darau tą patį, nors tie veiksmai išreikšti labai skirtingai, nes poreikiai irgi pasikeitė. Aš jau senis, daktare Skarpeta, ir turbūt manote, kad ne kažin ką prisimenu iš jūsų studijų metų Džiodžtaune. Nustebsite išgirdusi, kad labai gyvai jus prisimenu, nes buvote viena daugiausiai vilčių

teikianti studentė, kokią kada teko mokyti. Jums nereikėjo nei mano smūgių, nei plojimų. Pavojingiausia buvo ne tai, kad neteksite pasitikėjimo savimi ar savo aštriu protu, bet kad prarasite save, taškas. Ar manote, kad nežinojau, kodėl per mano paskaitą atrodydavote išsekusi ir išsiblaškiusi? Ar manote, nežinojau, kad jums rūpėjo tik Markas Džeimsas, kuris, beje, lyginant su jumis, buvo vidutinybė? Atrodžiau piktas arba labai reiklus jums, nes *norėjau pelnyti jūsų dėmesį*. Aš troškau *įsiutinti* jus. Norėjau, kad suvoktumėte teisę, o ne tik būtumėte įsimylėjusi. Baiminausi, kad atsisakysite puikios galimybės, nes jūsų hormonai ir jausmai įaudrinti. Matote, vieną dieną netikėtai pabudę imame gailėtis tokių sprendimų. Mes pabundame tuščioje lovoje, prieš mus aušta tuščia diena ir nebėra ko tikėtis, tik beprasmių savaičių, mėnesių ir metų. Aš ryžtingai siekiau, kad nešvaistytumėte veltui gabumų ir neišduotumėte savo stiprybės.

Apstulbusi žvelgiau į jį jausdama, kaip užkaito veidas.

– Mano įžeidimai ir galantiškumo stoka jūsų atžvilgiu nebuvo nuoširdūs, – tęsė jis su ta pačia ramia įtampa ir tikslumu, keliančiais baimę teismo salėje. – Tai taktika. Mes, advokatai, garsėjame savo taktikomis. Tai sukti smūgiai ir kamuoliuko padavimai, kampai ir greitis, kuriais naudojamės, kad pasiektume užtikrintą ir reikiamą rezultatą. Viso to pamatas yra nuoširdus ir aistringas troškimas užgrūdinti studentus ir melstis, kad jiems pavyktų pakeisti šį prastai sutvertą pasaulį, kuriame gyvename. Ir jūs manęs nenuvylėte. Jūs tikriausiai viena ryškiausių mano žvaigždžių.

– Kodėl man visą tai sakote? – paklausiau.

– Nes kaip tik dabar jums to reikia. Kaip jau minėjau, pakliuvote į bėdą. Tiesiog esate per daug išdidi pripažinti.

Tylėjau, mano galvoje virė aršus ginčas.

– Jeigu sutiksite, aš jums padėsiu.

Jeigu jis kalbėjo tiesą, buvo gyvybiškai svarbu atsakyti tuo pačiu. Žvilgtelėjusi į praviras duris įsivaizdavau, kaip lengvai kas nors galėjo čia patekti. Įsivaizdavau, kaip paprasta užpulti jį šlubčiojantį prie savo mašinos.

– Jeigu laikraščiai ir toliau spausdins jus kaltinančias istorijas, reikėtų griebtis kelių strategijų...

Aš pertraukiau jį.

– Pone Grumanai, kada paskutinį kartą matėte Ronį Džo Vadelį?

Nutilęs žvilgtelėjo į lubas.

– Paskutinį kartą su juo mačiausi turbūt prieš kokius metus. Dažniausiai mūsų pokalbiai vykdavo telefonu. Kaip jau minėjau, jei būtų leidęs, būčiau likęs su juo iki galo.

– Vadinasi, kai jis tariamai laukė egzekucijos Pavasario gatvėje, jūs jo nebematėte ir nesikalbėjote su juo?

– *Tariamai?* Keistas žodžių pasirinkimas, daktare Skarpeta.

– Mes negalime įrodyti, kad būtent Vadeliui gruodžio tryliktosios vakarą buvo įvykdyta mirties bausmė.

– Jūs, aišku, juokaujate.

Jis atrodė nustebęs.

Išdėsčiau jam viską, kas paaiškėjo: kad Dženifer Deiton buvo nužudyta, kad jos namuose ant valgomojo

kėdės rastas Vadelio piršto atspaudas. Papasakojau apie Edį Hyfą, Siuzaną Stori ir akivaizdžiai kažkieno suklastotą ADES. Kai baigiau, Grumanas sėdėjo sustingęs, įsmeigęs akis į mane.

– Dieve mano, – sumurmėjo jis.

– Jūsų laiško Dženifer Deiton neradome, – tęsiau. – Policija, apieškojusi namus, nerado nei jūsų, nei jos fakso originalų. Galbūt kas nors paėmė. Galbūt žudikas sudegino židinyje jos mirties vakarą. O gal ji pati jais atsikratė, nes bijojo. Esu įsitikinusi, kad ją nužudė, nes ji kažką žinojo.

– Siuzana Stori buvo nužudyta dėl tos pačios priežasties? Nes kažką žinojo?

– Tai visiškai įmanoma, – pasakiau. – Esmė ta, kad nužudyti du su Roniu Džo Vadeliu susiję žmonės. Atsižvelgiant į tai, ką jūs žinote apie Vadelį, galimas daiktas, kad esate sąrašo viršuje.

– Taigi manote, kad aš galiu būti kitas, – ištarė kreivai šyptelėjęs. – Žinote, turbūt didžiausias mano priekaištas Visagaliui būtų tas, kad skirtumą tarp gyvenimo ir mirties dažniausiai nulemia laikas. Jūs mane įspėjote, daktare Skarpeta. Bet nesu toks kvailas, jog manyčiau, kad jei mane ketina nušauti, man pavyks sėkmingai to išvengti.

– Bent jau pamėginkite, – paprašiau. – Galėtumėte imtis savisaugos priemonių.

– Ir imsiuosi.

– Galbūt su žmona galėtumėte išvykti atostogų, kuriam laikui dingtumėte iš miesto.

– Beverli jau treji metai kaip mirusi, – pasakė jis.

– Užjaučiu, pone Grumanai.

– Ji ilgą laiką sirgo – daugelį mūsų bendro gyvenimo metų. Dabar, kai nebeturiu kuo rūpintis, atsidaviau savo pašaukimui. Aš esu nepagydomas darboholikas, norintis pakeisti pasaulį.

– Man regis, jei kam pavyktų jį nors šiek tiek pakeisti, tai – jums.

– Nors jūsų nuomonė nepagrįsta jokiais faktais, vis tiek esu dėkingas. Savo ruožtu norėčiau išreikšti gilų liūdesį dėl Marko mirties. Nelabai jį pažinojau, kol studijavo čia, bet atrodė gana padorus vaikinas.

– Dėkui.

Atsistojusi apsivilkau paltą. Akimirksnį ieškojau mašinos raktelių.

Jis irgi pakilo.

– Ką toliau darysime, daktare Skarpeta?

– Turbūt neturėsite Ronio Vadelio laiškų ar kitų daiktų, kuriuos vertėtų apdoroti ieškant paslėpto jo piršto atspaudo?

– Aš neturiu jokių laiškų ar kitokių dokumentų su jo parašu, kurių nebūtų lietę daugybė žmonių. Bet galite pamėginti.

– Aš jums pranešiu, jei nerasime kito būdo. Paskutinis klausimas, kurį norėjau užduoti, – mes stabtelėjome tarpduryje. Grumanas pasirėmė į lazdelę. – Jūs minėjote, kad paskutinio pokalbio metu Vadelis pasakė tris savo norus. Vienas buvo išspausdinti tekstą su jo mintimis, kitas – paskambinti Dženifer Deiton. O koks gi trečiasis?

– Jis norėjo, kad į egzekuciją pakviesčiau Noringą.

– Ir pakvietėte?

– Na, žinoma, – tarė Grumanas. – Bet jūsų puikusis gubernatorius nesiteikė net atsakyti į kvietimą.

10

Vėlyvą popietę paskambinau Rozai, horizonte ryškėjo Ričmondo kontūrai.

– Daktare Skarpeta, kur jūs? – išgirdau išsigandusį sekretorės balsą. – Savo mašinoje?

– Taip. Už kokių penkių minučių būsiu centre.

– Geriau važiuokite nesustodama. Kol kas čia neužsukite.

– Ką?

– Leitenantas Marinas ieško jūsų. Prašė perduoti, kad prieš ko nors imdamasi paskambintumėte jam. Sakė, tai be galo skubu.

– Roza, ką po galais tauški?

– Ar klausėte žinių? Ar vartėte popietinį laikraštį?

– Visą dieną praleidau Vašingtone. Kokios naujienos?

– Priešpiet rado negyvą Franką Donahju.

– Kalėjimo viršininką? Franką Donahju?

– Taip.

Rankos suspaudė vairą, atšiauriai žvelgiau į kelią.

– Kaip tai įvyko?

– Jį nušovė. Prieš porą valandų rado jo mašinoje. Taip pat kaip Siuzaną.

– Tuoj būsiu, – pasakiau sukdama į kairę kelio juostą ir didindama greitį.

– Tikrai nepatariu. Fildingas jau ėmėsi jo. Prašau, paskambinkite Marinui. Ir būtinai paskaitykite vakarinį laikraštį. Jie žino apie kulkas.

– Jie? – suklusau.

– Korespondentai. Jiems žinoma, kad Edžio Hyfo ir Siuzanos bylas sieja tos pačios kulkos.

Marino pranešimų gaviklyje palikau žinutę, kad aš pakeliui į namus. Pastačiusi mašiną garaže, patraukiau tiesiai link prieangio, kur susiradau vakarinį laikraštį.

Frankas Donahju šypsojosi iš laikraščio. Antraštė skelbė: „Nužudytas valstijos kalėjimo viršininkas". Apačioje dar vienas straipsnis su kito valstijos tarnautojo nuotrauka – mano. Anot paantraštės, iš berniuko Hyfo ir Siuzanos kūnų išimtos kulkos paleistos iš to paties ginklo, o keisti sutapimai abi žmogžudystes sieja su manimi. Greta šių „Post" pareikštų užuominų buvo kur kas grėsmingesnė informacija.

Apstulbusi perskaičiau, kad mano pirštų atspaudus aptiko ant voko su grynaisiais, policijos rasto Siuzanos Stori namuose. Mano akivaizdžiai „neįprastas susidomėjimas" Edžio Hyfo byla, kai nuvykau į Henriko greitosios pagalbos ligoninę dar prieš jo mirtį apžiūrėti žaizdų. Vėliau, darant jo skrodimą, Siuzana atsisakiusi liudyti jo byloje ir tariamai pabėgusi iš

lavoninės. Po nepilnų dviejų savaičių ji buvo nužudyta, o aš atskubėjau į nusikaltimo vietą, iš karto po to išdygau jos tėvų namuose ir juos apklausiau, be to, primygtinai norėjau dalyvauti darant jos skrodimą.

Netiesiogiai man primetė, kad esu piktavalė, bet padaryta užuomina dėl Siuzanos ne tiek nustebino, kiek įsiutino. Kad savo darbe įvėliau nedovanotinų klaidų. Po egzekucijos į lavoninę atgabenus Ronio Džo Vadelio kūną, pamiršau paimti jo pirštų atspaudus. Visai neseniai vidury koridoriaus, tiesiog priešais liftą, kuriuo naudojasi daugybė pastate dirbančių žmonių, palikau žmogžudystės aukos kūną, tokiu būdu rimtai kompromituodama įrodymų grandį. Mane apibūdino kaip nenuspėjamą ir besišalinančią kolegų, pastebėjusių, kad aš ėmiau keistis po savo meilužio, Marko Džeimso, mirties. Galbūt Siuzana, su kuria kasdien dirbau petys į petį, žinojo kai ką, kas galėjo sužlugdyti mano karjerą. Galbūt mokėjau jai, kad tylėtų.

– *Mano pirštų atspaudai?* – užsipuoliau Mariną, kai jis išdygo prie durų. – Kas per velniava su tais mano pirštų atspaudais?

– Nesikarščiuok, daktaryt.

– Šį sykį tiesiog turėčiau pareikšti ieškinį. To jau per daug.

– Nieko tu nepareikši, – eidamas iš paskos į virtuvę, kur ant stalo gulėjo išskleistas laikraštis, jis išsitraukė cigaretes.

– Benas Styvensas pasistengė.

– Daktaryt, manau, kad tau derėtų išklausyti mane.

– Tai jis išpliurpė apie kulkas...

– Daktaryt, po paraliais, patylėk.

Aš atsisėdau.

– Ir mano subinė svyla, – pasakė jis. – Drauge su tavimi tiriu bylas, kai staiga ant tavęs krinta įtarimo šešėlis. Taip, mes iš tiesų Siuzanos namuose radome voką, užkištą po drabužiais tualetinio staliuko stalčiuje. Voke trys banknotai po šimtą dolerių. Kai Vanderis apdorojo voką, išryškėjo keletas paslėptų atspaudų. Du iš jų tavo. Mudviejų pirštų atspaudai, kaip kad ir daugelio kitų darbuotojų, įtraukti į ADES, ypatingiems atvejams, jei kartais apsižioplinę paliktume pirštų atspaudus įvykio vietoje.

– Aš niekur nepalikau pirštų atspaudų. Tam yra logiškas paaiškinimas. Turi būti. Galbūt tą voką kažkuriuo momentu liečiau kontoroje ar lavoninėje, o Siuzana parsinešė jį namo.

– Tai tikrai ne kontoros vokas, – atsakė Marinas. – Jis beveik dvigubai didesnis už teisinį voką ir pagamintas iš kieto, blizgaus juodo popieriaus. Ant jo nėra jokių užrašų.

Negalėdama patikėti pažvelgiau į jį, man buvo aišku.

– Mano dovanotas šalis.

– Koks šalis?

– Siuzanai Kalėdų proga padovanojau San Franciske pirktą raudoną šilkinį šalį, įdėtą į tavo apibūdintą blizgantį, juodos spalvos kartoninį ar kieto popieriaus voką. Atlankas užsegamas mažyčiu auksinės spalvos antspaudu. Pati supakavau dovaną. Be abejo, ant jo liko mano pirštų atspaudų.

– O tie trys šimtai dolerių? – paklausė nežiūrėdamas man į akis.

– Apie pinigus nieko nežinau.

– Tik klausiu, kodėl jie buvo tavo dovanotame voke?

– Galbūt jai reikėjo kur nors paslėpti pinigus. Vokas parankus. Galbūt nenorėjo jo išmesti. Nežinau. Iš kur man žinoti, ką ji darė su mano dovanomis.

– Ar kas nors matė tave, dovanojančią jai šalį? – pasidomėjo jis.

– Ne. Kai ji išpakavo dovaną, vyras dar nebuvo grįžęs.

– Aha, ką gi, vienintelė dovana, apie kurią visi girdėjo – rožinė puansetija. Neatrodo, kad Siuzana užsiminė apie tavo dovanotą šalį.

– Dėl Dievo meilės, Marinai, juo buvo apsigaubusi, kai ją nušovė.

– Tai nepaaiškina, iš kur jis atsirado.

– Tu jau imi mane kaltinti, – atrėžiau jam.

– Aš niekuo tavęs nekaltinu. Argi nesupranti? Taip viskas pakrypo, velniai griebtų. Nori, kad glostyčiau ir tapšnočiau per petį, kol kitas faras padarys kratą ir pateiks tau panašius klausimus?

Jis atsistojo ir nudelbęs žvilgsnį į grindis žingsniavo po virtuvę, rankos kišenėse.

– Papasakok apie Donahju, – paprašiau ramiai.

– Nušautas savo geldoje, turbūt anksti rytą. Anot žmonos, iš namų išvažiavo po šešių penkiolika. Per pietus apie pusę dviejų jo „griausmapaukštį“ aptiko Gelmių uoste, jis pats sėdėjo viduje.

– Tiek aš perskaičiau laikraštyje.

– Klausyk. Kuo mažiau apie tai kalbėsime, tuo geriau.

– Kodėl? Ar korespondentai leis suprasti, kad ir jį nužudžiau aš?

– Daktaryt, kur buvai šįryt po šešių penkiolika?

– Ruošiausi važiuoti į Vašingtoną.

– Ar kas nors paliudytų, kad nesivažinėjai aplink Gelmių uostą? Žinai, kad jis visai netoli Teismo medicinos ekspertės įstaigos. Kokios dvi minutės kelio.

– Tai absurdiška.

– Pratinkis. Tai tik pradžia. Palauk, kol Patersonas suleis dantis.

Prieš tapdamas apygardos prokuroru, Rojus Patersonas buvo vienas aršiausių ir egoistiškiausių advokatų mieste, ginančių nusikaltėlius. Tais laikais jis nejausdavo jokio dėkingumo man, nes daugelyje bylų teismo medicinos eksperto parodymai prisiekusiųjų nenuteikdavo palankiau teisiamojo atžvilgiu.

– Ar kada sakiau, kaip baisiai jis tavęs nekenčia? – neatlyžo Marinas. – Ne kartą išjuokei jį, kai dar buvo gynybos advokatas. Sėdėdavai savo siauruose kostiumėliuose ramutėlė lyg katytė ir versdavai jį jaustis kvailiu.

– Jis pats save išstatydavo pajuokai. Aš tik atsakinėdavau į jo klausimus.

– Jau neminint, kad tavo buvęs vaikinas Bilas Boltcas buvo vienas geriausių jo draugelių, bet į tai nesigilinsime.

– Nenorėčiau.

– Tik žinau, kad Patersonas persekios tave. Dievaži, turbūt šią akimirką netveria savo kailyje iš laimės.

– Marinai, tu raudonas kaip burokas. Dėl Dievo meilės, tik nenugriūk ant manęs.

– Grįžkime prie to šalio, kurį sakaisi padovanojusi Siuzanai.

– *Sakausi* padovanojusi Siuzanai?

– Kaip vadinosi parduotuvė San Franciske, kurioje jį pirkai? – paklausė jis.

– Tai ne parduotuvė.

Jis metė skvarbų žvilgsnį į mane be perstojo žingsniuodamas.

– Tai buvo gatvės mugė. Daugybė prekystalių ir kioskų, prekiaujančių meno kūriniais, rankdarbiais. Kaip Koven Gadenas, – paaiškinau.

– Turi kvitą?

– Nebuvo jokios priežasties jį saugoti.

– Taigi nežinai to kiosko ar panašiai pavadinimo. Ir niekaip neįmanoma patvirtinti, kad šalį pirkai iš menininko, naudojančio blizgančius juodus vokus.

– Aš negaliu patvirtinti.

Jis toliau žingsniavo, o aš žiūrėjau pro langą. Delčia švietė pro iš lėto plaukiančius debesis, vėjyje suposi tamsūs medžių siluetai. Atsistojau užverti žaliuzių.

Marinas liovėsi žingsniavęs.

– Daktaryt, man reikės peržiūrėti tavo finansinius dokumentus.

Nepratariau nė žodžio.

– Turiu patikrinti, ar per pastarus mėnesius neišėmei didelės grynųjų sumos.

Vis dar tylėjau.

– Daktaryt, tu juk neėmei, ar ne?

Pakilau nuo stalo, mano pulsas padažnėjo.

– Kalbėkis su mano advokatu, – atsakiau.

Marinui išėjus, užlipau į viršų, kur sieninėje kedro spintoje laikiau asmeninius dokumentus, ir ėmiau rankioti banko ataskaitas, mokesčių deklaracijas bei įvairių atsiskaitymų dokumentus. Mąsčiau apie Ričmondo gynybos advokatus, kurie greičiausiai džiūgautų, jei mane uždarytų ar ištremtų iki gyvos galvos.

Sėdėjau virtuvėje ir į teisinį bloknotą žymėjausi pastabas, kai suskambo durų skambutis. Įleidusi Bentoną Veslį su Liuse į vidų, iš jų tylėjimo akimirksniu supratau, kad nebūtina pasakoti, kas vyksta.

– Kur Konė? – pasiteiravau pavargusi.

– Naujuosius sutiks su savo giminėmis Šarlotesvilyje.

– Einu į tavo darbo kambarį, teta Kei, – tarstelėjo Liusė, nei apkabinusi, nei nusišypsojusi man. Išeidama nusinešė lagaminą.

– Marinas nori patikrinti mano finansinius dokumentus, – pasakiau Vesliui, einančiam iš paskos į svetainę. – Benas Styvensas kursto prieš mane. Iš kontoros dingo darbuotojų bylos ir atmintinių kopijos – jis tikisi, jog atrodys, lyg aš jas būčiau paėmusi. O Rojus Patersonas, pasak Marino, šiuo metu iš džiaugsmo trina rankas. Tai paskutinės naujienos.

– Kur laikai škotišką viskį?

– Gėrimai štai ten, bufete. Stiklinės bare.

– Nenoriu gerti tavo gėrimų.

– Na, o aš noriu.

Ėmiau kurti ugnį.

– Atvažiuodamas paskambinau tavo pavaduotojui. Ginklų ekspertizės specialistai jau apžiūrėjo kulkas, išimtas iš Donahju smegenų. Vinčesteris vienas

penkiasdešimt, gryno švino, neapgaubtos, dvidešimt antrojo kalibro kulkos. Iš viso dvi. Viena pataikė į kairįjį skruostą ir kaukole keliavo aukštyn, kita paleista įrėmus vamzdį į sprandą.

– Šaudyta iš to paties ginklo, kaip ir į kitus du?

– Taip. Ar nori ledukų?

– Taip, ačiū, – uždariusi židinio ekraną, padėjau žarsteklį į vietą. – Spėju, kad įvykio vietoje ar ant Donahju kūno plunksnų nerado.

– Negirdėjau. Aišku, kad užpuolikas stovėjo lauke ir į jį šovė pro pravirą vairuotojo langą. Tai nereiškia, kad prieš tai tas asmuo nesėdėjo su juo mašinoje, nors nemanau. Spėju, kad Donahju Gelmių uosto stovėjimo aikštelėje su kažkuo turėjo susitikti. Kai tas asmuo atvyko, Donahju nuleido langelį ir baigta. Kaip sekėsi su Pūku?

Jis padavė man gėrimą ir įsitaisė ant sofos.

– Paaiškėjo, kad kitose trijose bylose rastos plunksnos ir jų dalelės priklauso paprastajai gagai.

– Jūrinė antis? – Veslis suraukė antakius. – O kam naudojami pūkai? Kimšti slidininkų striukes, pirštines?

– Retai. Gagos pūkai be galo brangūs. Pas paprastą mirtingąjį nerasi nieko, užpildyto tokiais pūkais.

Su visomis smulkmenomis išklojau Vesliui dienos įvykius, prisipažinusi, kad keletą valandų praleidau su Nikolu Grumanu, kuris, mano įsitikinimu, neįsivėlęs į jokius nešvarius reikalus.

– Džiaugiuosi, kad pasimatei su juo, – pasakė Veslis. – Tikėjausi, kad nueisi.

– Nustebai sužinojęs, kaip viskas pakrypo?

– Ne. Tai, kas paaiškėjo, visai suprantama. Kebli Grumano padėtis kažkuo primena tavąją. Jis gavo faksą iš Dženifer Deiton ir tai sukėlė įtarimą, kaip kad ir tavo pirštų atspaudai, rasti ant voko Siuzanos tualetinio staliuko stalčiuje. Šalia pralietas kraujas aptaško. Ir išpurvina.

– Mane ne tik aptaškė. Jaučiu, kad skęstu.

– Šiuo metu, regis, taip. Galbūt tau reikėtų pasikalbėti apie tai su Grumanu.

Neatsakiau.

– Aš norėčiau, kad jis būtų mano pusėje.

– Nežinojau, kad jį pažįsti.

Vesliui gurkštelėjus gėrimo, tyliai subarškėjo ledukai. Liepsnų šviesoje spindėjo židinio žalvaris. Į kaminą leisdamos žiežirbų spiečius, poškėjo malkos.

– Žinau apie Grumaną, – pasakė jis. – Žinau, kad Harvardo teisės mokyklą baigė geriausiai, redagavo „Įstatymo apžvalgą". Jam ten pasiūlė dėstytojo vietą, bet jis atsisakė. Tai jį nuliūdino, bet žmona Beverli nenorėjo išvykti iš Vašingtono srities. Paaiškėjo, kad ji turėjo daug rūpesčių, vienas iš jų – duktė iš pirmosios santuokos, kurią paguldė į šv. Elžbietos ligoninę tuo metu, kai Grumanas susipažino su Beverli. Jis persikraustė į Vašingtoną. Po kelerių metų duktė mirė.

– Patikrinai jo biografijos faktus, – pasakiau.

– Iš dalies.

– Nuo kada?

– Kai sužinojau, kad gavo faksą iš Dženifer Deiton. Iš visko matėsi, kad jis švarus, bet vis tiek kam nors reikėjo su juo pasikalbėti.

– Bet tai ne vienintelė priežastis, kodėl man pasiūlei, ar ne?

– Svarbi, bet ne vienintelė. Pamaniau, kad tau vertėtų ten sugrįžti.

Giliai atsidusau.

– Dėkui, Bentonai. Esi puikus žmogus su pačiais geriausiais ketinimais.

Kilstelėjo taurę prie lūpų, stebėdamas ugnį.

– Tik nepertrauk, – pridūriau.

– Ne mano stilius.

– Žinoma, kad tavo. Esi profas. Jei nori tyliai nukreipti, užvesti ar išjungti pašnekovą, jam nė neįtariant, taip ir padarysi. Moki paspęsti tiek kliūčių ir susprogdinti tiek tiltų, kad tokiam kaip aš labai pasisektų, jei parsikapstytų namo.

– Kei, mudu su Marinu esame labai įsipainioję į šį reikalą. Ričmondo policija taip pat. Ir Biuras. Arba susidūrėme su į laisvę ištrūkusiu psichopatu, kuriam turėjo įvykdyti mirties bausmę, arba su asmeniu, kuris nori, kad manytume, jog į laisvę ištrūko mirties bausme nuteistas kalinys.

– Marinas nori, kad išvis nedalyvaučiau tyrime, – atsakiau.

– Jo padėtis nepavydėtina. Jis – vyriausiasis miesto žmogžudysčių tardytojas ir Biuro Sunkių nusikaltėlių sulaikymo programos narys, tačiau jis – tavo kolega ir draugas. Jis turi išsiaiškinti viską apie tave ir kas dedasi tavo įstaigoje, tačiau jis nori apginti tave. Pabandyk save įsivaizduoti jo vietoje.

– Gerai, bet jis turėtų atsidurti mano kailyje.

– Teisybė.

– Bentonai, iš jo kalbų atrodo, kad vos ne pusė pasaulio paskelbė man kraujo keršt'ą ir mielai stebėtų degančią liepsnose.

– Gal ir ne pusė, bet ne tik Benas Styvensas bėgiotų aplink su degtukų dėžutėmis ir benzinu.

– Kas tokie?

– Nesakysiu vardų, nes nežinau. Ir netvirtinsiu, kad sužlugdyti tavo karjerą yra svarbiausia už viso to besislepiančių misija. Bet įtariu, kad įtraukta į darbotvarkę, bent jau dėl tos priežasties, kad bylos stipriai susikompromituotų, jei pasirodytų, jog tavo įstaigoje buvę įrodymai suteršti. Jau neminint, kad valstija prarastų vieną pajėgiausių ekspertę liudininkę, – jis pažvelgė man į akis. – Pasvarstyk, ko būtų verti tavo liudijimai. Jei šią akimirką eitum liudyti, padėtum ar pakenktum Edžiui Hyfui?

Pastaba pervėrė kiaurai.

– Šiuo metu nelabai jam padėčiau. Bet jei neatvykčiau į teismą, kiek tai būtų naudinga jam ar kitiems?

– Geras klausimas. Marinas nenori, kad dar labiau nukentėtum, Kei.

– Tuomet ar negalėtum jam įteigti, kad vienintelis protingas atsakas į tokią absurdišką situaciją – jei aš netrukdysiu jam, o jis savo ruožtu leis dirbti man.

– Galiu dar įsipilti?

Nuėjęs sugrįžo su buteliu. Nesiterliojome su ledukais.

– Bentonai, pasikalbėkime apie žudiką. Ką mąstai po to, kas nutiko Donahju?

Pastatęs butelį, žarstekliu pamaišė ugnį. Akimirksnį stovėjo priešais židinį, atsukęs man nugarą, rankos kišenėse. Tada atsisėdo ant židinio krašto, rankas susidėjo ant kelių. Jau seniai nemačiau taip sunerimusio Veslio.

– Jei nori žinoti tiesą, Kei, tas gyvulys mane siaubingai gąsdina.

– O kuo jis skiriasi nuo kitų tavo persekiotų žudikų?

– Manau, kad jis pradėjo pagal vienas taisykles, o paskui nusprendė jas pakeisti.

– Savo paties ar kieno nors kito taisykles?

– Mano galva, pradžioje taisykles nustatė ne jis. Priimdavo sprendimus tas, kas surengė sąmokslą išlaisvinti Vadelį. Bet dabar tas žmogėnas žaidžia pagal savo paties taisykles. Gal bus tiksliau, jei pasakysiu, kad taisyklių nebeliko. Jis klastingas ir atsargus. Kol kas jis kontroliuoja.

– O motyvas? – paklausiau.

– Sudėtinga. Galbūt turėčiau įvardyti kaip misija arba užduotis. Įtariu, kad jo beprotybė remiasi kažkokiu metodu, bet jį jaudina pati beprotybė. Jis išsikrauna žaisdamas žmonių mintimis. Vadelis kalėjo dešimt metų, ir staiga jo nusikaltimo košmaras pasikartoja. Jo egzekucijos vakarą nužudomas berniukas seksualiai sadistine maniera, primenančia Robinos Naismit bylą. Žūsta kiti žmonės, visi jie vienaip ar kitaip susiję su Vadeliu. Dženifer Deiton buvo jo draugė. Siuzana, pasirodo, bent jau netiesiogiai buvo įtraukta į šį sąmokslą. Frankas Donahju buvo kalėjimo viršininkas ir

vadovavo egzekucijai, įvykdytai gruodžio tryliktosios naktį. O ką tai reiškia likusiems žaidėjams?

– Manyčiau, kad visiems, kas įstatymiškai ar kitaip susiję su Roniu Vadeliu, gresia pavojus, – atsakiau.

– Teisingai. Jei farų žudikas siautėja laisvėje, o tu pats faras, žinai, kad gali būti kitas. Galbūt šį vakarą tas vyrukas tamsoje tyko manęs, išeinančio pro tavo namų duris, ketindamas nudėti. Galbūt jis kažkur savo mašina ieško Marino arba bando surasti mano namą. Galbūt fantazuoja, kaip pašalinti Grumaną.

– Arba mane.

Veslis atsistojo ir vėl žarstekliu pamaišė ugnį.

– Ar manai, kad būtų protingiausia Liusę išsiųsti į Majamį? – paklausiau.

– Dieve mano, Kei, nežinau, ką tau atsakyti. Ji nenori važiuoti namo. Aišku kaip dieną. Tau palengvėtų, jei ji jau šįvakar sugrįžtų į Majamį. Tiesą sakant, man būtų ramiau, jei vyktum drauge su ja. Iš esmės visi – tu, Marinas, Grumanas, Vanderis, Konė, Mikelė ir aš – geriau pasijustų išvykę. O kas liktų?

– Jis, – atsakiau. – Kad ir kas jis toks.

Veslis, žvilgtelėjęs į rankinį laikrodį, pastatė stiklinę ant kavos staliuko.

– Neturėtume kliudyti vieni kitiems, – pasakė. – Tiesiog negalime sau to leisti.

– Bentonai, turiu susigrąžinti gerą vardą.

– Ir aš elgčiausi lygiai taip pat. Nuo ko pradėsi?

– Nuo plunksnos.

– Paaiškink man.

– Galimas daiktas, kad žudikas nusipirko gagos pūkais kimštą prašmatnią prekę, bet, sakyčiau, yra

šansas, kad ją pavogė.

– Tikėtina teorija.

– Neturėdami etiketės ar kitokio įrodymo, kuris atvestų pas gamintoją, negalime atsekti, koks tai daiktas, bet galbūt yra kitas būdas – reikėtų ką nors brūkštelėti į laikraštį.

– Negalime išsiduoti žudikui, kad jis kur papuola mėto plunksnas. Jis nė nemirktelėjęs atsikratytų rizikinga preke.

– Sutinku. Bet tai visai nekliudo paprašyti patikimo žurnalisto sukurpti nedidelę istoriją apie gagas ir itin vertingus jų pūkus, ir tai, kad jų pūkais užpildyti gaminiai yra tokie brangūs, jog net tapo paklausia preke tarp vagių. Galbūt būtų galima susieti su slidinėjimo sezonu ir panašiai.

– Kam? Tikintis, kad paskambins ir pasakys, kad kažkas įsilaužė į mašiną ir pavogė pūkinę striukę?

– Taip. Jei žurnalistas paminėtų detektyvą, tariamai tiriantį tas vagystes, skaitytojai turėtų kam paskambinti. Pats žinai, žmonės skaitydami istoriją galvoja: „Ir man taip nutiko." Impulso pagauti nori padėti. Jiems malonu pasijusti svarbiems. Taigi ima ir paskambina.

– Reikės apsvarstyti.

– Žinoma, tai rizikingas žingsnis.

Pasukome link durų.

– Prieš išvykstant iš Homstedo, šnektelėjau su Mikele, – pasakė Veslis. – Jos su Liuse jau apsitarė. Mikelė sakė, kad tavo dukterėčia baugina.

– Nuo pat gimimo ji baisi nenuorama.

Jis nusišypsojo.

– Mikelė ne tai turėjo omenyje. Ji sako, kad Liusės protas baugina.

– Kartais baiminuosi, kad per daug vatų tokiam trapiam daiktui.

– Na, man neatrodo, kad ji jau tokia trapi. Nepamiršk, kad ką tik su ja praleidau beveik dvi dienas. Liusė man padarė įspūdį daugeliu atžvilgių.

– Tik nebandyk užverbuoti jos Biurui.

– Palauksiu, kol baigs koledžą. Kiek jai dar liko? Metai?

Vesliui išvažiavus ir man benešant taures į virtuvę, iš darbo kambario išniro Liusė.

– Ar gerai praleidai laiką? – paklausiau jos.

– Taip.

– Ką gi, girdėjau, puikiai sutarei su Vesliais.

Užsukau čiaupą ir atsisėdau prie stalo, ant kurio buvau palikusi teisinį bloknotą.

– Jie malonūs žmonės.

– Sklinda kalbos, kad ir tu jiems patikai.

Pravėrusi šaldytuvą tingiai žvelgė vidun.

– O ko norėjo Pitas?

Keistai nuskambėjo, kai Mariną ji pavadino vardu. Spėjau, kad jiedu su Liuse po to, kai ją pamokė šaudyti, iš šaltojo karo padėties perėjo į detantą.

– Iš ko sprendi, kad jis čia buvo? – paklausiau.

– Įėjusi į namus, užuodžiau cigarečių kvapą. Todėl ir pamaniau, kad jis, nebent tu vėl rūkai.

Uždariusi šaldytuvą priėjo prie stalo.

– Dar nerūkau, o Marinas buvo užsukęs trumpam.

– Ko norėjo?

– Uždavė daug klausimų, – pasakiau.

– Apie ką?

– Kam tau žinoti visas smulkmenas?

Nuo manęs jos akys nukrypo į krūvą finansinių aplankų ir teisinį bloknotą, prirašytą mano neįskaitoma rašysena.

– Nesvarbu kam, nes akivaizdu, kad nenori pasakoti.

– Tai sudėtinga, Liuse.

– Visada taip atsakai, kai nenori, kad sužinočiau, – tai tardama apsisuko ir išėjo.

Jaučiausi taip, lyg mano pasaulis byrėtų į šipulius, o žmonės jame išsibarstė kaip sėklos vėjyje. Stebėjau tėvus su vaikais, žavėjausi jų paprastu bendravimu, slapta baimindamasi, kad man trūko instinkto, kurio neįmanoma išmokti.

Dukterėčią radau darbo kambaryje priešais kompiuterį. Ekrane stulpeliai skaičių, susipynusių su alfabeto raidėmis, ir kiek supratau, vienur kitur įterptos duomenų nuotrupos. Pieštuku kažką skaičiavo ant milimetrinio popieriaus ir nė nežvilgtelėjo, kai prisiartinau.

– Liuse, tavo motina turėjo daug vyrų, kurie tai atsirasdavo jūsų namuose, tai vėl pradingdavo, ir aš numanau, kaip tu jauteisi. Bet čia ne tavo namai ir aš nesu tavo mama. Tau visai nereikia baimintis mano kolegų ar draugų. Visai nebūtina ieškoti įrodymų, kad kažkoks vyras buvo užsukęs, ir be pagrindo įtarinėti mane artimai bendraujant su Marinu, Vesliu ar kuo nors kitu.

Ji neatsiliepė.

Uždėjau ranką jai ant peties.

– Galbūt aš ne visada esu šalia tavęs, kaip kad norėčiau, bet tu man labai svarbi.

Ištrynusi skaičių ir nubraukusi trintuko likučius nuo popieriaus, pasakė:

– Ar tave apkaltins padarius nusikaltimą?

– Žinoma, ne. Aš neįvykdžiau jokio nusikaltimo.

Pasilenkiau arčiau monitoriaus.

– Priešais tave – šešioliktainio atmintinės išklotinė, – pasakė ji.

– Tu buvai teisi. Tai – hieroglifai.

Padėjusi pirštus ant klaviatūros, Liusė vedžiojo žymikliu aiškindama:

– Aš bandau nustatyti tikslią VT numerio padėtį, tai yra Valstybinis tapatybės numeris, vienintelis identifikatorius. Kiekvienas į sistemą įtrauktas asmuo turi VT numerį, tu taip pat, nes tavo pirštų atspaudai irgi yra ADES. Ketvirtosios kartos kalboje, pavyzdžiui, struktūriškoje paklausimų kalboje, galėčiau tiesiog paklausti pagal stulpelio pavadinimą. Bet šešioliktainių kalba techninė ir matematinė. Nėra jokių stulpelių pavadinimų, įrašo išdėstymas turi tik padėtis. Kitaip tariant, jei norėčiau vykti į Majamį, struktūriškoje paklausimų kalboje kompiuteriui tiesiog pasakyčiau, kad noriu vykti į Majamį. Bet šešioliktainiuose turiu sakyti: noriu nuvykti į padėtį, esančią tiek ir tiek laipsnių į šiaurę nuo pusiaujo bei tiek ir tiek laipsnių į rytus nuo pagrindinio dienovidinio. Taigi pratęsdama geografinę analogiją, apskaičiuoju VT numerio bei įrašo tipą nurodančio numerio ilgumą ir platumą. Tada galėsiu sukurti programą, kuri ieškotų bet kurio VT numerio, kur įrašas

būtų antro tipo, tai reiškia – panaikintas, arba trečio tipo – atnaujintas. Šią programą turėsiu perleisti per visas kontrolines juostas.

– Tu manai, kad įrašą suklastojo pakeisdami VT numerį? – paklausiau.

– Tiesiog daug lengviau suklastoti VT numerį, nei terliotis su pačiais pirštų atspaudų atvaizdais optinio disko įraše. Ir tai viskas, ką turi ADES sistemoje – VT numerį su konkrečiu piršto atspaudu. Asmens pavardė, teistumas ir kita asmeninė informacija priklauso kompiuterizuotam teistumui, įtrauktam į centrinius padarytų nusikaltimų sąrašus.

– Kaip suprantu, įrašai CPNS atitinka pirštų atspaudus ADES pagal VT numerį, – pasakiau.

– Būtent.

Liusė tebedirbo, kai nuėjau miegoti. Vos padėjusi galvą užmigau tik tam, kad pabusčiau antrą nakties. Nesudėjau bluosto iki penktos, o po valandėlės sučirškė žadintuvas. Tamsoje važiavau į centrą klausydamasi vietinio radijo diktoriaus skaitomų žinių. Jis pranešė, kad policija apklausė mane, bet aš atsisakiau atskleisti informaciją, susijusią su mano finansiniais dokumentais. Ir tęsė primindamas visiems, kad vos kelios savaitės prieš mirtį Siuzana Stori į savo einamąją sąskaitą įnešė tris tūkstančius penkis šimtus dolerių.

Atvykusi į kontorą tik spėjau nusimesti paltą, kai paskambino Marinas.

– Velniai griebtų majorą, negalėjo patylėti, – išpyškino jis.

– Akivaizdu.

– Po galais, apgailestauju.

– Tu niekuo dėtas. Žinau, kad privalai jam atsiskaityti.

Marinas delsė.

– Man reikia paklausti apie tavo ginklus. Tu juk neturi dvidešimt antrojo kalibro, tiesa?

– Pats viską žinai apie mano revolverius. Aš turiu „Rugerį" ir „Smitą & Vesoną". Ir jei perduosi majorui Kaningamui, esu tikra, kad po valandėlės apie tai išgirsiu per radiją.

– Daktaryt, jis nori, kad atiduotum juos į ginklų laboratoriją.

Akimirksnį pamaniau, kad Marinas juokauja.

– Jis mano, kad pati geranoriškai atiduosi juos ekspertizei, – pridūrė jis. – Jo nuomone, tai puiki mintis nedelsiant parodyti, kad kulkos, rastos Siuzanos, Hyfų vaikio ir Donahju kūnuose, negalėjo būti paleistos iš tavo ginklų.

– Ar pasakei majorui, kad mano revolveriai trisdešimt aštuntojo kalibro? – paklausiau įsiutusi.

– Taip.

– O jis žino, kad iš lavonų buvo išimtos *dvidešimt antrojo* kalibro kulkos?

– Aha. Visą laiką jam tai kartojau.

– Ką gi, mano vardu paklausk, ar jam teko girdėti apie adapterį, su kuriuo dvidešimt antrojo kalibro šovinius galima panaudoti trisdešimt aštuntojo kalibro revolveryje. Jei žino, tegul parengia pranešimą kitam Amerikos teismo mokslų akademijos susirinkimui.

– Tikrai nemanau, jog norėtum, kad jam tai perduočiau.

– Tai tik politinės intrigos, reklaminės gudrybės. Nė lašelio logikos.

Marinas nutylėjo.

– Klausyk, – ištariau ramiai, – aš nepažeidžiau jokių įstatymų. Tol, kol manęs deramai neįspės, niekam nepateiksiu savo finansinių dokumentų, ginklų ar kitko. Suprantu, jog privalai dirbti savo darbą, ir noriu, kad jį dirbtum. Aš tik noriu, kad man netrukdytų dirbti manojo. Apačioje manęs laukia trys bylos, o Fildingas išvykęs į teismą.

Deja, nuo manęs neatstojo. Tai paaiškėjo, kai, baigus kalbėtis su Marinu, kabinete išdygo Roza. Jos veidas išbalęs, o akyse išgąstis.

– Jus nori matyti gubernatorius, – išlemeno ji.

– Kada? – paklausiau, širdis nustojo plakusi.

– Devintą.

Jau buvo be dvidešimt devynios.

– Roza, ko jis nori?

– Paskambinęs asmuo nesakė.

Čiupusi paltą ir skėtį išėjau į ledinį žiemos lietų. Paskubomis žingsniuodama 14-ąja gatve, bandžiau prisiminti, kada paskutinį kartą kalbėjausi su gubernatoriumi Džo Noringu. Regis, beveik prieš metus Virdžinijos muziejuje, Juodųjų kaklaraiščių priėmime. Jis buvo respublikonas, priklausė episkopalinei bažnyčiai ir baigė teisę Virdžinijos universitete. Aš buvau italė, katalikė, gimusi Majamyje ir išsilavinimą įgijusi šiaurėje. Širdyje demokratė.

Valstybinės valdžios rūmus, įsikūrusius ant Šokhojo kalvos, supo išraityta geležinė tvora, išdygusi devynioliktojo amžiaus pradžioje, kad apsaugotų nuo žalos pridarančių galvijų. Džefersono architektūriniam stiliui būdingas baltų plytų pastatas, aiški karnizų ir

kolonų be kaneliūrų su jonėniniais kapiteliais, įkvėptais romėnų šventyklos, simetrija. Suoliukai rikiavosi granitiniais laiptais, vedančiais aukštyn per parką. Be atvangos pliaupiant žvarbiam lietui prisiminiau, kaip kasmet atėjus pavasariui užsimodavau per priešpiečių valandėlę pabėgti nuo rašomojo stalo ir praleisti čia saulutėje. Iki šiol neprisiruošiau. Begalė mano gyvenimo dienų praslinko dirbtinėje šviesoje ir belangėse uždarose erdvėse, nepaisančiose jokių architektūrinių paantraščių.

Valdžios rūmuose susiradusi moterų tualetą, bandžiau įkvėpti sau pasitikėjimo pasigražindama. Kad ir kaip darbavausi lūpdažiu ir šukomis, veidrodis nė kiek nepaguodė. Susitaršiusi ir nerimaudama liftu pakilau į rotondos viršų: čia, trys aukštai virš Hudono marmurinės Džordžo Vašingtono skulptūros, iš aliejinių portretų rūsčiai žvelgė buvę gubernatoriai. Pusiaukelėje palei pietinę sieną rankose laikydami bloknotus, kameras ir mikrofonus malėsi žurnalistai. Nė neįtariau, kad jų grobis esu aš, kol, man prisiartinus, vaizdo kameros pakilo ant pečių, mikrofonai lyg kardai atsikišo į priekį, užraktai suspragsėjo automatinių ginklų greičiu.

– Kodėl neatskleidžiate savo pajamų?

– Daktare Skarpeta...

– Ar jūs davėte pinigų Siuzanai Stori?

– Kokį revolverį turite?

– Daktare...

– Ar tiesa, kad iš jūsų kontoros dingo personalo dokumentai?

Jie drumstė vandenį kaltinimais ir klausimais, kol yriausi sutelkusi dėmesį į priekį, nepajėgdama apie ką nors galvoti. Mikrofonai baksnojo man į smakrą, kūnai spaudėsi aplink mane, ir šviesos blykčiojo tiesiai į akis. Regis, prireikė visos amžinybės pasiekti sunkias raudonmedžio duris ir panirti į manieringą tylą.

– Labas rytas, – pasisveikino priimamojo sekretorė iš už savo puikios medinės tvirtovės, virš kurios kabojo Džono Tailerio portretas.

Neįskaitoma veido mina į mane žvilgtelėjo kitoje kambario pusėje už rašomojo stalo šalia lango sėdintis neuniformuotas apsaugos dalinio pareigūnas.

– Iš kur spauda sužinojo? – paklausiau sekretorės.

– Atsiprašau? – nesuprato į tvidą įsisupusi pagyvenusi moteris.

– Iš kur jie sužinojo, kad šįryt susitinku su gubernatoriumi?

– Atleiskite, aš nežinau.

Prisėdau ant blyškiai melsvos sofutės. Sienų tapetai tos pačios spalvos, senoviniai baldai, ant kėdžių sėdynių išsiuvinėti valstijos antspaudai. Iš lėto praslinko dešimt minučių. Atsivėrė durys ir įžengęs jaunas vyriškis, Noringo sekretorius spaudai, nusišypsojo man.

– Daktare Skarpeta, gubernatorius laukia jūsų, – jis buvo lieknas blondinas, apsirengęs tamsiai mėlynu kostiumu su geltonomis petnešomis. – Atsiprašau, kad teko laukti. Koks siaubingas oras. Ir girdėjau, kad šiąnakt pašals. Iš ryto gatvės bus vienas ledas.

Jis vedė mane iš vieno prašmatniai įrengto kabineto į kitą, kur sekretoriai sėdėjo palinkę prie

kompiuterių ekranų, o patarėjai judėjo tyliai ir tikslingai. Švelniai pabeldęs į sunkias duris, pasuko žalvarinę apvalią rankeną ir pasitraukė į šalį, galantiškai paliesdamas man nugarą, kai pirma jo įžengiau į asmeninę galingiausio Virdžinijos žmogaus erdvę. Gubernatorius Noringas nepakilo nuo išsipūtusio odinio krėslo, sėdėjo už tvarkingo rašomojo stalo iš ruplėto riešutmedžio. Dvi kėdės stovėjo priešais jo stalą ir man buvo pasiūlyta viena, jam toliau atidžiai skaitant dokumentą.

– Gal norėtumėte ko nors atsigerti? – sekretorius spaudai paklausė manęs.

– Ne, ačiū.

Jis išėjo švelniai užverdamas duris.

Gubernatorius padėjo dokumentą ant stalo ir atsilošė krėsle. Jis buvo įspūdingas vyras, ganėtinai netaisyklingų bruožų, o įėjusio į kambarį jo nebuvo įmanoma nepastebėti. Kaip ir Džordžas Vašingtonas, žemaūgių vyrų laikais buvęs šešių pėdų ir dviejų colių, Noringas gerokai viršijo vidutinį ūgį. Jo plaukai tankūs ir tamsūs tokiame amžiuje, kai kiti plinka ir žilsta.

– Daktare, aš svarsčiau, kokiu būdu nuslopinti nesutarimų ugnį, kol dar nevėlu, – jis kalbėjo su raminamosiomis moduliacijomis, būdingomis Virdžinijos kalbėsenai.

– Gubernatoriau Noringai, aš irgi tikiuosi, kad tai įmanoma.

– Tada prašau padėti man suprasti, kodėl nebendradarbiaujate su policija.

– Aš norėjau pasikonsultuoti su teisininku, bet man nebuvo suteikta tokia galimybė. Nevertinu to kaip nenoro bendradarbiauti.

– Žinoma, jūsų teisė neinkriminuoti savęs, – ištarė iš lėto. – Bet pati užuomina pasitelkti 5-ąją pataisą* tik dar labiau užtamsina jus supančių įtarimų debesį. Esu tikras, kad suvokiate tai.

– Suprantu, kad šiuo metu mane greičiausiai kritikuotų, kad ir ką bedaryčiau. Todėl pagrįsta ir protinga gintis.

– Ar jūs mokėjote lavoninės prižiūrėtojai Siuzanai Stori?

– Ne, sere, nemokėjau. Aš niekuo nenusižengiau.

– Daktare Skarpeta, – jis palinko į priekį krėsle, sunerdamas rankas ant stalo. – Kiek suprantu, jūs nenusiteikusi bendradarbiauti pateikdama dokumentus, kurie pagrįstų jūsų tvirtinimus.

– Man nebuvo pranešta, kad esu įtariama padariusi nusikaltimą, negavau ir Mirandos** įspėjimų. Aš neatsisakiau jokių teisių ir neturėjau galimybės kreiptis patarimo. Šią akimirką aš neketinu atverti savo profesinio ar asmeninio gyvenimo aplankų nei policijai, nei kam nors kitam.

– Taigi apibendrinant – jūs atsisakote viską viešai paskelbti, – konstatavo jis.

Kai valstijos tarnautojas apkaltinamas viešųjų ir asmeninių interesų konfliktu ar kitokio pobūdžio

* Amerikos baudžiamojoje teisėje „pasitelkti 5-ąją pataisą" reiškia prisaikdinto liudininko atsisakymą duoti parodymus teisme, nes atsakymai gali būti panaudoti kaip įrodymai nuteisiant jį dėl padaryto nusikaltimo.

** Mirandos įspėjimas yra policijos sulaikytam įtariamajam duotas įspėjimas prieš tai, kai jam užduodami su įvykdytu nusikaltimu susiję klausimai.

neetišku elgesiu, gintis galima tik dviem būdais: viską viešai paskelbiant arba atsistatydinant. Pastarasis žiojėjo prieš mane lyg bedugnė. Aišku kaip dieną – gubernatorius siekė nustumti mane nuo krašto.

– Jūs esate valstybinės reikšmės teismo patologė ir vyriausioji šios valstijos teismo medicinos ekspertė, – tęsė jis. – Jūs mėgavotės puikia karjera ir nepriekaištinga reputacija įstatymą vykdančioje bendruomenėje. Bet šiuo atveju jūs samprotaujate ne itin protingai. Jūs nesate tiksli stengdamasi išvengti etiketo pažeidimo.

– Aš esu tiksli, gubernatoriau, ir niekuo nenusižengiau, – pakartojau. – Faktai parodys, ir kol nepasikalbėsiu su teisininku, daugiau šio reikalo neaptarinėsiu. Ir nieko neatskleisiu, tik per jį ir priešais teisėją nagrinėjant bylą uždarame teismo posėdyje.

– Uždarame teismo posėdyje? – jo akys susiaurėjo.

– Kai kurios mano asmeninio gyvenimo detalės susijusios su man artimais žmonėmis.

– Su kuo? Vyru, vaikais, meilužiu? Kiek žinau, neturite nė vieno iš jų, jūs gyvenate viena ir, kalbant banaliai, esate ištekėjusi už savo darbo. Taigi ką jūs ginate?

– Gubernatoriau Noringai, jūs mane užgauliojate.

– Ne, ponia. Tiesiog ieškau ko nors, kas patvirtintų jūsų žodžius. Sakote, kad jums rūpi apsaugoti kitus, ir aš klausiu, kas tie kiti galėtų būti. Aišku, kad ne pacientai, nes jūsų pacientai mirę.

– Man neatrodo, kad jūs stengiatės būti teisingas ar nešališkas, – pasakiau šaltai. – Šis susitikimas nuo pat pradžių nėra sąžiningas. Man duotas pranešimas

per dvidešimt minučių atvykti čia ir nepasakyta, kokiu klausimu...

Jis pertraukė:

– O kam, daktare? Manau, galima buvo nuspėti, kokiu klausimu.

– Kaip ir tai, kad apie mūsų susitikimą paskelbta viešai.

– Kiek žinau, spaudos atstovų susirinko gausiai, – jo mina nepasikeitė.

– Norėčiau žinoti, kaip tai atsitiko? – paklausiau užsiplieskusi.

– Jeigu jūs klausiate, ar mano kabinetas įspėjo spaudą apie mūsų susitikimą, atsakau, kad ne.

Tylėjau.

– Daktare, nesu tikras, ar suvokiate, kad kaip pareigūnai privalome dirbti pagal kitas taisykles. Tam tikra prasme neturime teisės į asmeninį gyvenimą. Gal bus tiksliau, jei pasakysiu, kad, iškilus abejonėms dėl mūsų etikos ar sprendimų, visuomenė turi teisę tyrinėti, kai kuriais atvejais, net labai privačias mūsų gyvenimo puses. Kad ir ko imčiausi, netgi išrašydamas čekį, privalau paklausti savęs, ar tai, ką darau, atlaikys net ir patį kruopščiausią tyrimą.

Man krito į akis, kad kalbėdamas gubernatorius Noringas beveik nejudino rankų, o jo kostiumo medžiaga, sukirpimas ir kaklaraištis buvo santūrios ekstravagancijos pavyzdys. Jam toliau pamokslaujant, mano dėmesys nukrypdavo tai vienur, tai kitur. Aš žinojau, kad galų gale manęs niekas nebeišgelbės, kad ir ką sakyčiau ar daryčiau. Nors mane paskyrė sveikatos ministras, be gubernatoriaus paramos niekas

nebūtų pasiūlęs man šio darbo ir nebūčiau jame taip ilgai išsilaikiusi. Labai lengvai galėjau jį prarasti, užsitraukdama gubernatoriaus nemalonę arba prieštaraudama, ką ir padariau. Jis galėjo priversti mane atsistatydinti. O aš – laimėti šiek tiek laiko, taip dar labiau jį trikdydama.

– Daktare, galbūt norėtumėte pasakyti, ką darytumėte mano vietoje?

Už lango lietus maišėsi su šlapdriba, bankų rajono pastatai atšiauriai rėmėsi į niūrų, alavinį dangų. Tylėdama nužvelgiau Noringą, tada ramiai prabilau:

– Gubernatoriau Noringai, tikiuosi, kad nekviesčiau vyriausiosios teismo medicinos ekspertės į savo kabinetą nepelnytai įžeidinėti, tiek profesine, tiek ir asmenine prasme, ir nereikalaučiau, kad ji atsisakytų Konstitucijos visiems užtikrintų teisių. Taip pat norėčiau manyti, kad pripažinčiau to asmens nekaltumą, kol būtų įrodyta jo kaltė, ir nekompromituočiau jo moralės ir Hipokrato priesaikos, kurios prisiekė laikytis, reikalaudama paviešinti konfidencialius dokumentus viešai nagrinėti, nes taip elgdamasi galėčiau pakenkti jam ir kitiems. Tikiuosi, gubernatoriau Noringai, kad asmeniui, ištikimai tarnavusiam valstijai, palikčiau ne tik atsistatydinimo nenurodant priežasties išeitį.

Gubernatorius išsiblaškęs paėmė parkerį, svarstydamas mano žodžius. Jeigu po susitikimo su juo atsistatydinčiau nenurodžiusi priežasties, už durų laukiantys žurnalistai būtų pamanę, jog atsistatydinau, nes Noringas paprašė padaryti kažką, kas man atrodė neetiška.

– Manęs nedomina jūsų atsistatydinimas šią akimirką, – ištarė šaltai. – Tiesą sakant, nepriimčiau jūsų atsistatydinimo. Aš esu sąžiningas ir, tikiuosi, išmintingas žmogus, daktare Skarpeta. O išmintis man sako, kad asmuo, įsivėlęs arba prisidėjęs prie žmogžudystės, negali daryti teisinių žmogžudysčių aukų skrodimų. Todėl manyčiau, kad geriausia laikinai jus atleisti išmokant atlyginimą, kol šis reikalas bus išnarpliotas, – jis pakėlė telefono ragelį: – Džonai, būk malonus, palydėk vyriausiąją teismo medicinos ekspertę.

Beveik akimirksniu išdygo besišypsantis sekretorius spaudai.

Išėjusią iš gubernatoriaus kabineto mane apipuolė iš visų pusių. Blyksintys ginklai šaudė tiesiai į akis, rodės, visi šaukia. Svarbiausia naujienų žinia likusią dieną ir kitą rytą buvo ta, kad gubernatorius laikinai atstatydino mane iš pareigų, kol neapginsiu savo vardo. Redakcijos straipsnis spėjo, kad Noringas pasielgė kaip džentelmenas, ir jei aš būčiau ledi, pati pasisiūlyčiau atsistatydinti.

11

Penktadienį praleidau namuose priešais židinį, tęsdama varginantį ir erzinantį darbą – stengiausi prisiminti ir pasižymėti kiekvieną savo judesį per pastarąsias keletą savaičių. Deja, tuo metu, kai, policijos teigimu, prie parduotuvės buvo pagrobtas Edis Hyfas, savo mašina iš kontoros važiavau namo. Kai nužudė Siuzaną, buvau viena namuose, nes Marinas išsivežė Liusę pašaudyti. Ankstų rytą, nušovus Franką Donahju, šalia irgi nieko nebuvo. Aš neturėjau nė vieno liudininko, kuris būtų patvirtinęs mano veiksmus trijų žmogžudysčių metu.

Kur kas sunkiau rasti motyvą ir *modus operandi*. Labai jau neįprasta, kad moteris žudytų budelio stiliumi. O kurių galų man žudyti Edį Hyfą? Nebent slapčiomis būčiau seksualinė sadistė.

Skendėjau mintyse, kai Liusė šūktelėjo:

– Kai ką radau.

Ji sėdėjo priešais kompiuterį, kojas susikrovusi ant otomanės, kėdė pasisukusi į šalį. Ant kelių daugybė

popieriaus lapų, o klaviatūros dešinėje mano trisdešimt aštuntojo kalibro „Smitas & Vesonas“.

– Kodėl čia padėtas revolveris? – paklausiau sunerimusi.

– Pitas liepė progai pasitaikius šaudyti tuščiom. Taigi treniravausi, leisdama programą per kontrolines juostas.

Dėl viso pikto paėmusi revolverį nuspaudžiau užraktą ir patikrinau šovinių lizdus.

– Dar liko perleisti per kelias juostas, bet manau, kad jau turiu atsakymą į tai, ko ieškome, – pasakė ji.

Užlieta optimizmo bangos, prisitraukiau kėdę.

– Gruodžio devintosios kontrolinėje juostoje trys keisti DA.

– Kas tie DA? – paklausiau.

– Dešimties pirštų atspaudų atnaujinimai, – paaiškino Liusė. – Kalbame apie tris įrašus. Vienas buvo visiškai išmestas arba ištrintas. Kito VT numeris pakeistas. O trečiasis įrašas naujai įvestas beveik tuo pat metu, kai kitus du ištrynė ir pakeitė. Įsiregistravusi į CPNS, perleidau pakeisto ir naujai įvesto įrašų VT numerius. Pakeistas įrašas atveda prie Ronio Džo Vadelio.

– O kaip dėl naujojo? – paklausiau.

– Vaiduokliškas. Jokio teistumo. Penkis kartus įvedžiau VT numerį ir visus kartus išmetė „nerasta jokio įrašo“. Pagauni prasmę?

– Be teistumo duomenų CPNS, mes niekaip nesužinosime, kas tas asmuo.

Liusė pritariamai linktelėjo.

– Teisingai. Kad ir turėtum to asmens pirštų atspaudus bei VT numerį ADES, bet nebūtų jokios pavardės ar kitokių tapatybės nuorodų, su kuo suporuotum. Iš to suprantu, kad kažkas ištrynė įrašą apie tą asmenį iš CPNS. Žodžiu, prie CPNS taip pat prikišo nagus.

– Grįžkime prie Ronio Vadelio, – tariau. – Ar galėtum atkurti, ką padarė jo įrašui?

– Mano versija tokia. Pirmiausia turėtum žinoti, kad VT numeris yra unikalus atpažiniklis, turintis vienintelį indeksą, todėl sistema neleis tau įvesti dublikato. Taigi, pavyzdžiui, norėdama su tavimi pasikeisti VT numeriu, visų pirma turėčiau ištrinti tavo įrašą. O pakeitusi savo VT numerį į tavąjį, vėl įvesčiau tavo įrašą, atiduodama tau savo ankstesnį VT numerį.

– Tavo manymu, taip ir įvyko? – paklausiau.

– Tokie mainai paaiškintų gruodžio devintosios kontrolinėje juostoje aptiktą dešimties pirštų atspaudų atnaujinimą.

„Keturios dienos prieš Vadelio egzekuciją“, – pamaniau sau.

– Dar ne viskas, – pridūrė Liusė. – Gruodžio šešioliktąją Vadelio įrašą ištrynė iš ADES.

– Kaip tai? – paklausiau suglumusi. – Dženifer Deiton namuose rastas piršto atspaudas atvedė prie Vadelio, kai Vanderis kiek daugiau nei prieš savaitę jį perleido per ADES.

– Gruodžio šešioliktąją, 10.56, ADES užlūžo, lygiai 98 minutės po to, kai ištrynė Vadelio įrašą, – atsiliepė Liusė. – Duomenų bazę atkūrė iš kontrolinių juostų, turint omenyje tai, kad atsarginė kopija daroma tik

kartą per dieną – vėlyvą popietę. Todėl, gruodžio šešioliktosios rytą sugedus sistemai, duomenų bazės pakeitimai dar nebuvo išsaugoti. O atkūrus duomenų bazę, atsigamino ir Vadelio įrašas.

– Nori pasakyti, kad keturios dienos prieš egzekuciją kažkas suklastojo Vadelio VT numerį? O praėjus trims dienoms po jo mirties, kažkas ištrynė jo įrašą iš ADES?

– Atrodo, kad taip. Bet neaišku, kodėl tas asmuo tiesiog iškart neištrynė jo įrašo. Kurių galų tiek vargti keičiant VT numerį tam, kad po kurio laiko ir vėl ištrintų visą jo įrašą?

Kai po kelių akimirkų paskambinau Neilsui Vanderiui, jis atsakė labai paprastai.

– Nieko čia keisto, kad po kalinio mirties iš ADES sistemos ištrynė jo pirštų atspaudus, – pasakė Vanderis. – Faktiškai vienintelė priežastis, kodėl nebūtų ištrinti mirusio kalinio duomenys, – tai tikimybė, kad jo pirštų atspaudai galėtų atsirasti neišaiškintose bylose. Bet Vadelis kalėjo devynerius ar dešimtį metų, taigi seniausiai išėjęs iš rikiuotės, todėl neverta laikyti jo pirštų atspaudus operatyvioje bazėje.

– Vadinasi, gruodžio šešioliktąją jo įrašą ištrynė, nes tai formalumas, – apibendrinau.

– Neabejotinai. Bet ne gruodžio devintąją, kai, Liusės manymu, pakeitė jo VT numerį, nes tada Vadelis dar buvo gyvas.

– Neilsai, kaip manai, kur šuo pakastas?

– Kei, kažkieno VT numerį keiti todėl, kad pakeitei jo tapatybę. Tarkim, aptiksiu jo pirštų atspaudus, bet, įvedęs konkretų VT numerį į CPNS, gausiu ne jo

teistumo istoriją. Arba negausiu išvis jokios teistumo istorijos, arba ji bus kito asmens.

– Tu piršto atspaudą aptikai Dženifer Deiton namuose, – pasakiau. – Ir įvedus konkretų VT numerį į CPNS, tai atvedė prie Ronio Vadelio. Bet dabar galime pagrįstai manyti, kad tikrąjį jo VT numerį pakeitė. Iš tikrųjų mes nežinome, kas paliko piršto atspaudą ant jos valgomojo kėdės, ar ne?

– Ne. Aišku viena – kažkas kaip reikiant paplušėjo apsidrausdamas, kad negalėtume patikrinti, kas tas asmuo. Aš negaliu įrodyti, kad tai ne Vadelis, kaip kad negaliu įrodyti, jog tai jis.

Jam kalbant mintyse regėjau padrikus vaizdus.

– Tam, kad įrodyčiau, jog Vadelis nepaliko piršto atspaudo ant Dženifer Deiton kėdės, man reikalingas senas jo piršto atspaudas, kuriuo galėčiau pasikliauti, toks, kurio negalėjo suklastoti. Tiesiog nesugalvoju, kur dar ieškoti.

Prieš akis slinko tamsiomis lentelėmis iškaltos sienos, ąžuolinės grindys ir išdžiūvęs granatų spalvos kraujas.

– Jos name, – sumurmėjau.

– Kieno name? – nesuprato Vanderis.

– Robinos Naismit name, – atsakiau.

Prieš dešimtį metų Robinos Naismit namą apdoroję policininkai nebuvo apsišarvavę lazeriu ar „Luma-Lite". Tada dar negirdėta apie DNR atspaudų ėmimą. Virdžinijoje nebuvo automatizuotos pirštų atspaudų sistemos, nei kompiuterizuotų priemonių padidinti dalinį kruviną piršto atspaudą, paliktą ant sienos ar kur kitur.

Nors naujos technologijos paprastai netenka reikšmės seniai baigtose bylose, pasitaiko ir išimčių. Tikėjausi, kad Robinos Naismit žmogžudystė viena iš jų.

Jeigu chemikalais išpurkštume jos namus, galimas daiktas, kad nusikaltimo vieta atgytų tiesiogine to žodžio prasme. Kraujo krešuliai, lašai ir lašeliai, purslai, dėmės nusidažytų ryškiai raudonai. Kraujas varva į siaurus plyšius ir įtrūkimus, sunkiasi į pagalves ir grindis. Nors plaunant dingsta, o metams bėgant blunka, niekada iki galo nepranyksta. Kaip raštas, kurio nesimatė popieriaus lape, rastame ant Dženifer Deiton lovos, kambariuose, kur Robiną Naismit užpuolė ir nužudė, išliko kraujo, nematomo paprasta akimi. Nusikaltimo pirminio tyrimo metu policininkai neturėjo technikos, todėl terado vieną kruviną piršto atspaudą. Galbūt Vadelis paliko daugiau ir galbūt jie vis dar ten.

Su Neilsu Vanderiu ir Bentonu Vesliu važiavome į vakarus link Ričmondo universiteto, didingos karalių Jurgių epochos pastatų kolekcijos, supančios ežerą tarp Trijų Čoptų ir Upės kelių. Prieš daugelį metų Robina Naismit čia gavo diplomą su pagyrimu ir taip pamėgo šį rajoną, kad kiek vėliau tik už kelių kvartalų nuo universitetinio miestelio nusipirko savo pirmąjį namą.

Jos buvęs plytų namelis su mansarda stovėjo ant pusės akro sklypo. Nenustebau pamačiusi, kad vieta idealiai tiko įsilaužti. Medžiais užaugęs kiemas, trys milžiniškos magnolijos, pro kurias neprasiskverbė saulė, užgožė namo galą. Abejojau, ar vienoje ir kitoje pusėje gyvenantys kaimynai būtų ką nors išgirdę arba

pastebėję Robinos Naismit namuose, net jei būtų buvę namuose. Tą rytą, kai nužudė Robiną, jie buvo darbe.

Dėl susiklosčiusių aplinkybių prieš dešimt metų parduodant namą krito visos apylinkės namų kainos. Paaiškėjo, kad Universitetas nusprendė įsigyti jį fakulteto personalui apgyvendinti ir didžia dalimi išlaikė tai, kas buvo viduje. Robina buvo netekėjusi, vienturtė, o Virdžinijos šiaurėje gyvenantys tėvai nenorėjo jos baldų. Manau, jiems buvo nepakeliama juos turėti ar net matyti. Viengungis dėstytojas Semas Poteris dėstė vokiečių kalbą ir iš savo darbdavio nuomojo namą nuo tada, kai jį nupirko.

Iš bagažinės traukiant filmavimo įrangą, indus su chemikalais ir kitus daiktus, atsivėrė galinės namo durys. Ligotos išvaizdos vyriškis neįkvėptai palinkėjo mums labo ryto.

– Padėti sunešti? – Semas Poteris nusileido laipteliais, nuo akių braukdamas ilgus retėjančius juodus plaukus ir rūkydamas cigaretę. Jis buvo striukas storulis, lyg moters plačiais klubais.

– Gal paimtumėte štai šią dėžę, – paprašė Vanderis.

Poteris nesivargino užgesinti ant žemės numestos cigaretės. Iš paskos užkopę laipteliais, atsidūrėme virtuvėlėje su tamsiai žalios spalvos virtuviniais prietaisais ir galybe neplautų indų. Per valgomąjį, kur ant stalo riogsojo sukrauti skalbiniai, nuvedė mus į namo priešakyje esančią svetainę. Padėjusi nešulius, stengiausi neparodyti mane ištikusio šoko, kai atpažinau ant spintelės pastatytą televizorių, prijungtą prie kabelinės televizijos laido sienoje, portjeras, rudą odinę sofą, nusitrynusį ir papilkėjusį lyg purvas parketą.

Visur mėtėsi knygos ir popieriai, kuriuos atsainiai rankiodamas Poteris prabilo:

– Kaip matote, nesu linkęs į namų ruošą, – ištarė su aiškiu vokišku akcentu. – Kol kas tuos daiktus padėsiu valgomajame ant stalo. Štai taip, – pasakė grįžęs. – Ar norite, kad dar ką nors patraukčiau?

Iš baltų marškinių kišenės išsitraukė cigarečių pakelį „Camel", o pasirausęs išblukusiuose džinsuose surado degtukų dėžutę. Prie diržo kilpelės odiniu dirželiu prisegtas kišeninis laikrodis. Man į akis krito keletas dalykų, kol išsitraukęs jį žvilgtelėjo kelinta valanda ir prisidegė cigaretę. Jo rankos drebėjo, pirštai sutinę, o skruostus ir nosį margino sutrūkinėjusios kraujagyslės. Jis nesivargino iškratyti pelenines, bet surinko butelius, stiklines ir nepamiršo išnešti šiukšlių.

– Viskas gerai. Palikite kaip yra, – pasakė Veslis. – Jeigu ką ir patrauksime, paskui pastatysime į vietą.

– Sakote, kad jūsų naudojamas chemikalas niekam nepakenks ir nenuodingas žmonėms?

– Ne, jis nepavojingas. Tik liks grūdėtos nuosėdos, kaip kad išdžiūvus sūriam vandeniui, – paaiškinau jam. – Pasistengsime išvalyti.

– Visai neturiu ūpo čia trintis, kol jūs darbuositės, – pratarė Poteris, nervingai užsitraukdamas cigaretę. – Apytikriai kiek laiko ketinate užtrukti?

– Tikiuosi, ne daugiau kaip dvi valandas.

Veslis dairėsi po kambarį, ir nors jo veidas atrodė visiškai abejingas, nujaučiau, kas dedasi jo galvoje.

Nusivilkusi paltą nesumojau, kur padėti, tuo tarpu Vanderis atidarė vaizdajuostės dėžutę.

– Jei baigsite prieš man sugrįžtant, prašau nepamirškite užtrenkti durų ir patikrinkite, ar tikrai užsitrenkė. Aš neturiu signalizacijos, kuri pasirūpintų namais.

Poteris per virtuvę išėjo į lauką. Kai užvedė mašiną, ši suriaumojo lyg dyzelinis autobusas.

– Po galais, kaip apšniaukšta, – pratrūko Vanderis iš dėžės traukdamas du chemikalų butelius. – Būtų visai nieko namukas, bet viduje ne ką geriau nei daugelyje mano regėtų lindynių. Ar pastebėjote plaktą kiaušinienę keptuvėje ant viryklės? Ką dar išnešti? – jis pritūpė ant grindų. – Nenoriu maišyti chemikalų, kol nebūsime pasirengę.

– Sakyčiau, kad reikėtų išvilkti viską, kas įmanoma. Kei, turi nuotraukas? – paklausė Veslis.

Aš išėmiau Robinos Naismit žmogžudystės nuotraukas.

– Atkreipkite dėmesį, kad mūsų draugužis dėstytojas gyvena su jos baldais, – pasakiau.

– Na, tada mes jų nejudinsime, – pasakė Vanderis taip, lyg nuo dešimties metų senumo žmogžudystės užsilikę baldai savaime suprantamas dalykas. – Bet kilimą teks išnešti. Matosi, kad netinka šiam namui.

– Kaip? – Veslis nudelbė žvilgsnį į mėlynų ir raudonų juostelių kilimėlį po kojomis. Jis buvo nešvarus ir užsirietusiais kraštais.

– Jei kilstelėtum kraštą, pamatytum, kad parketas po juo toks pat papilkėjęs ir subraižytas, kaip ir visur kitur. Kilimas atsirado ne per seniausiai. Be to, prastos kokybės. Abejoju, ar būtų atlaikęs tiek metų.

Ant grindų paskleidusi keletą nuotraukų, dėliojau jas vienaip ir kitaip, kol perspektyvos sutapo ir matėsi, ką kur patraukti, kaip perstatyti senieji kambario baldai. Ir kaip įmanydami ėmėmės atkurti Robinos mirties sceną.

– Gerai, fikusas keliauja štai ten, – pasakiau lyg teatro režisierė. – Taip, tik dar per porą pėdų patrauk atgal sofą. Ir šiek tiek į tą pusę. Augalas stovėjo gal per kokius keturis colius nuo kairiojo porankio. Šiek tiek artėliau. Dabar gerai.

– Ne, negerai. Šakos pasvirusios virš sofos.

– Juk medis paaugo.

– Keista, kad nenudžiūvo. Išvis nuostabu, kad kažkas išgyvena dėstytojo Poterio pašonėje, nebent bakterijos ar grybai.

– Kilimą išnešti? – Veslis nusimetė švarką.

– Taip. Ji buvo patiesusi nedidelį takelį prie paradinių durų ir rytietišką kilimėlį po kavos staleliu. Grindys buvo beveik plikos.

Atsiklaupęs jis ėmė vynioti kilimą.

Nuėjusi prie televizoriaus, tyrinėjau ant jo pastatyto vaizdo magnetofono ir kabelinės televizijos laidus, vedančius link sienos.

– Jis turėtų stovėti prie sienos priešais sofą ir duris. Džentelmenai, ar kuris iš jūsų nusimano, kaip atjungti vaizdo magnetofoną ir kabelinę televiziją?

– Ne, – atsiliepė abudu tuo pat metu.

– Vadinasi, paliekate mane likimo valiai. Štai taip.

Atjungusi kabelinę televiziją ir vaizdo magnetofoną, išjungiau televizorių ir atsargiai nustūmiau skersai plikas, dulkėtas grindis. Pažiūrėjusi nuotraukas,

pastūmiau dar per kelias pėdas, kol atsidūrė tiesiai priešais paradines duris. Po to apžvelgiau sienas. Matyt, Poteris mėgo meną ir žavėjosi menininku, kurio pavardės nepavyko įskaityti, atrodė prancūziška. Anglimi piešti eskizai vaizdavo apvalių formų moters figūrą su rožinėmis dėmėmis ir trikampiais. Nukabinusi juos vieną po kito, atrėmiau į sienas valgomajame. Kambarys beveik ištuštėjo ir dulkės kuteno nosį.

Veslis atbula ranka nusišluostė kaktą.

– Ar jau pasiruošę? – jis pažvelgė į mane.

– Manau, kad taip. Žinoma, kai ko trūksta. Štai ten pas ją stovėjo trys pusapvaliai krėslai, – parodžiau.

– Mačiau juos miegamuosiuose, – pasakė Vanderis. – Du viename, o vienas kitame. Ar nori, kad atneščiau?

– Būtų gerai.

Jis su Vesliu įnešė krėslus.

– Ant anos sienos kabojo paveikslas ir dar vienas į dešinę nuo durų į valgomąjį, – tariau. – Natiurmortas ir angliškas peizažas. Taigi Poteriui neįtiko jos meninis skonis, bet, regis, visa kita jo nė kiek nevaržė.

– Reikia pereiti per namus ir užtraukti visas žaliuzes, naktines užuolaidas ir portjeras, – pasakė Vanderis. – Jeigu į kambarį vis dar skverbsis šviesa, tada atsiplėšę gabalą šio popieriaus, – jis parodė storo rudo popieriaus ritinį ant grindų, – lipnia juosta prilipinkite prie lango.

Per kitas penkiolika minučių namą užpildė žingsniai, tarškėjo nuleidžiamos žaliuzės ir čežėjo žirklėmis karpomas popierius. Kartkartėmis kuris

nors garsiai nusikeikdavo, atsikirpęs per trumpą popieriaus gabalą arba susiklijavus lipniai juostai. Pasilikusi svetainėje popieriumi uždengiau paradinių durų stiklą ir du į gatvę žvelgiančius langus. Kai vėl visi trys susibūrėme ir išjungėme šviesas, name tapo aklinai tamsu. Aš net neįžiūrėjau priešais save iškeltos rankos.

– Puiku, – pratarė Vanderis įjungus šviesą.

Apsimovęs pirštines ant kavos stalelio pastatė distiliuoto vandens butelius, chemikalus ir du plastikinius purškiklius.

– Štai kaip viskas vyks, – pasakė jis. – Daktare Skarpeta, tu purkši, kol aš filmuosiu, ir jei kuris nors plotas sureaguos, purkšk ant jo tol, kol pasakysiu eiti toliau.

– O ką liepsi man daryti? – paklausė Veslis.

– Nesimaišyti po kojomis.

– Kas čia per milteliai? – pasidomėjo jis, kai Vanderis atsuko sausų chemikalų dangtelius.

– Ne tavo nosiai, – pajuokavau.

– Aš jau didelis berniukas, galite pasakyti.

– Natrio perborato reagento mišinys, kurį Neilsas maišo su distiliuotu vandeniu, 3-aminoftalhidrazidu ir natrio karbonatu, – paaiškinau, iš rankinės traukdama pirštinių pakelį.

– Ar tikrai manai, kad tai paveiks tokio senumo kraują? – smalsavo Veslis.

– Tiesą sakant, senas ir suiręs kraujas geriau reaguoja su luminoliu nei šviežios kraujo dėmės, kuo labiau oksidavosi kraujas, tuo geriau. Sendamas kraujas vis labiau oksiduojasi.

– Nemanau, kad mediena čia būtų apdorota druska, kaip manot? – Vanderis apsidairė.

– Nemanyčiau, – paaiškinau Vesliui: – Didžiausia luminolio problema – apgaulingi pozityvai. Su juo daug kas reaguoja, pavyzdžiui, varis, vario druskos ir nikelis druska apdorotoje medienoje.

– Jam taip pat patinka rūdys, namų ūkyje naudojamos chlorkalkės, jodas ir formalinas, – pridūrė Vanderis. – Be to, peroksidasai, kurių yra bananuose, arbūzuose, citrusiniuose vaisiuose ir daugelyje daržovių. Taip pat krienuose.

Veslis šypsodamasis pažvelgė į mane.

Atvėręs voką, Vanderis išėmė du lakštus filtrinio popieriaus, ištepto išdžiūvusiu, atskiestu krauju. Tada į mišinį B pripylęs mišinio A, Vesliui liepė išjungti šviesas. Keli greiti purkštelėjimai ir kavos stalelis sušvito melsvai balkšvu neonu, kuris pranyko taip pat greitai, kaip ir atsirado.

– Štai, imk, – pasakė man Vanderis.

Ranka pajutusi purkštuvą, suėmiau jį. Raudona švieselė įsižiebė Vanderiui nuspaudus mygtuką ir įjungus vaizdo kamerą. Tada užsidegė balta naktinio vaizdo lemputė, kuri, jam judant, švietė lyg liuminescencinė akis.

– Kur jūs? – man iš kairės pasigirdo Vanderio balsas.

– Aš kambario viduryje. Koja liečiu kavos stalelio kraštą, – atsiliepiau.

Buvome panašūs į tamsoje žaidžiančius vaikus.

– O aš velniškai toli! – iš valgomojo pusės pasigirdo Veslio balsas.

Balta Vanderio lemputė iš lėto prisiartino prie manęs. Ištiesusi ranką paliečiau jo petį.

– Pasiruošęs?

– Aš filmuoju. Pradėk ir purkšk, kol liepsiu sustoti.

Pirštu nuspaudusi nuleistuką, ėmiau purkšti grindis aplinkui. Jutau ant manęs nusėdančią dulksną, o apie kojas ryškėjo kontūrai ir geometrinės konfigūracijos. Akimirksnį rodės, lyg lėkčiau per tamsą virš kažkur apačioje apšviestų miesto kvadratų. Parketo plyšiuose užsilikęs senas kraujas skleidė melsvai balkšvą švytėjimą. Vis purškiau ir purškiau, praradusi bet kokį realybės jausmą ir nesiorientuodama, kur esu, kambarys prisipildė pėdų. Man atsitrenkus į fikusą, ant vazono pasirodė balkšvi dryžiai. Dešinėje ant sienos išterlioti rankų atspaudai.

– Šviesą! – šūktelėjo Vanderis.

Veslis įjungė lempą, o Vanderis ant trikojo pritvirtino trisdešimt penkių milimetrų fotokamerą, kad nejudėtų. Vienintelė įmanoma šviesa – luminolio fluorescencija, ir juostelei reikės ilgos ekspozicijos, kad ją užfiksuotų. Pasiėmiau pilną butelį luminolio ir išjungusi šviesą toliau purškiau ant sienos išterliotus rankų atspaudus, kol fotokamera juostoje įamžino klaikius atvaizdus. Tada judėjome toliau. Ant parketo ir lentelėmis apkaltų sienų tingiai išryškėjo platūs dryksniai, o odinės sofos siūlė virto neonine linija, su pertrūkiais brėžiančia kvadratines pagalvių formas.

– Ar gali jas patraukti? – paprašė Vanderis.

Vieną po kitos numečiau pagalves ant grindų ir apipurškiau sofos rėmą. Pagalvių tarpai švytėjo. Ant atlošo išryškėjo daugiau dryksnių ir dėmių, o lubose

sužibo ryškus žvaigždynas. Pirmo piroforinio netikrų pozityvų pasirodymo sulaukėme ant senojo televizoriaus, nušvitus metalui aplink mygtukus ir ekraną, o laidų jungikliams suspindus blyškiai melsvai. Nieko ypatingo ant televizoriaus, tik keletas lyg ir kraujo dėmelių, bet grindys priešais, kur surado Robinos kūną, tiesiog pašėlo. Kraujas taip prasismelkė, kad net matėsi sudėto parketo kraštai ir grūdingos struktūros medienos pluoštų kryptis. Vilkimo žymė driekėsi per keletą pėdų nuo tirščiausios švytėjimo vietos, o šalimais keistas besiliečiančių apskritimų raštas, paliktas daikto, kurio pakraštys kiek mažesnis už krepšinio kamuolio.

Paieška svetainėje nesibaigė. Toliau sekėme pėdsakais. Protarpiais tekdavo įjungti šviesą, sumaišyti daugiau luminolio ir prasivalyti užgriozdintą perėjimą, ypač priėjus sumestas lingvistines atliekas buvusiame Robinos miegamajame, kuriame dabar įsikūrė dėstytojas Poteris. Grindys per kelis colius užverstos moksliniais pranešimais, žurnalų straipsniais, egzaminų užduotimis ir daugybe knygų vokiečių, prancūzų ir italų kalbomis. Kur pakliuvo išmėtyti ir sukabinėti drabužiai, rodės, lyg viesulas būtų įsisukęs į drabužių spintą, suformuodamas sūkurį kambario viduryje. Kiek įmanydami aprankiojome, sudėdami į krūvas ir kupetas ant sujauktos dvigulės lovos. Tada vėl sekėme kruvinu Vadelio taku, atvedusiu mane su Vanderiu į vonią.

Ant grindų pripėduota batų, daug dėmių ir tie patys apvalūs raštai, kuriuos aptikome svetainėje, švytėjo palei vonią. Kai ėmiausi purkšti sieną virš klozeto,

netikėtai atsirado du milžiniški rankų atspaudai. Vaizdo kameros šviesele priplaukė arčiau.

Pasigirdo susijaudinęs Vanderio balsas:

– Įjunk šviesą.

Poterio tualetas, švelniai tariant, buvo taip pat gėdingai neprižiūrėtas, kaip ir likusios valdos. Vanderis, prilipęs prie sienos, kruopščiai apžiūrinėjo plotą, kuriame atsirado atspaudai.

– Ar įžiūri juos?

– Hm. Sunkiai, – prisimerkęs prisispaudė iš vienos, po to iš kitos pusės. – Tiesiog nuostabu. Matot, tapetai tamsiai mėlynos spalvos, taigi plika akimi ne kažin ką pamatysi. Ir jie plastikiniai ar viniliniai, žodžiu, puikus paviršius atspaudams.

– Po velnių, – nusikeikė Veslis, stovėdamas vonios tarpduryje. – Regis, tualeto nevalė nuo to laiko, kai čia atsikraustė. Po šimts, jis net nenuleido vandens.

– Net jei ir būtų kartkartėmis šluostęs ar valęs sienas, neįmanoma atsikratyti visų kraujo pėdsakų, – pasakiau Vesliui. – Pavyzdžiui, ant tokių linoleumo grindų žvirgždėto paviršiaus nusėda liekanos, o luminolis jas išryškina.

– Manai, kad, po dešimties metų vėl čia viską išpurškus, vis dar būtų kraujo? – stebėjosi Veslis.

– Vienintelis būdas pašalinti didžiumą kraujo – iš naujo viską perdažyti, pakeisti tapetus, naujai sudėti grindis ir išmesti baldus, – atsiliepė Vanderis. – Bet jei norėtum, kad neliktų nė lašelio kraujo pėdsako, turėtum nugriauti namą ir pastatyti iš naujo.

Veslis žvilgtelėjo į rankinį laikrodį.

– Mes čia jau trys su puse valandos.

– Štai ką siūlau, – pasakiau. – Bentonai, mudu grąžinsime kambariams įprastinę netvarką, o tave, Neilsai, paliekame užsiimti savais reikalais.

– Puiku. Aš atsinešiu „Luma-Lite“ ir laikykite sukryžiavę pirštus, kad ji išdidintų smulkiausias raukšleles.

Mudu sugrįžome į svetainę. Kol Vanderis persinešė „Luma-Lite“ ir fotokameros įrangą į vonią, su Vesliu apžvelgėme sofą, senąjį televizorių ir dulkėtas, subraižytas grindis, abudu šiek tiek apsvaigę. Įjungus šviesą neliko nė menkiausio tamsoje regėto siaubo pėdsako. Šią saulėtą žiemos popietę buvome sugrįžę į praeitį ir tapę Ronio Džo Vadelio nusikaltimo liudininkais.

Veslis nejudėdamas stovėjo prie popieriumi uždengto lango.

– Man baugu kur nors prisėsti ar į ką nors atsiremti. Po galais, šis prakeiktas namas persisunkęs krauju.

Besidairydama regėjau tamsoje nykstantį baltumą, žvilgsniu iš lėto keliavau sofa, skersai grindis ir sustojau prie televizoriaus. Sofos pagalvės vis dar mėtėsi ant grindų ten, kur jas palikau, ir aš pritūpiau norėdama geriau įsižiūrėti.

Kraujo, įsisunkusio į rudą siūlę, nebesimatė, ant rudos odos atkaltės nebuvo nei dryžių, nei dėmių. Atidžiai stebėdama aptikau kai ką svarbaus, kas manęs visai nenustebino. Vienoje sėdynės pagalvės pusėje, einančioje lygiagrečiai su atkalte, pastebėjau kokių trijų ketvirčių colio pailgą įpjovimą.

– Bentonai, ar kartais Vadelis nebuvo kairiarankis?

– Regis, kad taip.

– Manyta, kad jis ją subadė ir sumušė ant grindų prie televizoriaus, nes aplink kūną telkšojo labai daug kraujo, – pasakiau, – tačiau ne. Jis nužudė ją ant sofos. Jaučiu, kad man reikia išeiti į lauką. Jei ši vieta neprimintų kanalizacijos vamzdžio, neatsispirčiau pagundai ir iš dėstytojo nukniaukčiau vieną cigaretę.

– Tu taip ilgai laikeisi, – pasakė Veslis, – kad befiltrės „Camel" išverstų tave iš kojų. Geriau eik, įkvėpk gryno oro. Aš pradėsiu tvarkytis.

Išeinančią pro duris, mane palydėjo nuo langų plėšomo popieriaus garsas.

Tą vakarą prasidėjo keisčiausia Naujųjų metų naktis Bentono Veslio, Liusės ir mano atmintyje. Nedrįsčiau teigti, kad Naujieji buvo tokie pat neįprasti ir Neilsui Vanderiui. Kalbėjausi su juo septintą vakaro ir jis vis dar buvo savo laboratorijoje, bet tai visiškai normalu žmogui, kurio egzistencija netektų prasmės, jeigu pasirodytų, kad dviejų asmenų pirštų atspaudai sutampa.

Vanderis perrašė nufilmuotą sceną į vaizdajuostes ir vėlyvą popietę man jas perdavė. Didžiąją vakaro dalį su Vesliu praleidome priešais televizorių, žymėdamiesi ir braižydami diagramas, lėtai peržiūrinėdami nufilmuotą medžiagą. Liusė tuo tarpu gamino pietus ir tik kartkartėmis trumpai užmesdavo akį į svetainę. Televizoriaus ekrane švytintys vaizdai nė kiek jos netrikdė. Nenutuokiantis negalėjo iš pirmo žvilgsnio numanyti, ką jie reiškia.

Pusę devynių su Vesliu baigėme peržiūrinėti juostas ir žymėtis pastabas. Tikėjomės nubraižę Robinos

Naismit žudiko kelią nuo tos akimirkos, kai ji sugrįžo namo iki pat Vadelio pasišalinimo pro virtuvės duris. Pirmą kartą savo praktikoje retrospektyviai atgaminau prieš daugelį metų įvykdytos žmogžudystės sceną. Paaiškėjęs scenarijus buvo svarbus dėl vienos labai rimtos priežasties: bent jau, mūsų džiaugsmui, patvirtindamas Veslio žodžius, pasakytus man Homstede, kad Ronis Džo Vadelis neatitiko mūsų sekamos pabaisos psichologinio portreto.

Atkuriant įvykdytą nusikaltimą dar neteko regėti, kad paslėptos dėmės, purslai ir čiurkšlės, kuriomis sekėme, taip aiškiai atkartotų įvykdytą nusikaltimą. Ir nesvarbu, kad didžioji dalis mūsų išvadų teisėjams pasirodytų tik nepagrįsta nuomonė. Mums rūpėjo Vadelio asmenybė, ir buvome beveik tikri, kad pavyko jį perprasti.

Kadangi kitose namo vietose aptiktą kraują aiškiai pripėdavo ir išnešiojo Vadelis, visai realu manyti, kad Robiną Naismit užpuolė svetainėje, kur ji ir mirė. Virtuvės ir paradinėse duryse buvo įtaisyta įleistinė spyna, kurios be rakto neatidarysi. Vadelis į namą pateko pro langą ir išėjo pro virtuvės duris, todėl buvo spėjama, kad grįžusi iš parduotuvės Robina į namus įėjo pro virtuvę. Tikriausiai nesivargino įėjusi užrakinti duris, nors panašu, kad jai nebuvo laiko. Spėliota, kad švarindamas jos namus Vadelis išgirdo, kaip ji parvažiavo ir pastatė mašiną už namo. Jis nuėjo į virtuvę ir pasičiupo peilį mėsai iš nerūdijančio plieno rinkinio, sukabinto ant sienos. Jai rakinant duris, jis tykojo. Tikėtina, kad iš pradžių tiesiog sučiupęs ją nusitempė per koridorių į svetainę. Galbūt kurį laiką

su ja kalbėjosi. Galbūt reikalavo pinigų. Galbūt praėjo vos kelios sekundės prieš jam pasikėsinant į ją.

Robina buvo apsirengusi ir sėdėjo arba gulėjo ant sofos krašto šalia fikuso, kai Vadelis sudavė pirmą smūgį peiliu. Kraujo purslai, pasirodę ant sofos atkaltės, vazono ir tamsių lentelių šalia, atitiko kryptį čiurkšlės, kuri ištrykšta perpjovus arteriją. Ištryškęs purslų raštas primena elektrokardiogramos braižymą, sukeltą arterinio kraujo spaudimo fluktuacijų, o kraujo spaudimas yra tik tada, jeigu jis ar ji dar gyvi.

Taigi žinojome, kad Robina buvo gyva ant sofos, kai ją užpuolė pirmą sykį. Bet nepanašu, kad ji vis dar kvėpavo, kai Vadelis ją išrengė, nes vėliau atliktos ekspertizės metu buvo aptiktas tik vienas trijų ketvirčių colio įpjovimas sukruvintos palaidinės priekyje – į jos krūtinę įsmeigtas peilis judintas pirmyn atgal tol, kol visiškai perrėžė aortą. Kadangi ji buvo subadyta daugybę kartų ir sukandžiota, galima buvo daryti išvadą, kad didžiuma Vadelio tūžmingo pikeristinio užpuolimo įvykdyta jau jos lavonui.

Staiga šis vyras, vėliau teigęs, kad neprisimena žudęs „ponią iš televizoriaus“, atsitokėjo. Jis patraukė jos kūną ir permąstė, ką padaręs. Tai, kad šalia sofos nebuvo jokių vilkimo žymių, reiškė, jog Vadelis nunešė lavoną į kitą kambario pusę ir paguldė ant grindų. Kilstelėjęs ją į vertikalią padėtį, atrėmė į televizorių. Ir ėmėsi valyti. Ant grindų švytėjusias apvalias žymes, mano įsitikinimu, paliko kibiras, kurį jis nešiojo koridoriumi pirmyn ir atgal nuo lavono į vonią. Jis vis išsikruvindavo batus kaskart grįžęs į svetainę rankšluosčiais iššluostyti likusio kraujo, o gal patikrinti

auką, toliau plėšdamas jos daiktus ir gerdamas gėrimus. Tai paaiškintų gausybę batų pėdsakų, klaidžiai keliaujančių po namus. Pati jo veikla atskleidė kai ką kita: įvykdžiusio nusikaltimą Vadelio elgesys nebuvo suderinamas su elgesiu tokio žmogaus, kuris nejaustų sąžinės graužimo.

– Štai jis, neišsilavinęs kaimietis, gyvenantis didmiestyje, – aiškino Veslis. – Vagia tam, kad gautų narkotikų, kurie pūdo jo smegenis. Iš pradžių marihuana, vėliau heroinas, kokainas ir galiausiai PCP. Ir vieną rytą netikėtai atsitokėjęs suvokia žiauriai darkantis nepažįstamosios lavoną.

Malkos ruseno židinyje, mums įsistebeilijus į didelius rankų atspaudus, lyg kreida švytinčius tamsiame televizoriaus ekrane.

– Policija tualete ar aplink neaptiko vėmalų, – pasakiau.

– Jis tikriausiai ir juos išvalė. Dėkui Dievui, kad nenušluostė sienos virš klozeto. Tu neatsiremtum šitaip į sieną, nebent vemtum apsikabinęs klozetą.

– Atspaudai gerokai virš klozeto, – pasakiau. – Manau, kad jis vėmė, o kai atsistojo, apsvaigęs pasviro į priekį ir ištiesė rankas kaip tik laiku, kad galva neatsitrenktų į sieną. Kaip manai? Sąžinės graužimas ar tiesiog iki pakvaišimo apdujęs nuo narkotikų?

Veslis pažvelgė į mane.

– Pasvarstykime, ką jis padarė su lavonu. Jis jį pasodino, stengėsi apvalyti rankšluosčiais, o drabužius paliko gan tvarkingoje krūvelėje ant grindų palei kulkšnis. Taigi gali suprasti dvejopai. Jis gašliai išstatė lavoną, taip paniekindamas jį. Arba tokiu būdu

išreiškė atjautą. Asmeniškai aš manau, kad pastarasis variantas.

– O kaip buvo išstatytas Edžio Hyfo kūnas?

– Kiek kitaip. Pasodinto berniuko poza lyg veidrodis atspindi moters, bet kažko trūksta.

Jam bekalbant staiga suvokiau ko.

– *Veidrodinis* atvaizdas, – su nuostaba pasakiau Vesliui. – Veidrodis atspindi daiktus atbulai arba atvirkščiai.

Jis klausiamai žvelgė į mane.

– Pameni, kai lyginome Robinos Naismit nusikaltimo vietos nuotraukas su diagrama, vaizduojančia Edžio Hyfo kūno padėtį?

– Kuo puikiausiai.

– Tu sakei, kad tai, ką padarė berniukui, pradedant įkandimo žymėmis ir baigiant tuo, kaip jis atremtas į dėžės formos objektą bei drabužiais, paliktais tvarkingoje krūvelėje šalimais, – veidrodinis atvaizdas to, kas padaryta Robinai. Bet įkandimo žymės vidinėje Robinos šlaunies pusėje ir virš krūtinės buvo kairėje kūno pusėje. O Edžio sužeidimai – kaip manome, panaikintos įkandimo žymės, – *dešinėje*. Ant jo dešiniojo peties ir dešiniosios vidinės šlaunies pusės.

– Taip, – Veslis vis dar atrodė suglumęs.

– Edžio Hyfo scena panašiausia į tą nuotrauką, kurioje jos nuogas kūnas atremtas į didelį televizorių.

– Tiesa.

– Noriu pasakyti, kad galbūt Edžio žudikas matė tą pačią Robinos nuotrauką, kaip ir mes. Bet jo perspektyva, paremta jo paties kūno kaire ir dešine. Jo dešinė būtų buvusi Robinos kairė, o jo kairė būtų

buvusi jos dešinė, nes nuotraukoje ji atsigręžusi veidu į žiūrintįjį.

– Ne itin maloni mintis, – pratarė Veslis. Tuo metu suskambo telefonas.

– Teta Kei, – šūktelėjo Liusė iš virtuvės. – Skambina ponas Vanderis.

– Turime patvirtinimą, – kitame telefono gale išgirdau Vanderio balsą.

– Vadelis paliko piršto atspaudą Dženifer Deiton namuose? – paklausiau.

– Būtent, kad ne. Jis tikrai nepaliko.

12

Per kitas porą dienų pasamdžiau Nikolą Grumaną vesti bylą, pateikiau jam finansinius dokumentus bei kitokią jo pageidautą informaciją. Sveikatos ministras pasikvietė mane į savo kabinetą ir pasiūlė atsistatydinti, o spaudos susidomėjimui nebuvo galo. Bet dabar aš žinojau tai, ko dar prieš savaitę nežinojau.

Gruodžio tryliktosios naktį elektros kėdėje mirė Ronis Džo Vadelis. Tačiau jo tapatybė išliko gyva ir kėlė mieste sumaištį. Mes išsiaiškinome, kad dar prieš Vadelio mirtį jo VT numeris ADES buvo sukeistas su kito asmens numeriu ir iš centrinių nusikaltimų sąrašų, arba CPNS, to kito asmens VT numerį visiškai ištrynė. Vadinasi, laisvėje atsidūrė sunkus nusikaltėlis, kuriam vykdant nusikaltimus nereikėjo net pirštinių. Į ADES įvedę jo pirštų atspaudus, kaskart atsidurdavome prie numirėlio. Žinojome, kad paskui tą nusikalstamą subjektą driekėsi plunksnų ir dažų dulkelių pėdsakas, tačiau apie jį patį iki Naujųjų metų sausio trečiosios neįtarėme nieko.

Tą rytą Ričmondo „Times-Dispach“ išspausdino pramanytą istoriją apie be galo vertingus gagos pūkus ir jų paklausą tarp vagių. Pareigūnas Tomas Lučeras, išgalvoto tyrimo vadovas, keturiolika po pirmos sulaukė trečio skambučio tą dieną.

– Sveiki. Aš esu Hiltonas Salivanas, – prisistatė pakeltu balsu.

– Kuo galiu jums padėti, pone? – paklausė gilus Lučero balsas.

– Skambinu dėl jūsų tiriamų bylų. Taip sakant, vagišių pamėgtų drabužių ir daiktų, kimštų gagos pūkais. Šįryt kaip tik apie tai rašoma laikraštyje. Ten parašyta, kad jūs – detektyvas.

– Taip.

– Ką gi, mane užkniso iki gyvo kaulo, kaip farai gali būti *tokie* kvaili, – jis vis labiau karščiavosi. – Laikraštyje rašoma, kad nuo Padėkos dienos didesnėje Ričmondo didmiesčio dalyje iš parduotuvių, mašinų ir namų pavogta tai šis, tai tas. Pats žinot, antklodės, miegmaišis, trys slidininkų striukės ir taip toliau, ir panašiai. Korespondentas netgi paminėjo keletą nukentėjusiųjų.

– Kur lenkiat, pone Salivanai?

– Ogi aiškus daiktas, kad korespondentas aukų pavardes gavo iš farų. Kitaip tariant, iš jūsų.

– Tai vieša informacija.

– Man nusispjaut. Tik noriu žinoti, kaip galėjote nepaminėti *šios aukos*, manęs? Jūs net neprisimenate mano vardo, ar ne?

– Apgailestauju, pone, bet ne.

– Tik pamanykit. Kažkoks sumautas šiknius, įsilaužęs į mano kooperatinį butą, apšvarina mane, o farai, be to, kad viską išterliojo juodais milteliais kaip tik tą dieną, kai buvau pasipuošęs baltu kašmyru, nepajudino nė piršto. Aš esu viena iš jūsų sumautų bylų.

– Kada įsilaužta į jūsų butą?

– *Argi nepamenat?* Tai aš sukėliau skandalą dėl savo pūkinės liemenės. Jei ne aš, jūs, vyručiai, nė nebūtumėte sužinoję apie gagos pūkus! Kai pasakiau farui, kad, be kita ko, pavogta mano liemenė, per *išpardavimą* kainavusi penkis šimtus žalių, žinot, ką jis atsakė?

– Nenutuokiu, pone.

– Jis paklausė: „Kuo ji kimšta? Kokainu?“ O aš atšoviau: „Ne, *Šerlokai*. Gagos pūkais.“ Jis velniškai įsitempęs apsidairė, uždėdamas ranką ant savo devynių milimetrų vamzdžio. Tas asilas pamanė, kad mano bute slepiasi kažkas vardu *Gaga* ir kad aš jam riktelėjau *pūkai*, lyg ketinčiau išsitraukti šautuvą ar panašiai. Neapsikentęs išėjau ir...

Veslis išjungė kasetinį magnetofoną. Mudu sėdėjome virtuvėje. Liusė ir vėl mankštinosi klube.

– Apie minėtą įsilaužimą Hiltonas Salivanas pranešė gruodžio vienuoliktąją, šeštadienį. Regis, jis buvo kažkur išvykęs, o po pietų sugrįžęs rado apšvarintą butą, – paaiškino Veslis.

– O kur jo butas? – paklausiau.

– Miesto centre, Vakarų Frankline, senas plytinis pastatas su kooperatiniais butais, kurių kainos nuo šimto gabalų. Salivanas gyvena pirmame aukšte. Nusikaltėlis įsigavo per nesandarų langą.

– Signalizacijos nėra?

– Ne.

– Ką pavogė?

– Papuošalų, pinigų ir dvidešimt antrojo kalibro revolverį. Žinoma, tai visai nereiškia, kad iš Salivano revolverio buvo nušauti Edis Hyfas, Siuzana ir Donahju. Bet manau, paaiškės, kad tai tas pats, nes nėra jokių abejonių, jog įsilaužė mūsų vaikinas.

– Aptiko pirštų atspaudų?

– Daugybę. Miesto policija juos turėjo, ir žinai, kaip jie buvo užregistruoti? Per visas tas žmogžudystes vagysčių bylas apleido. Šiuo atveju pirštų atspaudus apdorojo ir paliko. Iškart po skambučio Lučerui juos perėmė Pitas. Vanderis juos jau perleido per sistemą. Lygiai po trijų sekundžių jis gavo atsakymą.

– Ir vėl Vadelis.

Veslis linktelėjo.

– Ar Salivano butas toli nuo Pavasario gatvės?

– Galima nueiti pėsčiomis. Manau, kad žinome, iš kur ištrūko mūsų vyrukas.

– Ar tikrini, ką pastaruoju metu išleido į laisvę?

– O kaipgi, bet mes neatkapstysime jo popierių krūvoje ant kažkieno rašomojo. Kalėjimo viršininkas per daug apdairus. Deja, jis irgi negyvas. Mano manymu, jis paleido tą kalinį atgal į gatvę, ir pirmiausia, ką šis padarė, tai apšvarino butą ir tikriausiai pasirūpino ratais.

– Kurių galų Donahju paleido kalinį?

– Mano teorija tokia, kad kalėjimo viršininkui reikėjo atlikti nešvarų darbelį. Taigi jis pasirinko kalinį savo asmeniniu šnipeliu ir paleido gyvulį laisvėn. Bet

Donahju įvėlė nežymią taktinę klaidelę. Jis pasirinko ne tą vaikiną, nes tokius nusikaltimus įvykdžiusio asmens nesuvaldys niekas. Įtariu, Kei, kad Donahju neketino ko nors žudyti, o kai paaiškėjo, kad Dženifer Deiton negyva, pablūdo iš baimės.

– Tikriausiai tai jis paskambino man į kontorą ir prisistatė kaip Džonas Deitonas.

– Galimas daiktas. Esmė ta, kad Donahju reikėjo apieškoti Dženifer Deiton namus, nes kažkas kažko ieškojo – galbūt Vadelio laiškų. Bet paprasta vagystė neįdomu. Kalėjimo viršininko numylėtiniui patinka skaudinti žmones.

Mąsčiau apie įspaudus Dženifer Deiton svetainėje, jos sužalotą kaklą ir ant valgomojo kėdės aptiktą piršto atspaudą.

– Pasodino ją svetainės viduryje, pats atsistojo už nugaros ir, ranka užspaudęs kaklą, kvotė ją.

– Turbūt taip norėjo priversti pasakyti, kur padėti daiktai, bet elgėsi sadistiškai. Tai, kad vertė ją išpakuoti kalėdines dovanas, irgi byloja apie sadistišką elgesį, – pasakė Veslis.

– Bet ar toks vargintųsi slėpti jos mirtį inscenizuodamas savižudybę ir patalpindamas kūną į mašiną? – paklausiau.

– Kodėl gi ne. Tas vyrukas jau tupėjo už grotų. Visai netrokšta vėl būti sučiuptas ir greičiausiai jam tai iššūkis – pažiūrėti, ką pavyks apkvailinti. Jis pašalino įkandimo žymes nuo Edžio Hyfo kūno. Jei ir apieškojo Dženifer Deiton namus, nepaliko jokių įrodymų. Vienintelis įkaltis, paliktas Siuzanos atveju, – tai dvi

dvidešimt antrojo kalibro kulkos ir plunksna. Neminint, kad pakeitė savo pirštų atspaudus.

– Manai, kad tai jo sumanymas?

– Tikriausiai sufabrikavo kalėjimo viršininkas, patogumo sumetimais sukeisdamas su Vadelio įrašais, nes jam tuoj turėjo įvykdyti mirties bausmę. Jei norėčiau sukeisti vieno kalinio pirštų atspaudus su kito, pasirinkčiau Vadelį. Paslėpti kalinio piršto atspaudai atvestų prie mirusio asmens, arba, ir tai labai tikėtina, ilgainiui mirusiojo duomenis ištrintų iš Valstijos policijos kompiuterių, taigi jei mano parankinis pasišiukšlintų ir kur nors paliktų pirštų atspaudų, jų iš viso nepavyktų nustatyti.

Netekusi žado žiūrėjau į jį.

– Kas nutiko? – nuostabos kibirkštėlė šmėstelėjo jo akyse.

– Bentonai, ar suvoki, ką šnekame? Sėdėdami čia kalbame apie kompiuterinę bylų medžiagą, pakeistą prieš Vadelio mirtį. Aptarinėjame įsilaužimą ir berniuko žmogžudystę, įvykdytus prieš Vadelio mirtį. Kitaip tariant, kalėjimo viršininko šnipelis, kaip kad jį pavadinai, paleistas prieš Vadelio egzekuciją.

– Nėra jokios abejonės.

– Vadinasi, galima daryti prielaidą, kad Vadelis turėjo mirti, – pareiškiau.

– Po galais, – Veslis krūptelėjo. – Bet juk niekas negalėjo žinoti – gubernatorius galėjo įsikišti paskutinę minutę.

– Matyt, kai kas žinojo, kad gubernatorius neįsikiš.

– O vienintelis asmuo, tvirtai tai žinojęs, – pats gubernatorius, – užbaigė jis mano mintį.

Atsistojusi parimau prie virtuvės lango. Lesyklėlėje patinėlis kardinolas lesiojo saulėgrąžas, staiga purptelėjęs sušvytavo kraujo spalva.

– Kodėl? – paklausiau neatsisukdama. – Kodėl gubernatoriui taip rūpėjo Vadelis?

– Nežinau.

– Jeigu tai tiesa, vadinasi, jis nenori, kad sugautų žudiką. Sučiupti žmonės ima kalbėti.

Veslis tylėjo.

– Nė vienas įsipainiojęs nenorėtų, kad tą asmenį sučiuptų. Ir nė vienas nenorėtų matyti mane liudijančią. Daug geriau, jei aš atsistatydinčiau arba būčiau atleista, o bylos kiek įmanoma labiau iškreiptos. Patersonas eina išvien su Noringu.

– Kei, dar liko du dalykai, kurių nežinome. Vienas – motyvas, o kitas – paties žudiko darbotvarkė. Tas žmogėnas, pradėjęs nuo Edžio Hyfo, daro tai, kas jam šauna į galvą.

Atsisukusi pažvelgiau į jį.

– Aš manau, kad jis pradėjo nuo Robinos Naismit. Tas pabaisa tyrinėjo jos nusikaltimo vietos nuotraukas ir sąmoningai ar ne atkūrė vieną iš jų užpuldamas Edį Hyfą ir atremdamas jo kūną į šiukšlių konteinerį.

– Gali būti, – pasakė Veslis, nukreipdamas žvilgsnį. – Bet kaip kaliniui į rankas pateko Robinos Naismit žmogžudystės nuotraukos? Vadelis juk nesinešiojo jų kalėjimo švarko kišenėje.

– Greičiausiai čia ir vėl pasitarnavo Benas Styvensas. Pameni, sakiau, kad jis paėmė nuotraukas iš

archyvų. Galėjo padaryti kopijas. Neaišku, kodėl tos nuotraukos tokios svarbios? Kam Donahju ar kažkam kitam jų prireikė?

– Nes tas kalinys norėjo. Galbūt pareikalavo jų. Galbūt kaip atpildo už ypatingas paslaugas.

– Tai šlykštu, – ištariau širsdama.

– Būtent, – Veslis pažvelgė man į akis. – Tai sugrąžina prie žudiko darbotvarkės, jo reikmių ir troškimų. Greičiausiai, jis daug girdėjo apie Robinos bylą. Galbūt nemažai žinojo apie Vadelį ir jį jaudino tai, ką Vadelis padarė savo aukai. Nuotraukos įaudrintų tokį, kieno fantazijų pasaulis labai aktyvus ir agresyvus, o mintys linkusios į seksualinę prievartą. Neperdėsiu sakydamas, kad nusikaltimo nuotraukos, viena ar keletas iš jų, įsismelkė į to asmens fantazijas. Ir staiga jis vėl laisvėje pamato berniuką, žingsniuojantį tamsoje į parduotuvę. Fantazija tampa tikrove. Jis ją suvaidina.

– Jis atkūrė Robinos Naismit mirties sceną?

– Taip.

– O kaip tau atrodo, apie ką jis dabar fantazuoja?

– Kad jis yra persekiojamas.

– Mūsų?

– Tokių kaip mes. Bijau, kad nepradėtų įsivaizduoti esąs gudresnis už visus ir kad niekam nepavyks jo sulaikyti. Jis fantazuoja apie jo žaidžiamus žaidimus ir vykdomas žmogžudystes, tik sustiprinančius vaizdelius, kuriais jis mėgaujasi. Ir jam fantazija ne atstoja veiksmą, bet reiškia pasiruošimą jam.

– Be pagalbininkų Donahju nebūtų galėjęs sustyguoti tokio pabaisos paleidimo, pakeisti bylų medžiagos ir kitko, – svarsčiau aš.

– Ne. Esu įsitikinęs, kad jam talkino svarbūs žmonės, galbūt kas nors iš Valstijos policijos būstinės, galbūt su dokumentais dirbantis asmuo iš savivaldybės ir netgi Biuras. Žmones galima papirkti, jeigu tau ko nors iš jų reikia. Papirkti šlamančiaisiais.

– Kaip Siuzaną.

– Nemanau, kad Siuzana svarbi. Labiau linkęs įtarti, kad Benas Styvensas. Jis leidžia laiką baruose. Gėrimai, vakarėliai. Ar žinojai, kad jei pavyksta gauti, neatsisako miltelių?

– Manęs jau niekas nebenustebins.

– Keletas mano vaikinų pasidomėjo. Tavo administratorius gyvena ne pagal savo kišenę. O įklimpęs į narkotikus, neišvengiamai atsiduri blogoje draugijoje. Styvenso ydos padarė jį lengvu grobiu tokiam padugnei kaip Donahju. Galbūt vienas iš Donahju pakalikų pasistengė susidurti su Styvensu bare, įsikalbėjo. O tada Styvensui buvo pasiūlytas būdas užsidirbti apvalią sumelę.

– O tiksliau, koks būdas?

– Spėju, užtikrinti, kad lavoninėje nepaimtų Vadelio pirštų atspaudų ir kad iš archyvų dingtų jo kruvino nykščio atspaudo nuotrauka. Tai turbūt tik pradžia.

– Ir jis įtraukė Siuzaną.

– Kuri nenorėjo, bet ją spaudė finansinės bėdos.

– Ką gi, o kaip tau atrodo, kas papirkinėjo?

– Tikriausiai tas pats asmuo, kuris užmezgė pažintį su Styvensu ir įtraukė jį į sąmokslą. Vienas iš Donahju vyrukų, galbūt kuris nors sargybinis.

Prisiminiau sargybinį, vardu Robertsas, vedžiojusį mudu su Marinu po kalėjimą. Man įsiminė jo šaltos akys.

– Tarkime, kad tarpininkas – sargybinis, – pasakiau, – tuomet su kuo jis susitikinėjo – su Siuzana ar Styvensu?

– Spėju, kad su Styvensu. Styvensas neketino patikėti Siuzanai didelės grynųjų sumos. Jis norėjo pirmasis susišluoti savo dalį, nes nesąžiningiems žmonėms atrodo, kad visi tokie, kaip ir jie.

– Susitikęs su tarpininku pasiima pinigus, – pasakiau. – Tada Benas susitinka su Siuzana, kad atiduotų jos dalį?

– Tikriausiai Kalėdų dieną ir buvo toks scenarijus, kai ji išvažiavo iš tėvų namų neva aplankyti draugės. Ji ketino susitikti su Styvensu, tik žudikas pirma ją pričiupo.

Aš galvojau apie odekoloną, kurį užuodžiau ant jos apykaklės ir šalio, prisiminiau Styvenso elgesį, kai akis į akį susidūrėme jo kabinete tą vakarą, kai tikrinau jo rašomąjį.

– Ne, – pasakiau. – Buvo ne taip.

Veslis pažvelgė į mane.

– Styvensas turi keletą bruožų, kurie nulėmė Siuzanos mirtį, – pasakiau. – Jam nerūpi niekas, išskyrus jį patį. Be to, jis – bailys. Kai ima svilti subinė, jis neketina kišti snapo. Jo pirmasis impulsas – pakišti ką nors kitą.

– Kaip ir tavo atveju, šmeižia tave ir vagia bylas.

– Puikus pavyzdys, – atsakiau.

– Gruodžio pradžioje, kelios savaitės prieš Dženifer Deiton mirtį, Siuzana įnešė tris tūkstančius penkis šimtus dolerių.

– Tiesa.

– Gerai, Kei. Dabar grįžkime atgalios. Siuzana arba Styvensas, o gal abudu, bandė įsilaužti į tavo kompiuterį kelios dienos po Vadelio egzekucijos. Mes spėliojome, kad jiedu kažko ieškojo skrodimo ataskaitoje, ko Siuzanai nepavyko pastebėti tiesiogiai skrodimo metu.

– Vokas, kurį pageidavo palaidoti drauge su juo.

– Aš vis dar užkliūvu už jo. Kvitų kodai nepatvirtino mūsų ankstesnių spėjimų, kad užkandinės ir kelio mokesčių būdelės išsidėsčiusios tarp Ričmondo ir Meklenburgo ir kad kvitai nuo transporto, gabenusio Vadelį iš Meklenburgo į Ričmondą penkiolika dienų prieš jo egzekuciją. Ir nors datos ant kvitų sutampa, vietovės – ne. Kodai veda prie kelio ruožo I-95, tarp šios vietos ir Petersburgo.

– Žinai ką, Bentonai, greičiausiai kvitų paaiškinimas toks nesudėtingas, kad jį paprasčiausiai pražiopsojome, – pasakiau.

– Klausausi ausis ištempęs.

– Kai Biuras tave kur nors siunčia, manau, darai tą patį, kaip ir aš keliaudama valstijos pavedimu. Renki visų išlaidų patvirtinimus ir išsaugai kiekvieną kvitą. Dažnai keliaudamas palauki, ir viename išlaidų padengimo kvite surašai kelias keliones, kad būtų mažiau popierizmo. Tuo tarpu kvitus kur nors pasidedi.

– Visai priimtinas įtartinų kvitų paaiškinimas, – atsakė Veslis. – Pavyzdžiui, kažkam iš kalėjimo darbuotojų reikėjo vykti į Petersburgą. Bet kaip tuomet kvitai atsidūrė užpakalinėje Vadelio kišenėje?

Mąsčiau apie voką su primygtiniu prašymu, kad būtų palaidotas drauge su Vadeliu. Ir tada galvoje

šmėstelėjo labai skaudi ir savaime suprantama detalė. Vadelio egzekucijos popietę motinai buvo leista dvi valandas pabūti su juo.

– Bentonai, ar kalbėjaisi su Ronio Vadelio motina?

– Prieš keletą dienų Pitas nuvyko į Safolką pasimatyti su ja. Ji nenusiteikusi itin draugiškai mūsų atžvilgiu ir nelinkusi bendradarbiauti. Jos akimis žiūrint, mes esame tie, kurie pasiuntė jos sūnų į kėdę.

– Taigi ji nepaminėjo nieko reikšmingo apie Vadelio elgesį, kai aplankė jį tą popietę prieš egzekuciją?

– Remiantis tais keliais žodžiais, kuriuos pavyko išpešti, jis buvo labai tylus ir įbaugintas. Tiesa, viena įdomi detalė. Pitas paklausė, kas atsitiko su asmeniniais Vadelio daiktais. Ji atsakė, kad sargybiniai perdavė jo rankinį laikrodį ir žiedą, paaiškinę, jog knygas, poeziją ir kitką jis paaukojo Negrų teisių gynimo asociacijai.

– Ji tuo nesuabejojo? – paklausiau.

– Ne. Regis, jai toks Vadelio poelgis pasirodė suprantamas.

– Kodėl?

– Ji neskaito ir nerašo. Svarbiausia, kad jai melavo taip pat, kaip ir mums, kai Vanderis bandė rasti jo asmeninių daiktų, tikėdamasis aptikti paslėptų pirštų atspaudų. Ir panašu, kad šiuos melus skleidė Donahju.

– Vadelis kažką žinojo, – pasakiau, – nes Donahju reikėjo kiekvienos skiautės, prirašytos Vadelio, ir visų kada nors jam rašytų laiškų. Vadinasi, Vadelis kažką žinojo, o kai kas nenorėjo, kad kiti sužinotų.

Veslis tylėjo. Tada paklausė:

– Kaip, sakei, vadinasi odekolonas, kuriuo kvėpinasi Styvensas?

– „Red“.

– Ir tu visiškai tikra, kad būtent jį užuodei ant Siuzanos palto ir šalio?

– Teisme negalėčiau prisiekti, bet kvapas labai savitas.

– Manau, mums su Pitu laikas išbandyti šansus ir susitikti su tavo administratoriumi.

– Gerai. O jei duosi man laiko iki rytojaus vidudienio, pasistengsiu jį reikiamai nuteikti.

– Ką ketini daryti?

– Ogi kaip reikiant sunervinti, – pasakiau.

Vakarėjant dirbau virtuvėje prie stalo, kai išgirdusi Liusę, įvažiuojančią į garažą, nuėjau pasitikti. Ji vilkėjo tamsiai mėlynu apšilimo kostiumėliu, viena mano slidinėjimo striukių ir nešėsi sportinį krepšį.

– Aš suplukusi, – nesileido apkabinama, bet spėjau užuosti parako kvapą jos plaukuose. Žvilgtelėjusi į rankas, pamačiau šūvių nuosėdų ant dešinės rankos tiek, kad mikroelementų analitiką ištiktų ekstazė.

– Oho, – pasakiau jai pavymui. – Kur jis?

– Kas? – paklausė nekaltai.

– Šautuvas.

Nenoriai iš striukės kišenės ištraukė „Smitą & Vesoną“.

– Nė nežinojau, kad turi leidimą nešioti ginklą, – pasakiau imdama iš jos revolverį ir įsitikindama, kad neužtaisytas.

– Man ir nereikia, jei nešu slėptą namuose. Prieš tai jis buvo padėtas ant mašinos sėdynės ir kuo puikiausiai matėsi.

– Gerai, bet nepakankamai, – ištariau ramiai. – Ateik.

Netarusi nė žodžio, nusekė iš paskos į virtuvę, kur susėdome už stalo.

– Sakei, kad važiuoji į „Vestvudą" pasimankštinti, – pasakiau.

– Na taip, sakiau.

– Liuse, kur buvai?

– Prie Midlodiano mokamo kelio esančioje „Šaudymo linijoje". Tai uždara šaudykla.

– Žinau, kas tai. Ir kiek kartų ten buvai?

– Keturis, – ištarė žiūrėdama tiesiai man į akis.

– Dieve mano, Liuse.

– Gerai, o kas beliko? Pitas daugiau manęs nebesiveža.

– Leitenantas Marinas dabar labai užsiėmęs, – pastaba nuskambėjo tokiu globėjišku tonu, kad pasijutau nesmagiai. – Pati žinai kodėl, – pridūriau.

– Aišku, kad žinau. Šiuo metu jam geriau laikytis atokiai. O jeigu jis šalinasi tavęs, vadinasi, ir manęs. Taigi jisai budi gatvėse, nes į laisvę ištrūko maniakas, žudantis žmones, kaip kad tavo lavoninės prižiūrėtoją ir kalėjimo viršininką. Pitas bent jau gali savimi pasirūpinti. O aš? Vieną apgailėtiną kartelį man parodė, kaip šaudyti. Aha, labai ačiū. Tai tas pats, kaip po vienos teniso pamokos pasiųsti dalyvauti į Vimbldoną.

– Tu perdedi.

– Ne. Bėda ta, kad tau nesvarbu.

– Liuse...

– Kaip jaustumeisi, jei pasakyčiau, kad kiekvieną kartą viešėdama pas tave vis prisimenu tą naktį?

Tiksliai žinojau, kokią naktį turėjo omenyje, nors metams bėgant mums pavyko gyventi taip, lyg nieko nebūtų įvykę.

– Aš jausčiausi nekaip, žinodama, kad tave liūdina kažkas, kas susiję su manimi, – pasakiau.

– *Kažkas?* Tai, kas įvyko, tėra *kažkas?*

– Žinoma, kad tai nebuvo kažkas.

– Kartais naktį nubundu, nes susapnuoju, kad iššauna šautuvas. Tuomet klausausi siaubingos tylos ir prisimenu, kaip gulėjau ten, spoksodama į tamsą. Tokia persigandusi, kad negalėjau nė krustelėti ir prišlapinau į lovą. Sirenos kaukė, mirgėjo raudoni žibintai, kaimynai būriavosi savo prieangiuose ir žiūrėjo pro langus. O tu neleidai man žiūrėti, kai jį nešė lauk, ir neleidai lipti laiptais į viršų. Jau geriau būtum leidusi, nes įsivaizduoti tik dar blogiau.

– Liuse, tas vyras miręs. Jis nieko blogo nebepadarys.

– Pilna kitų, tokių pat niekšų, gal dar blogesnių.

– Netvirtinsiu, kad nėra.

– Ir ką gi tu darai?

– Kiekvieną mielą akimirką praleidžiu rankiodama niekšų sudaužytų gyvenimų šukes. Ką dar nori, kad daryčiau?

– Pažadu nekęsti tavęs, jeigu tau kas nors atsitiks, – ištarė dukterėčia.

– Jei man kas nutiks, nemanau, kad bus svarbu, kas manęs nekenčia. Bet nenorėčiau, kad dėl to imtum ko nors nekęsti.

– Vis tiek nekęsiu tavęs. Prisiekiu.

– Liuse, pažadėk man, kad daugiau nemeluosi.

Ji nepratarė nė žodžio.

– Daugiau niekad nieko neslėpk nuo manęs, – paprašiau.

– Jei būčiau pasakiusi, kad noriu važiuoti į šaudyklą, ar būtum išleidusi?

– Tik su leitenantu Marinu ar manimi.

– Teta Kei, o kas, jei Pitas jo nesugaus?

– Leitenantas Marinas ne vienas tiria bylą, – išsisukau nuo atsakymo, nes nežinojau, ką jai atsakyti.

– Ką gi, užjaučiu Pitą.

– Kodėl?

– Jis turi sučiupti tą tipą ir net negali kalbėtis su tavimi.

– Įsivaizduoju, kad jis lengvai susidoros, Liuse. Juk jis profas.

– Mikelei taip neatrodo.

Nužvelgiau ją.

– Šįryt kalbėjomės. Ji pasakojo, kad Pitas užsuko į jų namus praėjusį vakarą pasimatyti su jos tėvu. Sakė, kad Pitas atrodė baisiai – lyg gaisrinės raudonu veidu ir siaubingos nuotaikos. Ponas Veslis bandė įkalbėti jį nueiti pasirodyti gydytojui arba pasiimti keletą išeiginių, bet jis nesileido į kalbas.

Pasijutau apgailėtinai. Norėjau nedelsdama paskambinti Marinui, bet žinojau, kad tai neprotinga. Aš pakeičiau temą.

– Apie ką dar kalbėjotės su Mikele? Gal kas naujo Valstijos policijos kompiuteriuose?

– Nieko gero. Išbandėme viską, ką sumąstėme, kad išsiaiškintume, su kuo buvo sukeistas valstybinis Vadelio tapatybės numeris. Bet visi įrašai, pažymėti pašalinti, seniausiai perrašyti į standųjį diską. Prikišęs nagus asmuo buvo gana vikrus ir pakeitęs įrašus padarė visos sistemos atsargines kopijas, todėl mes negalime VT numerių paleisti per ankstesnę CPNS versiją ir pažiūrėti, kas iššoks. Paprastai yra nors viena trijų šešių mėnesių senumo atsarginė kopija. Bet tik ne šiuo atveju.

– Greičiausiai pasistengė kuris nors iš pačių darbuotojų.

Galvojau, kaip gera būti kartu su Liuse namuose. Ji jau nebe svečias ar ūmi maža mergaitė.

– Reikėtų paskambinti tavo mamai ir senelei, – pasiūliau.

– Ar būtinai šį vakarą?

– Ne, bet turim pasikalbėti apie tavo grįžimą į Majamį.

– Pamokos prasidės tik nuo sausio septintosios ir nieko tokio, jei praleisiu keletą pirmų dienų.

– Labai svarbu lankyti mokyklą.

– Ir labai paprasta.

– Tuomet pati turėtum pasistengti, kad būtų sunkiau.

– Jei praleisiu keletą pamokų, ir bus sunkiau, – atsakė ji.

Kitą rytą pusę devynių paskambinau Rozai, žinodama, kad personalo susirinkimas kitoje koridoriaus

pusėje jau prasidėjęs, vadinasi, Benas Styvensas užsiėmęs ir nesužinos, kad skambinu.

– Kaip reikalai? – paklausiau sekretorės.

– Siaubingai. Daktaras Viatas iš Roanoko kontoros negalėjo atvykti, nes kalnuose prisnigo ir keliai nepravažiuojami. Taigi vakar Fildingui teko vienam susidoroti su keturiomis bylomis. Be to, dalyvauti teisme, ir dar jį iškvietė į įvykio vietą. Ar kalbėjotės su juo?

– Mudu aptarsime reikalus, kai vargšelis turės laisvą minutę prieiti prie telefono. Galbūt pats laikas susisiekti su keliais buvusiais bendradarbiais ir paklausti, ar kuris iš jų nesutiktų atvykti mums kurį laiką patalkininkauti. Džansenas verčiasi privačiai Šarlotesvilyje. Gal susisiek su juo ir paprašyk, kad skambtelėtų man?

– Žinoma. Puiki mintis.

– Papasakok apie Styvensą, – paprašiau.

– Matau jį tik retkarčiais. Išeidamas brūkšteli taip trumpai ir miglotai, kad niekas nežino, kur jis. Įtariu, ieškosi kito darbo.

– Primink, kad iš manęs rekomendacijos neprašytų.

– Geriau jau parašytumėte nepriekaištingą, kad tik kas nors jį iš mūsų pasiimtų.

– Man reikia, kad paskambintum į DNR laboratoriją ir paprašytum Donos paslaugos. Pas ją turėtų būti Siuzanos bylos prašymas, kad laboratorija atliktų vaisiaus audinio tyrimus.

Roza nuščiuvo. Jaučiau, kad susikrimto.

– Apgailestauju, kad priminiau, – ištariau švelniai.

Ji giliai atsiduso.

– Kada prašei tyrimų?

– Tiesą sakant, prašė daktaras Raitas, nes jis darė skrodimą. Norfolko kontoroje jis turi bylą ir laboratorijos atliktų tyrimų kopiją.

– Paskambinsiu į Norfolką ir paprašysiu, kad padarytų mums kopiją.

– Ne. Tai skubu, be to, nenoriu, kad kas nors sužinotų, jog prašiau kopijos. Noriu, kad atrodytų, lyg mūsų kontora atsitiktinai ją gavo. Štai kodėl turi pati susisiekti su Dona. Paprašyk jos nedelsiant surasti laboratorijos prašymą ir noriu, kad pati asmeniškai pasiimtum.

– O tada?

– Tada padėk į patį viršų dėžės, kur paliekamos išrūšiuoti visos kitos laboratorijos prašymų ir ataskaitų kopijos.

– Ar tikrai to nori?

– Taip, – atsakiau.

Padėjusi ragelį susiradau telefono abonentų knygą, kurią bevartant į virtuvę įšlepsėjo Liusė. Basa ir vis dar su pižama. Užsimiegojusi palinkėjo man labo ryto ir ėmė knistis šaldytuve, kol aš pirštu braukiau per pavardžių stulpelį. Sąraše buvo beveik keturiasdešimt Graims pavardžių, bet nė vienos vardu Helena. Žinoma, Marinas šaipėsi, pavadindamas sargybinę hune Helena. Galbūt Helena nėra tikrasis jos vardas. Pastebėjau tris pavardes su inicialu H., du žymėjo pirmąjį vardą, o vienas – antrąjį.

– Ką veiki? – paklausė Liusė, ant stalo statydama stiklinę su apelsinų sultimis ir atitraukdama kėdę.

– Bandau kai ką surasti, – atsakiau siekdama telefono.

Paskambinusi nieko nepešiau nė su viena Graims.

– Gal ji ištekėjusi, – spėliojo Liusė.

– Nemanau, – pasukau į telefonų tinklo informaciją ir gavau naujojo kalėjimo Grynsvilyje telefoną.

– O iš ko sprendi, kad ji netekėjusi?

– Intuicija, – surinkau numerį. – Aš ieškau Helenos Graims, – pasakiau atsiliepusiai moteriškei.

– Ar kalbate apie kalinę?

– Ne. Vieną iš jūsų sargybinių.

– Prašom palaukti.

Mane sujungė su kitu asmeniu.

– Vatkinsas klauso, – sumurmėjo vyriškas balsas.

– Prašom pakviesti Heleną Graims, – paprašiau.

– Ką tokią?

– Pareigūnę Heleną Graims.

– A, ji čia jau nebedirba.

– Pone Vatkinsai, gal pasakytumėte, kaip su ja susisiekti? Tai labai svarbu.

– Palaukite.

Ragelis barkštelėjo į medį. Fone girdėjosi dainuojantis Rendis Trevis.

Po kelių minučių vyras vėl atsiliepė:

– Mums neleidžiama skelbti tokios informacijos, ponia.

– Gerai, pone Vatkinsai. Jeigu pasakysite savo vardą, aš tiesiog atsiųsiu viską jums, o jūs galėsite persiųsti jai.

Tyla.

– Ką *viską?*

– Jos užsakymą. Skambinu, kad sužinočiau, ar ji nori, jog atsiųstume jį ketvirtąja klase ar sausuma.

– Kokį užsakymą? – paklausė suirzęs.

– Jos užsakytą enciklopedijų komplektą. Turime šešias dėžes, kurios sveria po aštuoniolika svarų.

– Taip, bet čia negalima siųsti jokių enciklopedijų.

– Tuomet ką siūlote man su jomis daryti, pone Vatkinsai? Ji jau už viską sumokėjo ir mums paliko darbo adresą.

– Ojoj. Palaukite.

Girdėjau šnarant popierių, tada subarškėjo klaviatūros klavišai.

– Klausykite, – ištarė vyriškis nekantriai. – Viskas, ką galiu, – tai duoti jos pašto dėžutės adresą. Nusiųskite viską ten. Ir nieko man čia nesiųskite.

Jis padiktavo adresą ir staigiai padėjo ragelį. Paštas, kur ateidavo Helenos Graims korespondencija, buvo Gochlando apygardoje. Taigi paskambinau pažįstamam šerifo padėjėjui, dirbančiam Gochlando teismo rūmuose. Po valandėlės teismo archyve jis atkapstė Helenos Graims namų adresą, bet telefonas nebuvo įrašytas. Vienuoliktą pasiėmusi rankinę ir paltą, Liusę radau savo darbo kambaryje.

– Išvažiuoju kelioms valandoms, – pasakiau.

– Tu melavai kalbėdama telefonu, – jos žvilgsnis įsmeigtas į kompiuterio ekraną: – tu neturi pristatyti jokių *enciklopedijų*.

– Tu visiškai teisi. Aš iš tiesų melavau.

– Taigi kartais galima meluoti, o kartais ne.

– Liuse, meluoti niekada negerai.

Palikau ją savo kėdėje, modemo švieselės mirksėjo, o ant rašomojo ir grindų mėtėsi atversti įvairiausi kompiuteriniai žinynai. Po ekraną lakstė žymiklis. Luktelėjusi, kol ji manęs nebematys, įsidėjau į rankinę „Rugerį". Nors ir turėjau leidimą nešiotis ginklą, labai retai tai darydavau. Įjungusi signalizaciją, iš namų išvažiavau pro garažą ir pasukau į vakarus, kol iš Keri gatvės įvažiavau į Upės kelią. Dangus aptrauktas pilkų atspalvių marmuru. Nujaučiau, kad šiomis dienomis sulauksiu Nikolo Grumano skambučio. Sulėtinto delsimo bomba tyliai tiksėjo dokumentuose, kuriuos jam perdaviau, ir visai nenorėjau išgirsti, ką jis man pasakys.

Helena Graims gyveno prie purvino kelio, į vakarus nuo užkandinės „Šiaurės ašigalis", ūkio kaimynystėje. Jos namas priminė nedidelį tvartą, vos keletas medžių ant mažo žemės lopinėlio, o palangės vazonuose spietėsi nudžiūvę ūgliai, tikriausiai kažkada tai buvo pelargonijos. Priešais jokio ženklo, nurodančio, kas gyvena viduje, bet netoli verandos stovintis senutėlis kraisleris skelbė, kad vis dėlto kažkas gyvena.

Helenai Graims pravėrus duris, iš jos bereikšmės minos supratau, kad aš jai tokia pat nepažįstama, kaip ir mano vokiškos markės automobilis. Apsirengusi džinsais ir palaidais džinsiniais marškiniais, ji įsirėmė rankomis į plačius klubus nesijudindama nuo slenksčio. Regis, jos netrikdė nei šaltis, nei tai, kas aš tokia, ir tik kai priminiau jai, kad lankiausi kalėjime, jos mažose, tiriančiose akutėse šmėstelėjo atpažinimo kibirkštėlė.

– Kas pasakė jums, kur aš gyvenu? – jos skruostai užsiplieskė, spėliojau, ar nesuduos man.

– Jūsų adresas yra Gochlando apygardos teismo archyve.

– Jūs neturėjote teisės jo ieškoti. Kaip jums patiktų, jeigu aš atkapstyčiau jūsų namų adresą?

– Jeigu jums reikėtų mano pagalbos taip, kaip man jūsų, neprieštaraučiau, Helena, – atsakiau.

Ji tik dėbtelėjo į mane. Pastebėjau, kad jos plaukai drėgni, o ausies spenelis ištepliotas juodais dažais.

– Jūsų viršininkas nužudytas, – pasakiau. – Mano įstaigoje dirbęs žmogus irgi nužudytas. Taip pat ir kiti. Nė neabejoju, kad klausotės pranešimų apie tai, kas vyksta. Turime pagrindo įtarti, kad tai darantis asmuo kalėjo Pavasario gatvėje – kai kas, ką paleido tikriausiai tuo metu, kai Roniui Džo Vadeliui įvykdyta mirties bausmė.

– Aš nieko nežinau apie tai, kas buvo paleistas, – jos akys nuklydo į tuščią gatvę man už nugaros.

– Gal ką nors girdėjote apie dingusį kalinį? Ką nors, ką galbūt neteisėtai paleido? Man regis, eidama ankstesnes pareigas, žinodavote, kas ateidavo į kalėjimą ir kas išeidavo.

– Kiek žinau, niekas nedingo.

– Kodėl ten nebedirbate? – paklausiau.

– Dėl sveikatos problemų.

Kažkur jos sergimos erdvės viduje išgirdau lyg ir užtrenkiamų bufeto durelių garsą.

Aš neatlyžau.

– Ar atsimenate tą popietę, kai Ronio Vadelio motina atėjo į kalėjimą pasimatyti su juo prieš egzekuciją?

– Aš ten buvau, kai ji atvyko.

– Jūs juk apieškojote ją ir patikrinote viską, ką ji atsinešė su savimi. Ar ne tiesa?

– Taip.

– Aš bandau išsiaiškinti, ar ponia Vadelis neatsinešė ko nors, ką norėjo perduoti sūnui. Suprantu, kad lankymo taisyklės draudžia artimiesiems ką nors nešti kaliniams...

– Galima gauti leidimą. Jai leido.

– Poniai Vadelis leido kažką perduoti sūnui?

– Helena, tu išleisi lauk visą šilumą, – už jos pasigirdo malonus balsas.

Staiga tarp mėsingo kairiojo Helenos Graims peties ir durų rėmo lyg šautuvo taikikliai į mane įsmigo skvarbios žydros akys. Spėjau pastebėti šmėstelint blyškų skruostą ir erelišką nosį, ir tarpas vėl buvo tuščias. Spynai barkštelėjus, durys tyliai užsivėrė buvusiai kalėjimo sargybinei už nugaros. Ji atsirėmė į jas įsistebeilydama į mane. Pakartojau klausimą.

– Ji kai ką atnešė Roniui, mažmožį. Ir aš paskambinau kalėjimo viršininkui dėl leidimo.

– Jūs paskambinote Frankui Donahju?

Ji linktelėjo.

– Ir jis davė leidimą?

– Kaip sakiau, tai, ką ji jam atnešė, buvo mažmožis.

– Helena, kas tai buvo?

– Atviruko dydžio Jėzaus atvaizdas su užrašu kitoje pusėje. Tiksliai nepamenu. Lyg ir „Būsiu su tavimi dangaus karalystėje“, tik su rašybos klaidomis. Žodis „karalystė“ su klaidomis ir skambėjo kaip „kiaulystė“, – Helena Graims pasakė tai nė nešyptelėjusi.

– Ir viskas? – paklausiau. – Ji tik tai norėjo perduoti sūnui prieš jo mirtį?

– Jau sakiau, kad viskas. O dabar man reikia eiti į vidų, ir daugiau čia nesirodykite.

Ji uždėjo ranką ant durų rankenos, tuo metu ant atviro cementinio prieangio iš dangaus vangiai nutiško pirmieji keli lietaus lašai, palikdami penkių centų monetos dydžio dėmes.

Kiek vėliau tą dieną atvykęs Veslis buvo pasipuošęs juodu odiniu lakūno švarku, tamsiai mėlyna kepure ir vos pastebimai šypsojosi.

– Kas nutiko? – paklausiau mums nuėjus į virtuvę, tapusią tokia įprasta mūsų susitikimų vieta, kad jis visada sėsdavosi į tą pačią kėdę.

– Mes nepalaužėme Styvenso, bet, manau, kaip reikiant jį sunervinome. Tavo triukas palikti laboratorijos prašymą ten, kur jį rastų, suveikė. Jis turėjo pagrindo baimintis Siuzanos Stori bylos vaisiaus audinio DNR tyrimo rezultatų.

– Tarp jo ir Siuzanos buvo romanas, – pasakiau; keista, nepasipiktinau Siuzanos morale, tik nusivyliau jos skoniu.

– Styvensas prisipažino dėl romano, bet visa kita neigė.

– Jis nenutuokia, iš kur Siuzana gavo tris tūkstančius penkis šimtus dolerių? – paklausiau.

– Jis neprisipažino, ką nors žinąs. Bet mes su juo dar nebaigėme. Marino šnipelis sakė matęs juodą džipą su asmeninio numerio lentele tame rajone, kuriame nušovė Siuzaną, maždaug tuo metu, kai, mūsų

manymu, viskas įvyko. Benas Styvensas vairuoja juodą džipą su numeriu „14 Me"*.

– Bentonai, Styvensas jos nežudė, – pasakiau.

– Ne, nežudė. Manau, kad greičiausiai Styvensas pabūgo, kai tas tarpininkas pareikalavo informacijos apie Dženifer Deiton bylą.

– Potekstė aiški kaip dieną, – pritariau. – Styvensas žinojo, kad Dženifer Deiton nužudyta.

– Ir toks bailys kaip jis nusprendžia, kad, atėjus kitam atsiskaitymo laikui, jis leis Siuzanai paimti pinigus. Tada iš karto po to susitiks su ja atsiimti savo dalies.

– O tuomet ji jau buvo nužudyta.

Veslis pritariamai linktelėjo.

– Manau, tas, kurį siuntė susitikti, nušovė ją pasilikęs pinigus sau. Vėliau, galbūt vos po keleto minučių, Styvensas atvyko į sutartą vietą Žemuogių gatvės skersgatvyje.

– Tavo pasakojimas atitinka jos padėtį mašinoje, – pasakiau. – Užpuolikui paleidus šūvį į jos sprando įdubą, ji turėjo sukniubti į priekį. Bet ją rado atsilošusią sėdynėje.

– Styvensas ją pajudino.

– Prisiartinęs prie mašinos, jis iš karto nesuprato, kas nutiko. Jis nematė jos veido, jei ji buvo užsikniaubusi ant vairo, todėl atrėmė ją į sėdynę.

– O tada nešė kudašių.

* JAV galima įsigyti personalizuotą mašinos numerį. Mašinos savininkui leidžiama išsirinkti numerį, kuriame būtų užšifruotas jo vardas, asmeniniai faktai ar šmaikšti mintis. Iš anglų k. išvertus „14 Me" reikštų „vienas man".

– Ir jei prieš eidamas susitikti su ja buvo ką tik apsišlakstęs odekolonu, tuomet odekolonas vis dar jautėsi ant jo rankų. Atlošiant ją į sėdynę, jo rankos lietė jos paltą, tikriausiai pečių plote. Įvykio vietoje ten ir užuodžiau tą kvapą.

– Ilgainiui mes jį prigriebsime.

– Bentonai, turim svarbesnių reikalų, – ir papasakojau jam apie savo vizitą pas Heleną Graims, ką ji pasakė apie paskutinį ponios Vadelis apsilankymą pas sūnų. – Mano teorija tokia, – tęsiau, – jog Ronis Vadelis norėjo, kad Jėzaus paveikslėlis būtų palaidotas drauge su juo, ir tai galėjo būti jo paskutinis noras. Įdėjęs į voką užrašė: „Dėmesio, ypač konfidencialu" ar panašiai.

– Be Donahju leidimo, jis to nebūtų padaręs, – pasakė Veslis. – Pagal protokolą paskutinis kalinio noras turi būti perduotas kalėjimo viršininkui.

– Taip, ir visai nesvarbu, ką perdavė Donahju, kuris buvo per daug įsibaiminęs, kad leistų išvežti Vadelio kūną su užklijuotu voku kišenėje. Taigi jis patenkina Vadelio prašymą, tada sugalvoja būdą, kaip nesikankinant ir nesukeliant triukšmo pažiūrėti, kas įdėta į voką. Jis nusprendžia Vadeliui mirus sukeisti vokus ir liepia vienam iš savo pakalikų tuo pasirūpinti. Štai taip ir atsirado kvitai.

– Tikėjausi, kad tau pavyks prisikasti, – pasakė Veslis.

– Tik, regis, tas asmuo susipainiojo. Tarkim, ant jo rašomojo guli baltas vokas su kvitais iš paskutinės kelionės į Petersburgą. Paėmęs tokį pat baltą voką, įkiša į jį ką nors nereikšmingo ir ant voko parašo tą

patį, ką ir Vadelis buvo užrašęs ant to voko, kurį turėjo palaidoti drauge su juo.

– Tik sargybinis užrašė ne ant to voko.

– Taip. Jis užrašė ant voko, į kurį sudėti kvitai.

– Vėliau ieškodamas kvitų ir jų vietoje aptikęs tai, ką įdėjo Vadeliui, supranta, ką padaręs.

– Būtent, – pritariau. – Ir štai čia prireikia Siuzanos. Būdama suklydusio sargybinio vietoje, labai nerimaučiau. Man neduotų ramybės klausimas, ar kas nors iš medicinos ekspertų atplėšė voką lavoninėje, ar paliko užklijuotą. Jeigu aš, t. y. tas sargybinis, tarkim, tarpininkaučiau Benui Styvensui, asmeniui, kuriam mokama grynaisiais už tai, kad lavoninėje nepaimtų Vadelio pirštų atspaudų, tuomet tiksliai žinočiau, į ką kreiptis.

– Susisiekusi su Styvensu, lieptum išsiaiškinti, ar vokas buvo atplėštas. Jei taip, tai ar jo turinys sukėlė kieno nors įtarimą ir paskatino aiškintis. Tai vadinama: „paranoja pakišo koją“, prisidarai dar daugiau bėdos, užuot išlikęs šaltakraujiškas. Bet atrodytų, kad Styvensas lengvai galėjo atsakyti į šį klausimą.

– Ne visai, – pasakiau. – Jis galėjo paklausti Siuzanos, bet voko prie jos neatplėšė. Fildingas jį atplėšė viršuje, nukopijavo tai, kas buvo viduje, o originalus išsiuntė kartu su kitais Vadelio daiktais.

– Argi Styvensas negalėjo tiesiog pasiimti bylą ir pažiūrėti į kopiją?

– Nebent būtų sulaužęs mano spintelės užraktą, – atsakiau.

– Tuomet vienintelė alternatyva liko kompiuteris.

– Arba paklausti manęs ir Fildingo. Tik jis labai gerai žinojo, kad nei jam, nei Siuzanai ar kam kitam nė vienas iš mūsų neatskleistų tokios konfidencialios detalės.

– Ar jis gerai nusimano apie kompiuterius, kad įsilaužtų į tavo katalogą?

– Kiek žinau, ne, bet Siuzana lankė keletą kursų ir savo kabinete laikė UNIX'o vadovus.

Suskambus telefonui, leidau atsiliepti Liusei. Kai ji įėjo į virtuvę, akyse pastebėjau nerimą.

– Teta Kei, skambina tavo advokatas.

Ji padėjo telefoną arčiau virtuvės, ir aš nesikeldama nuo kėdės pakėliau ragelį. Nikolas Grumanas negaišo laiko sveikindamasis ir ėjo tiesiai prie reikalo.

– Daktare Skarpeta, lapkričio dvyliktąją jūs išrašėte taupomosios sąskaitos čekį *dešimties tūkstančių dolerių grynųjų* sumai. O nė vienoje jūsų banko ataskaitų neradau įrašo, nurodančio, kad šiuos pinigus įdėjote į kurią nors savo sąskaitų.

– Aš neįdėjau pinigų.

– Jūs išėjote iš banko nešina dešimčia tūkstančių dolerių grynųjų?

– Ne, neišėjau. Miesto centre „Signeto" banke išrašiau čekį ir už jį įsigijau banko čekį svarais sterlingais.

– Kam buvo išrašytas banko čekis? – paklausė mano buvęs dėstytojas, Bentonui Vesliui įtemptai žiūrint į mane.

– Pone Grumanai, sandoris privataus pobūdžio ir visiškai nesusijęs su mano darbu.

– Nagi, daktare Skarpeta. *Jūs žinote,* kad to nepakanka.

Giliai atsidusau.

– Aišku, numanote, kad mus apie tai klausinės. Pati kuo puikiausiai suvokiate, kaip atrodo iš šalies, kad vos prieš kelias savaites, kai jūsų lavoninės asistentė nežinia iš kur į banką įneša grynųjų, jūs išrašote čekį didelei sumai.

Užsimerkiau ir ranka perbraukiau plaukus, tuo tarpu Veslis pakilęs nuo stalo apėjo aplink ir atsistojo man už nugaros.

– Kei, – ant pečių pajutau Veslio rankas, – dėl Dievo meilės, privalai jam pasakyti.

13

Aš nebūčiau patikėjusi Grumanui savo likimo, jei jis nebūtų buvęs praktikuojantis teisininkas. Tačiau, prieš imdamas dėstyti, jis garsėjo savo bylomis, Roberto Kenedžio laikais Teisingumo departamente gindamas pilietines teises ir baudžiamojon atsakomybėn traukdamas banditus. O dabar atstovavo beturčiams ir mirties bausme nuteistiems klientams. Aš vertinau rimtą Grumano požiūrį į darbą ir man reikėjo jo cinizmo.

Jis neketino derėtis ar užginčyti mano nekaltumą. Jis atsisakė Marinui ar kam nors kitam pateikti bent menkiausią įrodymo skiautę. Niekam neprasitarė apie dešimties tūkstančių dolerių čekį, kuris, pasak jo, rimčiausias įkaltis prieš mane. Man priminė tai, ko mokė savo studentus nuo pirmosios baudžiamosios teisės paskaitos: *Tiesiog sakyk ne. Tiesiog sakyk ne. Tiesiog sakyk ne.* Mano buvęs dėstytojas tvirtai laikėsi šių taisyklių, ir visos Rojaus Patersono pastangos nuėjo šuniui ant uodegos.

Tuomet sausio šeštąją Patersonas paskambino man į namus ir paprašė tuoj pat atvykti į miesto centre esantį jo kabinetą pasikalbėti.

– Nė neabejoju, kad mums pavyks išsklaidyti neaiškumų debesis, – pratarė meiliai. – Man tik reikia užduoti keletą klausimėlių.

Jis leido suprasti, kad jeigu bendradarbiausiu, tuomet bus išvengta kai ko blogesnio. Mane pribloškė, kad Patersonas bent akimirksnį galėjo pamanyti, jog su manimi išdegs toks pigus triukas. Jeigu apygardos prokuroras užsigeidžia paplepėti, vadinasi, jis „žvejoja informaciją" ir jokia kompromituojanti smulkmena neprasprūs jam pro pirštus. Tas pats galioja ir policijai. Geru Grumano stiliumi pasakiau Patersonui „ne" ir kitą rytą gavau teismo šaukimą sausio dvidešimtąją stoti prieš didžiąją žiuri*. Po jo atėjo teismo šaukimas *duces tecum*** dėl mano finansinių dokumentų. Pirmiausia Grumanas pareiškė teisę į Penktąją pataisą, tada užpildė prašymą anuliuoti teismo šaukimą. Po savaitės mums nebeliko kitos išeities kaip tik paklusti, nebent troškau būti sulaikyta už teismo negerbimą. Tuo metu gubernatorius Noringas vyriausiuoju Virdžinijos teismo medicinos ekspertu paskyrė Fildingą.

– O štai dar vienas TV furgonas. Ką tik mačiau pravažiuojantį pro šalį, – pranešė Liusė iš svetainės, kurioje stovėjo žiūrėdama pro langą.

– Ateik valgyti priešpiečių, – pašaukiau iš virtuvės. – Sriuba atauš.

* JAV didžioji žiuri – paprastai 23 prisiekusieji, sprendžiantys, ar galima asmenį patraukti baudžiamojon atsakomybėn.

** *Duces tecum* (lot.) – atsineši su savimi, t. y. apie šaukimą į teismą pateikti dokumentus, įrodymus ir pan., susijusius su byla.

Netikėtai tylą nutraukė džiaugsmingas jos balsas.

– Teta Kei!

– Kas nutiko?

– Niekad neatspėsi, kas ką tik atvažiavo.

Pro langą virš kriauklės stebėjau, kaip priešais sustojo baltas fordas. Vairuotojo durelėms atsivėrus, išsiropštė Marinas. Truktelėjo aukštyn kelnes ir pasitaisė kaklaraištį, akylai stebėdamas viską aplinkui. Akimis lydėdama jį, žingsniuojantį šaligatviu link verandos, taip susijaudinau, kad net pati išsigandau.

– Nė neišmanau, ar džiūgauti pamačius tave, ar nelabai, – ištariau atidariusi duris.

– Ėhė, daktaryt, nesijaudink. Aš čia ne suimti tavęs.

– Prašom į vidų.

– Sveikas, Pitai, – švytėdama pasisveikino Liusė.

– Argi mokslai dar neprasidėjo?

– Ne.

– Ką? Ar ten pietų Amerikoje atostogos visą sausį?

– Taip. Dėl blogo oro, – pasakė dukterėčia. – Kai termometro stulpelis nukrinta žemiau septyniasdešimties laipsnių, viskas užsidaro.

Marinas nusišypsojo. Taip prastai atrodančio jo dar neteko matyti.

Po kelių akimirksnių svetainėje įkūriau židinį, o Liusė išvažiavo apsipirkti.

– Kaip laikaisi? – paklausiau.

– Ar varysi mane rūkyti į lauką?

Stumtelėjau peleninę arčiau jo.

– Marinai, tau po akimis maišeliai, veidas visas užkaitęs, o čia ne taip jau šilta, kad prakaituotum.

– Matau, kad pasiilgai manęs, – iš užpakalinės kelnių kišenės išsitraukęs nešvarią nosinę, nusišluostė kaktą. Tada prisidegė cigaretę ir įsižiūrėjo į ugnį. – Tas Patersonas tikras šiknius, daktaryt. Ketina tave sudirbti.

– Tegul pamėgina.

– Pamatysi, geriau kaip reikiant pasiruošk.

– Marinai, jis nieko neįrodys.

– Jis turi piršto atspaudą, rastą ant voko Siuzanos namuose.

– Galiu tai paaiškinti.

– Bet negali įrodyti, ir dar jis turi stipriausią kozirį. Prisiekiu, neturėčiau tau to sakyti, bet pasakysiu.

– Kokį kozirį?

– Pameni Tomą Lučerą?

– Žinau, kas toks, – patvirtinau. – Bet nepažįstu jo.

– Ką gi, jis mergišius, o jei atvirai, velniškai geras faras. Paaiškėjo, kad jis šnipinėjo aplink „Signeto" banką ir šnekino vieną iš kasininkių tol, kol ši prasitarė apie tave. Taigi jis neturėjo klausinėti, o ši neturėjo prasitarti. Bet ji išpliurpė jam, kad prisimena, kaip tu išrašei čekį didelei sumai maždaug prieš Padėkos dieną. Pasak jos, čekis buvo dešimčiai gabalų.

Apšalusi žiūrėjau į jį.

– Na, negali kaltinti Lučero. Jis tik dirba savo darbą. Bet Patersonas žino, ko ieškoti, kai kapstosi po tavo finansinius dokumentus. Jis kaip reikiant tau smogs, kai stosi prieš ypatingąją didžiąją žiuri.

Nepratariau nė žodžio.

– Daktaryt, – pasilenkęs į priekį pažvelgė man į akis. – Ar nemanai, kad reikėtų tai aptarti?

– Ne.

Pakilęs prisiartino prie židinio ir stumtelėjęs pravėrė ekraną tiek, kad sprigtelėtų cigaretę vidun.

– Po paraliais, daktaryt, – ištarė tyliai. – Nenoriu, kad tave apkaltintų.

– Žinau, kad neturėčiau gerti kavos, kaip ir tu, bet kažko noriu. Ar mėgsti karštą kakavą?

– Geriau kavos.

Atsistojusi nuėjau ruošti. Galvoje inertiškai lyg rudeninės musės zvimbė mintys. Neturėjau kur išlieti savo įniršio. Padariau puodelį kavos be kofeino tikėdamasi, kad Marinas nepastebės skirtumo.

– O kaip tavo kraujo spaudimas? – paklausiau jo.

– Nori žinoti tiesą? Būna dienų, kad imčiau švilpti, jei būčiau arbatinukas.

– Nebežinau, ką man su tavimi daryti.

Jis prisėdo ant židinio krašto. Ugnis ūžė lyg vėjas, o liepsnų atspindžiai šoko žalvaryje.

– Štai kas, – tęsiau, – tikriausiai tau nederėtų čia būti. Nenoriu, kad per mane prisivirtum bėdos.

– Ei, dėjau skersą ant prokuroro, policijos, gubernatoriaus ir visų jų drauge, – staiga nusikeikė piktai.

– Marinai, negalime pasiduoti. Kai kas žino, kas tas žudikas. Ar kalbėjaisi su pareigūnu, vedžiojusiu mus po kalėjimą? Pareigūnu Robertsu?

– Taip, bet nieko nepešiau.

– Ir man su tavo drauguže Helena Graims sekėsi ne ką geriau.

– Turėjai malonumą.

– Ar žinai, kad ji nebedirba kalėjime?

– Neteko girdėti, kad ji ten būtų ką nors *dirbusi*.

Hunė Helena tingi kaip velnias, nebent tapšnodavo atvykusią damą. Tuomet tapdavo itin stropi. Nežinau kodėl, bet Donahju ją mėgo. Kai jį nukepė, Grynsvilyje ją pervedė budėti į sargybos bokštą ir nei iš šio nei iš to jai prasidėjo problemos su keliu ar panašiai.

– Nujaučiu, kad ji žino kur kas daugiau nei atrodo, – pasakiau. – Ypač, jeigu jiedu su Donahju sutarė.

Marinas gurkšnodamas kavą žvelgė pro stiklines duris. Žemė baltai apšerkšnijusi, o snaigių vis tirštėjo. Galvojau apie tą vakarą, kai stipriai pustė, o mane iškvietė į Dženifer Deiton namus. Prieš akis mačiau svetainės viduryje į kėdę pasodintos apkūnios moters su plaukų suktukais vaizdus. Jeigu žudikas ją tardė, vadinasi, ne be priežasties. Ko gi jis ieškojo?

– Manai, žudikas Dženifer Deiton namuose ieškojo laiškų? – paklausiau Marino.

– Mano galva, jis ieškojo kažko, kas susiję su Vadeliu. Laiškų, eilėraščių. Ką jai galėjo atsiųsti per daugelį metų.

– Manai, jis rado tai, ko ieškojo?

– Sakykime, apsidairė, bet taip tvarkingai, kad sunku pasakyti.

– Ką gi, manau, kad jis nieko nerado, – pasakiau.

Prisidegdamas cigaretę, Marinas skeptiškai pažvelgė į mane.

– Iš ko sprendi?

– Iš įvykio vietos. Ji vilkėjo naktinius, plaukus buvo susisukusi suktukais. Regis, skaitė lovoje. Visai nepanašu į tai, kad būtų laukusi svečių.

– Sutinku.

– Tada kažkas išdygsta prie jos durų ir ji įsileidžia, nes nė ženklo, kad būtų įsilaužęs ar ji būtų priešinusis. Paskui, manyčiau, tas asmuo pareikalauja, kad jam atiduotų tai, ko jis ieško, o ji atsisako. Jis įsiunta ir iš valgomojo atsinešęs kėdę pastato vidury svetainės. Pasodinęs ją ima kankinti. Užduoda klausimų, o kai ji nepasako to, ką jis nori sužinoti, vis stipriau ranka spaudžia jos kaklą. Tai tęsiasi tol, kol jis perlenkia. Tada išnešęs ją laukan pasodina į mašiną.

– Jeigu jis vaikščiojo pirmyn ir atgal pro virtuvę, tai paaiškina, kodėl mums atvykus durys buvo atrakintos, – svarstė Marinas.

– Galimas daiktas. Žodžiu, nemanau, kad jis ketino ją žudyti, bet ji mirė, ir po to, kai pamėgino užmaskuoti jos mirtį, greičiausiai ten neužsibuvo. Galbūt išsigando, o gal jam tiesiog neberūpėjo užduotis. Abejoju, ar jis iš viso knisosi jos namuose; net jei ir taip, kažin ar būtų ką nors radęs.

– Mes tai jau tikrai nieko neradome, – atsiliepė Marinas.

– Dženifer Deiton siaubingai bijojo, – pasakiau. – Fakse Grumanui ji leido suprasti, kad su Vadeliu pasielgta nedorai. Aišku, kad matė mane per žinias ir net bandė susisiekti, bet išgirdusi atsakiklį padėdavo ragelį.

– Manai, pas ją galėjo būti popierių ar dar ko nors, kas padėtų išsiaiškinti, kas čia per velniava?

– Jei ir turėjo, – pridūriau, – tai tikriausiai per daug bijojo, kad laikytų savo namuose.

– O kur galėjo nukišti?

– Nežinau, bet gal jos buvęs sutuoktinis žino. Regis, lapkričio pabaigoje praleido pas jį dvi savaites.

– Aha, – Marinas susidomėjo. – Tiesą sakant, taip.

Kai pagaliau pavyko susisiekti su Viliu Treversu „Rožinio kiaukuto" poilsiavietėje, Fort Majerso paplūdimyje Floridoje, kalbėjo jis energingu, maloniu balsu. Bet į mano užduotus klausimus atsakinėjo miglotai ir išsisukinėdamas.

– Pone Treversai, kaip man įtikinti jus pasitikėti manimi? – galiausiai netekusi vilties paklausiau.

– Atvykite čionai.

– Šiuo metu tai labai sudėtinga.

– Turėčiau pamatyti jus.

– Atsiprašau?

– Toks jau mano būdas. Jeigu pamatyčiau, galėčiau „perskaityti" jus ir įsitikinti, ar su jumis viskas gerai. Dženė irgi taip elgdavosi.

– Taigi jei atvykčiau į Fort Majerso paplūdimį ir leisčiausi jūsų *perskaitoma*, man padėtumėte?

– Priklauso nuo to, ką sužinočiau.

Užsakiau bilietus be dešimties septynios rytojaus rytui. Su Liuse nuskrisime į Majamį. Paliksiu ją su Dorote, o pati nuvažiuosiu į Fort Majerso paplūdimį, kur, didelė tikimybė, praleisiu naktį klausinėdama savęs, ar neišsikrausčiau iš proto. Daug šansų, jog paaiškės, kad susitikimas su holistinius niekus paistančiu Dženifer Deiton buvusiuoju tik bereikalingas laiko gaišimas.

Šeštadienį jau nebesnigo, kai atsikėlusi ketvirtą ryto nuėjau į Liusės miegamąjį pažadinti jos.

Akimirksnį klausiausi jos kvėpavimo, tuomet švelniai paliečiau petį ir tamsoje tylutėliai pašaukiau vardu. Ji sujudėjo ir atsisėdo. Lėktuve miegojo iki Šarlotės, o likusį kelią iki Majamio pasinėrė į vieną iš nepakenčiamų nuotaikų.

– Mieliau pasiimčiau taksi, – burbtelėjo, žiūrėdama pro langą.

– Liuse, negali pasiimti taksi, nes motina su draugu tavęs ieškos.

– Puiku. Tegul visą dieną važinėja po oro uostą. Kodėl negaliu vykti su tavimi?

– Tau reikia važiuoti namo, o man tiesiai į Fort Majerso paplūdimį, iš ten skrisiu atgal į Ričmondą. Patikėk manimi, tau būtų nuobodu.

– Tąsytis su mama ir jos dabartiniu idiotu irgi nė kiek ne geriau.

– Iš kur žinai, kad jis idiotas, jei dar nebuvai jo sutikusi. Kodėl nesuteiki jam šanso?

– Geriau jau mama susirgtų AIDS.

– Liuse, nekalbėk taip.

– Ji to verta. Nesuprantu, kaip galima miegoti su kiekvienu asilu, kuris nusiveda papietauti ar į kiną. Nesuvokiu, kaip ji gali būti tavo sesuo.

– Ne taip garsiai, – sušnibždėjau.

– Jeigu jau taip manęs ilgisi, kodėl neatvažiuoja viena pasitikti? Kodėl aplinkui būtinai turi trintis visokie pašaliniai?

– Ne visai taip, – atsakiau jai. – Kai vieną dieną pati įsimylėsi, suprasi.

– O iš ko sprendi, kad aš nebuvau įsimylėjusi? – įtūžusi pažvelgė į mane.

– Nes žinotum, kad įsimylėjus išryškėja tiek gerosios, tiek blogosios tavo savybės. Vieną dieną esi perdėtai dosnus ir jautrus, o kitą – tiesiog nepakenčiamas. Mokaisi puldamas nuo vieno kraštutinumo prie kito.

– Jau geriau jai greičiau prasidėtų menopauzė.

Per pačius pietus važiuodama Tamjamio keliu iš pavėsio vėl į saulę, lopiau kaltės jausmo pragraužtas sąžinės skyles. Kaskart, susidūrusi su namiškiais, susierzindavau ir imdavau pykti. O vengdama jų, jausdavausi panašiai kaip vaikystėje, kai išmokau nutolti nekeldama iš namų kojos. Po tėvo mirties užėmiau jo vietą. Buvau racionali, priimdavau sprendimus, gamindavau valgį ir mokėjau elgtis su pinigais. Retai verkdavau ir į sudedamąsias daleles besiskaidančių namų lakumą reaguodavau ramiai ir šaltai. Dėl to mama su seserimi apkaltino mane abejingumu, ir aš užaugau paslapčiomis gėdydamasi, jog jų tiesa.

Į Fort Majerso paplūdimį atvykau įsijungusi oro kondicionierių ir nuleidusi skydelį nuo saulės. Begalinėje virpančioje žydrynėje vanduo susiliejo su dangumi, o palmės buvo apsikaišiusios ryškiai žaliomis plunksnomis, styrančiomis lyg stručio kojos tvirtų kamienų viršūnėse. Kurortas „Rožinis kiaukutas“ tryško savo pavadinimo spalva. Jis rėmėsi į Estero įlanką, o fasado balkonai plačiai atsivėrė į Meksikos srovę. Vilis Treversas gyveno viename iš kotedžų, bet mudu buvome susitarę susitikti tik aštuntą vakaro. Apsistojus vienviečiame kambaryje, ant grindų, tiesiogine to žodžio prasme, paskui mane nusidriekė drabužių pėdsakas, kai, nutrenkusi savo žieminį paltą, iš

krepšio čiupau šortus ir teniso marškinėlius. Po septynių minučių jau lėkiau pro duris į pliažą.

Neįsivaizduoju, kiek mylių nukeliavau, nes praradau laiko nuovoką, o smėlio ir vandens atkarpos atrodė kerinčiai vienodos. Stebėjau, kaip besisūpuojantys pelikanai, atmetę galvas lyg burbono burnelę, nugurgia žuvį, ir mikliai aplenkdavau ant kranto išmestus glebius mėlynus portugališkų laivelių* balionėlius. Didžiuma mano sutiktų žmonių buvo senyvo amžiaus. Retkarčiais lyg vėjo nešama ryškiaspalvė skiautė pro bangų ošimą pasigirsdavo spigus vaikiškas balselis. Rankiojau bangų mūšos nugludintus jūros ežius ir į nučiulptus ledinukus panašias skaidrias kriaukles. Prisiminusi Liusę, ėmiau jos ilgėtis.

Kai didžiąją paplūdimio dalį užklojo šešėlis, sugrįžau į kambarį. Palindau po dušu, persirengiau ir sėdusi į mašiną iš lėto važinėjausi Estero bulvaru, kol alkis lyg tą panirusią meškerę atviliojo į „Kapitono galeros" stovėjimo aikštelę. Užsigerdama baltu vynu, sukirtau raudonąjį lyną, horizontui pranykstant sutemose. Netrukus laivo šviesos plūduriavo apačioj tamsoje ir vandens nebesimatė.

Jau seniai nesijaučiau tokia atsipalaidavusi, kai šalia masalo parduotuvėlės ir žvejybos molo suradau 182 kotedžą. O Viliui Treversui pravėrus duris, atrodė, lyg būtume seni pažįstami.

– Pirmiausia pasistiprinsime. Aišku, kad dar nevalgėte, – pasakė jis.

Apgailestaudama pasakiau, kad jau papietavau.

* Medūza

– Tuomet teks dar sykį užkąsti.

– Bet man nebetilps.

– Po valandėlės įrodysiu, kad klystate. Maistas labai lengvas. Svieste ir žaliosios citrinos sultyse apkeptas jūros ešerys, gausiai apibarstytas šviežiai maltais pipirais. Dar turime septynių grūdų duonos, kurią pats kepu ir kurios skonio nepamiršite kol gyva. Ach, taip. Marinuotų kopūstų salotos ir meksikietiškas alus.

Visa tai porino atkimšdamas du butelius alaus „Dos Equis". Buvęs Dženifer Deiton vyras jau buvo beveik aštuoniasdešimties, saulės išraižytas veidas priminė išdžiūvusį purvą, o giliai įsodintos mėlynos akys spindėjo lyg jauno žmogaus. Kalbėdamas daug šypsojosi ir buvo liesas lyg džiovinta jautiena. Jo žili plaukai priminė papurusį baltą teniso kamuoliuką.

– Kodėl nusprendėte čia apsigyventi? – paklausiau, dairydamasi aplink į ant sienų pritvirtintus žuvų griaučius ir grubaus darbo baldus.

– Prieš porą metų nusprendžiau išeiti į pensiją ir imtis žvejybos, taigi su „Rožiniu kiaukutu" suderėjau, kad man leistų už prieinamą kainą išsinuomoti vieną kotedžą, o aš prižiūrėsiu jų masalo krautuvėlę.

– O kokia buvo jūsų profesija prieš išeinant į pensiją?

– Tokia pati kaip ir dabar, – nusišypsojo jis. – Aš praktikuoju holistinę mediciną, o nuo jos, kaip ir nuo religijos, niekad nenutolsti. Tik tiek, kad dabar dirbu su žmonėmis, su kuriais noriu dirbti, ir nebeturiu kontoros mieste.

– O kaip jūs suprantate holistinę mediciną?

– Paprastai ir aiškiai – gydau visą žmogų, stengdamasis sugrąžinti jam pusiausvyrą, – vertinančiu žvilgsniu nužvelgęs mane, pastatė alų ir priėjo prie kapitono krėslo, kuriame sėdėjau. – Ar jūs nieko prieš atsistoti?

Nebuvau nusiteikusi prieštarauti.

– Dabar ištieskite vieną ranką. Nesvarbu kurią, tik laikykite ištiestą lygiagrečiai su grindimis. Puiku. Užduosiu klausimą ir kai jūs į jį atsakinėsite, mėginsiu stumti jūsų ranką žemyn, jums tuo tarpu besipriešinant. Ar manote esanti šeimos didvyrė?

– Ne, – akimoju ranka pasidavė jo spaudimui ir nusileido lyg pakeliamasis tiltas.

– Ką gi, jūs laikote save šeimos didvyre. Iš to sprendžiu, kad esate labai reikli sau ir tokia buvote nuo pat pradžių. Gerai. Vėl pakelkite ranką, ir aš užduosiu kitą klausimą. Ar išmanote savo darbą?

– Taip.

– Iš visų jėgų stumiu jūsų ranką žemyn, o ji kaip plieninė. Taigi tikrai išmanote savo darbą.

Jis vėl atsisėdo ant sofos, o aš į krėslą.

– Turiu prisipažinti, kad mano medicininės žinios tai verčia vertinti skeptiškai, – pratariau su šypsena.

– O neturėtų, nes principai niekuo nesiskiria nuo to, su kuo jūs kasdien susiduriate. Kokia potekstė? Kūnas nemeluoja. Kad ir ką sakytumėte sau, jūsų energijos lygis reaguoja į tiesą. Net jei jūsų galva sako, kad nesate šeimos didvyrė ar kad mylite save, bet jeigu to nejaučiate, jūsų energija nusilpsta. Ar aiškiau?

– Taip.

– Viena iš priežasčių, kodėl Dženė atvykdavo čia kartą ar du per metus, kad atgaivinčiau jos vidinę pusiausvyrą. O kai apsilankė paskutinį kartą apie Padėkos dieną, ji buvo tokia išvargusi, kad teko kasdien su ja dirbti po keletą valandų.

– Gal ji prasitarė kodėl?

– Daug kas buvo negerai. Ji ką tik persikraustė į naują vietą ir nepakentė kaimynų, ypač tų kitoje gatvės pusėje.

– Klarų, – pasakiau.

– Regis, tokia jų pavardė. Moteris mėgo kišti nosį ne į savo reikalus, o vyras paflirtuoti, kol jo nesurietė insultas. Be to, Dženė nebesusitvarkė su horoskopų pranašystėmis ir tai ją sekino.

– O kokia jūsų nuomonė apie jos verslą?

– Dženė turėjo talentą, bet švaistė jį į visas puses.

– Ar ji buvo aiškiaregė?

– Ne. Aš Dženės taip nevadinčiau, net nemėginčiau jos kaip nors pavadinti. Ji užsiėmė daugeliu įvairių dalykų.

Staiga prisiminiau tuščią popieriaus lapą po kristalu ant jos lovos ir paklausiau Treverso, ką tai reiškia, jei išvis ką nors reiškė.

– Tai reiškia, kad ji bandė susikaupti.

– Susikaupti? – nustebau. – Kodėl?

– Kai Dženė norėdavo medituoti, ji pasiimdavo balto popieriaus lapą ir padėdavo ant jo kristalą. Tada sėdėdavo labai ramiai ir iš lėto sukdavo kristalą ratu, stebėdama, kaip nuo fasečių krintanti šviesa raibuliuoja ant popieriaus. Tai ją veikė taip pat, kaip mane žiūrėjimas į vandenį.

– Gal jai dar kas nors nedavė ramybės, kai atvyko pasimatyti su jumis, pone Treversai?

– Vadinkite mane Viliu. Taip, ir jūs žinote, apie ką aš kalbėsiu. Ji buvo nusiminusi dėl to kalinio, Ronio Vadelio, kuriam turėjo įvykdyti mirties bausmę. Daugelį metų Dženė susirašinėjo su Roniu, ir jai buvo nepakeliama mintis, kad jis nuteistas mirti.

– Gal žinote, ar Vadelis neatskleidė jai ko nors, kas būtų sukėlęs jai pavojų?

– Na, jis jai kai ką davė, kas ją pražudė.

Pasiėmiau alų, nenuleisdama nuo jo akių.

– Atvykusi čia per Padėkos dieną, atsivežė visus jo rašytus laiškus ir visa kita, ką jis atsiuntė per daugelį metų. Norėjo palikti pas mane.

– Kodėl?

– Kad būtų saugioje vietoje.

– Ji baiminosi, kad kas nors mėgins juos iš jos atimti?

– Žinau tik tiek, kad ji buvo įsibaiminusi. Užsiminė, kad lapkričio pirmą savaitę Vadelis paskambinęs jos sąskaita pasakė, kad pasirengęs mirti ir nebenori daugiau priešintis. Greičiausiai buvo įsitikinęs, kad niekas nebeišgelbės jo, ir paprašė jos nuvažiuoti į ūkį Safolke ir iš motinos paimti jo daiktus. Norėjo, kad jie būtų pas Dženę ir kad ji nesijaudintų, nes motina supras.

– O kas tai per daiktai? – paklausiau.

– Tik vienas, – jis pakilo. – Nesu tikras dėl jo reikšmės ir nemanau, kad norėčiau žinoti. Taigi ketinu perleisti jums, daktare Skarpeta. Galite pasiimti su savimi į Virdžiniją. Atiduoti policijai. Darykite su juo, ką norite.

– Kodėl staiga nusprendėte padėti? – paklausiau. – Kodėl ne anksčiau?

– Niekas nesivargino atvykti pasimatyti su manimi, – atsišaukė iš kito kambario. – Juk sakiau jums, kai skambinote, kad per telefoną su žmonėmis neturiu jokių reikalų.

Sugrįžęs man prie kojų pastatė juodą subraižytos odos „Hartmano" portfelį, atplėštu žalvariniu užraktu.

– Tiesą sakant, jūs padarysite didelę paslaugą, paimdama jį iš manęs, – pasakė Vilis Treversas. Mačiau, kad tikrai taip manė. – Tik pagalvojus apie jį, mano energija nusilpsta.

Daugybė Ronio Vadelio laiškų, parašytų Dženifer Deiton iš mirtininko kameros, tvarkingai suraišioti gumelėmis ir sudėti chronologine tvarka. Tą naktį viešbučio kambaryje permečiau tik keletą, nes jie neteko reikšmės šalia kitų mano rastų daiktų.

Lagamine aptikau teisinių bloknotų, primargintų nieko man nesakančių pastabų, nes minėjo dešimties metų senumo valstijos bylas ir dilemas, rašalinių plunksnakočių ir pieštukų, Virdžinijos žemėlapį, indelį „Sucrets" pastilių nuo gerklės, inhaliatorių „Vick" ir vazeliną nuo lūpų skeldėjimo. Geltonoje dėžutėje gulėjo „EpiPenas", 3-jų miligramų epinefrino autoinžektorius, kurį paprastai nešiojasi žmonės, mirtinai alergiški bičių įgėlimui arba kokiam nors maistui. Ant recepto išspausdinta paciento pavardė, data ir informacija, kad „EpiPeną" galima pripildyti penkis kartus. Aišku, kad Vadelis pavogė portfelį iš Robinos

Naismit namų tą lemtingą rytą, kai ją nužudė. Galimas daiktas, kad jis nė nenutuokė, kam šis priklausė, kol išsinešęs nesulaužė užrakto. Vadeliui paaiškėjo, kad jis žiauriai sudarkė vietos įžymybę, kurios meilužis, Džo Noringas, tuo metu buvo Virdžinijos teisingumo ministru.

– Vadelis neturėjo jokio šanso, – pasakiau. – Atsižvelgiant į padarytą sunkų nusikaltimą, jo ir nebūtų pasigailėję. Bet nuo pat tos akimirkos, kai jį suėmė, Noringas prarado ramybę. Jis žinojo, kad portfelį paliko Robinos namuose, ir taip pat žinojo, kad policija jo nerado.

Neaišku, kodėl paliko portfelį Robinos namuose. Galbūt tiesiog pamiršo tą naktį, kuri, nė vienam iš jų nenujaučiant, buvo jai paskutinė.

– Nepajėgiu įsivaizduoti, kokia buvo Noringo reakcija, kai jis sužinojo, – tęsiau.

Veslis žvilgtelėjo į mane pro akinių viršų, atidžiai tyrinėdamas dokumentus.

– Nemanau, kad kuriam iš mūsų tai pavyktų. Jis buvo įklimpęs iki ausų, nes visuomenė galėjo sužinoti apie jo slaptą meilės romaną, o santykiai su Robina akimirksniu būtų padarę jį pagrindiniu jos nužudymo įtariamuoju.

– Tam tikra prasme, – įsiterpė Marinas, – jam velniškai pasisekė, kad Vadelis pavogė portfelį.

– Esu tikra, kad jis bet kuriuo atveju turėjo jaustis siaubingai, – pasakiau. – Jei portfelį būtų suradę įvykio vietoje, jam bėda. O kadangi portfelis pavogtas, kaip kad nutiko, tuomet Noringui teko nerimauti, kad kur nors neišdygtų.

Paėmęs kavinuką, Marinas visiems pripylė kavos.

– Kai kas greičiausiai pasirūpino, kad Vadelis tylėtų.

– Galbūt, – Veslis įsipylė grietinėlės. – O gal Vadelis nė nebūtų prasitaręs. Spėju, kad nuo pat pradžių jis bijojo, jog tai, už ko jis užkliuvo, tik dar labiau pablogino jo padėtį. Portfeliu buvo galima pasinaudoti kaip ginklu, bet ką jis būtų sunaikinęs? Noringą ar Vadelį? Ar galėjo Vadelis tiek pasikliauti sistema, kad imtų šmeižti teisingumo ministrą? Ar galėjo pasikliauti sistema praėjus daugeliui metų, kad imtų juodinti gubernatorių – vienintelį žmogų, kuris galėjo pasigailėti jo gyvybės?

– Taigi Vadelis tylėjo žinodamas, kad motina apsaugos tai, ką jis paslėpė ūkyje, kol jis bus pasirengęs perduoti kam nors kitam, – apibendrinau.

– Noringas turėjo dešimt prakeiktų metų surasti savo portfelį, – pasakė Marinas. – Kurių galų jis taip ilgai laukė ir neieškojo?

– Įtariu, kad nuo pat pradžių Noringas stebėjo Vadelį, – svarstė Veslis, – o paskutiniais mėnesiais jį sekė dar griežčiau. Artėjo Vadelio egzekucijos diena, ir jis nebeturėjo ko prarasti, todėl galėjo prašnekti. Visai įmanoma, kad kas nors klausėsi jo telefoninių pokalbių, kai lapkritį paskambino Dženifer Deiton. Ir gali būti, kad kai informacija pasiekė Noringą, šis supanikavo.

– Ir ne be reikalo, – tarė Marinas. – Mums tiriant bylą, pats asmeniškai apieškojau visus Vadelio daiktus. Vyrukas beveik nieko neturėjo, o jei kokie jo daiktai ir buvo ūkyje, mums nepavyko rasti.

– O Noringas žinojo? – paklausiau.

– Po velnių, taip, – atsakė Marinas. – Taigi jam sukelia įtarimą *manta* iš ūkio, kurią Vadelis perduoda savo draugei. Noringui vėl ima sapnuotis košmarai dėl to prakeikto potfelio, o blogiausia, kol Vadelis gyvas, jis negali kam nors tiesiog liepti įlįsti į Dženifer Deiton namus. Nes jeigu jai kas nutiktų, neverta nė užsiminti, ką padarytų Vadelis. Siaubingiausia, jeigu jis papasakotų Grumanui.

– Bentonai, – paklausiau, – gal kartais žinai, kodėl Noringas nešiojosi epinefriną? Kam jis alergiškas?

– Kiek žinau, vėžiagyviams. Regis, pas jį visose pakampėse mėtosi „EpiPenai".

Jiems toliau kalbantis, patikrinau lazaniją orkaitėje ir atkimšau „Kendall-Jackson" butelį. Byla prieš Noringą užsitęstų labai ilgai, jei iš viso pavyktų ką nors įrodyti, ir man atrodė, kad supratau, kaip turėjo jaustis Vadelis.

Apie vienuoliktą nakties paskambinau Nikolui Grumanui į namus.

– Aš užraukiu su Virdžinija, – pasakiau. – Tol, kol Noringas sėdės kabinete, jis pasirūpins, kad aš nesėdėčiau. Jie iš manęs pagrobė gyvenimą, velniop jį, bet savo sielos neatiduosiu. Ir bet kuriuo atveju galiu atsisakyti kalbėti.

– Tuomet jus tikrai apkaltins.

– Turėdama omenyje niekšus, su kuriais kovoju, manau, kad bet kuriuo atveju tai neišvengiama.

– Vaje, vaje, daktare Skarpeta, ar jau pamiršote jums atstovaujantį niekšą? Nežinau, kur jūs praleidote savaitgalį, bet aš savąjį – Londone.

Jaučiau, kaip visa perbalau.

– Taigi nesu užtikrintas, kad pavyks prasmukti pro Patersoną, – ištarė žmogus, kurio maniausi nekenčianti, – bet manęs niekas nesulaikys, kad ant pakylos atsistotų Čarlis Heilas.

14

Sausio dvidešimtąją buvo vėjuota lyg kovą, bet daug šalčiau. Spiginant saulei važiavau Didžiąja gatve link Džono Maršalo teismo rūmų.

– Pasakysiu tau kai ką, ką ir taip žinai, – pradėjo Nikolas Grumanas. – Spauda plaks vandenį, lyg melsvažuvė per šėrimo siautulį. Jei skrisi per žemai, neteksi kojos. Žingsniuosime greta viens kito akis nuleidę, nesvarbu, kad ir kas ką sakytų, neatsisuk ir nežiūrėk.

– Nerasime kur pastatyti mašinos, – pasakiau sukdama kairėn į 9-ąją gatvę. – Žinojau, kad taip bus.

– Sulėtink. Ana ten šone geroji moteriškė kažką daro. Nuostabu. Ji išvažiuoja, jeigu jai pavyks kaip nors išsukti.

Už manęs kažkas signalizavo.

Žvilgtelėjau į laikrodį, tuomet atsisukau į Grumaną, lyg atletė, laukianti paskutinių trenerio nurodymų. Jis vilkėjo ilgu tamsiai mėlynu kašmyro paltu, mūvėjo juodomis odinėmis pirštinėmis, lazdelė sidabrine

rankena atremta į sėdynę, o glėbyje daugelį mūšių atlaikęs randuotas portfelis.

– Atmink, – tęsė, – tavo draugužis Patersonas nuspręs, ką įleisti vidun ir ko ne. Taigi reikia, kad prisiekusieji įsikištų, ir tai priklausys tik nuo tavęs. Kei, privalai su jais bendrauti. Vos įžengusi į tą patalpą susidraugauti su dešimčia ar vienuolika nepažįstamųjų. Visiškai nesvarbu, apie ką norės kalbėtis su tavimi, neatsiribok nuo jų siena, būk sukalbama.

– Suprantu, – pasakiau.

– Statome viską ant kortos. Sutarta?

– Sutarta.

– Sėkmės, daktare, – jis nusišypsojo ir patapšnojo man ranką.

Teismo rūmuose mus sulaikė šerifo pavaduotojas su skaitytuvu rankose. Jis patikrino mano rankinę ir portfelį, kaip kad šimtą sykių prieš tai, kai ateidavau duoti parodymų kaip ekspertė liudininkė. Bet šįsyk nepratarė nė žodžio ir vengė mano akių. Skaitytuvas įsijungė nuo Grumano lazdelės, ir jis buvo kantrus ir mandagus, aiškindamas, kad sidabrinė rankena ir lazdelės galiukas nenusiima ir kad ąžuolinio koto viduje tikrai nieko nepaslėpta.

– Ką jis sau mano, kad į vidų įkišau vamzdį nuodingoms strėlėms? – nusišaipė jis, kai lipome į liftą.

Trečiame aukšte, vos spėjus prasiverti lifto durims, korespondentai užpuolė su nuspėta grobuoniška jėga. Mano patarėjas, kaip žmogus, kamuojamas podagros, judėjo neįprastai greitai, jo žingsniams atitarė lazdelės kaukšėjimas. Jaučiausi visiškai atsiribojusi ir į nieką nekreipiau dėmesio, kol neįžengėme į pustuštę teismo

salę, kurios kampe sėdėjo Bentonas Veslis su lieknu jaunuoliu, kurį žinojau esant Čarlį Heilą. Dešinė jo veido pusė priminė kelių žemėlapį, nes buvo išmarginta nedidelių rausvų randų. Atsistodamas švarko kišenėje sąmoningai paslėpė dešinę ranką, pastebėjau, kad jam trūksta keleto pirštų. Apsirengęs netinkančia tamsia eilute ir kaklaraiščiu, jis dairėsi aplink, o aš susirūpinusi atsisėdau ir įnikau peržiūrinėti portfelį. Nepratariau jam nė žodžio, ir trims vyrams pakako blaivaus proto apsimesti, jog nepastebi, kaip nusiminiau.

– Minutėlę aptarkim, ką jie turi, – pasakė Grumanas. – Manau, kad parodymus duos Džeisonas Stori ir pareigūnas Lučeras. Na, ir žinoma, Marinas. Nežinau, ką dar Patersonas įtrauks į šį „žvaigždėtos salės“* teismo procesą.

– Atmink, – ištarė Veslis žiūrėdamas į mane, – kalbėjausi su Patersonu. Pasakiau, kad jis neturi bylos ir kad aš tai paliudysiu teisme.

– Sakykime, kad jokio teismo nebus, – pasakė Grumanas. – Ir kai įeisi, noriu, kad prisiekusieji suprastų, jog kalbėjaisi su Patersonu ir sakei, kad jis neturi jokios bylos, bet šis neatlyžo. Kad ir ko jis klaustų, atsakinėdamas pabrėžk, kad tuo klausimu jau kalbėjotės asmeniškai. Noriu, kad sakytum: „kaip jau minėjau jūsų kabinete“ arba „kaip aiškiai išdėsčiau paskutinio mūsų pokalbio metu“, ir panašiai.

* „Žvaigždėtos salės“ terminas kilo iš didelės patalpos, kurios lubos buvo išpuoštos žvaigždėmis. Ten slapta nagrinėjo bylą, kurios metu teisėjai paskyrė bausmę už nepaklusnumą Didžiosios Britanijos karaliui Henriui VIII (1509–1547). „Žvaigždėta salė“ tapo nesąžiningo ir neteisėto teismo sinonimu.

Labai svarbu, kad prisiekusieji sužinotų, jog tu ne tik specialusis FTB agentas, bet ir viršininkas Bihevioristinių tyrimų skyriaus Kvantike, kur analizuojami sunkūs nusikaltimai ir sudarinėjami psichologiniai nusikaltėlių portretai. Gali net pareikšti, kad daktarė Skarpeta jokiu būdu, pavidalu ar forma neatitinka neišaiškinto nusikaltimo psichologinio nusikaltėlio portreto ir kad tokia mintis tau atrodo tiesiog absurdiška. Labai svarbu, kad prisiekusieji suprastų, jog buvai Marko Džeimso vadovas ir geriausias draugas. Kaip įmanydamas išsakyk savo nuomonę, nes, užtikrinu, Patersonas neklaus. Prisiekusieji turi žinoti, kad Čarlis Heilas *yra čia*.

– O kas, jeigu jie manęs nepakvies? – paklausė Čarlis Heilas.

– Tuomet mūsų rankos surištos, – atsakė Grumanas. – Kai kalbėjomės Londone, sakiau, kad tai kaltintojo pasirodymas. Daktarė Skarpeta neturi jokios teisės pateikti kokių nors įrodymų, todėl reikia, kad nors vienas iš prisiekusiųjų pakviestų mus per galines duris.

– Tai jau šis tas, – atsakė Heilas.

– Ar turi įmokos kvito ir sumokėto mokesčio kopijas?

– Taip, pone.

– Labai gerai. Nelauk, kol paprašys. Kalbėdamas tiesiog padėk ant stalo. O žmonos padėtis nepakito nuo to laiko, kai mudu kalbėjomės?

– Ne, pone. Kaip jau sakiau, ji buvo dirbtinai apvaisinta. Kol kas viskas gerai.

– Jei pavyks, nepamiršk paminėti, – pasakė Grumanas.

Po keletos minučių buvau pakviesta į prisiekusiųjų kambarį.

– Žinoma, jis pirmiausia nori tavęs, – Grumanas atsistojo drauge su manimi. – Tada pakvies tavo priešininkus, kad prisiekusiųjų burnose liktų blogas skonis, – jis palydėjo mane iki durų. – Jeigu reikės manęs, aš čia.

Linktelėjusi žengiau vidun ir atsisėdau į tuščią kėdę stalo gale. Patersono kambaryje nebuvo, aišku, kad tai vienas iš anksto apgalvotų jo žingsnių. Jis norėjo, kad man tektų iškęsti nebylius ir tiriančius žvilgsnius dešimties nepažįstamųjų, kurių rankose mano likimas. Pažvelgiau į akis visiems dešimčiai, o keletas net nusišypsojo ir aš jiems atsakiau šypsena. Rimta jauna moteris ryškiai raudonai padažytomis lūpomis nutarė nelaukti apygardos prokuroro.

– Kodėl nusprendėte dirbti su mirusiais, o ne gyvaisiais? – paklausė ji. – Kaip gydytojai gana keistas pasirinkimas.

– Mano gilus rūpinimasis gyvaisiais verčia tyrinėti mirusiuosius, – atsakiau. – Nes tai, ką sužinome iš mirusiųjų, yra gyvųjų labui ir teisingumo vardan.

– Ar jums nebūna šlykštu? – paklausė senis didelėmis šiurkščiomis rankomis. Jo veido mina tokia nuoširdi, kad atrodė, jog jis sielvartauja.

– Žinoma, kad būna.

– O po vidurinės kiek metų teko mokytis? – susidomėjo drūta juodaodė.

– Septyniolika metų, jeigu priskaičiuosime ordinatūras ir vienerius stipendininkės metus.

– Nieko sau!

– Ką gi jūs lankėte?

– Turite omenyje studijas? – pasitikslindama paklausiau akiniuoto jaunuolio.

– Taip, ponia.

– Mergelės Lurdes katalikiškąją mokyklą, šv. Mykolo koledžo, Konelio, Džonso Hopkinso, Džiodžtauno universitetus.

– Jūsų tėtis turbūt gydytojas?

– Mano tėvui priklausė nedidelė bakalėjos parduotuvė Majamyje.

– Na, nenorėčiau mokėti už visus tuos mokslus.

Keletas prisiekusiųjų draugiškai nusijuokė.

– Man sekėsi ir aš gaudavau stipendijas, – atsakiau. – Pradedant nuo vidurinės mokyklos.

– Mano dėdė dirba Norfolko laidotuvių biure „Sutemos“, – pasakė kažkas.

– Baik, Beri. Ten nėra laidotuvių biuro tokiu pavadinimu.

– Aš rimtai.

– Tai dar nieko. Pas mus Fayetevilyje yra laidotuvių biuras, priklausantis Stifų šeimai. Spėkite, kaip jis vadinasi?

– Neatspėsiu.

– Jūs ne vietinė?

– Aš iš Majamio, – atsakiau.

– Tuomet jūsų pavardė Skarpeta ispaniška?

– Tiesą sakant, itališka.

– Kaip įdomu. Maniau, kad visi italai tamsaus gymio.

– Mano proseneliai iš Veronos, šiaurės Italijos, kur didžioji gyventojų dalis maišyto kraujo su savojiečiais,

austrais ir šveicarais, – kantriai aiškinau. – Daugelis mūsų mėlynakiai blondinai.

– Oho, kertu lažybų, jūs puikiai gaminate.

– Vienas mano mėgstamiausių laisvalaikio užsiėmimų.

– Daktare Skarpeta, man ne visai aiškus jūsų užimamas postas, – pasakė elegantiškai apsirengęs mano amžiaus vyriškis. – Ar jūs vyriausioji Ričmondo teismo medicinos ekspertė?

– Visos valstijos. Mums priklauso keturių apygardų įstaigos. Pagrindinė įstaiga yra Ričmonde, Taidvuoterio – Norfolke, Vakarinė – Roanoke ir Šiaurinė – Aleksandrijoje.

– Taigi taip susiklostė, kad vyriausiasis ekspertas įsikūrė Ričmonde?

– Taip. Tiesiog taip parankiausia, nes teismo medicinos eksperto sistema pavaldi valstijos valdžiai, o Ričmonde įsikūręs įstatymų leidžiamasis organas, – man atsakinėjant atsidarė durys ir įėjo Rojus Patersonas.

Gražus, plačiapetis, juodaodis vyras trumpai kirptais žilstelėjusiais plaukais. Vilkėjo dvieiliu tamsiai mėlynu kostiumu, o gelsvų marškinių rankogaliuose buvo išsiuvinėti inicialai. Apie jo kaklaraiščius sklido kalbos, o šis, atrodė, išpieštas ranka. Pasisveikinęs su prisiekusiaisiais, šaltai linktelėjo man.

Paaiškėjo, kad moteris ryškiai raudonomis lūpomis – seniūnė. Atsikosėjusi įspėjo, kad neprivalau duoti parodymų, nes viskas, ką pasakysiu, gali būti panaudota prieš mane.

– Suprantu, – atsakiau ir buvau prisaikdinta.

Patersonas, sukinėdamasis aplink mano kėdę, labai trumpai pristatė, kas aš tokia, bet postringavo apie mano užimamo posto galią ir kaip paprasta ja pasinaudoti piktiems kėslams.

– O kas galėtų paliudyti? – paklausė jis. – Daugeliu atvejų niekas nematė daktarės Skarpetos dirbančios, išskyrus vieną asmenį, kuris faktiškai kasdien triūsė jai prie šono. Tai – Siuzana Stori. Ponai ir ponios, jūs neišgirsite jos duodančios parodymų, nes ji ir jos negimęs kūdikis negyvi. Bet šiandien galėsite išklausyti kitų. Ir jie jums nutapys šiurpų šaltos, ambicingos moters portretą, imperijos kūrėjos, kuri savo darbe pridarė nedovanotinų klaidų. Pirmiausia, ji sumokėjo Siuzanai Stori, kad ši tylėtų. Tuomet ją nužudė. Ir kai jums sekamos pasakėlės apie *tobulą nusikaltimą*, kam, jei ne bylas narplioti įgudusiai ekspertei, lengviausia jį įvykdyti? Ekspertė žino, kad, ketinant ką nors nušauti mašinoje, tinkamiausia pasirinkti mažo kalibro ginklą, tokiu būdu nerizikuojant, kad kulkos atšoks rikošetu. Įvykio vietoje ekspertė nepaliktų jokių ją išduodančių įkalčių, netgi panaudotų tūtelių. Ekspertė nenaudotų savo revolverio – ginklo ar ginklų, kuriuos draugai ir kolegos žino ją turint. Ji pasinaudotų kai kuo, kas nesukeltų įtarimo. Ji net galėtų *pasiskolinti* revolverį iš laboratorijos, nes, ponai ir ponios, kasmet įprastine tvarka teismai konfiskuoja šimtus ginklų, panaudotų vykdant nusikaltimus, ir kai kurie iš šių ginklų padovanojami valstijos šaunamųjų ginklų laboratorijai. Visiems žinoma, kad į Siuzanos Stori pakaušį buvo įremtas dvidešimt antrojo kalibro revolveris, kuris, mums bekalbant, kabo šaunamųjų

ginklų laboratorijoje ant lentos arba yra apačioje šaudykloje, kurioje ekspertai atlieka bandomuosius šūvius ir į kurią daktarė Skarpeta paprastai ateina treniruotis šaudyti. Beje, ji tai daro taip puikiai, kad įsidarbintų bet kuriame Amerikos policijos skyriuje. Ir anksčiau jai yra tekę žudyti, tačiau jos naudai mano minimu atveju teismas nusprendė, kad jos veiksmai buvo savigyna.

Nudelbiau akis į ant stalo sudėtas savo rankas, teismo reporterei grojant begarsiais klavišais. Patersonas toliau postringavo. Jis buvo iškalbus, tačiau paprastai nejausdavo saiko. Paprašęs mane paaiškinti, kodėl ant voko, rasto Siuzanos tualetinio staliuko stalčiuje, buvo mano pirštų atspaudai, jis taip ilgai kalbėjo, akcentuodamas, koks neįtikinamas mano paaiškinimas, jog, įtariau, kai kas turėjo pradėti stebėtis, kodėl mano žodžiai *negalėjo* būti tiesa. Tuomet atsikapstė iki pinigų.

– Ar ne tiesa, daktare Skarpeta, kad lapkričio dvyliktąją jūs pasirodėte miesto centre esančio „Signeto" banko filiale ir išrašėte čekį dešimties tūkstančių dolerių sumai?

– Taip, tiesa.

Patersonas akimirksnį dvejojo, nepajėgdamas nuslėpti nuostabos. Jis tikėjosi, kad atsisakysiu atsakyti į šį klausimą.

– Ir ar tiesa, kad šiuo konkrečiu atveju jūs neįnešėte pinigų nė į vieną iš savo sąskaitų?

– Taip, tai irgi tiesa, – atsakiau.

– Taigi prieš keletą savaičių, kai jūsų lavoninės prižiūrėtoja nežinia iš kur į savo einamąją sąskaitą

įnešė tris tūkstančius penkis šimtus dolerių, iš „Signeto“ banko išėjote nešina dešimčia tūkstančių dolerių grynųjų?

– Ne, pone, neišėjau. Tarp mano finansinių dokumentų turėjote rasti kopiją banko čekio, išrašyto septynių tūkstančių trijų šimtų aštuoniolikos svarų sterlingų sumai. Aš turiu kopiją su savimi, – išėmiau ją iš portfelio.

Vos žvilgtelėjęs Patersonas paprašė teismo reporterę pridėti kopiją prie įrodymų.

– Ką gi, labai įdomu, – pasakė jis. – Jūs pirkote banko čekį, išrašytą asmeniui vardu Čarlsas Heilas. Ar tai jūsų išradingas planas mėginant nuslėpti kyšį, kurį mokėjote lavoninės prižiūrėtojai ir galbūt kitiems? Ar tik tas individas, vardu Čarlsas Heilas, apsisukęs vėl nepavertė svarų į dolerius ir neperdavė grynųjų toliau – tikriausiai Siuzanai Stori?

– Ne, – atsakiau. – Aš neperdaviau čekio Čarlsui Heilui.

– Neperdavėte? – jis atrodė sumišęs. – Tuomet ką gi jūs darėte su juo?

– Atidaviau Bentonui Vesliui, o jis pasirūpino, kad Čarlsas Heilas gautų čekį. Bentonas Veslis...

Jis nutraukė mane.

– Istorija darosi vis absurdiškesnė.

– Pone Patersonai...

– Kas toks Čarlsas Heilas?

– Aš norėčiau pabaigti pradėtą sakinį, – pasakiau.

– Kas per vienas Čarlsas Heilas?

– Norėčiau išklausyti, ką ji bandė pasakyti, – paprašė vyras languotu sportiniu švarkeliu.

– Prašom, – ištarė Patersonas šaltai šyptelėjęs.

– Banko čekį atidaviau Bentonui Vesliui. Jis yra FTB specialusis agentas ir sudarinėja psichologinius įtariamųjų portretus Bihevioristinių tyrimų skyriuje Kvantike.

Moteris nedrąsiai pakėlė ranką.

– Ar apie jį skaičiau laikraščiuose? Tas, kurį iškviečia, kai įvykdomos tokios siaubingos žmogžudystės kaip kad Gainesvilyje?

– Taip, tai jis, – atsakiau. – Jis mano kolega. Jis taip pat buvo geriausias draugas vieno mano draugo, Marko Džeimso, kuris irgi dirbo FTB specialiuoju agentu.

– Daktare Skarpeta, šį prisiminimą reikėtų patikslinti, – nekantriai įsikišo Patersonas. – Markas Džeimsas buvo daugiau nei jūsų, cituoju, *draugas*.

– Ar jūs užduodate klausimą, pone Patersonai?

– Be akivaizdaus asmeninių ir viešųjų interesų supainiojimo vyriausiajai medicinos ekspertei miegant su FTB agentu, tai neturi nieko bendro su mūsų tema, todėl neklausiu...

Aš pertraukiau jį:

– Mano santykiai su Marku Džeimsu prasidėjo dar teisės mokykloje. Nebuvo jokių asmeninių ir viešųjų interesų konflikto, ir primenu, kad prieštarauju apygardos prokuroro užuominai į tai, su kuo aš tariamai miegojau.

Teismo reporterė spausdino.

Taip stipriai buvau sunėrusi rankas, kad net krumpliai pabalo.

Patersonas vėl paklausė:

– Kas toks Čarlsas Heilas ir kodėl davėte jam dešimties tūkstančių dolerių atitikmenį?

Prieš akis išvydau rausvus randus, mačiau du pirštus, prisiūtus prie blizgančio randėto strampo.

– Londono Viktorijos stotyje jis dirbo bilietų pardavėju, – atsakiau.

– *Dirbo?*

– Jis dirbo vasario aštuonioliktąją, pirmadienį, kai susprogo bomba.

Man niekas nepranešė. Visą dieną klausiausi korespondentų pranešimų per žinias ir nė nenujaučiau, kol vasario devynioliktąją, 2.41 nakties, nesuskambo telefonas. Londone buvo 6.41 ryto ir jau beveik visa diena kaip Markas negyvas. Netekusi amo ir nieko nesuprasdama klausiausi kažką man bandančio paaiškinti Bentono Veslio.

– Tai įvyko vakar, skaičiau apie tai vakar. Nori pasakyti, kad ir vėl pasikartojo?

– Sprogimas įvyko vakar rytinio piko metu. Bet tik dabar sužinojau apie Marką. Mūsų juridinis atašė Londone ką tik man pranešė.

– Ar tikrai? Ar tu visiškai tikras?

– *O Dieve, Kei, apgailestauju.*

– Ar jie tikrai jį atpažino?

– Tikrai.

– Ar tu tikras, gal...

– Kei, aš namie. Po valandėlės būsiu pas tave.

– Ne, ne.

Mane visą krėtė drebulys, bet verkti nepajėgiau. Blaškiausi po namus, tyliai vaitodama ir grąžydama rankas.

– Bet, daktare Skarpeta, jūs juk nepažinojote Čarlso Heilo prieš tai, kai jį sužeidė per sprogimą. Kodėl davėte jam dešimt tūkstančių dolerių? – Patersonas nosinaite tapšnojo kaktą.

– Jis su žmona norėjo vaikų, bet negalėjo jų susilaukti.

– O kaip jūs sužinojote tokią intymią detalę apie jums nepažįstamus žmones?

– Man pasakė Bentonas Veslis, ir aš pasiūliau kreiptis į Bourn Holą, pažangiausią dirbtinio apvaisinimo tyrimų centrą. Sveikatos draudimas nepadengia dirbtinio apvaisinimo išlaidų.

– Bet jūs sakėte, kad sprogimas įvyko pernai vasarį, o čekį išrašėte tik lapkritį.

– Apie Heilų problemą sužinojau tik šį rudenį, kai FTB išplatino pono Heilo nuotrauką ir kažkaip sužinojo apie jo sunkumus. Jau seniau prašiau Bentono pranešti man, jeigu kaip nors galėčiau padėti ponui Heilui.

– Tuomet ėmėtės apmokėti dirbtinį apvaisinimą nepažįstamiesiems? – Patersonas paklausė tokiu tonu, lyg ką tik pasakiau tikinti gnomais.

– Taip.

– Ar jūs *šventoji*, daktare Skarpeta?

– Ne.

– Tuomet prašom, paaiškinkite savo motyvus.

– Čarlsas Heilas bandė padėti Markui.

– Bandė jam padėti? – Patersonas žingsniavo. – Bandė padėti nusipirkti bilietą, suspėti į traukinį ar rasti vyrų tualetą? Ką tuo norite pasakyti?

– Labai trumpai Markas turėjo sąmonę, o Čarlsas Heilas, sunkiai sužeistas, gulėjo šalimais ant žemės. Jis bandė patraukti nuolaužas nuo Marko. Jis jį šnekino, nusivilkęs švarką jį apklojo... Ach, jis bandė sustabdyti kraujavimą. Jis darė viską, ką pajėgė. Jo jau niekas nebūtų išgelbėjęs, bet jis buvo ne vienas. Aš tokia dėkinga jam už tai. O dabar pasaulį išvys nauja gyvybė, ir aš esu dėkinga, kad kažkaip galėjau jam atsidėkoti. Tai padeda. Vis šiokia tokia prasmė. Ne, aš ne šventoji. Man taip pat to reikėjo. Padėdama Heilams, padėjau sau pačiai.

Kambaryje įsiviešpatavo mirtina tyla, atrodė, lyg jame nėra nė gyvos dvasios.

Moteris ryškiai raudonai padažytomis lūpomis palinko į priekį, norėdama atkreipti Patersono dėmesį.

– Kiek suprantu, Čarlis Heilas yra Anglijoje. Bet ar negalėtume įteikti teismo šaukimo Bentonui Vesliui?

– Visai nebūtina jų šaukti į teismą, – atsakiau. – Abudu yra čia.

Nemačiau, kai seniūnė pranešė Patersonui, kad ypatingoji didžioji žiuri atsisakė pareikšti kaltinimą. Ir negirdėjau, kai apie tai pasakė Grumanui. Baigusi duoti parodymus, kaip pašėlusi ėmiau ieškoti Marino.

– Prieš kokį pusvalandį mačiau išeinantį iš tualeto, – pasakė prie vandens fontanėlio cigaretę rūkantis uniformuotas pareigūnas.

– Pabandykite susisiekti su juo per radijo stotelę, – paprašiau.

Gūžtelėjęs pečiais nuo diržo atsegė radijo stotelę ir paprašė budėtoją iškviesti Mariną. Bet šis neatsiliepė.

Nulipau laiptais ir išėjusi į lauką pasileidau bėgti. Pasiekusi mašiną, užšoviau dureles ir įjungiau variklį. Čiupusi telefoną paskambinau į nuovadą, įsikūrusią kitoje gatvės pusėje tiesiai priešais teismo rūmus. Kol skyriuje buvęs detektyvas pasakė, kad Marino nėra, dairydamasi balto fordo pervažiavau mašinų stovėjimo aikštelę už nuovados. Jo ten nė kvapo. Tuomet, įsukusi į tuščią rezervuotą vietą, paskambinau Neilsui Vanderiui.

– Prisimeni vagystę Franklino gatvėje ir visai neseniai patikrintus pirštų atspaudus, kurie sutapo su Vadelio? – paklausiau.

– Per tą įsilaužimą pavogė gagos pūkų liemenę?

– Taip, tą patį.

– Prisimenu.

– Ar ypatingais sumetimais nebuvo padaryta skundo pateikėjo dešimties pirštų atspaudų kortelė?

– Ne, aš neturiu. Tik įvykio vietoje paimtus paslėptus pirštų atspaudus.

– Ačiū, Neilsai.

Vėl paskambinau budinčiajai.

– Sakykite, ar leitenantas Marinas pažymėtas? – paklausiau.

Po akimirksnio ji atsiliepė:

– Taip.

– Paklausykit, pabandykite susisiekti ir sužinoti, kur jis. Pasakykite jam, kad tai daktarė Skarpeta ir kad labai skubu.

Galbūt po minutės pasigirdo budinčiosios balsas:

– Jis prie miesto siurblių.

– Perduokite, kad po kelių minučių būsiu pas jį.

Benzino siurbliai, kuriais naudojasi miesto policija, stūkso plikame asfalto lope, aptvertame vieline tvora. Apsitarnauti tenka pačiam. Nėra jokio prižiūrėtojo, poilsio patalpos ar smulkmenų automatų, o vienintelis būdas nuvalyti priekinį mašinos stiklą – pačiam atsivežus popierinių pašluosčių ir langų valiklį. Privažiavusi radau Mariną bekišantį benzino kortelę į įprastinę jos vietą – šoninę mašinos kišenę. Išlipęs iš mašinos, jis priėjo prie mano langelio.

– Ką tik per radiją išgirdau naujienas, – jis visas švytėjo. – Kur Grumanas? Noriu paspausti jam ranką.

– Palikau jį teismo rūmuose kartu su Vesliu. Kas nutiko? – staiga man ėmė suktis galva.

– Negi nežinai? – paklausė nepatikliai. – Po galais, daktaryt, jie paleido tave į laisvę, štai kas nutiko. Per visą mano karjerą gal tik kokius porą kartų ypatingoji didžioji žiuri neperdavė bylos teismui.

Giliai atsidususi papurčiau galvą.

– Turbūt turėčiau šokti džigą, bet visai nėra ūpo.

– Aš turbūt irgi susilaikyčiau.

– Marinai, kuo vardu žmogus, tvirtinęs, kad pavogta jo gagos pūkų liemenė?

– Salivanas. Hiltonas Salivanas. O kam?

– Man duodant parodymus, Patersonas pareiškė įžeidžiantį kaltinimą, kad Siuzaną galėjau nušauti revolveriu iš šaunamųjų ginklų laboratorijos. Kitaip tariant, jeigu naudoji savo paties ginklą, visuomet kyla

rizika, nes patikrinus ir įrodžius, kad iš jo buvo paleistos kulkos, tektų kažkaip pasiaiškinti.

– O kuo čia dėtas Salivanas?

– Kada jis įsikėlė į savo butą?

– Nežinau.

– Jeigu ketinčiau ką nors nužudyti savo „Rugeriu", parankiausia būtų prieš įvykdant nusikaltimą pranešti policijai, kad jį iš manęs pavogė. Tuomet, jei kada nors surastų ginklą, tarkim, man svyla padai ir aš nusprendžiu juo atsikratyti, serijos numeris farus atvestų pas mane, bet mano užpildytas pranešimas apie vagystę patvirtintų, kad įvykdyto nusikaltimo metu ginklo nebeturėjau.

– Ar manai, kad Salivanas suklastojo pranešimą? Ir suvaidino įsilaužimą?

– Pats pasvarstyk, – pasakiau. – Labai patogu neturint signalizacijos palikti neuždarytą langą. Labai paranku su farais elgtis įžeidžiamai. Nė neabejoju, kad jie apsidžiaugė pamatę jį išeinantį ir net nebandė vytis, norėdami ypatingais sumetimais paimti jo pirštų atspaudus. Ypač jei jis buvo apsirengęs baltai ir raukė nosį dėl visur pribarstytų pirštų atspaudų atpažinimo miltelių. Žodžiu, iš kur žinai, kad pirštų atspaudai Salivano bute nepriklauso jam? Juk jis ten gyvena, todėl ten pilna jo pirštų atspaudų.

– O ADES jie sutapo su Vadelio.

– Būtent.

– Jeigu taip, tai kam Salivanas skambino į policiją dėl tos mūsų pramanytos istorijos laikraštyje apie gagos pūkus?

– Kaip sakė Bentonas, tam vyrukui patinka žaisti žaidimus. Jam patinka vynioti žmones aplink pirštą. Jis čiuožia ašmenimis tam, kad patirtų malonumą.

– Po paraliais, duok paskambinsiu iš tavo telefono.

Apėjęs įsėdo į mašiną iš keleivio pusės. Paskambinęs į informaciją, jis gavo pastato, kuriame gyvena Salivanas, telefono numerį. Atsiliepus komendantui, Marinas paklausė, prieš kiek laiko Salivanas įsigijo kooperatinį butą.

– Gerai, tuomet kam priklauso? – paklausė Marinas. Kažką brūkštelėjo bloknote. – Kelintas numeris ir į kokią gatvę išeina langai? Gerai. O kokią mašiną vairuoja? Aha, jeigu turite.

Padėjęs ragelį, Marinas pažvelgė į mane.

– Kad jį kur, butas visai nepriklauso tam šeškui. Jis vieno verslininko, kuris jį nuomoja, o Salivanas išsinuomojo jį prakeikto gruodžio pradžioje. O tiksliau, užstatą sumokėjo gruodžio šeštąją, – jis atidarė mašinos dureles pridurdamas: – Važinėja tamsiai mėlynu ševroletu, senutėliu furgonu be langų.

Marinas važiavo man pavymui iki nuovados, kur stovėjimo aikštelėje palikome mano mašiną. Tada Didžiąja nurūkome Franklino gatvės link.

– Tikėkimės, kad komendantas neįspėjo jo, – Marinas pakėlė balsą, kad girdėtųsi per variklio burzgimą.

Jis sulėtino greitį ir pastatė mašiną priešais aštuonių aukštų plytinį pastatą.

– Jo butas kitoje pusėje, – paaiškino dairydamasis aplink. – Taigi neturėtų mūsų pastebėti.

Siektelėjęs po sėdyne, ištraukė devynių milimetrų pistoletą, kad paremtų 357, kabantį dėkle po kairiąja ranka. Kišdamas pistoletą į kelnes už nugaros ir į kišenę dėdamas atsarginę apkabą, atidarė dureles.

– Jeigu tikiesi karo, mieliau pasiliksiu mašinoje, – pasakiau.

– Jei prasidės karas, pamėtėsiu tau savo trys penkiasdešimt septyni bei porą užtaisyklių, ir velniai rautų, pasistenk būti tokia taikli, kaip kad sakė Patersonas. Visą laiką būk man už nugaros, – užlipęs laipteliais nuspaudė durų skambutį. – Jo tikriausiai nėra.

Akimirksniu spragtelėjo užraktas ir atsivėrė durys. Pagyvenęs vyriškis vešliais žilais antakiais prisistatė kaip pastato komendantas, su kuriuo Marinas ne per seniausiai kalbėjosi telefonu.

– Gal žinote, ar jis namie? – paklausė Marinas.

– Neturiu supratimo.

– Mes einame į viršų patikrinti.

– Jums nereikės eiti į viršų, nes jo butas šiame aukšte, – komendantas parodė į rytus. – Tiesiog eikite koridoriumi, pirmas posūkis į kairę. Kampinis butas pačiame koridoriaus gale. Septynioliktas numeris.

Pastatas skleidė ramią, bet išsikvėpusią prabangą, būdingą seniems viešbučiams, kuriuose nelabai kas linkęs apsistoti, nes kambariai maži, o puošyba per tamsi ir nušiurusi. Tamsiai raudoname kilime pastebėjau cigarečių išdegintas žymes, o beicuotos sienų lentelės buvo beveik juodos. Kampinis Hiltono Salivano butas pažymėtas mažu žalvariniu numeriu 17. Jokios akutės. Marinui pasibeldus, išgirdome žingsnius.

– Kas ten? – paklausė balsas.

– Techninis aptarnavimas, – atsiliepė Marinas. – Atėjome pakeisti jūsų šildymo filtro.

Durys prasivėrė ir tą patį akimirksnį, kai mano akys pro plyšį susitiko su skvarbiomis mėlynomis akimis, man užėmė kvapą. Hiltonas Salivanas bandė staigiai užtrenkti duris, bet Marinas įrėmė koją į staktą.

– Pasitrauk į šalį! – riktelėjo man Marinas, čiupdamas revolverį ir kiek įmanoma atsišliedamas nuo pravirų durų.

Nėriau koridoriumi, kai nuo staigaus jo spyrio durys plačiai atsivėrė atsitrenkdamos į kambario sieną. Atkišęs revolverį žengė vidun, o aš su siaubu laukiau grumtynių ar šūvio. Praslinko kelios minutės. Tuomet išgirdau Mariną kažką sakantį per radijo stotelę. Jis pasirodė visas suprakaitavęs, iš pykčio paraudusiu veidu.

– Tegu jį skradžiai, negaliu patikėti. Kaip kiškis nėrė pro langą ir nė kvapo. Prakeiktas šunsnukis. Furgoną paliko kieme stovėjimo aikštelėje, pats kažkur nudūmė pėstute. Perdaviau pavojaus signalą apylinkės daliniams, – jis rankove nusišluostė veidą, stengdamasis atgauti kvapą.

– Maniau, kad jis – moteris, – pratariau nustėrusi.

– A? – Marinas žiūrėjo į mane.

– Kai nuvažiavau susitikti su Helena Graims, jis buvo jos namuose. Kai mudvi ant slenksčio šnekėjomės, jis žvilgtelėjo pro duris. Man pasirodė, kad tai moteris.

– Salivanas buvo hunės Helenos namuose? – paklausė Marinas garsiai.

– Esu tikra.

– Po perkūnais, nė velnio nebesuprantu.

Bet pradėjus apžiūrinėti Salivano butą, mums pasidarė aišku. Skoningai apstatytas senoviniais baldais ir puikiais kilimais, kurie, kaip sakė komendantas Marinui, priklausė savininkui, o ne Salivanui. Iš miegamojo sklido džiazas, ant lovos, šalia tvarkingai sulankstytų smėlio spalvos velvetinių marškinių ir išblukusių džinsų, gulėjo mėlyna pūkinė Hiltono Salivano liemenė. Ant kilimėlio padėti sportbačiai ir kojinės. Ant tualetinio raudonmedžio stalelio žalia kepurė, akiniai nuo saulės ir bet kaip sulankstyti mėlyni uniforminiai marškiniai, kuriuose virš krūtinės kišenės įsegta plokštelė su Helenos Graims vardu. Po jais didelis vokas su nuotraukomis, kurias Marinas peržiūrėjo, o aš stebėjau netardama nė žodžio.

– Po šimts, – be perstojo murmėjo Marinas.

Daugiau nei tuzinas nuotraukų, kuriose Hiltonas Salivanas nuogas vergo pozomis, o hunė Helena – jo sadistė sargybinė. Regis, mėgstamiausia situacija, kur Salivanas pasodintas kėdėje, o ji vaidina tardytoją ir iš nugaros jį dusina arba taiko kitokias bausmes. Jis buvo nepaprastai gražus jaunuolis, blondinas, jo lieknas kūnas, įtariau, neįtikėtinai stiprus. Kas be ko, ir vikrus. Radome Robinos Naismit nuotraukų: vienoje jos kruvinas kūnas atremtas svetainėje į televizorių, o kitoje – lavoninėje ant plieno stalo. Bet labiau už viską mane sukrėtė Salivano veidas, absoliučiai be jokios išraiškos, akys tokios šaltos, kokias ir įsivaizdavau, kai jis žudydavo.

– Dabar turbūt aišku, kodėl Donahju jį taip mėgo, – pratarė Marinas, sudėdamas nuotraukas atgal į voką. –

Kažkas fotografavo. Donahju žmona minėjo, kad kalėjimo viršininko pomėgis buvo fotografija.

– Helena Graims turėtų žinoti, kas toks iš tikrųjų Hiltonas Salivanas, – ištariau kaukiant sirenoms.

Marinas žvilgtelėjo pro langą.

– Puiku. Lučeras jau čia.

Aš atidžiai apžiūrėjau ant lovos gulinčią pūkinę liemenę ir aptikau pūkuotą baltą plunksnelę, kyšančią iš mažyčio įplėšimo siūlėje.

Pasigirdo variklių burzgimas. Mašinos durelės su trenksmu užsitrenkė.

– Mes dingstame, – pasakė Marinas įeinančiam Lučerui. – Nepamiršk paimti jo mėlyno furgono, – jis atsisuko į mane. – Daktaryt, ar atsimeni, kaip nusigauti iki Helenos Graims lūšnos?

– Taip.

– Važiuojam pašnekinsim ją.

Helena Graims nebeturėjo ką pasakyti.

Kai po kokių keturiasdešimt penkių minučių nusigavome prie jos namų, radę atrakintas laukujes duris, užėjome į vidų. Šildymas įjungtas visu pajėgumu, namuose tvyrojo kvapas, kurį atpažinčiau bet kuriame pasaulio krašte.

– Po šimts velnių, – nusikeikė Marinas, mums įžengus į miegamąjį.

Ant kėdės prie sienos sėdėjo begalvis uniformuotas jos kūnas. Tik po trijų dienų kitoje kelio pusėje gyvenantis ūkininkas rado likusią dalį. Jis nesuprato, kurių galų kažkas jo lauke paliko boulingo krepšį. Bet geriau jau jis nebūtų žiūrėjęs, kas viduje.

EPILOGAS

Mamos namo Majamyje kiemas skendėjo pusiau šešėlyje, pusiau švelnioje saulutėje, abiejose įstiklintų durų pusėse kerojo raudonais žiedais aplipusi kinrožė. Prie tvoros augantis citrinmedis lūžo nuo vaisių, o kaimynų medžiai buvo bevaisiai arba nudžiūvo. Šito fakto man nepavyko perprasti, nes nežinojau, ar įmanoma įkalbėti augalams gerą sveikatą. Bet greičiausiai turi su jais meiliai šnekėtis.

– Keite? – šūktelėjo mama pro virtuvės langą.

Girdėjosi į kriauklę leidžiamo vandens barbenimas. Nebuvo jokios prasmės atsiliepti.

Liusė bokštu numušė mano karalienę.

– Žinai ką, – pasakiau, – man visai nepatinka su tavimi žaisti šachmatais.

– Tai kodėl vis prašai žaisti?

– *Aš* prašau *tavęs?* Priverti mane ir vieno žaidimo tau niekad negana.

– Tai todėl, kad suteikiu tau progą atsilošti, bet tu vis tiek prakiši.

Sėdėjome viena priešais kitą prie vidaus kiemo stalo. Ledukai limonado stiklinėse ištirpo, jaučiausi šiek tiek perkaitusi saulėje.

– Keite? Gal po valandėlės su Liuse nueitumėte nupirkti vyno? – paprašė mama pro langą.

Matėsi jos galvos forma ir apvali veido linija. Indaujos durelės prasivėrė ir užsitrenkė, tada pasigirdo ausį rėžiantis telefono signalas. Skambino man ir mama padavė telefono ragelį pro duris.

– Čia Bentonas, – išgirdau pažįstamą balsą. – Iš laikraščių žinau, kad ten apačioje pas jus puikus oras. Čia lynoja ir maloniai vėsūs keturiasdešimt penki laipsniai.

– Neversk manęs ilgėtis namų.

– Kei, manome, kad pavyko nustatyti jo tapatybę. Beje, kažkas kaip reikiant pasistengė. Nepriekaištingai padirbti asmens dokumentai. Jis galėjo eiti į ginklų parduotuvę ir išsinuomoti kooperatinį butą, nesukeldamas jokio įtarimo.

– Iš kur jis turėjo pinigų?

– Šeimos. Kažkiek tikriausiai buvo užslėpęs. Šiaip ar taip, patikrinus kalėjimo archyvus ir pasikalbėjus su daugybe žmonių, paaiškėjo, kad Hiltonas Salivanas – trisdešimt vienerių metų vyruko vardu Templas Bruksas Goltas iš Albanijos miesto Džiordžijos valstijoje – pravardė. Jo tėvui priklauso pekanų riešutų plantacija, todėl pinigo jie turi kaip šieno. Kai kuriais atžvilgiais Goltas tipiškas – domėjosi ginklais, peiliais, kovos menais, smurtine pornografija. Jis uždaro būdo ir panašiai.

– O kuo netipiškas? – paklausiau.

– Jo elgesio modelis reiškia, kad jis visiškai nenuspėjamas. Iš esmės, Kei, jis neatitinka jokio psichologinio portreto. Šis vyrukas nesilaiko jokių taisyklių. Jis

daro tai, kas jam šauna į galvą. Jis visiškas savimyla ir tuščiagarbis. Pavyzdžiui, jo plaukai. Pats juos dažo. Jo bute aptikome šviesiklį, plaukų dažų ir kitokių niekų. Kai kurios jo elgesio savybės prieštaringos, tiesiog nesuprantamos.

– Pavyzdžiui?

– Jis važinėjosi aplamdytu senutėliu furgonu, kažkada priklausiusiu namų dažytojui. Neatrodo, kad Goltas nors kartą jį plovė ar varginosi valydamas vidų, net ir po to, kai mašinoje nužudė Edį Hyfą. Beje, radome daug žadantį pėdsaką ir kraujo, kurio grupė sutampa su Edžio. Tai neapgalvota. Vis dėlto Goltas akivaizdžiai panaikino įkandimo žymes ir pasirūpino pakeisti pirštų atspaudus. Vadinasi, velniškai gerai pasirengta.

– Bentonai, už ką jis teistas?

– Nuosprendis už žmogžudystę. Prieš dvejus su puse metų bare susikivirčijo su vyriškiu ir spyrė jam į galvą. Tai įvyko Abingdone, Virdžinijoje. Beje, Goltas turi juodąjį karatė diržą.

– O kaip vyksta jo paieškos? – stebėjau Liusę, dėliojančią šachmatus ant lentos.

– Jokių žinių. Bet mums visiems, įsitraukusiems į šias bylas, pakartosiu tai, ką sakiau anksčiau. Tas vaikinas visiškai neturi baimės jausmo. Jis impulsyvus ir todėl labai sunku numatyti jo veiksmus.

– Suprantu.

– Todėl nepamiršk visą laiką imtis reikiamų atsargumo priemonių.

„Prieš tokį neegzistuoja jokių atsargumo priemonių“, – pamaniau sau.

– Visi privalome būti budrūs.

– Suprantu, – pakartojau.

– Donahju nė neįtarė, ką jis paleido nuo grandinės. O tiksliau, Noringas. Nors nemanau, kad mūsų gerasis gubernatorius pats išsirinko šią padugnę. Jis tik norėjo savo prakeikto portfelio ir tikriausiai davė Donahju būtinų lėšų liepdamas jam pasirūpinti. Mums nepavyks apsunkinti Noringui gyvenimo. Jis buvo per daug apdairus ir daugelio, kurie galėtų kalbėti, nebeliko, – patylėjęs pridūrė: – Žinoma, esam mudu su tavo advokatu.

– Ką nori tuo pasakyti?

– Leidau suprasti, žinoma, labai subtiliai, kad būtų labai nesmagu, jeigu pasklistų kalbos apie iš Robinos Naismit namų pavogtą portfelį. Grumanas taip pat šnektelėjo su juo akis į akį ir sakė, kad Noringas pasijuto nesmagiai, kai buvo užsiminta, jog turėjo būti siaubinga važiuoti į ligoninės priimamąjį naktį prieš Robinos mirtį.

Patikrinęs senų laikraščių iškarpas ir pasikalbėjęs su patikėtiniais įvairių miesto ligoninių priimamuosiuose, išsiaiškinau, kad naktį prieš Robinos mirtį Noringui buvo suteikta pirmoji pagalba Henriko ligoninės priimamajame po to, kai jis susileido epinefrino injekciją į kairiąją šlaunį. Matyt, jį ištiko rimta alerginė reakcija suvalgius kinietiško maisto. Pamenu iš policijos ataskaitų, kad dėžutės nuo maisto buvo rastos Robinos Naismit šiukšliadėžėje. Mano versija, kad krevetė ar kitoks vėžiagyvis netyčia pakliuvo į mėsos suktinukus ar kažką, ką jiedu su Robina valgė pietums. Jam prasidėjo anafilaksinis šokas, todėl

pasinaudojęs vienu iš savo „EpiPenų“, galbūt vieną laikė Robinos namuose, išvažiavo į ligoninę. Priblokštas nelaimės, jis pamiršo portfelį.

– Aš tik noriu, kad Noringas laikytųsi nuo manęs kuo toliau, – pasakiau.

– Na, regis, pastaruoju metu jam pablogėjo sveikata, todėl nusprendė, kad išmintingiausia atsistatydinti ir pasiieškoti ramesnės tarnybos privačiame sektoriuje. Galbūt Vakarų pakrantėje. Esu visiškai tikras, kad jis tavęs nebevargins. Kaip ir Benas Styvensas. Dėl vienos priežasties – jis, kaip ir Noringas, neša kudašių nuo Golto. Paskutinėmis žiniomis, Styvensas atsidūrė Detroite. Nežinojai?

– Ar ir jam grasinai?

– Kei, gyvenime nesu kam nors grasinęs.

– Bentonai, tu vienas iš pavojingiausių žmonių, kokį kada teko sutikti.

– Ar tai reiškia, kad atsisakysi dirbti su manimi?

Liusė, parėmusi ranka skruostą, barbeno pirštais į stalą.

– Dirbti su tavimi? – paklausiau.

– Dėl to tau ir skambinu, žinau, kad tau reikės laiko apsvarstyti. Bet norėtume, kad ateitum dirbti konsultante į mūsų Bihevioristinių tyrimų skyrių. Dažniausiai susirenkame pasikalbėti keletą dienų per mėnesį. Žinoma, pasitaiko įtemptų periodų. Tu aptarinėsi medicinines ir teismo bylų detales, talkindama mums sudarinėjant nusikaltėlių psichologinius portretus. Tavo interpretacijos labai pravers. O be to, turbūt girdėjai, kad daktaras Elsveras, pastarus

penkerius metus dirbęs konsultuojančiu teismo patologu, nuo birželio pirmosios išeina į pensiją.

Išpylusi limonadą į žolę, Liusė atsistojo ir pradėjo mankštintis.

– Bentonai, man reikia pamąstyti. Pirma, mano kontoroje vis dar jovalas. Duok man šiek tiek laiko pasamdyti naują lavoninės prižiūrėtoją ir administratorių, sustatyti viską į senas vėžias. Kada nori žinoti?

– Kovo pradžioje.

– Tinka. Liusė perduoda linkėjimus.

Kai baigiau šnekėti, Liusė įžūliai nužvelgė mane.

– Juk žinai, kad tai netiesa, tai kodėl šneki tokius dalykus? Aš jam nieko neperdaviau.

– Bet labai norėjai, – atsistojau. – Matėsi.

– *Keite?* – lange vėl sušmėžavo mama. – Geriau eik į vidų. Visą popietę praleidai lauke. Ar nepamiršai pasitepti kremu nuo saulės?

– Senele, mes *pavėsyje,* – atsišaukė Liusė. – Ar pamiršai *milžinišką* fikusą, po kuriuo sėdim?

– Kelintą tavo mama sakė atvažiuos? – mano motina paklausė anūkės.

– Kai tik baigs dulkintis (nepamenu, kuo jis vardu), abudu bus čia.

Mano motinos veidas pradingo lange, kriauklėje vėl barbeno vanduo.

– Liuse! – sušnibždėjau.

Ji nusižiovavo ir nukulniavo į kiemo pakraštį pasidžiaugti nepagaunamais saulės spinduliais. Atsukusi veidą saulutei, užsimerkė.

– Tu tai padarysi, teta Kei, ar ne? – paklausė ji.

– Ką tokio?

– Tai, ko tavęs prašė ponas Veslis.

Ėmiau dėlioti šachmatus atgal į dėžę.

– Tavo tyla geriausias atsakymas, – pasakė dukterėčia. – Pažįstu tave. Tu sutiksi.

– Eik šen, – pakviečiau. – Nueisim nupirkti vyno.

– Tik jeigu įpilsi šlakelį ir man.

– Tik jeigu šįvakar niekur nebevažiuosi.

Ji ranka apsivijo mano liemenį, ir mudvi įėjome į namus.

UAB „Baltų lankų“ leidyba
Kęstučio g. 10, LT-08116 Vilnius
leidykla@baltoslankos.lt
www.baltoslankos.lt
Spausdino UAB „Print-it“ spaustuvė
Gamyklos g. 27, LT-96155 Gargždai
info@print-it.eu
Tiražas 3000 egz.

Fotogr. Debra Gingrich. © CEI, 2007

Tuo metu, kai už žmogžudystę nuteistam Roniui Džo Vadeliui įvykdoma mirties bausmė, gatvėje prie šiukšlių konteinerio aptinkamas berniuko kūnas. Trylikametis nužudytas panašiai, kaip žudė Vadelis. Ar kalinys galėjo įvykdyti dar vieną žmogžudystę jau po savo mirties?

Pasirodo, mįslės tik prasideda. Tuo netruks įsitikinti šios bylos tyrimą pradėjusi ekspertė Kei Skarpeta, kuri pati tampa įtariamąja, medžiojama žiniasklaidos priemonių. Maža to, paaiškėja, kad kažkas vagia ir nutekina informaciją iš jos kompiuterio…

Romanas iš įžymiosios „Kei Skarpeta serijos", kuriuo JAV rašytoja Patricia Cornwell (Patricija Kornvel, g. 1956) garsėja visame pasaulyje, 1993 m. pelnė Auksinį Daggerio apdovanojimą kaip geriausias metų detektyvinis romanas. Ši knyga – aukščiausios klasės trileris. 2006 m. „Baltos lankos" išleido dar vieną „Kei Skarpeta serijos" trilerį – *Visi įkalčiai.*

www.patriciacornwell.com

ISBN 978-9955-23-124-0

www.baltoslankos.lt